

Olvasó-/webnapló Dr. Csernus Imre, Dobai Benedek és Tárnok Alfonz DROGMA című kötetéhez.
Miskolc, 2004. július 24. – szeptember 23. (kézirat)
<http://narkoma.uw.hu/>

Sánta Csaba

NARKÓMA

Olvasó-/webnapló

Dr. Csernus Imre, Dobai Benedek és Tárnok Alfonz
DROGMA című kötetéhez.

Miskolc, 2004. július 24. – szeptember 23.
<http://narkoma.uw.hu/>

A címlapot Polefkó Ottó tervezte.

Az élet egy lépcső.

Hogy le vagy föl megyünk-e,
az meg mi magunk vagyunk.

Hogy mi van lent vagy fönt,
az meg az örök rejtély,
amit kutatunk,
amit élünk.

– Miskolc, 2004., kézirat –
Copyright © 2004 Sánta Csaba

2004. július 24., szombat

A héten jutott hozzám a könyv. Nehezen talált meg. Először a doki műsorát néztem a Viasat3 adásán. Néha egész normálisnak tetsző manusz, máskor fanatikus -- ilyenkor sokszor az ördögöt látom benne: a pokol magmájának ősi erejét. Van, mikor egyetértünk... és akad ellenpélda is. (Gondolom, leszarja... és minden bizonnyal nincs ezzel egyedül.) Számomra kettős mindaz, amit műsoraiban láttam, vagy könyveiben olvastam. Egyrésről én magam is démonokkal küzdő lélek vagyok. Nem drogozom (és ez a múlt, a jelen, és ígérhetem: a jövő tekintetében is igaz) -- már kémiai anyagok által. Bár, a fene tudja! Mert, példának okán, fanatikus kávéfogyasztó vagyok. És van egy pipám is. Esténként leülök és pőfékelő pipameditációim adnak védelmet, nyugtató erőt. Hagyományos pipadohány, természetesen. Ma már csendesen medítál a bennem lakozó: néha *töprengőnek* hívom, máskor *etemernek*, olykor „csak” *vagyogatok*... és akad még néhány neve. Nem kell megrémülni, multivalenciám nem hajlik pszichózisba. Néhány hete, talán már egy-két hónapja egy másik kóbor lélek e-mailben keresett, a kozmológia érdekelte. Váltottunk néhány levelet -- és egyszer azt írta: úgy érzi, a világ megetté a lelkem. Megdöbbsentem. Ennyire lenne már csendben a lélek? Ha így tűnik, baj van. Én másként érzem. Nem fontos a mindennapok harca: olykor „csak” lehetőségnek kell lenni. Sokaknak ennyi sem adatik. (Szinte hallom a dokit: „Hazudik! Menekül!”.) Tanítok, matekot és fizikát. Szeretem amit csinálok. Úgy érzem, ha soha nem tennék mást, ha életem végéig „csak” ennyi adatna, már akkor kivételes, nyugodt és boldog ajándék lenne ez a sorstól. És ez a kettősség másik oldala -- lélekművelőként, tanáremberként másként szól hozzám a műsor is, a könyv is. Mást hall az elmúlt tucatnyi évben poklot és eget is megjárta „önmaga sem tudja forma-féle lélek”, és mást a másokért élő segítő. És erről szólna ez a rendhagyó olvasóNAPLÓ: a „lélekszörfős narkós” és a komolyabb, felelősebb „kiadás” pengeváltásairól, az érem két oldaláról. De a könyv alapján. Újraolvasom. Olykor citálok is majd. **Umberto Eco** (nagy kedvenc ő nekem, Robert Merle a másik) írta még a hetvenes években, hogy *„másokból kiindulni akkor sem szégyen, ha zsenik vagyunk -- sőt, különösképpen akkor nem az”* (fejből pötyögöm, így talán csak tartalmában idézve). Kicsit önmagamért is, hogy vagyok még, nem evett meg a világ. Most pipázom egyet; lehet, este még folytatom. (cet 16.40h)

2004. július 25., vasárnap

Vasárnap -- ma nem lesznek diákok. **„Ezek az én perceim.” „Csak én vagyok. Érzem, hogy élek.”** (Csernus, 11. o.) Tegnap már nem, de ma hozzákezek. És rögvest itt az eleje. **Néha el kell vonulni, hogy aztán tudjunk jelen lenni!** Sokszor a semmi a minden -- és ez nem föltétlenül rossz. László Gyula régészprofesszortól (a kettős honfoglalás elméletéről ismerheted) hallottam egyszer, egy televíziós interjúban, hogy a legjobb ötletei pasziánszozás közben törtek elő, a gép előtt ülve. És számtalanszor voltam ezzel így én magam is, hogy egy matek-fizika probléma újabb arca, belsőbb tekervényei váratlanul leptek meg: zenehallgatás vagy filmnézés közben, az utcát járva, vagy épp egy buszon, kapaszkodóban. Sokszor nebulóim gondjaira is lelek ilyenkor megközelítést, gyógyírt. **Ezek a feltöltődés percei. A természet része vagyok. Érzem, hogy részeként élek -- kapok, hogy adhassak... máskor: adok, mert tudom, majd kapok.** A doki is így folytatja: **„kiszállok, robbanok az energiától, a kezem remeg, a legbelsőbb remegés ez”.** (Csernus, 11. o.) Újratöltve. :) Amúgy meg: remegés -- elvonási tünet! De minek az elvonási tünete? (cet 7.38h)

„Nincs rájuk jobb szó” „bevégni a közeg” „egy bazi régi találmány, melynek neve *pszichiátria*, egy összeállított, szeparált világ olyan embereknek, akiknek nem fáj semmijük, mégis rosszul érzik magukat, esetleg mások érzik rosszul őket.” „Ha valaki betegnek látszik, betegnek érzi magát, és betegként kezelik, az az én fogalmaim szerint **BETEG.**” (Alfonz, 11-12. o.) Csak állapotok vannak. Valószínűségi állapotok. :) Úgy mint az elektron az atommag körül -- van valahol. Szabadságában áll bárhol lenni. Van egy valószínűség, mondjuk kilencven százalék -- ha legalább ennyi az esélyem, hogy ha keresem, akkor megylem (tehát száz próbából legalább kilencvenszer), akkor pályán van, „egészséges”. De az elektront ez nem kell, hogy zavarja! Neki semmi dolga azzal, hogy mi mit hívunk orbitálnak, vagy mi a fenének. Lehet máshol is. Van is! Szarik rá, hogy szerintünk mi a pálya! Naná! Ilyen a betegség is. Igazából semmi dolgunk azzal, hogy mit gondol a társadalom (mint szuperorganizmus; aki/ami különben sem jöhet velem szemben az utcán -- szembe „csak” emberek jönnek: hozzám/Hozzád hasonlóan önmagukat kereső, eltévedt emberek... kivétel nélkül). Tudom, a testi betegség más -- kicsit más. Sokszor azért a mögött is ott a megtévedt/megrévedt lélek. De „itt és most” a lélek dolgai vannak soron. Bár akár ez, akár az, a lényeg, hogy a betegség (már szerintem) csak annyi, hogy letértünk a járható útról. Valahová, ami az ismeretlenbe vezet. Ilyenkor van, hogy mások rosszul éreznek minket. Igazából önmagukat. Szeretnének ők is jönni. Félnék? Nem. Az ő útjuk másik út. Mindenkinek van saját útja. Néha együtt megyünk, néha közösen megpihenünk -- de kivétel nélkül mindannyian a saját utunkat járjuk. Tovább megyek: minden út járható! A betegség nem az, hogy letértünk -- hanem az, hogy letérésnek éljük meg továbbadásunk. Ilyenkor van, hogy mi magunk érezzük rosszul magunkat. (cet 9.50h)

„Mi betegségtudatosak vagyunk. Nevelni kell ezt az embernek magában” „Rohadunk belülről” „néha még derogálunk is” „később megtudjuk azt is, hogy mi a norma, és hogy mi hol térünk el, és mennyi a lemaradásunk” „a szembesülés nagyon nem a mi fajtánknak való” „Miután ezt eldöntöttük, a betegségtudatra hivatkozva lógunk egész életünkben” „ezt a társadalmat eltagadjuk, bekaphatja, mert van humor is a világon, és ha már megváltani nem engedik, legalább leszarjuk.” (Dobai, 12-13. o.) Az iskolának is különböző feladatai vannak. Sokan azt hiszik, hogy az iskola nevel és tanít. Néhány szülő fanatikusan hiszi ezt: beadja a csemetét és vallja, neki már semmi dolga. Vannak persze, akik szerint mindez naivitás: „Ugyan már! Egy fenét nevel! Valamikor, régen, talán... de ma?!” Néhányan tovább mennek, kétségbe vonva a tanítást is. Szerintem meg nem is dolga egyik sem. **Az iskola inkább szocializációs közeg.** Gáspár László (egykori tanárom, barátom, a pedagógus Szakma nagymestere) gondolati vezérfonala volt a társadalmi kihívásokra felkészítő, nevelő feladat hangsúlyozása, iskolakísérleteiben megvalósíthatóságának megmutatása. Igen ám, de az iskola köszönő viszonyban sincs a való világgal. Nincs! És nem azért, mert ott nincs, és nem is lehet demokrácia -- a valóban sincs, és nem is lehet soha. Inkább azért, mert az iskola még az értékek mellett, a diákok érdekében (és a nagy egész érdekében is) viseli a diktatúra jeleit. Tanítani nem nagyon kell. **Az ember úgy van kitalálva, hogy alapjáraton érdeklődő, és amit hall azt magába szívja, mint szivacs a vizet. Ha nem, akkor vagy nincs rá szüksége - vagy megölték benne a kíváncsiságot.** Sokan vannak így. Betegségtudatosak. Nevelik magukban, és nevelik mások bennük. Igen, rohadnak, és rohasztva vannak! Az iskola egy szűrő, feladata a válogatás. Szebben mondván: **az iskola feladata választási lehetőségek bemutatása -- utak, lehetőségek felvillantása, kihívások teremtése. Nem ismeretbővítés, inkább az érdeklődés felkeltése, megtartása. És próbák, hogy bírja-e majd a lélek az utat. Mert ha nem, hát nem arra kell mennie. De nem baj, ha nem arra megy! Semmi gond! A bevállalt, megélt élet mindig értékes!** Nem kell mindenkinek matematikusnak vagy orvosnak lennie. Miért baj az, ha valaki csak énekelni szeret, vagy ha tisztességes kétkezi munkás? Nem baj! És az sem baj, és főként nem szégyen, ha nem tudja, ha nem érdekli, ha egyenesen leszarja

ilyenkor a matekot vagy az angolt, vagy bármi mást. Tudom, tudom, amit itt most írok, az nagyon veszélyes játék. Veszélyes, mert a teljesítménykényszertől megriadt nebulóknak előveszi majd, és pajzsként használja, fölmentés gyanánt. Ne tedd pajti! Mindenhez jogod van, akár ehhez is... Én mégsem tenném, mert **önmagadért felelős vagy! Meg kell találnod a helyed, az utad, „az úton járás gyönyörűségét”**. Pajzsok mögé bújva ez lehetetlen -- **nélküle (önmagad nélkül!) viszont értelmetlen az élet**. A társadalom, meg az élet bekaphatja -- de végül mégiscsak az van, hogy te kapod be. Tegnap írtam, egy levélben: „Az iskola megrémít, misztifikál... nem mernek már belegondolni sem... inkább nem is foglalkoznak semmivel, amin gondolkodni kell... Meg ilyenkor, nyáron, jönnek azzal (pótvizsgázók), hogy nem értik... (nem az én órám, hanem a suliban, rendesen, általában) és a szülő megeszi... pedig „csak” leszarja (elnézést, de ezt teszi!) az egészet, és nem is tanulta meg. Én mindent megteszek (legalábbis igyekszem), hogy jó legyen itt a hangulat, de utána/mellette megkövetelem a munkát. Három lépésben: (1.) az elmélet megtanulása (nem sok, csak a fontos, de az legyen a kobakban!). (2.) az itt megoldott feladatok újragondolása: ha már kobakban az elmélet, és úgy nézi újra, akkor van esélye a megértésre (aki kihagyja az elsőt, azt elzavarom; aki megtanulta, de nem érti, annak segítek megérteni). (3.) új feladatok (gyakorlás is, meg a "megcsináltam!" öröme). A matematika a világ/a természet univerzális nyelve, a fizika pedig egy lehetőség, hogy beszélgessünk a természettel. Nagyon szép, ugyanakkor része a mindennapoknak. Az iskola misztifikálja, eltorzítja -- sajnos." Szóval, próbálkozik a gyerkőc. És próbálkozik a társadalom is. Mert van, akit a helyére irányít az oskolaszűrő. De mi van azokkal, akiket megfog? Lógnak egész életükben... hülyítve, ámtva. Van nekik esélyük tudatos életre? Hogyan? Mire? Na, ne! (cet 11.52h)

„Nem szerettem soha a szűk kereteket, lázadok ellenük. Csak azt tartom be, amit fontosnak tartok. Öntörvényű ember vagyok.” „A fülbevalóm: a kalózzok, a tenger imádata. A tetoválás: a fájdalom tűrése. Így együtt a férfiasságot jelentik. Fiatal voltam. Most meg egyszerűen jól érzem magam így.” (Csernus, 13-14. o.) Hazudik, kedves uram! Bevállalja?! Igen, vagy nem?! :) Ez így nem kerek! Mégis elgurul... Belegondoltam, a szakáll nálam is lehet lázadás: gimis koromtól viselem. Ha egy diákomnál látom, hogy kifúratta magát, vagy egyéb öndestruktív (önkínzó, öncsonkító) módját választotta a lázadásnak, mindig eltöprengem -- mert olyankor elrontottunk valamit. A szülők is, meg mi, tanárok is -- azt hiszem, személy szerint én magam is. Miért van, hogy nem érezte: ő önmagában fontos? Hogy nem lesz több egy fülbevalótól, egy szemöldökből lógó láncból, vagy egy ronda tetoválástól? Persze, nem is árt neki. Ha értékes, ezekkel együtt is az! De nélkülük is! Nincs ezekre szükség! Mégis úgy érzik, van. És jól mondja, kedves uram: az erő, a férfiasság keresése van benne! Komolyan ebben kellett keresnie? Önmagában nem lelte meg? Hogy jól érzi magát? Hmm?! Hallott már a *kognitív disszonanciáról*? Hát azt érzi! Tett valamit, amiért nem kapott semmit! Leszarta magát! -- csak ennyit kapott... Naná, hogy most megvédi amit tett. Naná, kedves uram! De nem maga a hibás! Ez egy szociopathia: olykor rosszul szeretünk, vagy rosszul jut át a szeretetünk. Nem közvetít elég erőt, elég bátorítást, elég „hozzánk tartozol!” megkötő erőt. A droggal is ez a baj. Innen indul. Vegyük a cigit. A kapcsolatról szól! Rá lehet együtt gyújtani, kapocs, összekötő híd, bizalomindex. Papolhatok én egészségről, meg kátrányról, meg mindenről: ha nincs alternatívám a cigivel járó szociális csomagra, a vele együtt járó szeretetbombára, akkor vesztettem. A cigi, a drog meg győz! **„Egy sámán nem jár fehérben.” (Dobai, 14. o.) „Fehér köpenyben viszont már nem is jönne át más, csak az ereje. Az már sok lenne” (Alfonz, 14. o.)** Sok(k) bizony. (cet 17.51h)

2004. július 26., hétfő

Még az estihez egy idézet. „Ha nekem mondanának ilyen dolgokat a szemembe, amikor épp rágódok rajtuk, hát ott szarnám össze magam.” (Csernus, 17. o.)

Egy új nap virradt. Egy új hét kezdete. Az időegységek (nap, hét, hó, év -- és biztosan akad még) nagyon jó találmányok: alkalmak az újrakezdéshez. Reménybóják.

„-- Jó napot! -- mondom kemény hangon, és nyújtom a kezem. Ilyenkor ritka az erős kézfogás, inkább mintha döglött halat fogna az ember. Az izzadt tenyerek sokat elárulnak.” (Csernus, 15. o.) Az izzadt lelkek is -- teszem hozzá gyorsan. A köszönés mindig beszédes: arról szól, hogyan állunk a dolgokhoz, hogy hogyan kezdek valami újba. Hozzám is jönnek a diákok: „Csókolom!” -- hallom néha még egyetemisták szájából is. Hogyan??? (33 éves vagyok, Krisztus kora -- talán még fiatal. Lehet közöttünk tíz-tizenöt év.) Nem akarnak felnőni! -- pedig az ám az első igazi kezdet. (Felnőni = felelősnek lenni magamért, másokért. „Három dolog érdekel. Tud-e magával őszinte lenni. Ezt az őszinteséget adott esetben ki tudja-e mondani másoknak, főleg a szeretteinek. És tudja-e vállalni annak következményeit, amit kimondott.” „Ha másoknak hazudunk, a mögött általában önbecsapás van.” (Csernus, 18. o.) (Popper Péter egyik könyvében említi, hogy annak hazudnak, aki kérdez -- és akitől félnek.)) De miért nem beszélnek erről odahaza? (Persze mi sem beszéltünk. Egy nagyon szép, kis faluban nőttem fel, Mátraballán. Az én apám is csak őrvölgényi tudott, hogy köszönni ám, hangosan és mindenkinek, meg „Csókolom!”-ot persze. Nem akarta, hogy felnőjek.) Miért van, hogy a szülő elvárja, viselkedjen a kölyök felnőtt mód, tanuljon rendesen, meg legyen felelős -- ugyanakkor gyerekként kezeli, nem zavarja (ha nem is mindig várja el) a gyerekes módi (pl. köszönés terén)? Nem lehet gyereknek is lenni, meg fel is nőni egyszerre! Ha azt akarod, hogy felnőttként kezeljenek, viselkedj is úgy! -- mondom mindig nebulóimnak. Mindig elmondom, ne csak nekem köszönjenek rendesen, de a szomszédoknak, a család barátainak is. Ez fontos. Felnőttindex. A doki a másik véglet ellen küzd, joggal: „A tét nagy. Itt egy ember méltóságteljes élete vagy fiatalon döglése a tét. Egy emberi élet. Maga tegeződne az én helyemben? Nem tegeződünk!” (Csernus, 18. o.) Azért ez nem lehet sablonos. Minden lélek egyedi. Azt mondják, a beszélgetés út lélektől lélekig... Minden út egyedi. (cet 6.07h)

Lyukasóra. Lator Lászlóék azonos című műsorát is érdemes megnézni (ha megy még manapság -- én még középiskolás éveimből emlékszem a műsorra, többet jelentett, adott mint egy-egy tényadatok sokasághülyeségét rögzítő tanóra). Voltam már boltban, nincs sok idő, így most csak idézek:

„Mikorra hozzám jutnak az emberek, általában már nincs becsületük senki előtt, önmaguk előtt sem. Kihasználták a szüleiket, becsapták a barátaikat, elvesztették a munkájukat. De engem nem érdekel, ön mi volt azelőtt, ügyvéd, zsaru, autószerelő vagy kurva. Nálam úgy indulhat tiszta lappal, mint egy újszülött. Ez a tabula rasa.” (Csernus, 19. o.) Jó nap ez valami új, jobb elkezdéséhez!

Magántanárként nekem is a különleges esetek jutnak. Egyszer erről már írtam: Játsszunk matematikát!¹ :) (cet 9.59h)

Szociopathia -- olykor a mémek a ludasak. (A mémek a kultúra alap-egységei. Később érintve vannak a könyvben is: a szociokulturális értékek és környezet meghatározói, örökítői.) Nyaranta szeretem ezt látni, és van

¹ Hivatkozás azonos című elmélkedésemre (matfiz.uw.hu/pdf/matematika.pdf).

erre egy tesztet. Kérem a nyári órák díját előre. (Popper Pétertől olvastam/hallottam, egy szerzetest idézett, egy mestert, akit megkérdeztek, miért vesz el pénzt a tanításáért -- azt felelte: „mert van testem”. Amúgy hivatalosan tanítok. Van engedélyem, meg adószámom -- és minden, ami ezekkel jár, ami ezekhez kell.) Aki szó nélkül rendezzi az összeget, ott a mémek rendben vannak. Ott rossz példát nem lát a gyerkőc. Akkor sincs baj, ha valaki nem tudja rendezni -- van olyan, hogy megcsappant már a családi kassza, de ez rendszerint érződik... megoldjuk. Ám van játszázó szülő. Aki majd megmutatja! Aki leszarja, hogy mit kérek, mert ő megteheti. Ezzel nem az a baj, hogy én később jutok az összeghez, hanem az, hogy a pulyában ez rögzül. Lehet, szabad szarni a világ elvárásaira, hogy át lehet lépni kereteket... kéréseket. Szocializálódik a játszázás. Nem csinál házit, mert neki az jobb. A film érdekesebb volt. Ezt látta: a szülei is azt teszik, ami nekik kényelmesebb. Az önző gén... Nincs gond, soha nem büntetnek gyereket szülő helyett -- senkit nem küldtem még el ilyesmiért. De ilyenkor mindig jobban kell figyelnem, mert mindig megjelenik a játszma.

Az első alkalommal szerződést kell kötni. A doki is ezt mondja, megerősíthetem. Elmondom, mi a módszer, ez van. És akarom hallani, hogy ő akar tanulni -- és nem a szülő, hogy vállalja a munkát... hogy akar bele tenni némi energiát. Szóbeli szerződés, de kimondott, élő. A doki idéz:

„A lelki gyógyulást kereső elkeseredett embertől azt kérdezte a Mester:

-- Valóban meg akarsz gyógyulni?

-- Ha nem akarnék, gondolod, hogy idejöttem volna?

-- Persze. A legtöbb ember ezt teszi.

-- Ugyan miért?

-- Nem gyógyulásért jön, mert az fájdalmas. Enyhülésért.

A tanítványainak pedig azt mondta a mester:

-- Azok az emberek, akik csak akkor akarnak meggyógyulni, ha az fájdalommentes, hasonló azokhoz, akik szorgalmazták a fejlődést, de csak akkor, ha az nem jár változással.” (Csernus, 19. o., Anthony de Mello: A csend szava: egy perc bölcsesség)

Eszembe ötlött közben, hogy lám még egy Mestert is lehet tegezni! :) Az igazi mesternek nem számít, hogy tegezik-e. Persze, a dokinak ebben mégis igaza van. Az ő helyzete speciális. Vastag falú, kőkemény egóburkokat kell fölrepesztene. Lelki immunrendszer-rákokat kell szétsugározni. Sugárterápia. És a tét nagy: élet vagy dögzés...

Nem mindenki akar tanulni. Enyhülni akar. Ha már nyaralni nem lehet. Azt már elszúrta. Azért szerencsére ez ritka. A diákok többsége normális. Három csoportba tudnám sorolni a pótvizsgára készülő nebulókat:

Az elsőbe tartozzanak a gyenge képességű diákok. A matek kicsit iq. Ez van. Azt szoktam mondani, hogy ők, ha minden egyéb rendben van, ettől még lehetnek tisztességes, becsületes, boldog emberek. És lesznek is!

A második csoport tagjai jó eszű gyerekek, de valamilyen egyéb oknál fogva, nem tud képessége, tudása szerint teljesíteni. Az okok vagy lelki eredetűek (stressz, félelem) vagy elég gyakori az mcd. Ez szerintem mindenkit érint: minimális agykérgi zavar. Néhány idegsejt teszi. Attól függően, hogy az agykéreg mely területén van, különböző tüneteket produkálhat. Gyakori a koncentrációs zavar, vagy a figyelem szétesése. Ez egyébként nem egyértelműen negatív tünet -- határozottan pozitív értéke is van. Ha szétesik a figyelem, akkor sokszor kell újra kezdeni. Ha újra kezdod, akkor új oldaláról is látod a problémát. Több oldalról. Nem tudod rendszerezni, nem tudod összefoglalni (konvergens gondolkodás) -- de nagyon kreatív vagy, nagyon jól és jókat kérdezel (divergens gondolkodás). Az ilyen ember kiváló művész lehet. De tapasztalatból tudom, hogy a tudományos világ kutató csoportjaiban is a legértékesebb lelkek. Képességeikben aszimmetrikusak. És akkor mi van? Semmi.

Az a gond ezzel, hogy az ilyen diákokat megnyomorítja a mai iskola-rendszer. A szó legszorosabb értelmében! Nincs jelen: nincs mert tovatöpreng. Kérdezik, de nem felel. A tanár válasza: karó! Bukta van. De nem mindegy az, hogy azért kapja, mert üres, vagy azért mert mélységekben szörföz éppen. Nem mindegy! Nagyon nem. Elárulom, a legjobban ezért szeretem a nyári foglalkozásokat. Vadászom rájuk, szeretem meglelni őket. Főlemelni! Visszahozni, hogy lássa értékeit, hogy merjen tovaszárnyalni, merjen több, jobb lenni! És vannak erre tanulható technikák, hogy hogyan legyen jelen, hogy feleljen meg a tanerő bugyuta kérdéseire, hogy hogyan söpörje be az érdemibb érdemjegyet. Nem sok ilyen van, nyaranta kettő-három. Mégis fantasztikus élmény látni, megélni, hogy valaki pótvizsgára jön, eltelik két munkálkodós év, és továbbtanul -- szakirányban. :) Talán ez is narkó.

És van a harmadik csoport: aki szarik az egészre. Ő megérdemelte, hogy megbukjon. Olyan is van, és most is, akit nem is kellene tovább engedni. Ő tudja: ha neki nem fontos, ha ő szarik rá... akkor fogadjuk ezt el. (cet 17.16h)

„Talán csak azért nem öltem meg annak idején, mert nekem mindig teljesen egyértelmű volt, hogy előbb-utóbb megteszi ezt a szívésséget egy sértett és félreértett rabszolga, miután cinikusan a képébe röhög.” (Alfonz, 20. o.) Richard Bach az Illúziókban már megírta ezt. A történelem ismétli önmagát. Pedig figyelmeztették is Shimodát: **„Jó lesz, ha vigyázol, mivel dobod föl az estét. A számtalan kérdés, amelyekkel az emberek hozzád fordulnak, számukra se nem vicc, se nem játék, hacsak nem roppant fejlett gondolkodású maga a kérdező is, de az olyanok tudják, hogy mindenki csak a maga messiása lehet. Neked megadatott a válaszok ismerete, ezért válaszolnod kell a kérdezőnek. Próbálkozz csak [...], és megtapasztalhatod, milyen villámgyorsan képes a csöcselék valakit máglyán megégetni.”** (Édesvíz Kiadó, 1993., 132. o.) Talán ez is egy figyelmeztetés. Többször említi még Alfonz a könyvben. Érik benne a gondolat. Vagy csak viccel... Ilyesmivel? Állat!

„... mindenki csak a maga messiása lehet” -- ezért kell kérnie, neki vállalnia... a változást, a tanulást. **(„a legtöbb helyen senki nem kérdezi meg a jelentkezőt (kinek kezében egy beutaló a körzeti ideggondozóból), hogy ő maga tulajdonképpen mi a francot akar, és az ilyen osztályokon elenyésző arányban vannak csak jelen az önálló elhatározásból leszokni akarók.”** (Alfonz, 21. o.)) Ha nem teszi, bezárt, megválthatatlan. Ha teszi, már meg is váltotta önmagát. Kell még némi idő, hogy merje magát az újnak látni, élni. Ez a beavatás. (Erről, a beavatás rítusáról, a sulikkal, feladatukkal kapcsolatban még írnom kell majd. A holnap jó nap lesz erre.)

A válaszokban nem hiszek. Csak kérdések vannak. Tovakérdezés. A segítő persze választhat, hogy lengéscsillapít vagy tükröz. Az előbbi passzív segítség, az utóbbi aktív. De ez is, az is önmeggyőzést provokál. Az előbbi türelemre épít, szeretettel igyekszik pótolni a szimbiotikus időélmény sérüléseit, szép lassan érlelve, építgetve a lelket, a személyiséget. Az utóbbi meg az önmagammal való szembesítés sokkjának katarziséra épít. **„A vigyor a rabszolgatartónak, a Narkósnak szól. -- Ja, és jó cuccozást vagy piálást! -- teszem hozzá, és becsukom az ajtót.”** (Csernus, 20. o.) Ez azért nem a doki találmánya. A stílus, a tálalás egyedi -- a módszer már régi. Ha egy nagy piást már semmi sem érdekel, akkor a tiltást leszarja, kiröhögi. Nem tiltják, meg szokták kérni, hogy igyon tovább. Erre vagy elgondolkodik, és nem iszik -- vissza tér önmagához. Vagy iszik tovább -- de egy kérését a segítőnek máris teljesítette. Első lépés az úton. A doki joggal vigyorog, mert ő is mondhatná Shimoda szavait: **„Tudom, amit tudok, és mondom, amit mondok! És ha ez rossz, hát akkor nagyon sajnálom.”** (idézett mű, 133. o.) (cet 21.26h)

2004. július 27., kedd

Szép jó reggelt! „Amit csinál, az a természete.” „választást keres, és ahol látja a dönteni készülő szemet, ráveti magát.” (Dobai, 21. o.) Hát kérem, egy ilyen reggelt & napot! :) Belülről fakadót, üde lélekforrást, ösztönös erőt a tudatosan hozott és vállalva vitt döntések mögé!

Tegnap már írtam a köszönésekről. Nem mondtam el mindent. Folytatom. A reggelek nem csak esélyek az újra, a jobbra -- a folytatás lehetőségei is. A köszönés szociális index: státuszokat, viszonyokat is megjelenít. Egyre gyakrabban látom, élem, az emberek nem tudnak köszönni. Nem érzem, hogy feladatomban lenne az illem oktatása, így nem is teszem. Természetesen ez is élő, mint a nyelv -- így változhat. De a társadalom szerkezete, berögzülései nem változnak ilyen könnyen, gyorsan. **Az érték stabil, mindig divatban volt, van és lesz is.** (Szoktam mondani, hogy én magam is örömmel lennék liberális, mert a lélek hajlik rá -- de értékek ellenében nem szabad liberálisnak lenni! Konzervatívnak kell! Értékek mellett állónak, ha kell, harcolónak.) Nem Lenin, mégis igaz ez rá. ;) Aki nem tudja, hogy neki mikor és kinek kell köszönnie, előre vagy viszont, azzal nem az a baj, hogy bunkó (mert azt lehet kezelni, bölcs belső humorral elnézzük -- rendszerint). Az a gubanc vele, hogy nem tudja saját helyét. Nem ismeri sem önmagát, sem a társadalom viszonyrendszerét. Vagy ha ismeri, akkor lázad ellene. Amihez persze joga van. De ha él ezzel a joggal, akkor szarul fogja érezni magát... mert ha van erő, akkor van ellenérő is. Keres majd okot is, születik majd bűnbak. Pedig? Pedig szarulönézését saját döntésének köszönheti. Ezt mondta a doki is, fontos, visszaidézem (ismétlés a tudás anyja, vagy mi!): **„A tét nagy. Itt egy ember méltóságteljes élete vagy fiatalon dögglése a tét. Egy emberi élet.”** (Csernus, 18. o.) (cet 7.20h)

Ezeket prezentációkat e-leveélben kaptam, az egyiket még tegnap, a másikat ma. A mai nagyon ott van a szeren, egy nagyon jó személyiségteszt -- ezért is teszem föl ide. (cet 17.21h)²

„Ha én mint segítő, azt mutatom meg, milyen vagyok, hogyan reagálok gyorsan, tisztán, őszintén az adott helyzetben, ez egy minta lehet arra, hogy lehet másképp is reagálni, intenzíven. Amit tudok, azt belenyomom a helyzetbe.” (Csernus, 23. o.) *Minták között élünk. Minták élnek helyettünk! Mimetikus lét... Lét?*³ ;) Tegnap említettem, hogy **az iskolának van beavató funkciója is.** Azt gondolom, hogy a tudás igazából nem több lehetőségnél -- a lehetőség pedig bennünk van. A tanulás pedig az önmegvalósítás eszköze. Ha motivált a nebuló, tanul -- igazából csak nyelvet. Minden tudás, minden lehetőség bennünk van. Eredendően. Hoztuk, valahonnan. (Egyszer majd erről is írok -- talán.) De tiszta lappal indulunk -- saját döntéseink, saját útjaink szövevényét járva önvalósítva meg magunkat, világunkat. Tartalmat nem nagyon lehet tanulni: nyelvet lehet... a legtágabb értelemben értem: pl. a matematika nyelvét, vagy a fizika nyelvét, vagy az orvostudomány nyelvét. Ez nem tudás, csak eszköz, hogy tudjunk beszélgetni, hogy értsük egymást. Vannak aktív lelkek és vannak kevésbé aktív lelkek. **Az iskola feladata az aktiváció!** Nyelvet tanít, beszéltet. Olykor a tudomány nyelvét, olykor a művészetét. Kedvet kell teremtenie a beszédhez. Ehhez a nyelv bírása kell: szókészletében, nyelvtanában, sajátosságaiban (fogalmak, tételek, módszerek, alkalmazások, lehetőségek, határok). **Ez egy modern beavatási szertartás.** Van persze negatív aktiválás is. Akit megfog a

² MS PowerPoint bemutatók, nem tudom ide, a szöveges változatba betenni. Akit érdekel, a honlapon elérheti (narkoma.uw.hu/).

³ Hivatkozás Az emberi intelligencia mesterséges kiterjesztéséről című elmélkedésemre (<http://matfiz.uw.hu/pdf/intelligencia.pdf>).

szűrő... el kell érni, hogy ők ne akarjanak beszélni! :(Ezt nem szokták/szoktuk kimondani. Hivatalosan nincs is ilyen szándék. Tudatosan sincs. Két tanerő van: az egyik tehetséges⁴, a másik „analfabéta”. Az utóbbiak (nincsenek kevesen -- ám rossz szándékkal sem vádolhatóak: ők ilyenek, és rendjén is van ez így) bevégzik a melót. „Sok szülő berohan, akár a két tárgyalása vagy akármiye közt. Hallani szeretne valami receptet, amit azonnal használhat, és rohanhat tovább. Még meg is van sértődve, hogy ilyet nem kap.” (Csernus, 23. o.) A szülők sokat segítenek nekik. Velük sincs semmi baj. Jól van ez így. Ha nem lenne jól, talán másként lenne. Ja, hogy „Akaratgyenge. Mondja ő magáról, és mondják róla mások. Ez óriási tévedés, de leginkább hazugság.” (Csernus, 23. o.) Ezt már másra érti a doki -- én erre is, másra is. De az már sok(k) lenne ide/mára. Holnap folytatom. (cet 19.23h)

2004. július 28., szerda

Ma fáradtabban ébredtem. Már elmúlt. Szeretem a reggeleket -- beindítanak.

Este ígértem még egy idézetet, a teljes idézetet:

„Akaratgyenge. Mondja ő magáról, és mondják róla mások. Ez óriási tévedés, de leginkább hazugság. Mert amikor arról van szó, hogy be kell szerezni valamit, legyen az drog, pénz, pia, akármi, akkor rettenetesen nagy az akaraterő. Bezzeg, amikor olyat kell megcsinálni, ami nincs az ínyére, jön a siránkozás.

-- Gyerekem, miért nem csináltad meg, amikor megígérted?

-- Ugyan, anyu, ne kérdezz tőlem semmit most, különben is mit akartok tőlem? Én egy gyenge, szar ember vagyok.

És van, aki ezt beszopja. Ilyen körülmények között nem változik semmi.” (Csernus, 23-24. o.)

Ugyanez, pepitában, amikor a gyerek „nem érti” az anyagot. Nem igaz! Meg sem tanulta. Aki olvasta, mivel zártam tegnap, pontosan tudja, én aztán nem mentem föl a kollégákat sem. De a pulya is csak menekül! A könnyebb út, a sodródás. A tévék is ezt közvetítik: a gyerekek ma villasztárok, vagy mik akarnak lenni. Normálisak vagyunk? Ők a jövő! Hahóóóó, ébresztő! Nem vagyok naiv, nem gondolom, hogy bárki is hallgatna rám... Ugyan! És a szülő is menekül. „A szülők könnyen hisznek” „Nekik saját jól felfogott érdekük, hogy ne derüljön ki valami olyan, ami őket terheli.” (Dobai, 24. o.) Nem szabad! Ha beszopja (már elnézést, én az életben ettől azért finomabb vagyok, most csak a doki szavával élek), azzal elfogadja, hogy a gyerek gyenge, szar ember. Nem láttam még normális szülőt, aki tudatosan bevállalt volna ilyen tartalmú érzést, gondolatot. Ne is! De passzívan se vállaljuk be, ugyan már! Ébresztő! Nem az!!! Szó sincs róla! Értékes, normális -- csak akként kell kezelni: értékelni és megkövetelni! Nem szabad nálánál is gyengébbnek lenni: „Az én szüleim sok vallomás után sem hitték el, hogy hernyózom. Bevallottam, aztán kinevettek, vagy rám hagyták. Nekik profi mechanikáik voltak a háritáshoz.” (Dobai, 24. o.) (cet 7.15h)

Ez egy hosszú, tartalmas nap volt. Szeretem az ilyen napokat. Tucatnyi órák volt. Pipámat töltöm, és írok is még, mert ma napközben erre nem jutott idő.

⁴ Hivatkozás Páldi János: Vélemények a tehetséges tanár jellemzőiről című írására
(matfiz.uw.hu/vendegek/pedagogia/tehetseges_tanar.html).

„segítettek, hogy kialakítsak egy olyan értékrendet, amit akkor semmire sem tudtam használni. Nem lehet narkósként annak megfelelni. Talán majd egyszer.” (Dobai, 24-25. o.)

„Nem kerül be az osztályra tehát azonnal senki.” „A sikertelen kezelés több szempontból rossz.” (Csernus, 25. o.) Egy történet jutott eszembe. Egy sebész mesélte -- valamikor, valahol, valakinek. Tizenöt perc megtanítani valakit arra, hogy hogyan kell elvégezni egy vakbélműtétet. De négy év kell ahhoz, hogy akkor is helyt álljon az operatőr, ha közbejön valami (bármilyen!)... **Aki magán is segíteni akar, annak nem nehéz segíteni.** Az igazi mester ott kezdődik, hogy akkor is hat rád -- akkor is kezd veled valamit, ha benned még nem nőtt fel a döntés, az akarat, az erő. Úgy nem nehéz jó statisztikát elérni, hogy válogatok... és eleve föl sem veszem a reménytelen eseteket. Most tudom, vagy nem tudom? Ja, hogy ráfogom: ő a hibás, és kész! Nem rossz. Menekülés! Hová menekül kedves uram? Miért nem vállalja be? Miért nem vállalja a reménytelent? Ja, mert reménytelen. Nem az! Semmi sem reménytelen! De ezt most Magának mondjam?

Értékrendek szerint működünk. Vannak persze „félvezetők” is. A lyukvezetésre gondolok. Ahol az értékrend hiánya ugrál tova és vezet, sodor valahova. Rendszerint el, a fenébe, a pokol bugyraiba. De az is értékrend. Értékrendjeink (mém-rendszereink) sokszínűek. Sokszor sajátunkkal sem tudunk mit kezdeni. Minden megkérdőjelezhető! Magamat is meg tudom kérdőjelezni -- ha kell, akár mondatonként. Semminek sem lehet megfelelni. **Ha meg akarsz felelni, elvesztél.** Élni kell, önmagadnak lenni. A többi le van szarva! Baj akkor van, ha önmagad sem tudsz lenni. **Értékrendnek nem lehet megfelelni.** A pszichológia szerint három út van. A *behódolás* (ez a diktatúráként fogadás: amíg jelen van az erő, addig fogadod el, utána minden robban... és rosszabb, mint előtte), az *elfogadás* (ez belátáson alapul: működik a kobakba rejtett szoftver, kalkulál, és győzködi önmagát) és a *belsővé tevés* (amikor saját akaratként vallja, éli). A doki az elsőt zavarja el, a behódolót. A második az ideális páciens. A harmadikkal nincs dolga. Azt hiszem, a maga módján igaza van. De szerintem, saját értékrendem szerint, nincs. Nincs, mert a kép összetettebb. **Állapotok nincsenek, minden változik** -- egy nagy, szépen csordogáló folyam. Ha valaki épp csak behódolni képes, akkor úgy kell megfogni... és onnan kell „húzd meg, ereszd meg!” módszerrel szépen lassan (ütve és szeretve) terelgetni, nevelgetni (én-állapot terápia). Tudom, másik módszer -- és van, aki ezt teszi, ezt csinálja. A doki meg nem ezt. Ez ok is. Csak ne rögzüljön, hogy csak így lehet. Mert **nincs „csak így!”** -- **mindig van másik út és mód.** És a harmadik, a belsővé tevő sem biztos, hogy egészséges. Sokuk mimetikus rab-szolga csupán.

Az első kér segítséget. Sután ugyan, de kér. Talán kintről ösztökélve, talán erőtlenül -- de kér. **„Nagyon sokszor az emberek azzal a felkiáltással jönnek, jöttek a kórházba (ez főleg a szenvedélybetegekre jellemző): „Hát itt vagyok, gyógyítsatok meg!” Az emberekre jellemző, hogy másoktól várják a segítséget. Aztán jönnek a kifogások a szar dokiról, a rossz körülményekről, és megint a mentegetőzés meg a hazugságok.”** (Csernus, 25. o.) A harmadik nem kér. Üres ugyan, ám megfelel a társadalomnak, nincs vele baj. Ő maga pedig befogadja, elhiszi, magáénak érzi a hülyeséget. Nincs vele baj. Sem kintről, sem bentről. A többség ilyen. Szerintem ők a szenvedélybetegek: **az üresség megszállottjai.**

„lehet, hogy az lenne a legjobb, ha nem venne fel egyáltalán.” „Nagyon sok a visszajáró vendég.” „egy második otthon.” (Dobai, 26. o.)

„Nagyon elfáradtam.” (Csernus, 26. o.) Mára én is. :) (cet 21.41h)

2004. július 29., csütörtök

A mai nap gyorsan szaladt el -- suhanón, pörögve. Most idézek -- kivételesen egy hosszabbat.

„Nagyon elfáradtam. Őszintének lenni, azt mondják, nehéz. Az emberek nem mernek őszinték lenni, mert úgy tartják, ha őszinték, akkor sérülnek. Én az őszinteséget fegyverként használok a mindennapok kommunikációjában. Ha hazudnék magamnak akármilyen dologgal kapcsolatban, akkor hazugságot sugároznék az engem körülvevő emberek felé is. Tehát az engem körülvevő emberek is főleg ilyenek lennének. Ez nekem rövid távon lehet jó, hosszú távon azonban nem. Azzal ámítanám magam, milyen sok jó ember vesz körül. Ez önbecsapás, és elég sokáig műveltem. Elegem lett belőle. Este én nézek a saját tükrömbe. Szeretném tudni, hogy a mai nap minden tehetőt megtettem, mivel elegem lett a büntudatomból. Ezt csak őszinteséggel tudom elkerülni. Lássunk egy példát.

Van két ember. Mindkettőjük előtt egy megoldandó konfliktus. Az egyik, aki bizonytalan, azt mondja:

-- Haladjunk kis lépésekben. Kezdetben belefektetek egy egységnyi energiát a megoldásba, mert mindenki úgy csinálja. Nem szabad kapkodni, így sokkal kisebb az esélye, hogy valamit elrontok, nem károsodhatok. Megoldja a konfliktust, de ez bizonytalan, kis lépései miatt tart egy évig, és ötszáz egység energiájába kerül.

Míg a másik, aki határozottan akarja megoldani a problémáját:

-- Beleteszek tíz egység energiát, majd húszat, majd megint húszat, két hét alatt. Így gyorsan rájövök arra, hogy érdemes ezen az úton maradnom, vagy sem.

Az első egy évig ötszáz egység energiát használ el, a másik csak ötvenet, amíg döntésre jut. Az utóbbi a fennmaradó négyszázötvenet másra használja.

Így vagyok az érzelmekkel. Intenzíven kisugározom őket. Arra törekszem, hogy másokat ne bántsak meg, de bizonyos helyzetekben, főleg mint magánember, ha nem kapom vissza, amit adok, akkor azonnal döntök. Megy a levesbe. Ha viszonzozzák, megyek tovább én is. Így feleslegesen nem veszítek energiát.” (Csernus, 26-27. o.)

Nem tudom eldönteni, hogy a citált részt pozitívan értem-e jobban vagy negatívumai vergődnek inkább bennem. Azt hiszem, a doki pozitív értelemben írta, azt is, hogy ezt mindannyian kiérezzük belőle. Én a negatívumokat venném sorra. Bevállalom az ünneprontást.

Azt hiszem, mindenki hazudik. Ki kisebbeket, ki nagyobbakat. Ki ritkán, ki napjában. Vannak erre pszichológiai kutatások -- naponta több ezerszer hazudunk, mindannyian, kivétel nélkül. Én is szoktam, és a doki is (már tetten értem néhányszor, pedig csak a huszonhetedik oldalnál tartok). A hazugságok ellen küzdeni szélmalomharc. Tisztességesnek kell lenni, törekedni a jóra! Ez fontos -- több nem. A mögöttes a fontos. Önzésből, érdekből, kényelemből, gazemberségből nem szabad hazudni. De pozitív érdekek mellett, egy jó célért -- szemrebbenés nélkül. Nem fekete és fehér. De nem ám! A hazugság ekként értékmérő is -- igenis van pozitív értelmű hazugság! (E tekintetben érdemes Popper Pétert olvasni, vagy Ancsel Évát.) Például amikor képes hazudni társaiért, a közösségért, melyhez tartozik... akár közvetlen környezete, akár családja ellenében is. Ez pozitív! -- és egyértelműen az. Más kérdés, hogy ez bizonyos körülmények, összehatások eredményeként visszaüthet -- és ha már egy bűnbanda vagy egy drogos társaság védelme a belső cél, akkor gubanc van. Saját szakmából egy példa: nem az atom tudása a káros, az ajándék és lehetőség -- az önző ember agya, a politikus lénye és mentalitása az, ami tragédia, ami veszélyes.

Ma olvastam a fizikusok levelező listáján: „*Tisztelt Kollégák, Egy írásban megemlíti a Scientific American 25-ik oldalán (2004 July), hogy a Relativistic Heavy Ion Collider (Brookhaven) olyan kísérletet tervez,*

aminek egyik lehetséges kimenetele a Föld nevű bolygó eltűnése, mert a kísérletben keletkezhet strangelet nevű részecske, ami felzabálja a környezetében lévő anyagot. Kérdéseim a hozzáértő kollégákhoz: 1, Van-e alapja a hírnek, ha igen, mi az? 2, Található-e valahol egy rövid leírása a kísérletnek? 3, Hogyan számították ki a Föld eltűnésének valószínűségét? 4, Vannak-e előírások egy kísérlet elvégezhetőségére? 5, Arányban áll-e a vállalt kockázat a várható eredménnyel? 6, Igaz-e, hogy a cikkben említett becsléseket a CERN is megerősítette? 7, Kik vettek részt a CERN ezen kérdést vizsgáló paneljében? 8, Mi az a strangelet nevű, ennyire veszélyes részecske? Köszönet és üdvözet ****Makai Mihály**** Na kérem, kisebb annak a valószínűsége, hogy eltűnik a Föld, mint annak, hogy boldog lesz az, aki hazugságai ellen tudatosan küzdeni kezd. :) A jóért, értékekért kell küzdeni, hadba állni. Pozitív célok kellenek! És a jó, az érték, céljaink ellenében tilos hazudni. Másért szabad.

És még egy példa a fizikából. Nekem nem tetszett ez az egységeket belepakoló példa. Minden rezdülése igaz. Nagyon jó, és szellemes. Csak hát ott vannak például az egyszerű gépek. :) Több energiát tesznek bele, egységekben számolva -- de nem szakadnak bele a munkába, elbírják. Néha a kevesebb a több -- miközben a több elporlik csupán. Meg aztán lehet kirándulni úgy is, hogy elrohanok a Bükkbe, három-négy óra, megvan a harminc-negyven kilométerem, aztán haza, és kész. Meg lehet szépen, komótosan is: elmegyek reggel, járok nem harmincat, de akár ötvenet -- késő estig, nyugalomban, nézelődve. Tessék választani!

Az érzelmek. Azok meg nem tőzsdézésre valók. Ha valaki méreget, hogy megéri-e neki, akkor már rég ott ette meg a fene. A szeretet nem tőzsdére való portéka -- lélektőzsde nincs.⁵ Már szerintem. (cet 18.25h)

2004. július 30., péntek

Szép napot!

Arra jutottam tegnap este, magamban, az utolsó idejegyzést követően, hogy a doki könyve egy ún. **motivációs könyv** -- nem kell, hogy igaz legyen, „csak” indítsa el valami jobb irányába a megtévedettségében lehorgonyzott lélektársunkat.

„Az elméleteit imádom.” (Dobai, 27. o.)

„Amikor valaki menekül az őt körülvevő világ elől, és hazudik mindenkinek, legfőképpen magának, akkor elkezd kifogásokat gyártani, hogy ezt meg ezt miért így csinálom. Lehet, hogy legbelül tudja, hogy ez hazugság, de ha kimondaná, akkor rádöbbenne arra, az életét ő szúrta el, nem más. Nem a világ, a szülők a felelősek, hanem ő maga. Ezzel pedig az addigi, gyakorlatilag rosszul működő világképét, konfliktus-megoldási képességét változtatná meg. Hát ez fájdalmas! -- kiált fel. Ilyenkor a Gilisza Narkós kifogásokat keres, hogy ne fájjon. Emberek vagyunk, akik alapvetően örömet szeretnénk magunknak szerezni, ő is ezt teszi.” (Csernus, 28. o.) Tegnap írtam: „A jóért, értékekért kell küzdeni, hadba állni. Pozitív célok kellenek! És a jó, az érték, céljaink ellenében tilos hazudni. Másért szabad.” Kettős itt a baj: nem lát jót (képes látni, de a lélek lecsukta szemhéjait), nincsenek értékei, céljai -- egyrészt. És azért nincsenek, mert ezek ellenében hazudott, valóban szembeköpve magát (ahogyan másutt írja Csernus doktor) -- másrészt. Amit a doki ír, az erre az esetre igaz. De csak erre. Mert van, amikor nem ő köp. Igenis, van, amikor a környezet köpi szembe. És nem csak a mémek okán. Csak egy példa, ami közismert: a hospitalizáció (az anyai szeretet nélkül felcseperedő lélek felnőttként érzelmileg labilis, létében bizonytalan). Vagy egy neoritikus apa --

⁵ A szeretet természetéről: hivatkozás a Téboldult idő című regényem első fejezetére
(matfiz.uw.hu/karmatura/teboldult_ido_01.html).

egyszerű hétköznapi neurózis, semmi különös. Kifelé még normálisnak is látszódhat. Ám a hétköznapiok? Lélekőrítő ám minden perc egy olyan lényel, aki élvezi, ha másokat lélekben bánt, rugdos -- különösképp szeretteit. Ilyenkor mi van? Ok-ok. Tudatosra váltva, „levesbe küldve” megoldható. Igen, ebben is igaza van a dokinak. Csak nem ugyanannyi energia ám egy ilyen környezetben egyensúlyban lenni -- mint egy harmonikusban felnőve. **Sok beteg egészségesebb, mint azok az egészségesek, akiket még nem próbált meg az élet!** Persze a sajnálkozásnál jobb a tudatosat választani. Az előbbinek semmi haszna, az utóbbi utadra enged, szabaddá tesz. Igen, csak addig el kell jutni. Meg kell edződni! És nem mindegy az, hogy „szembe-köpted magad”, ezért vagy ott, ahol; vagy már rég küzdesz más hülyesége és hülyítése ellen, csak még pechedre nem vagy elég erős. (cet 7.10h)

2004. július 31., szombat

Egy hetesek lettünk. Szeretem az ünnepeket. Vissza is lehet nézni, meg előre is. Szép hétvégét!

„sarkalatos pontja” „Beszélni a dolgokról idegenek előtt. Soha nem tettek ilyet, bizalmatlanok, és ez a bizalmatlanság az önmagukkal való szembenézés képtelenségéből fakad.” „A kiscsoport tétje: tudok-e őszinte lenni, illetve saját problémáimat felvállalni úgy, hogy ezeket látom másoknál is.” (Csernus, 28. o.) „az ilyen csoportokon jöttem rá, milyen erőt ad lenézni másokat, és hogy a csoportdinamikák nagy része ezen alapul.” (Dobai, 29. o.)

Maga az élet is csoportfoglalkozás. Beszélgetések -- őszintén is, meg hazudozva is. Vegyesen. Csak az életből nem dobnak ki. Csak egyszer. Csoportok jönnek-mennek (vagy mi járunk-kelünk közöttük), csak az élet marad - és mi magunk.

Tegnap csuda dolgok történtek velem. Fölhív az egyik diákom, a megbeszélte óra előtt úgy húsz perccel:

-- Jó napot tanár úr! Most nem tudok menni. Mehetnék délután?

-- Szia ...! Inkább este. 18.15-kor végzem, akkorra jöhetsz.

-- De délután?!

-- Az nem jó, diákok vannak. Nem mondhatok azért le egy másik órát, hogy te akkor tudj jönni. Mostanra beszéltük meg.

-- Esetleg szombaton?

-- Rendben, az is jó. Kettőig vannak már, ha kettőre jössz, az jó.

-- Az nem jó. Nem lehetne ma délután?

-- Nem, ma délután már vannak megbeszélte óráim. Nem jó az este, vagy a szombat?

-- Nem. Nem tudok menni. Délután?

-- ..., a szabadidőmből szívesen szánok rád időt, jöhetsz este, vagy holnap is, de egy másik diákot nem fogok lemondani. De mi a baj?

-- A kistesómra vigyázom. Anyuék nincsenek itthon, rám bízta.

-- Milyen idős? -- Arra gondolva kérdeztem, hátha tudná hozni, ha nagyobb, akár eljátszhatna az óra közben.

-- Három éves.

-- Akkor nem tudom. Gyere este vagy szombaton!

-- De nyaralni akartam!

Hoppá! Bukta van...

-- Na, ne! Ne akarj most nyaralni. Megbeszéltük az órát. Már csak pár hét, és még nem állunk jól. Elszar... (tađ az évet, akkor most ezt nem kellene!) -- a három pontnál megszakadt a vonal. Rossz hatással van rám a

doki könyve, én korábban nem használtam ilyen szavakat. Persze, talán olyan ez, mint az alkohol -- nem lesz tőle más az ember, csak kimond dolgokat, amiket józanul csak gondolni szokott. Bennem is bennem volt már e szó, bizonyosan.

Visszahívott:

-- Én vagyok. Akkor nem mehetek délután?

-- Este vagy szombat délután. De most nem kellene nyaralni, most ez fontos lenne. Neked! Nincs sok a vizsgáig, tanulni kellene! Akkor ma?

-- Nem hiszem.

-- Holnap?

-- Nem tudom, majd meglátom.

Erről ennyit. Ez az a szembeköpes, amit a doki is emleget. Becsapja és meglopja önmagát. Becsap és meglop engem -- benne az energiám, a hitem. De mindez nem számít. Önmaga az ő dolga. Én meg hozzászoktam már... Ami bánt, hogy volt, akit már nem tudtam elvállalni -- szeretett volna jönni, tanulni, de már nem volt időm. Ez a lány őt csapta be, lopta meg igazán. Tőle vette el a lehetőséget. Ezért mondom, az élet játéka is csoport-foglalkozások. És egy-egy csoport tagjai olykor nem is ismerik egymást.

Egy másik diák. Középiskola tizenegyedik osztály. (!)

-- Mennyi 100 negyede? -- egy példához kellett, és nem akartam, hogy gépbe ütve mondja meg.

-- Nem tudom.

-- Mennyi a fele?

-- 50.

-- Így van. És mennyi annak a fele?

-- 25.

-- Rendszben, akkor meg is vagyunk. Akkor mennyi 100 negyede?

-- Nem tudom.

-- A fél fele a negyed. Ez ok?

-- Igen.

-- A 100 felének a fele 25. Akkor mennyi a 100 negyede?

-- Nem tudom.

Ilyenkor sosem tudom, hogy csak engem tesztelnek-e türelemből, vagy olykor valóban ilyen nagy a baj. Mert az aktuális anyagot megtanulja ő. A hatványozás, a logaritmus és az egyenletek: exponenciális és logaritmikus még „mennének” is (vagy valami olyasmi, rá lehet fogni). Csak hát az alapok? És nem ő a hibás. Ki engedte el eddig? Ki tanította kisdiákként másodikban? És miért írta be az évvégibe, hogy „a harmadik osztályba léphet”? Néha humánusak vagyunk -- hisszük, pedig csak álszentek. Ha akkor a tanító néni másként dönt, ma nincs baj. És akkor sem lett volna. Most baj van. És mit lehet tenni? Megoldás-e az év repetája? Nem hiszem. Több okból. Például ezt a régi, idült problémát nem oldja meg, nem orvosolja. Viszont egy életet, egy sorsot megtörhet. Meg aztán, amúgy egy szorgalmas, tanuló lány (bár épp nem csinált házit, mert: „közbejött valami” -- ez volt az indok, és szerinte ez elégséges magyarázat), az idei év anyagát „abszolválja”. De ez akkor is csak egy sáralapra épített felhőkarcoló. Az egykori tanító néni ma is itt van velünk -- csoporttárs. Talán nem is tudja, hogy baj van. Hmm?

Ma a fejezet címén is eltöprengtem. Kaptam egy másik olvasónaplót -- ugyanerről a könyvről. Egy lélek bizalmába fogadott, saját meditációit írja: mélyen, őszintén. Jobb, lélektartalmasabb napló mint a sajátom. De erről szigorúan csak ennyit. Ott láttam a fejezetcímről írva. Eltöprengtem én is.

NAPalm

Na : Gyerünk! Induljon már el valami!

Nap : Csak lélekkel megy! Tenni bele energiát!

Apa : Mindhárom író küzd az apjával. Én is.

Pál : A saját apám. Honnan tudták?

Ál : Valami itt hamis. Vagy félre értem, és...

Ál(1) : Már talpon van. Megáll. Még áll.

(Bizonytalanság elhagyni egy betűt. Miért bizonytalanok?)

Al(o)m : Megszületett. Még alom. De felnő majd!

(Az alom rendszerint az első csoport.)

Ál(o)m : Varázslás. Teremtés. Jövendölés. Lehetőség.

(ó)m : A világegyetem az "óm" szótagból született. (Védák)

(Ez is három hang, az egyik hangtalan.

Elhagyottnak tűnik, pedig megvan.)

Alma : Éva beleharapott. De most nincs vége... tőlünk függ.

(Nem szerettem az almát. Felmentettek az oviban almaevésből. Az alma számomra a zsenialitás szimbóluma is: AD⁶)

A : Ami hiányzik, és az abszolút kezdet. Indulunk, vagy...

NAPalm : A természet ereje éget el, úgy ahogyan a NAPalm.

Jó ez a cím. Biztosan más is akad még benne. Rejtőzködik. (cet 18.41h)

[Ez most elvont lesz. Zárójelezem. Az alma. Hat nélküli hatalma. Hat mint hatás. Hatsz... és az ellenerő visszahat. Hatsz... változtatsz... és viszontváltoztatnak. Hat nélkül a hatalma „csak” alma. A hat háromszor (666) a Sátán száma. A hatalma és az alma között a különbség az egó. Az egó lenne a Sátán? Hatása az almára (Éva evett): hatalma. (cet 19.43h)]

2004. augusztus 1., vasárnap

Vasárnap. Ma szép nap van. Épp nincs kánikula, és az elmúlt napok özönvizei sem zúdulnak ránk. A természet, gondolom, akar ezzel -- már megtévelyodott viszontagságaival -- mondani valamit. Vagy csak válaszol -- nekünk, emberi dolgainkra. Mert az ember nagyon emberi. Értelmetlenségek, bürokrácia, akták (nem csak X vagy Y, de főként hivatalosak; amúgy meg miniszterelnökünk legpozitívabb megjelenése is nevelt lánya -- az aktáról jutott eszembe) -- de a természet, saját helyünk és viszonyunk nem fontos. Ugyan már! Még az a hülye, aki említeni meri. Meg naiv is. Mert „majd meglátjuk!”... Nem, ilyen hozzáállással (de jó szó ez) nem fogjuk meglátni (ez pedig egy nagyon rossz, sötét mondat). Inkább szemezzetek, idézzetek.

„»A kör közepén állok...«” „más a hibás általában”

„Nincs szörnyűbb annál, ha az embert kinevetik. De én nem az embert nevetem ki. Azt az állatot, aki az ember felett uralkodik.”

„Az emberek keverik, ki az alkoholista, és ki a berúgott ember. "Én nem vagyok alkoholista, én nem fetreng az árokparton" -- mondhatja ezt akár egy alkoholista is. Aki az árokparton fetreng, az lehet, hogy többet ivott a kelleténél, és megmérgezte magát, tehát berúgott, de ettől még nem feltétlenül alkoholista. Másnap hazaér, kijózanodik, elmeséli a feleségének vagy a férjének, milyen remekül mulatott, és folytatja az életét. Alkoholista az, aki rendszeresen vagy időszakosan iszik, és nem tudja magát kontrollálni, legfőbb családtagja az alkohol.”

⁶ Hivatkozás Achilles Dent verstani gyűjteményére (nostromo.pte.hu/~dent/alma/alma.html).

„A feszültség növekszik.” „az emberben lévő másik félreteszi a rutint, és elkezd gondolkodni. Vagy nem, és hárít tovább.” (Csernus, 30-31. o.)

„Én azt hiszem, akkor sincs baj, ha egyáltalán nem teszik le a piát vagy a narkót.” „Az sem baj, ha boldogtalanok ettől. Egyáltalán, a boldogtalanság nem rossz állapot. Erős érzelmekkel van átítatva. És ugyanúgy az élet része, mint minden más.” (Dobai, 31. o.)

Este beszélgettünk, msn (az apeiron@chello.hu címmel, ha van msn-ed felvehetsz a listára -- bár csak este kapcsolom be, és akkor sem mindig; egy levél biztosabb), egy nagyon kedves fórum- és lélektárssal. Valamit arról, hogy akkor tudnánk igazán átérezni ezt a könyvet, ha eltöltöttünk volna egy hetet a doki mellett az osztályon. Ezt ő mondta. Én azt, hogy lehetne ott egy szoba, üzleti alapon, ahová fizető vendégként be-be lehetne menni, egy-egy hétre. Válasz: igen, és a mennyit tanulhatnának ebből a leendő pszichológusok. Én nekik kötelezővé tenném.

„Azért szeretném, ha a Dobai visszatérne erre a témára pár évtized boldogtalanság után.” (Alfonz, 31. o.)

„Sok ember azt gondolja, ha már nem iszik, akkor mindent megoldott. De ennél jóval többet jelent a megoldás. Ha már a feszültségeit le tudja vezetni, megtanul nemet mondani, tud türelmesen várni a sorban a postán meg a zöldségesnél; vagy ha letolják ok nélkül, azt is korrekten tudja kezelni; és kitartóan megvalósítja önmagát, megfelelő mintát mutat a gyerekeinek; de ettől nem száll el a feje, ez jelenti a talpra állást.” (Csernus, 31. o.)

„A kedélyállapotainkat féltjük, meghozzá annyira, hogy ez bármire képessé tesz a jó hangulat megtartásáért, megszerzéséért.” „boldogság-üldözők” (Dobai, 31. o.)

Igen, Karesz papája mondta egy tévéműsorban (Karesz drogos volt, meghalt), hogy „minden ünnep kevés”. (cet 10.47h)

„Egy ideje tudom, hogy akkor tudok a legtöbbet teljesíteni, ha nagy a tét, különösen akkor, ha az illető már sok helyen megfordult, eredménytelenül. És főleg akkor, ha azt mondják rá, reménytelen. Aki ezt a szót használja, magába is keressen hibát, ne csak a másokban.

A reménytelen szó feldühít. Nem láttam még reménytelen embert. Ha valaki belemászik a szarba, akkor ki is mászik belőle.” (Csernus, 32. o.)

Szerda⁷. Félreértettem a dokit vagy ő van önellentmondásban? Amit itt ír, azzal egyetértek. Nincs reménytelen ember. Reménytelen helyzetek vannak. De azokból is ki lehet jönni jól: nem megoldva, mégis győzve. Fel kell ismerni, és lélekedzésnek kell tekinteni. Ha tudom, hogy nem az én galibám, hanem egyszerűen csak van így, akkor nem örül fel -- de megélem, több leszek okán.

„Amikor valaki ittas, nem sok minden jut el az agyáig. De az intenzív ingerek eljutnak” (Csernus, 32. o.) Hitler is ezzel lett sikeres. Amúgy szerintem ő is zseni volt -- örült is persze. De például a történelemre (és általában a tanulásra) így gondolt: „Történelmet "tanulni" annyit jelent, mint azokat az erőket keresni és megtalálni, melyek hatása a későbbi történelmi eseményekben jelentkezik. Az olvasás és a tanulás művészete itt is a fontos dolgok megtartásában és a kevésbé fontosak elrejtésében rejlik!” (Adolf Hitler: Mein Kampf, I. A szülői házban) Hát kérem, melyik tanárkolléga nem örülne egy ilyen nebulónak? Nem a szörnyűségek okán szokták tiltani e művet. Nem azzal van a baj, ami rossz benne. Mert az nyilvánvaló. A gubanc, hogy sok mindenben igaza van. És intenzív ingereket használ. A zsenialitása mellett befürkésződik a kobakba tébolya is. Következő olvasónaplóm e műből kellene talán majd írnom. Az intenzív ingerek hatása a későbbi történelmi eseményekben mindig jelentkezik. Ez egy titkos tudás, mert veszélyes.

⁷ Hivatkozás július 28-ára, a szerdán írottakra.

A doki 9 pontja (nem citálom, 33. o.⁸) -- lépcsőfokok, szabályok. Ő sem szereti az ilyesmit -- gondolom, ez a hülyeség a főnökei miatt van.

„Ha valaki befekszik egy elvonóra, az szarik rá, hogy milyen elméletek és gyakorlatok szerint lesz kezelve” (Alfonz, 33. o.)

„Egyre jobban örülök, hogy sosem feküdtem be.” (Dobai, 34. o.)
(cet 11.45h)

„A büntudat. Amíg jelen van, az egyéb személyiségjellemzők sokkal sötétebbnek látszanak, mint amilyenek valójában. A menekülése során az ember sok embert bánt meg. Elefánt a porcelánboltban.” (Csernus, 34. o.)

Végletek: amikor a büntudat nyomaszt... és amikor meg sem érint. Egyik sem jó igazán. A megbántás. Vidéken járja egy mondás: „Nem az a baj, ha berúgsz, csak ne kelljen másnap bemondani a hangosbeszélőbe, hogy "Mindenkítől elnézést kérek!".”

„-- A szó elszáll, az írás megmarad. Önnek rettenetesen fáj, amit tett vele. Mikor írt neki egy levelet?

-- Levelet?

-- Igen, egy levelet.

-- Nem írtam neki soha. (Hallgat.)

-- Hát akkor írjon egy levelet, amiben elnézést kér tőle! Ezzel a büntudat nem oldódik meg, de ez az első lépés.” (Csernus, 34. o.)

A levél okos ötlet. Évekkel ezelőtt én magam is írtam már erről: „levélben a lelkét kapom és lelkemet adhatom”.⁹

„Azon a csoporton, amikor elmondtam a mai témát, megállt az idő egy órára.” (Csernus, 34. o.) Igen, az idő néha lefagy.¹⁰

„Olyan mérhetetlen nagy a fájdalom, hogy azt mondja a bocsánatkérőnek, nem tud megbocsátani. Ilyenkor mi van?” (Csernus, 36. o.) Elment a levesbe. A fenébe! Ezért sem tetszett nekem ez a leves. Érzelmeket nehéz kidobni. Ám ha repültek, akkor meg nehéz visszalopni. Mert vagy lezár a lélek vagy a vákuum kiüríti -- örökre.

„A levelet eltettem, hátha valakinek át tudom adni.” (Csernus, 36. o.) Úgy látszik nem csak a botnak van két vége. Olyan ez, mint a mozgás. Egy test probléma nincs. Mindig valamihez képest mozog. Azt mondjuk, „az autó sebessége”, pedig a sebesség nem az autó paramétere -- a sebesség mindig két test kölcsönös adata (adott esetben az autó és a föld osztozik rajta). Ilyen a lélek is. Önmagában van, de önmagában semmi értelme. Azt hiszem, pszichopathia nincs -- csak szociopathiák vannak!

„A kocka el van vetve. Földigilisztá egy hazug, alattomos narkós genya, az ember még csak nem is sejlik visszataszító felszíne alatt.” (Alfonz, 37. o.) Van stílusa a fiúnak. Amúgy igaza is. (Bár az igazság nem piaci árú. Akkor is lenne, ha nem adnám -- és elvenni sem tudnám, hiába is akarnám.)

„Nincs értelme ilyenkor többet mondani. Ittas emberrel minek beszélni.”

„Amit a díler nyújt, az rövid távon örömmel látszó illúzió, amely soha nem lehet a tied, hosszú távon meg nagy fájdalommal jár.

Amit én kínálok, rövid távon irtózatosan fájdalmas, hosszú távon viszont nem illúzió, hanem a harmónia felé vezető út.” (Csernus, 38. o.)

Napnyugta. Ez volt az első nap. (cet 16.50)

⁸ Hivatkozás a Drogmára, az oldalszám ott értendő.

⁹ Hivatkozás a LélekTükör című töprengésemre (matfiz.uw.hu/karmatura/lelektukor.html).

¹⁰ Hivatkozás a Dragon sors(OK) című regényem első fejezetére

(matfiz.uw.hu/karmatura/dragon_01.html).

2004. augusztus 2., hétfő

Ma hétfő van -- megkezdem a keddet. :) Jó nap a hétfő a keddre. Ez a rész a halálról szól -- a meghalásról. Most úgy kezdem, hogy meghalt a hétfő. Már kedd. Siet az idő.

„JÓ NAP ez a meghalásra” (a fejezet címe, 41. o.) Sokszor halunk meg. Sokszor nem is tudjuk, hogy meghalunk -- pedig igen.

„Eszembe jut a Kis Nagy Ember, Thomas Bergertől.

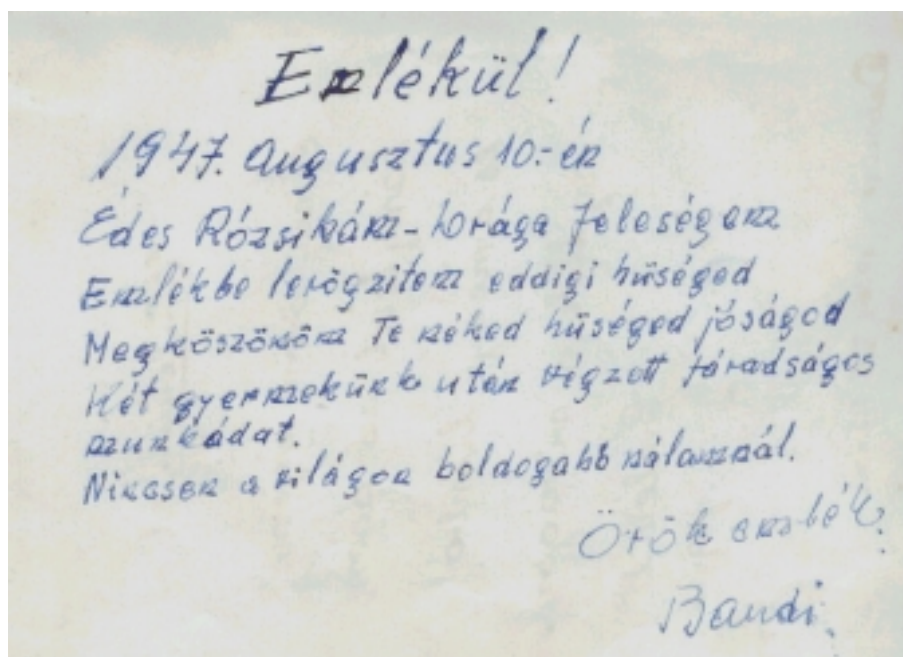
Az egyik jelenetben, még a csata előtt, a főhős azt kérdezi a nevelőapjától, aki vak, és nem fog már csatába menni, hogy mit tegyen, mert fél.

-- Jó nap ez a meghalásra -- mondja neki kurtán az öreg.” (Csernus, 41. o.)

Falun nőttem fel -- előttünk nem volt tabu a halál. Haltak körülöttünk. Először papó. Ekkor még picúr voltam, talán már ovis. Egy játszótárs ment el, az első haver.

Aztán Mari néni (nenü, ahogy mi hívtuk). Ez már később volt, kisiskolás éveim alatt. Rákos volt, fájdalmai hónapokig kínozták, morfiumot kapott. Félt a haláltól, és félt a gyerekektől. Mindig mesélt, csúnya és fura történeteket. Még akkor is, betegen, feküdve. Bár fogyott a türelem, nőt a sírt percek sora -- végül pedig már csak kiabált, hogy vigyék ki a gyerekeket. Nem mi zavartuk: a morfium ködképei lepték csak meg. Azt hiszem vágyta és irtózta a gyerekeket -- egyszerre. Sajátja meghalt -- a szülésben. Nagyon fájt neki, férjét is elzavarta. Halva élte életét. Félt a gyerekektől, olykor mogorva volt -- máskor hirtelen nyitott, hosszan és ízesen tudott mesélni.

Tízéves voltam, amikor elment anyai nagyapám. Sokadik szívrohama vitte el. Messze lakott, háromszáz kilométer -- ez ma nem táv, akkoriban (legalábbis szüleimnek) nagy volt; csak évente mentünk -- vagy tucatszor láttam, éltünk együtt napokat, heteket, lélekperceket. Egyszer megdobáltam, faépítővel. Máskor meg ő vágott vissza: eltört rajtam egy fejes-vonalzót. Nehéz, önfejű ember volt. Pont olyan, mint én magam. Hévízen üdült -- mondták neki, hogy nem fürödhet, csak módjával... nem igazán érdekelte. Azt mondták, ez volt a baj. Én nem hiszem -- szerintem érezte, pontosan tudta, az a pihenés még az övé, az utolsó. Élt vele, nem törődött hülye parancsokkal. Sajnálom, hogy korán elment, hogy nem is ismerhettem igazán. Két éve került hozzám nagymamám Emlékkönyve, abban köszön a múltnak és üzen a jövőnek. Hadifogság után hazatérve ezt írta mamának:

Emlékeim!
1947. Augusztus 10-én
Édes Rózsikám - korága felesége
Emlékbe fogzítom eddigi hűséged
Megköszönöm Te néked hűséged jószágod
Két gyermekük után végzett fáradságos
szemlédet.
Nincsen a világon boldogabb nőleányaál.
Ötök esztendő
Bendi

Aztán a gyerekeinek is írt. Ekkor még csak anyu volt, és Öcsi bátyánk -- de azt hiszem, e lentieket, lélekben már a néhány évet még csendben várakozó Zoli fiának is írta; meg unokáinak is, meg úgy általában...

Emlékeül.

Ópris Öcsikérek! Édes fiammad!

6.-ik éves évfordulója alk.: ból.

1945. márc. 20.-án születted:

Akkor amikor vége lett a nagy világi égő
háborúnak; Most 6 évvel utána azt írtam
néked, hogy se látt is folyt a hidegháború
a világon állandóan 1951. márc 20.-án.

Mikor megírtam neked első fiam, ha
majd megírtam fiam arra írtad, hogy
mindig becsületesen és igazságosan
cselekedjél. Ha tess és elmondod nem
haj, de arról esz hiányzik a jót is
sírjod, de Te azt belátod ha bírod!
Harcosa legyet az igazságod,
Hűsöd nevedő édes apád.

1951. márc. 20.-án.

Édes gyermekem!

A Tanulás legyen mindig feje-
reter, mert azt az egyet soha senki
se nem teheti.

Emberként munkával és bőséggel
dolgoztatni lehet, de a tudást azt
minden rendet megfizet.

Az a tudás ott van a fejedben
lehet. Meg, manapság mint mindig
az írtelmiség szeret.

Kettő lehet két elötétel, vagy tanul-
tor és lentel írtelmiség, vagy nem
is tanulhat.

E soraim lehessen mindig elötétel.

Ha szeretted édes apátod.

1957. május 10.

Hát, hogy a fiuk harcosai e az igazságnak, abban nem vagyok biztos. Amikor az Emlékkönyv hozzám került, két éve, mama halálakor, akkor egy régi rajz is került vele. Egy katonatárs rajzolta, még egykor. Lefényképeztük -- megmentve a mának, a jövőnek. Szép kép lett -- nekem fontos, emlék. Azt hittem, nem csak nekem az. Anyum kapott, bátyám is egyet -- a fiuknak meg feltettem a netre (nagy felbontásban, jó minőségben), hogy töltsék le, legyen meg nekik is. Vagy, ha gondolják, csináljanak róla ők is képet. Megírtam nekik a címet. Nem is válaszoltak -- később anyu mondta, hogy ő kérdezte tőlük: azt mondták meg sem nézték. :(De ez egy másik téma, talán egy regényé -- egyszer majd megírom. (Ha mégis szeretnék a képet, bármikor adom, örömmel és szívből. Csak szólniuk kell. Félek, nem fognak. Mégis várom.)

Azért egyikük fáj nekem -- Zoli. Vele néhány éve megromlott a kapcsola-
latom. Egyik novellámban¹¹ magára ismert (azt mondja, ő a motoros fiú -- én
nem mondtam, ő mondja... becsületére legyen mondva, patakzó könnyek

¹¹ Hivatkozás a Képtelenség!!! Című novellámra
(www.freeweb.hu/olvasoterem/dispatch.php?entry=mszn/santa_csaba/keptelenseg.txt).

közepette... legalábbis a család ezt mesélte). A novella az én dolgom, a sértődés meg az övé. Ketten nem tudtuk megbeszélni: nem adott rá módot. Pedig ő egy rendes fickó. Talán az egyetlen a családban, akit igazán tudtam (és tudok!) tisztelni! Régebben sem beszélünk sokat... ám ha igen, akkor nagyokat, mélyeket, őszintén. Ez hiányzik. Talán neki is. Nekem bizonyosan.

Időrendben keresztapám volt a következő távozó. Egy erőműben dolgozott -- egy trafóház néhány ezer voltja vitte el. Középiskolás voltam, gimis. Sain Márton könyvét böngésztem, matematikatörténetet (*Nincs királyi út!*) -- egy vaskos kötet. Ekkor jött utoljára. Meglepetésként. Elkérte, megnézte. Azt mondta, ezt ő is szeretné elolvasni, de már nincs ideje... Nem értettem. Szegény, elfoglalt felnőttek, gondoltam. Aztán a következő héten meghalt. Azóta sem tudom, hogy megérezte vagy elébe ment-e. Ő is jó ember volt. A jó emberek korán halnak.

Aztán pár évvel később atyai nagyapám távozott. Tőle kaptam legtöbbet életemben. Nagyszerű ember volt! Mindig mesélt, viccelt, fejtörőket gyűjtött nekünk (a bátyámnak is), meg történeteket. Nagyokat beszélgettünk -- térről és időről (ez családi hagyomány), meg a világról általában. Egyszer azt mondta, én nem leszek tisztességes ember. Azt mondta, vagy börtön-töltelék leszek, vagy nagy tudós. De tisztességes ember sosem. Tudott valamit -- bár, hogy melyik, az még ma sem dőlt el igazán. Azt hiszem, ő nem is ment el igazán, máig az egyetlen, aki velem maradt és nem is akarom elengedni. Halála napján a bátyám jött el értem. Bementünk a kórházba, de már csak köszönni tudtunk. Este még beszélgettünk, úgy volt, reggel műtik (a gyomra fájt, rákos volt). Akkor infúziót kapott, és hányt. Már nem műtötték meg. Éjjel embóliát kapott. Reggel a lábát akarták amputálni, de elment, nem várta meg. A faterral mentünk be a kórterembe (az intenzívra csak kettesével lehetett bemenni), egy fehérköpenyes azt mondta, ha gondoljuk újraélesztik, de már el fog menni. Nem gondoltuk. Nem volt szükség több fájdalomra.

Később ütemesebb lett a sor, a halálmenet. Egy rokon fiú felakasztotta magát. Nehéz sora volt -- nem tudott már maradni. Egy osztálytárs követte, Laci. Műtötték, egy tampon benn maradt. Azt hitte rákos, csak neki nem merik megmondani. Ő is a kötél mellett döntött. Ez a magyar sors. Nyilas Misi sem akart debreceni diák lenni... A történetet mindenki ismeri -- sajnálják is Misit, de ki vonta már le a következtetést akként, hogy meg kellene változnunk, jobban együtt kellene lennünk; hogy soha többé, senki más, ne akarjon elmenni, ne legyen antihonvágy halálvágya. Nem, diszharmoniaiaink, hülyeségeink, embertelenségeink, lelketlenségeink velünk vannak. Jó nap ez a halálra! Vagy egyszerűen csak hülyék vagyunk -- és jó ez az élet erre...

Aztán tanáraink is mentek már el. Pista bácsi. Ő technikát tanított. Hivatalosan. Amúgy meg emberséget, hozzáállást, hétköznapi praktikumot. Ketten nagyon hiányoznak. Egyikükkel azóta is beszélgetek, rendszeresen: ő Gáspár László. Nem örültem meg, nem nappal látom, nincsenek vízióim. Álmodni szoktam. Egy szép, rendezett park. Egy villa kertje. Egy kis tó. A parkban szoktunk sétálni, vagy a villa tornácán üldögélni -- és nagyokat beszélni. Nem sokszor, de rendszeresen. Páldi tanár úr a másik lélekhiány bennem. Vele stílusról,

Hogy valaha tudt-e meg valamit tőle,
hogy létezik-e még gondolat, és talán
bizonytalan. Inni most életem,
hogy belátsz meg az a szék vagy
összevitt, amilyen az tudja elni a szék
járás gyöngyszínű.
Lehet, hogy nem tudtam mindig létezni, de
Maga fontos volt nekem mindig, a azt éreztem, hogy
én is az vagyok. Megyek. Köszönöm, hogy így
volt és így van. Isten vagy Valaki vele van a
bizonyos dolgok. Köszönöm, hogy volt emberrel
dolgok fontos. Zsuzsa

firkáról, irodalomról, értékekről, emberségről, a humánus csapdáiról, meg ilyesmikről beszéltünk sokat. Néha évek teletek egy-egy levélváltás között, ám az élet rendszeresen találkozásra bírta minket. Tanított Miskolcon is, így volt, hogy itt futottunk össze. Amikor bemutattam neki a feleségem, ő volt az egyetlen, aki Barbimnak gratulált (rég volt -- évek temetik már válásunk emlékét is). Amikor János bátyám elment, hónapokig nem hittem el. Utána költöztem vissza Miskolcra, és még megírtam neki... Örültem volna, ha benéz hozzám, ha beszélgetünk. Felesége válaszolt, udvariasan ismételve meg a hírt. Pedig tudtam, utoljára ezt írta:

„Jó nap ez a meghalásra. Eszembe jut egy Osho nevű gondolkodó A halál, a képzelt ellenség könyve is. Van benne egy történet a halálról és az éjszakáról. Egy emberről szól, aki fél a haláltól, és fél az elalvástól is, mert az alvás mindig egy mikrohalál. Újabb esély a kontrollvesztésre. A mindenható ember [...] ezt gyűlöli. Nem akar aludni, mert fél. Nemsokára a nappal is megkeseredik, mert tudja, hogy mindjárt jön az éjszaka a halál.”
(Csernus, 42. o.)

Akkor most egy mikrohalál. Kedden a kedd folytatódik. Még egy idézet, zárásul. Richard Bach az Illúziókban (Édesvíz Kiadó, Bp., 1993., 134. o.) idézi a Messiás Kézikönyvet: *„Íme próbája annak, hogy földi küldetésed Véget ért-e már: Ha élsz: nem.”* (cet 21.34h)

2004. augusztus 3., kedd

Kedd. Ma van a mai nap napja.

„A halálra minden nap jó. De én nem hiszem, ha azt mondják, "nem félek". A félelem az egyik legtermészetesebb érzés. Mindig van. Ha már nincs, az pontosan a halál állapota, vagy az örület egy nagyon szélsőséges formája.”
„a haláltól való félelem a minden félelme. Egy hétköznapi ember (azaz mindenki) annyit tud a halálról, hogy nem tud róla semmit.” *„De nyugalom, mindenki meghal legalább egyet, tehát nem lehet olyan rossz.”* (Dobai, 44. o.)

Az élet része a halál -- féljük, mert ismeretlen... ahogyan az élet is. Szükségünk van szabályokra. Konkoly-Thege Aladár (ő egy nagyszerű orvos volt, meg egy lélekpróbált mélységek milyenségét megformáló kitűnő író (katonaéveinek naplói nyomtatásban is megjelentek)) küldte nekem a következő **HÁRMASZABÁLYOK**at (még '95-ben):

„Az élet felén túl, egy új szakasz kezdetén, amikor a munka már nem kötelező csak kényszer a szellem számára, a józan számítás azt mutatja, hogy felesleges szavak leírására már nincs idő, -- szabályok fogalmazódnak.

I.

Mi szükséges jó és sikeres előadáshoz:
TUDÁS, TAPINTAT, ÖNKRITIKA.

II.

ÉPÍTHETSZ A HIÚSÁGRA,
SZÁMÍTHATSZ AZ IRIGYSÉGRE,
NE HAGYD FIGYELMEN KÍVÜL A BUTASÁGOT.

Csak a harmadikat kell enyhíteni; sokszor nem jelent többet, minthogy más talán nem úgy lát, érez, gondolkodik és ítél szellemi, tárgyi, anyagi vonatkozásban, mint mi. Kívülről lát olyasmit, amiben bent érezzük magunkat.

III.

Az IDŐ-ben élünk, vele küzdünk születésünk óta. Előre lépünk akkor is, ha oldalt vagy hátralépésnek tűnik.

**A TEGNAPRA EMLÉKEZZ, DE NE KÉRDEZD!
A MÁT CSINÁLD VÉGIG, DE NE FEJEZD BE!
A HOLNAPRA TERVEZZ, DE NE SZÁMÍTS!**

Szabályok, amelyek erősítik a kivételt. A kivétel a homo ludens számára mindig öröm.

Konkoly-Thege Aladár"

Indul a nap. Most mennem kell -- élni és éltetni. E szabályok sokszor vannak velem -- elkísérnek a mára. Jó nap ez -- erre is. Talán csak egyre nem... azt meg nem tudhatjuk... tehát féljük. (cet 6.21h)

„olyan szavak jelentését tisztázom, amelyekről azt tapasztaltam, hogy a mai kor embere nem gondolja végig jelentésüket, úgy használja őket. Kudarcc, öniszólás, kell és akarom.

Az emberek úgy rúgnak öngólt, hogy észre sem veszik, pedig a külső, figyelmes szemlélő látja, hogy önmagukat kergetik zsákutcába.” (Csernus, 45. o.)

Ez nagyban is igaz. Ír erről Ady Endre A hőkölő harcok népe című írásában:

„..."

*Ma is itt ül lomhán, petyhüdtén,
Fejét, jussát, szívét kobozzák
S ha néhányan nem kiáltoznánk,
Azt se tudná, hogy őt pofozzák.*

..."

„Ennek tisztázása nekem egyáltalán nem fontos.” „Elítélem a hibák létének álszent tagadását, legyenek buddhista szőnyeg alatt, vagy mentsen fel akár a tao, hibák vannak. Legyen a kudarc szent, hogy lehessen pokoli győzelem.” (Dobai, 45.)

Konrád Györggyel vallom, hogy **szent az, amiért az életünket adnánk.** (Az Áramló leltár című kötetének egyik írásában olvastam -- már néhány éve. Nincs itt a kötet, valószínűleg csak tartalmi idézet.) Nekem szent a természet, és szent tudománya, szent a nebulók sorsa, szent a tanítás, a pedagógia. Kudarcaim nem szentek. Nem is tabuk. Kudarcaim is én vagyok. Voltak, vannak, és lesznek. Jó nap ez a kudarcra is -- csak jusson mellé jobbféle módi is. (Popper Péter szokta mindig mondani, hogy nem kell mindig győzni.)

„én vajon miért nem voltam soha Csernus számára kudarcélmény? Az ő osztályáról kikerülve maximum két órán belül anyagoztam, mindhárom esetben. Jelen állapotomból pedig ugyan sokat köszönhetek neki, de legalább annyit másoknak is, magamat is beleértve.” (Alfonz, 45. o.) (cet 18.06h)

„Ezen a napon elsősorban azt csinálom, amit szeretek. Beszélgetek.” (Csernus, 46. o.)

Hmm? Nem biztos. Az információ egyoldalú közlés, a kommunikáció kölcsönös. **A beszélgetés út lélektől lélekig.** (Nem tudom, ki mondta, vagy hogy hol olvastam. De nem saját gondolat.) Az interjú egyoldalú -- személypercepció, a másik megismerése a célja (önmagunk megmutatása már nem annyira). De a doki ezen is túl megy: ezek provokáló, **motivációs interjúk.** Nagy-nagy lélekrúgások -- önmaga, saját tükre elé terelgetve a páciens. Ez nem beszélgetés. A barátaival szokott beszélgetni -- ha tudja még, hogy mi az... barát¹² és beszélgetni. (Csak a rend kedvéért, ha már fogalmakat tisztázunk ma.)

¹² Hivatkozás -- a barátságról írott -- The End című novellámra

(matfiz.uw.hu/karmatura/the_end.html).

„a kudarc az, amikor valaki beletehetné minden erejét egy probléma megoldásába, de nem teszi (lustaságból, kényelemből, kivagyiságból). Bekövetkezik a negatív prognózis, amiről csak az illető tehet, ehelyett jön a kurvaanyázás, a világ szar, majd én megmutatom, de valahol tudja, hogy ő a hunyó.

A nem sikerült dolgok után viszont jól alszik az ember, nyugodt lelkiismerettel. Mert ami emberileg lehetséges, mindent megtett, nem tudott többet. Nem sikerült? És?! Ember tervez, Isten végez!” (Csernus, 46. o.)

Különleges diákokkal foglalkozom -- mind a két oldalról (fent és lent: végletek). Azt hiszem, mindenki különleges. Különlegesesekkel, ám ők azért (többnyire) egészségesek -- küzdenek a világgal és önmagukkal, mint mindenki az ő korukban: semmi extra. A dokinak már elszálltak jutnak -- talán ezért van, hogy én mást látok. A legnagyobb gazemberek, akik nem tesznek bele energiát, akik szarnak rá, hát ők szarnak a kudarcra is. „Nem sikerült, és?” -- ennyi csak nekik. :(Általában az van, hogy aki megdolgozik érte, aki bele ad apait-anyait, és mégsem sikeredik valami, ott török össze a lélek, ott van a kudarc megélése. Igaza van Csernusnak, jók az ő meghatározásai -- de a megélés pepitában van, komplementer.

Tanulni kell a lélek dolgait. Beszélni róla. Nem csak megélni, élni, és újra élni (spirálok százaiban), de tudatosan is emésztve, alakítva, építgetve. Ez fontos lenne -- valamiért mégsem az. Önmagunktól is félünk, nem csak a haláltól. Megkockáztatom: a halálban is önmagunk megkerülhetetlensége a félelmetes. (cet 18.39h)

„Mentsük fel magunkat,” „mert ilyen részrehajló ez az élet a jókkal, a rosszakkal egyaránt.” (Dobai, 46. o.) Felmentő éjszakát! Szép álmokat! Holnapra ébredést! (cet 20.58h)

2004. augusztus 4., szerda

Ebédszünet. Ma egész nap tanítok: reggel héttől, és este is hét tájban végzek. Most itt vagyok. A jelenlét fontos. Köszönöm annak, aki erre tanított! Ő érti, tudja. :) Szép napot mindenki másnak is!

„A segítő és a halál viszonya a segítő személyiségétől függ.” „Első találkozásom a hétköznapi Kaszással -- kitörölhetetlen.” „Megsemmisültem, mert addig mindenhatónak hittem magam.” (Csernus, 47. o.)

Stephen Hawking neve szakmánkon túl is ismerős. Ő kozmológus, a tér és az idő foglalkoztatja, a szingularitások, a fekete lyukak, a kvantum-gravitáció, és az alapvető kölcsönhatások rendszerező, egységes elmélete. John Maddox (a Nature főszerkesztője volt huszoniksz éven át) azt mondta róla, hogy ettől azért lehetett volna több esze is. Hát igen, a korszakalkotó zsenikben sok az ellentmondás -- még génuszviláguk falain belül is. De azt hiszem, a laikus olvasó minderről nem tud túl sokat. Olvasta a könyvét (Az idő rövid története) vagy egyszerűen csak megvette, mert a szomszédnak is megvan -- és inkább a betegségéről hallott. Stephen mozgatóideg-sorvadásban szenved. Még egyetemi évei alatt diagnosztizálták: halálos ítélet. Ma is él, tolószékekben ugyan; gégemetszés után, egy számítógép beszél helyette; gyerekei lettek; tanszéket vezet (Newton tanszékét).

Ő maga erről így ír (Stephen Hawking: Einstein álma és egyéb írások; Vince Kiadó, Bp., 2000., 31-32. o.): „Az a tudat, hogy gyógyíthatatlan betegségem van, amelyben valószínűleg néhány év múlva meg fogok halni, meglehetősen megrázott. Hogyan történhet ilyesmi velem? Miért kell az életemnek ilyen gyorsan véget érnie? A kórházban töltött idő alatt viszont szemtanúja voltam, amikor a szemközti ágyon fehérvérűségben meghalt egy fiú, akit futólag ismertem. Nem volt kellemes látvány. De rádöbbentett,

hogy vannak, akiknek még nálam is rosszabb a helyzetük. Én legalább nem érzem magam betegnek. Azóta is valahányszor azon kapom magam, hogy elkezdtem magam sajnálni, erre a fiúra gondolok." „Tragikus figurának éreztem magam. Elkezdtem Wagner-zenét hallgatni. Az újságcikkek szerint abban az időben sokat ittam" A halál közelsége bénító méreg és erő is. „A halál sosem válik megszokottá, de aki meghalt, azon segíteni már nem lehet, csak aki él." (Csernus, 47. o.) Stephen szerencséire él -- azt mondják: tette, emberfeletti. Szerintem ő is ember, ekként tette emberi. Egy jó példa arra, hogy mire is lehet képes egy ember... (cet 13.18h)

Paul Strathern így ír könyvében (Paul Strathern: *Hawking*, Elektra Kiadóház, Bp., 2000., 20-21. o.): „szörnyű depresszió kerítette hatalmába. Néhány hónapig alig hagyta el szállítását. Szobájából Wagner-lemezek harsogtak és üres vodkásüvegek garmadája áradt." Ezt már a doki írja (egy kóbor elme gondolatát próbálva meg visszaadni): „Felzabál az élet, nem lehet egyszerre dolgozni, iskolába járni, önmagunkat elfogadni, majd szeretni, túlélni, rezsit fizetni, kudarcokat elfogadni, megérteni, okulni, felzabál az élet!" (Csernus, 47. o) Igen, és hozzá kell tennem: nem könnyű zseninek sem lenni -- különösen az előbbieket mellett. Nem is értem, egy rendkívüli teljesítmény mellé, hogyan várható el normális, átlagos megjelenés, viselkedés. Olyan ez, mintha az átlagembertől is elvárnám, hogy hozza a génuszok teljesítményét. Képtelenek lennénk rá. Pedig fordítva ez van. A zseniktől el van várva, hogy a hétköznapi értelemben is normálisak legyenek, alkalmazkodjanak. Szerintem ez képtelenség! A zseni nem csak úgy van: mindazon terhek a nyakán, ami bárki másnak. Betegnek is lenni hozzá, találkozni a Kaszással, alkudozni vele -- hát az még lélekgyötrőbb lehet. Egy hétköznapi ember rég belehalt volna már.

Kell még valami a túléléshez. Az az erő, ami a vodkához is kell. A vodka már önmegvalósítás. Aki a pohárhoz nyúl, már akar valamit. (És ez attól függetlenül igaz, hogy zseni-e vagy átlagember. Igaz, a kreativitással van némi összefüggés: Roland Gustafson és Torsten Norlander svéd pszichológusok mutatták meg, hogy a kreatív munka során megnő az alkoholfogyasztás iránti igény. A kutatók szerint azért van így, mert a kreatív munka erősebb stresszt vált ki, s ennek feloldására szolgál a pihenési szakaszban a szesz.) Nem igaz, hogy menekül. Megoldást keres! Önmegvalósít. Csak ott könnyű megcsúszni. Könnyű, mert az itóka tudatmódosít. És onnan már nincs vissza. Könnyű a hatalmat átadni, könnyű rabszolgává válni -- és nehéz a vissza út.

Hawking életében a fordulópont Jane Wild volt. Egy fiatal lány, érettségi előtt. Strathern így ír erről: „Jane istenhívő volt, és természetéből fakadóan optimista: úgy hitte, mindennek célja van, s bármilyen rosszul állnak is a dolgok, valami jó mindig kiszülhet belőlük. Hawking jó ideje nem hitt Istenben, de Jane életfelfogása megpendített benne egy hűrt." (idézett mű, 21. o.) Szóval: (1.) a belső erő (a lélek milyensége), (2.) a hit (a lélek motiváltsága), (3.) a társ megléte (a lélek élete, tere)... és talán még valami: (4.) a szembesülés (a lélek katarzisa). Stephen így erről (Stephen Hawking: *Einstein álma és egyéb írások*; Vince Kiadó, Bp., 2000., 24. és 32. o.): „A betegségem mozdított ki ebből az állapotomból: ha a korai halál lehetőségével áll szemben valaki, ez a tény rádöbbeneti arra, hogy érdemes élni, és hogy mennyi mindent szeretne még megvalósítani életében." „azt álmodtam, hogy ki fognak végezni. Hirtelen rájöttem, mennyi értelmes dolgot tudnék még csinálni, ha kegyelmet kapnék." Ez a négy vagy van, vagy nincs. Az első kivételével nyitott a lélek. A harmadikban türelmes, várakozó -- szeretetre éhes (adni és kapni). A másodikban és a negyedikben megfogható, támadható, alakítható. Itt fog a doki is.

„A halál szép esszencia. Csak félek mellette, csak félek..." (Dobai, 48. o.) (cet 19.47h)

2004. augusztus 5., csütörtök

„Ölég girbegurba lenne az a határ, amit a segítő munkái és szorgalmi feladatai közé húzhatnánk, ha létezik egyáltalán.” (Alfonz, 48. o.) A szorgalmi feladat az igazi feladat -- azt önmagunktól kapjuk. Szép napot mára is!

Amúgy meg minden határ girbegurba. John Nash (ő egy matematikus, egy időben szkizofrén is volt, aztán közgazdasági Nobel-díjat is kapott -- szerintem ő is közismert: az *Egy csodálatos elme* című filmet talán már mindenki látta) egyszer pszichológusoknak tartott előadást, és megkérdezte tőlük, hogy egészséges-e egy művész, akit ők meggyógyítottak, nincs vele baj, funkcionál... de nem tud festeni... egészséges-e? (Sylvia Nasar könyvéből a történet -- nem keresem ki, hogy pontosan hol és hogyan.) Amúgy számomra már az is kérdés, hogy mi rombol többet: maga a lelki betegség, vagy a külső hozzáállás megélése, a szeretetdeficit halmozódása.

„Ember vagyok, meghalok. De addig... szép az élet.” (Csernus, 49. o.)

„No, ez az, álljunk itt meg egy picit.

Nem azért tisztellem ezt a csávót, mert nincs nála a drogokhoz jobban értő szakember. Biztos van.

Nem is azért, mert hivatástudatban lekörözhetetlen, mert ez sem lenne igaz. A módszerei sem nyűgöztek le, ezt már az első folyosófelmosásnál biztosan tudtam.

De láttak már olyan harminchét éves embert, aki a munkaidő alatt, és után is olyan dolgokon képes gondolkodni, hogy mi az élet, és mi a halál?!” (Alfonz, 49-50. o.) Még csak harminchárom éves vagyok... ;) Amúgy meg Roger Penrose (ő is matematikus, bár elméleti, matematikai fizikával foglalkozik; egy univerzális elme: érdekli a klasszikus fizika épp úgy mint a kvantumvilág ezernyi ága, otthon van a kozmológiában és a tudat, az elme titkaiban egyaránt) írja (ez pedig *A császár új elméje* című kötetében van valahol benne), hogy amikor egyetemre ment, már nagyon várta: végre mindenki hasonlatosan fog gondolkodni, mint ő. (Középiskolában különc volt. A matematika iránt rajongani ugye különcség ma is?) Aztán hamar rá kellett ébrednie, hogy nem, ott is különc. A különbség nem ez. A különbség az, hogy ott már mindenki más is különc volt -- a maga módján. (cet 15.32h)

„a halál a legnagyobb és legtisztább pillanata az életnek, mert megismételhetetlen; akkora jelentőségű egy pillanat, mint újrakezdett életeink. Meghalni nem jelent kudarcot senki számára” „Meghalni csak annyit jelent, meghalni.” (Dobai, 50. o.) Az utolsó mondat a magyar. Mert csak ennyi bizonyos -- a többi nem tudhatjuk. A magam részéről, azt hiszem, semmi sem kudarc. Minden csak lehetőség, csak tapasztalat. Megélés van. Hogy annak élem-e meg, vagy valami másnak.

Az utolsó mondat a magyar. Thoma András jutott eszembe. Az utolsó előtti magyar hadifogoly. (Veér András mondta, hogy van még kint valaki, de róla, vele megállapodva, nem mondanak semmit.) Thoma bácsi ma már nem él, ő már tudja a *Kaszás magyarját*. Megjelent róla a könyv, ő kórházban volt, és a riporter mutatta neki a kötetet. (Már nem tudom, melyik tv volt -- valamelyik híradószerűségben láttam... ma már nincsenek magyar híradók, talán csak egy, a Duna még tartalmaz, tárgy- és ténytyszerű.) András bácsi ránézett a riporterre, és csak annyit mondott: „De ez nem magyar!” A válasz egy „De, ez magyar.” volt, némi elnéző mosollyal. Na, kérem, nagyvárosban talán már nem tudják, de mifelénk, magyarhon vidékein még él az a szokás, hogy az igaz olykor (nyomatéku) magyarnak mondatik. Thoma bácsi nem butus volt, nem nem értette, de még csak nem is tévedett -- csupán bölcs benső mosollyal nyugtázta, hogy látta ő a kötetet, de valami nem ok benne, mert nem magyar.

Az első rész meg egyenesen... Na, hát ilyen! Na, ne! Hogy legnagyobb és legtisztább? Peterdi Pali bácsi mondta, még régen, egy *Tücsök és Bogárban*, azt olvasva, hogy „a ...i bornak egér pisi íze volt”, hogy „Mi van, kóstitatók gyerekek?!”. Tisztának tiszta kell, hogy legyen, mert ott mindenképpen találkozni kell önmagunkkal. Lélekkatarzis. De többet nem tudhatunk. Minden pillanat egyedi, megismételhetetlen, értékes, és magyar. (cet 18.18h)

2004. augusztus 6., péntek

Ma nem idézek. A Drogmából biztosan nem. A határokról szeretnék még írni -- tovább. Normális és módosult, okos és zseni, zseni és örült... és megannyi peremvidék.

Fölmerült a fórumon (www.drcsernus.hu), hogy a zseni tud-e arról, hogy zseni. Azt hiszem, hogy igen. *Hernádi Gyula* mondta egy tévéinterjúban, hogy az „*Isten is tudja, hogy Isten. És a zseni is tudja, hogy zseni.*” (tartalmában idézve, természetesen) (régen volt, évek messzeségéből rémlik csak vissza a felvétel). Az is szóba jött, hogy mi van ilyenkor a *szerénységgel*... Mert okos, de nem bölcs -- vagy talán nem is okos, csak okoskodó.

Gondom van ezzel a kérdéssel. Csak annyi, hogy egyik felvetődés sem lehet a zsenialitás fokmérője. Valaki nem attól zseni, hogy tud róla. Akkor is lehet az, ha ösztönös, tudatlan. És miért ne lehetne egy zseni önös, nárcisztikus? De gondolom, a kettő között olyan is van, aki tud róla, de leszarja, nem érdekli -- mert nem tartja fontosnak. És ugyanezt érzem a szerénységről is: a szerénység lehet köpeny is -- nem mindig őszinte. A nárcisztikus ember vagy ventilálja ön-ön vélt vagy/és valós értékeit, vagy tőkéjre viszi az alkalmazkodást: szerénnyt játszik, jópofázik, hízeleg. Mert az színpatikus. Ha ő is olyan, akkor ő is színpatikus. (És a bölcs sem zseni -- ő bölcs: tud, nyugodt, erős, békével hat. (cet 6.17h, 2004. augusztus 7., szombat)¹³) Zseni vagy nem zseni -- és nincs sem választás, sem vita.

Szerintem két fokmérő lehet: a *mögöttes*, és az *eredmény produktuma*. Találkoztam már emberkével, aki azt mondta, ő poéta, verseket ír. Ok-ok, nem volt különös, rendszeresen találkozom művészelvekkel, nekem nem volt ő fura. Mondtam, hogy szeretném olvasni. Nem kaptam művet. Kérdeztem, milyen művet rimel... „Mint Petőfi!” -- jött a válasz. Csak vers nem, mert az nem volt. Valamilyen pszichés zavar lehetett inkább. De ezzel sincs baj, majd kiforr a lélek -- mert egyszer minden lélek kiforr. Talán majd versel is még. Nem zseni, ma nem -- talán majd holnap. De láttam már nárcizmustól csöpögő rímfaragót épp úgy, mint tudóst -- csodálatos elmék. Kicsit el vannak veszve ebben a világban -- mint mindenki, akit csodálatos elmével vert áldva a teremtető. Nem lelik helyük kint, mert a zseni világa más -- befelé néz, és keres... befelé él, és teremtet. (Már önmagát -- mert produktuma nagyon is kijön, és él... sokszor tőle függetlenül.) De ettől még zseni, ettől még csodálatos elme vagy/és lélek. (Én magam is büszkélkedhetem nárcizmussal, a doki is, és még nagyon sokan. Zseni nem vagyok, de néha már így sok önmagamnak, és így is távolabb a valótól, mintsem normális lenne. Bár nem tudhatom, mi a normális.)

Szóval, mint minden mást, a zsenit is a tartalom minősíti. Mindenki mást is. Például a doki is attól hiteles, hogy naponta ott van a betegeivel, naponta küzd a démonokkal. Sajátjaival és másokéval. *János bátyám, Páldi tanár úr* említette nekem egyszer (Miskolc és Füzesabony között, egy vonaton döcögve), hogy „Írj, Csaba, szerintem érdemes. De egy fontos, csak olyat, amit megéltél, csak olyat, amiben hiszel.” Ez egy szellemi hagyatéék --

¹³ Utólagosan beszúrt rész (erre utal a dátum).

igyekszem megfelelni. Írok, de napi munka mellett. Írok a pedagógiáról, de napi (!) 8-12 órát tanítok is. Írok a tudományról, de benne élek -- szívvel-lélekkel, tevőleg. Valószínűleg van amiben tévedek, talán sokszor nincs igazam... de csak olyat írok, amit élek, amit tapasztalok, amit hiszek.

A zseni. [Sylvia Nasar](#) így írja le John Nash jellemét: „Kortársai általában rendkívül furcsának látták. "Zárkózott", "nagyképű", "érzéketlen", "szenvtelen", "kísérteties", "elszigetelődő" és "bogaras" alakként jellemezték. Nash inkább csak úgy elvegyült közöttük, de nem igazán keveredett velük. Őt elsősorban saját, egyéni valósága kötötte le, és úgy tűnik, a világi dolgok iránti érdeklődésünket nem osztotta. Viselkedése -- kissé hűvös, enyhén fölényes és tartózkodó -- valami "titokzatosságot és abnormalitást" sugallt. Távolsgáttartását még inkább hangsúlyozta az időnként rátörő szószátyárság az úrról, a geopolitikai irányzatokról csakúgy, mint gyerekes csínyei és váratlan dühkitörései. Ám ezek a dühkitörések jobbra éppoly rejtélyesek voltak, mint hallgatása. "Nem közülünk való" -- hangzott az állandó refrén." (Sylvia Nasar: *Egy csodálatos elme*, Gabo Könyvkiadó, 2002., 14.o.) Ilyen egy igazi zseni. Szerintem ő tudta, még örülete legvadabb pillanataiban is, hogy nem hétköznapi figura. Volt benne nárcizmus is. Nem volt szerény. De zseni volt. Munkájának mélysége és milyensége minősíti -- a produktum szava.

[Paul Strathern](#) pedig így ír Stephen Hawking (még gyermeki) jelleméről: „Lassan nyilvánvalóvá vált, hogy Stephen meglehetősen éles eszű gyermek, akit a félflancos iskolája sokat magasztalt tudományos színvonala nem erőltet meg túlságosan. Nem tanult túl keményen, mégis az osztály élvonalába került -- de sohasem az élére. Éles eszű volt, de túl gyorsan beszélt ahhoz, hogy könnyen meg lehessen érteni. Otthon, a kuckójában kedvelt elfoglaltsága volt, hogy néhány iskolai pajtásával bonyolult társasjátékokat találtak ki. E játékokat legalább öt órán át kellett játszani, és néha, a szünidőben, egy teljes hétig is eltartottak. Nem meglepő, hogy hamarosan főképp önmaga ellen játszott. Barátait és családját is meghökkentette azzal, hogy képes volt akár órák hosszat elmélyülten töprengeni valamely bonyolult problémán, amíg végül meg nem oldotta azt. Az anyja szerint: "A játék úgyszólván az életet jelentette számára, ahogy én láttam."

[...] Nem látszott boldogtalannak, de semmi esetre sem volt átlagos. Gondolkodása rendkívül absztrakt volt, melyet a természetesnél erősebb hajtóerő mozgatott.

Michael, Stephen pajtása, az osztály díjnyertese a maga barátságos, elnéző módján egy "okos, kicsi tudósnak" tekintette. Egy nap Stephen laboratóriumában az "életről és a filozófiáról" kezdtek társalogni. Michael lelkes filozófusnak tartotta magát, de ahogy a társalgás haladt, rádöbbsent, hogy Stephen provokálja őt, azt akarja elérni, hogy ő bohócot csináljon magából. Michael számára ez volt az az elbátortalanító pillanat, amikor az az érzése támadt, hogy egy derűs, közönyös megfigyelő tekint le rá a magasból. "Ez volt az a pont, amikor először rájöttem, hogy ő valamiképp más; nemcsak éles eszű, nemcsak okos, nemcsak eredeti, hanem kivételes is." Volt benne valamiféle "nagyívű pimaszság, gőg, vagy, ha úgy tetszik, a környező világ mibenlétének valami átfogó tudata". (Paul Strathern: *Hawking*, Elektra Kiadóház, 2000., 12-14. o.)

A belső világ pedig. [Sylvia Nasar](#) így ír könyvében, elmesélve egy Johnnak feltett kérdés drámáját: „-- Hogy lehet az -- kezdte --, hogy lehet, hogy te, egy matematikus, egy olyan ember, aki a józan ész és a logikus bizonyítás híve... hogyan hihetted, hogy földön kívüliek küldenek üzeneteket neked? Hogy hihetted, hogy téged az űrbéli idegenek besoroztak maguk közé, hogy megóvd a világot? Hogy hihetted...?

Nash végre fölnézett, és olyan szenvtelenül hűvös, rezzenéstelen tekintettel meredt Mackeyre, akár egy madár vagy egy kígyó.

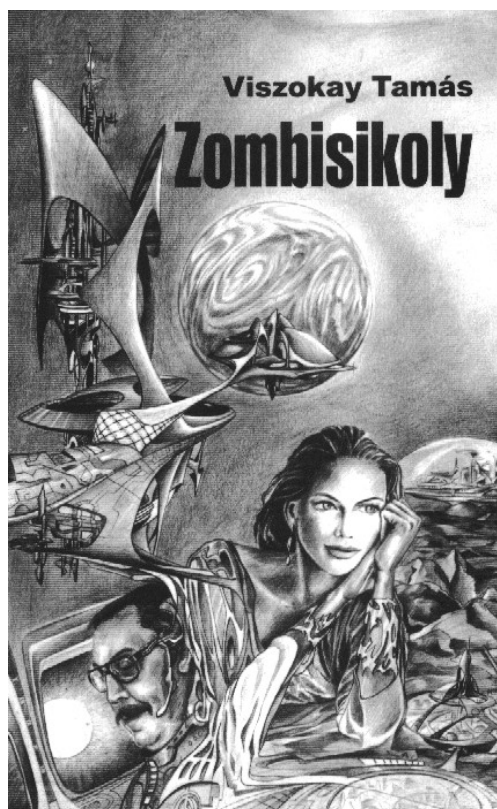
-- Úgy -- mondta lassan lágy, dallamos, déli kiejtésével, mintha csak magában beszélne --, hogy gondolataim a természetfölötti lényekről éppúgy ötlöttek fel bennem, mint matematikai gondolataim, ezért aztán komolyan vettem őket.” (idézett mű, 11-12. o.) Csak két gondolat -- ma már csak megemlítem, valamikor majd írok még ezekről. Az egyik, hogy mennyiben önmaga a zseni... és mennyiben kapja valahonnan önmagát, adományát. Nehéz kérdés, nem hiszek abban, hogy erre lenne felelet. Mi, hétköznapiabb figurák sem tudjuk, kik is vagyunk, honnan és miért... Az élet java még titok. És azt is marad. És maradjon is az! De például az igazán mély gondolkodás nem tudatos -- erről akarok majd még írni. Az igazán mély gondolkodáskor nem vagyunk jelen. Máshol vagyunk. Tudattalanul, valahol odaát. Erre visszatérek.

És egy röpke gondolat arról, hogy szerintem az sem kizárt, hogy ez az ember, már John totál normális volt -- és végig. A Cég (usaföldön a(z) cia/fbi/...) néha megkér kutatókat, tudósokat erre-arra. Szakérteni, töprengeni, olykor kutatni. Ilyenkor van fedőcég és fedőfoglalkozás, sokszor a környezet sem tudja. Aki ilyenben benne van, az nem beszélhet -- ellenben hozzáférhet belső adatbázisokhoz, beláthat picit a jövőbe. De nem regélhet róla, élete bekamerázott tükörszoba. Írásait átfésülik, cenzúrázzák. Van, akit a jövő láthatása kellően fizet, kielégít. Ez mondjuk esély is, ami megvan, mégis holnap fog születni, arra azért egész jól rá lehet készülni -- ha tudom, mikor lesz az a holnap. De egy igazi zseninek lehet elviselhetetlen korlát is -- egy igazi zseni szarik ám az ügynökök rögeszmerendszerére, a megszabott keretekre, ő önmaga és kész... Ilyenkor becsaphatják egy diliházba, és az első adag Haloperidol (vagy bármely hasonlatosság) után léleklátó legyen ám a talpán, aki megmondja, eredendően van baj, vagy a gyógyszer és az igazáért küzdő lélek pörgött csak a téboly peremére. Mára off. Szép éjt! (cet 21.19h)

2004. augusztus 7., szombat

Egy sakk-partim félbeszakadt néhány éve. Csütörtökön küldtem el egy e-levelemben a lépést. Tamás pénteken még írt, hogy hétfőig gondolkodási időt kér. Nehéz dolgok szakadtak hirtelen rá, azokról is írt. Vártam a hétfőt. De hétfőn csak egy telefon jött, délelőtt volt. Laci hívott, és mondta, ezt a hetet egy rossz hírrel kezdjük, Tamás meghalt. Hétvégén rosszul lett, kórházba vitték, de már nem tudtak segíteni. 43 éves volt, két tündéri picúr papája. Nagyszerű ember -- életfelfogásában, humorában, munkájában. Jogász volt, mellette írt, főként sci-fit. Egy Hungaroconon találkoztunk, ez egy találkozó a műfaj kedvelőinek. Először beszélgettünk, majd fokozatosan lettünk barátok. Sikerült rábeszélnem, hogy merengő írásaiból közölhessünk az Y oldalain. Hawkingről is írt.¹⁴ Márciusban, a százötven éves évfordulón még találkoztunk, a Fiksz Rádióban csináltunk műsort, beszélgettünk a sci-firől, a tudományról, a káoszról, a matematika mélységeiről, a tőzsdéről, és a világ ezernyi más rezdüléséről. Csupa ünnepi téma -- de nekünk az volt: repült az idő, szárnyalt a lélek. Hazafelé még betértünk egy gyorsétterembe. Aztán maradt a mail, és a sakk, amit nem játszottunk végig. A halál félbevág dolgokat.

¹⁴ Hivatkozás Viszokay Tamás Istenről és az Ő csodáiról című írására
(www.iqdepo.hu/dimenzio/14/14-02-47.html).

Ez egy emlékkötet, az Avana¹⁵ adta ki, még '99-ben. A kép bal alsó sarkában ott van Tamás is. (A borító Heim Attila munkája.)

„Egyik kedvenc színészem, Anthony Quinn írt egy könyvet, egy önéletrajzi művet, amelyben elmondta, hogy egy férfi teljes életének négy dolgot kell tartalmaznia: ültessen egy fát, neveljen fel egy fiút, írjon egy könyvet és küzdjön meg egy bikával. Nos, fát már ültettem, fiam akkor még nem volt, de... hogy is mondjam, már tervbe volt véve. Jöhet a könyv, a bikát pedig majd meglátjuk. Ezután négy héttel Robert Merle-ről láttam egy portréfilmet, amelyben mosolyogva ismerte be, hogy negyven évesen jelent meg az első könyve. Ez is körülbelül stimmel. Hát, valahogy így lettem író.” -- vallja önmagáról egyik életrajzi karcolatában.” (idézet a kötet Előszavából, 7. o.)

Holnap folytatom. Nyugalmat hozó estét Mindenkinek! (cet19.16h)

2004. augusztus 8., vasárnap

Vasárnap és még mindig kedd. Szép reggelt, napot! -- folytatom.

„Akarnok világot élünk. Azonnal, most, de mindent!” „Az akarásnak is nyögés a vége?” (Csernus, 50. o.)

Jár neked? Megérdemled? Megígérte valaki? Menj hozzá panaszra! (Példának okán, én ismerek lelket, aki megígér dolgokat, aztán meg tesz rá. Nem akarom, sem ígéretének tényét, sem tartalmát -- nem kell ígérnie. Mégis teszi. Aztán semmi. Hetekig, hónapokig hallgat. Utána szól csak, sután -- és nem arról, hogy „Bocsi!”, ugyan már! ...csak egy másik ígéretet húzva elő a kalapból. Mondtam is neki a múltkor, hogy „Az előzőt sem hitte már el senki. Nem vettük komolyan. Miért kell ez?”. Még csak észre sem vette magát. A játék folytatódik. Gondolom, szeret játszani.)

„Az akarom belső kényszer egy adott dolog megvalósításaért. A kell pedig kezdetben külső (”Kisfiam, meg kell enned a Nagymama sütiét, hogy ne bántuk meg!”) Majd egy átalakulás után belső kényszerre válik szintén egy adott dolog irányába (”Meg kell ennem a sütit, hogy ne bántsam meg a Nagyit!”). A gyerekek nem ismerik a kellett. A felnőttek tanítják meg őket erre, leplezendő a saját félelmeiket, megalkuvásaikat.

Egy dolog nincs, választás.” (Csernus, 51. o.)

A példa rossz. A Nagyi sütije igenis finom! Minden Nagyi sütije finom... A Nagyik -- talán kivétel nélkül -- egyszerűen imádják az unokájukat, oly szeretettel tudnak sütni-főzni, hogy ha netán korábban nem is lettek volna a konyha nagymesterei, az unoka sütije akkor is csak finomra sikeredhet. A benne lévő szeretet-adag csodákra képes. :) Köszönjük, Nagymamik! :) (A picik sokszor nem a sütitől ijednek meg, hanem a szeretet tisztaságától, mennyiségétől, erejétől.)

¹⁵ Avana Egyesület (www.avana.hu)

Nem csak én van, de mi is! Nem lehet jó nekem, ha nem jó nekünk általában! Ha Petyus azt látja otthon, hogy a csokit anya széttördeli, és akkor is meg kapja a részét Bea is, meg a Nagyi, és apa is, ha épp nincsenek otthon... és azt is, hogy ő is meg kapja, amikor nincs otthon a törésnél... akkor egy idő után ő is tör, belső kellel, de békével, szeretettel, **mi-tudattal** (ami erő is) egyetemben. **Ez jó érzés, és igenis érték.** Nem korlátoz! Egy fenét! Inkább **kiteljesít -- ők is én vagyok, én is ők vagyok, együtt vagyunk... számíthatok rájuk, számíthatnak rám.** Aki látja ezt, az (rendszerint) így is szeretné, mert így lehet... és érdemes.

És csak így érdemes: mert ahol elfogy egyedül a csoki, legyintve, hogy majd kap ő is... ahol azt hallja, hogy az én házam, az én autóm, az én pénzem, az én bűdös gatyám... ott meg egy embernek látszó **nem is tudom mi, egy önző guba, egy ostoba szaros gép lesz a végeredmény.**

„Büszke, akarnok ember, aki az akarommal és a kellel szorítja sarokba magát. Nincs választása.

Akarom.

Akarnok.

Akarnokság.

Zsarnokság.

Terror önmagammal szemben.

Szeretném és lehet? Lehetőségem nyílik sok mindenre. Megkaptam a választás lehetőségét. Ki-ki döntse el, hogy melyikben van az erő.” (Csernus, 51. o.)

Az erő nem ettől függ. A **mi-tudat** is lehet erő -- és mindkettő lehet megméltatózó átok is. Ez nem ettől függ. Már szerintem.

Van **egy magyar közmondás: „A kisujjad nyújtod, és a karodat akarják.”** Ez is félre van ám értve! Helyesen: pontosan akkor (akkor és csak akkor) akarják a karodat, ha csak a kisujjadat ajánlod fel. Vissza kellene térni a középútra! **Nyújtod a tenyered, és senki sem fog karod után kapkodni!** Vagy komolyan hiszed, hogy elég erő van a kisujjadban is? Hoppá?! Már megint az egó... Mit képzelsz magáról? Na, ne! Nincs az a kisujj.

„Játék a szavakkal.” (Dobai, 51. o.)

„inkább a szavakkal játsszon, mint egy vadászpuskával. Pláne, hogy az ő életében inkább a kell működik. Ha egy másfajta szép hivatásban, például bankrablásban bizonyítana magának nap mint nap, és fejébe venné, hogy kell neki a Nemzeti Bank valutatartaléka, veszélyben érezném az ország stabilitását.

Mert végül odamenne, lödözne egy sort, és ha már a páncél-teremben kiderül, hogy elhozni úgysem tudja a szajrét, inkább leülne és megenné mind a tízmilliárd dollárt, ott helyben.” (Alfonz, 51-52. o.) (cet 8.02h)

„Angyal és ördög viaskodik bennem.” „A probléma ott kezdődik, hogy míg a jót sokszor könnyen kimondjuk, a rosszat nehezen vagy egyáltalán nem. Az szinte nincs is bennünk.

Nincsen rossz! De jó! Ez olyan, amikor azt mondom, hogy a levesnek egy harmadát megsózom, és azt hiszem, hogy a többi nem lesz sós. De jó!

A rossz megmérgez bennünket, különösen, ha nincs kimondva.” (Csernus, 52. o.)

A jó is lehet méreg, ha tömény vagy ha ki van mondva. Az öndicséret bűdös. Bár néhány éve (egy választási időszak hevében) a Nap Keltében Horn Gyula idézhetőnek vélte azt, hogy **„Dicsérd csak önmagad, egy idő után az emberek elfelejtik, ki dicsért -- csak a tényre emlékeznek majd.”** (Nem olyan könnyű felejteni.) Amúgy meg néha a bűdös dolgokra is szükség van. Ha nem távozna belőlünk naponta, akkor bennünk maradna. A bűdösnek ki kell válnia. A trágyázás gyümölcsösökre tett pozitív hatásáról nem is beszélve.

De a rossz valóban van és fontos. Akiben nincs, az nem mert önmaga lenni. Ha önmagam vagyok, akkor rossz részem is vagyok. Akad rossz bennem is: van bennem egy adag nárcizmus (önzőség, nagyképűség, hiúság); az ész sem mindig jó; rendszerint hajlok a lustaságra; „Csaba, te úgy hazudsz, hogy nem mondasz el dolgokat” -- ezt egy lány mondta néhány éve, és ez igaz rám; makacs vagyok, önfejű (ez azért erő is, de emberi kapcsolataimban rossz tulajdonságként jelenik meg); „nagyon mélyen nyúlsz az emberekbe” -- ezt is mondták rám, és azt hiszem igaz is, de erről nem tudom eldönteni, hogy rossz-e vagy jó... talán mindkettő (helyzet- és viszonyfüggő); időnként elvonulok: mély meditációba; máskor meg türelmetlen vagyok; rühellem a bürokráciát, a hivatalos helyeket. És biztos akad még. Azt gondolom, ha türelemmel végigböngészném magam, talán egy A4-esre sem férne rá az összes, apró betűkkel írva. De ezek is én vagyok! Meg a jobb részem is: humorérzék, játékoság, rugalmasság, kreativitás, intelligencia, alaposság, jószívűség és jóindulat, jó kommunikáció, rá- és megérző-készség; igazságérzet, maximalizmus (de ez meg sokszor nem jó, én inkább negatívnak érzem), nagyvonalúság -- szóval ezek is akadnak, és remélem, ez a lista sem teljes...

„aki jót meg rosszat különít el, ráadásul emberi tulajdonságok között, vagy gyerekes, vagy fasiszta.” „van jó is, meg lehet, van rossz is, de én nem szelektálok így. A tulajdonságaink néha hátráltatnak, néha meg segítenek, de azt, hogy milyen vagyok, nem lehet leszűrni cselekedeteink sikerességéből. Nincs joga senkinek végleges ítéletet mondani egy megnyilvánulásról, ami neki nem tetszik, és elítélni egyben az illetőt.” (Dobai, 52. o.)

Szerintem nem igaz a mondás: „Ne ítéld, hogy ne ítéljenek!” -- én így mondanám: „Jól ítéld, hogy jól ítéltess!”. Minden létrejövőnkben van ítélet -- küzdeni ellenük szélmalomharc. Jól kell ítélni, belső békével. Viharban, sötétben nem szabad. Azt gondolom, hogy van a léleknek is, mint a hajóknak egy tökesúlya. Ez tartja egyensúlyban az élet viharaiiban (legyenek a viharok a szeretet vagy megpróbáltatás viharai). De van egy lényeges különbség. A hajók tökesúlya kiszámítható, és állandó. A lélek tökesúlya nem. A léleknek kell megedzenie -- adnia magából. Ha túl kevés, borul minden... ha túl sok, süllyed minden. Az egyensúly művészet, az egyensúly maga az élet.

A cselekedetek pedig. Ancsel Éva *Aszimmetrikus ember* című művét tudom ajánlani. Nem idézem, mert minden szava kincs... Nem vagyunk egyek cselekedeteinkkel, sőt a múlt sem biztos -- mert a jelen állandóan újraformálja. Érdeemes megkeresni, elolvasni!

Szülőknek, tanár kollégáknak azonban azt javallom: a személyre mindig, minden körülmény között *legyenek nagyon büszkék*. A cselekedet bírálható csak -- az is csak úgy, ha egyértelművé van téve, hogy *mi benne a rossz, és miért az*. Meg persze nem árt, ha *összhangban* van a szülő, a tanár mindennapjaival. Nincs lélek-rombolóbb a kettős mércével élő/mérő szülőnél, tanárnál. Amikor önmagát jutalmazza, a gyerkőcöt meg bünteti -- ugyanazért. Mindig a cselekedetet, és érezze a szeretetet, hogy *nem vele van a baj, hanem azzal, amit tett, ahogyan vagy/és amiért tette*. Ez fontos!

„Csernus egy közhelyszótár és egy demagóg szektafőnök sűrű keveréke” „de azt is tudom, hogy végletes helyzetekben vagy végletes emberek között csak így lehet megtalálni a hangot.” (Alfonz, 53. o.) (cet 10.58h)

A doki nem írt listát -- sajátot nem.

„aki nincs tisztában önmagával, a szokásos dolgokat produkálja, mint az az ember, aki nem is akarja a másikat meghallgatni, alig várja, hogy ő folytathassa.

Igen, doktor úr, de... vagy azt mondja, igen, doktor úr, csak...

Ez nem beszélgetés. Ez az ő monológja. Menjen haza, beszéljen a falnak, a másik felének, meg mindazoknak, akik ezt eltűrik.” (Csernus, 53. o.)

Monológ, erről írtam a minap¹⁶. Működik ez oda-vissza, és igen jó példázata annak, hogy saját *hibáink* (már amit annak tartunk, akként élünk meg) bosszantanak legjobban, ha másokban látjuk viszont.

„Olvastam egy könyvet, *Az üres tükör* a címe. Egy holland pasi írta, Janwillem van de Wetering, aki kiment Japánba a második világháború után tanulni. Érdekelte a zen-buddhizmus. Felvették egy kolostorba, majd röviddel bekerülése után megkérdezte a Mestertől:

-- Mondd, hogy kell elérni gyorsan a kiegyensúlyozottságot, erőt, önbizalmat?

A mester ránézett és azt mondta:

-- Tudod, elmondhatom neked. De ez olyan, mintha nekem lenne a kezemben egy kancsó, benne forró tea. Te teát szeretnél inni, de nincs csészéd. Én beleöntöm a markodba, de a forró tea egyrészt megéget, másrészt kifolyik az ujjaid közül! Keress előbb csészét, vagy csinálj magadból csészét, akkor majd teázunk!” (Csernus, 53-54. o.)

Egyrészt igen. Valóban *NINCS KIRÁLYI ÚT!* Az életét mindenkinek magának kell megélnie: kérdéseiben, válaszaiban egyaránt. Másrészt meg egy fenét! Ez nekem megint a kisujjas példát idézi. Ha szomjas vagy, adok csészét és abba öntök. Mibe kerül? Annyival nehezebb a kisujj helyett a tenyér nyújtása? Annyival nehezebb egy pohár kölcsönadása? Ugyan már! Nem minden bölcsesség bölcs -- vannak olyanok is, mimetikus bölcsességek, amik csak hülyítenek, csak erősítenek lelketlenségeinkben!

„Az önismerettel gyakorlatilag a rugalmasságot fejlesztjük, amellyel ön a saját viharaiban nem fog eltörni, hanem túlél. Az kétségtelen, hogy ez nem lesz fáklýásmenet, de hát ezt vállalta.” (Csernus, 59. o.)

Popper Péter írja (papa citálta nemrég a fórumon (www.drcsernus.hu), idemásolom):

„Ezeknek az éveknek a nagy pszichológiai divatja az önismeret. Mellesleg: a pszichológiai divatok gyakran váltják egymást. Néhány évvel ezelőtt az akarat mitizálása volt divatban. Gyerekek, felnőttek egyaránt az volt a baja, hogy gyenge az akaratereje. Kudarcainak is az volt az oka, hogy nem tudott eléggé akarni. Mintha az ember lelkének volna egy jól körülírható része, mondjuk az "akarója", ami elromlott. A pszichológus, a pszichiáter majd megjavítja.

Ma mindenki az önismerettől várja sorsa megváltását, élete jobbra fordulását. Sajnos attól lehet tartani, hogy ez a hiedelem tévedések halmazából épül fel.

Első tévedés: Az önismeret gyógyít. Nem igaz. Az önismeret feltétele lehet a gyógyulásnak, de önmagában nem elég. Előfordulhat, hogy egy önmagáról keveset tudó idegbolond az önismeret hatására egy önmagáról sokat tudó idegbolonddá változik.

Második tévedés: Az önismeretnek titkos akadályai vannak, amit a kurzus megsemmisít. A valóságban az önismeret hiányosságainak csakis magunk vagyunk az okai. Ahogy Buddha mondja, a világban nincs semmi eleve elrejtett, visszatartott, így az emberi lélekben sem. Önmagunkból azt nem ismerjük, amit nem akarunk vagy nem merünk megismerni. Ebből alakul ki az elfojtott ösztöntörékvések és élmények, a tudatból kiszorított erkölcsileg titkos vágyak, traumatikus történések birodalma, a Freud által tudattalan-nak nevezett szféra. A fiatal Freud jelmondata volt: "Ha a világ hatalmasai nem hajlanak a szép szóra, majd az alvilág erőit idézem fel ellenük."

Harmadik tévedés: Az elfojtott ösztönenergiák megbetegítenek. Szó nincs róla. Amennyiben az elfojtás tökéletesen zár, nincs lelki zavar. Freud is hangsúlyozza, hogy a neurózis a tökéletlen elfojtásokból keletkezik. A rosszul elfojtott energiák felszivárognak tudatközelbe, de éppen az elfojtás még meglévő ereje legalább inadekvát irányba tereli őket. Ezért

¹⁶ Hivatkozás az augusztus 3-án írottakra.

ott jelennek meg, ahol semmi keresnivalójuk nincs, nem beilleszthetők a lelki folyamatokba, tehát megbetegítenek.

Mindebből következően a lelki gyógyításnak két útja van:

1. A sikertelenül elfojtott élmények feltárása, az eredetitől eltérő módon való újraélése (korrekciós élmény, katarzisz), aminek nyomán újfajta reakciók, viselkedésformák alakulhatnak ki. Ez a pszichoanalízis útja.

2. Az elfojtás tökéletessé tétele. Siker esetén a lelki panaszok megszűnnek. Ezután nincs akadálya annak, hogy a kóros alapokra épült hibás viselkedést valaki újratanulja. Ez a racionális pszichoterápiák (behavio-rizmus, kognitív terápiák) útja. Némelyik módszer, pl. a hipnózis mindkét utat járhatja.

Negyedik tévedés. Az önismeret megnövekedése lelkileg csakis pozitív változásokat hozhat. Igen gyakran az önismereti útra indulók nem számolnak azzal, hogy törekvésük saját karakterhibáik, aljasságaik, nem ok nélkül elfojtott egyéb negatívumaik felszínre kerüléséhez vezethet. A lelki tükör nemcsak a szépet mutatja. Kalkulálnak ezzel? Számítanak az önmaguk elviselését segítő illúziók széttörésére? Nem lehetséges, hogy olyasmit keresnek, amit nem akarnak megtalálni?

Amikor pedig egy önismereti elmélyedés csakis pozitív értékeket tár fel, akkor bizonyos, hogy nem önmegismerés, hanem a módszeres önbecsapás esete áll fenn.

Válaszoljunk őszintén: Élhetünk-e az illúziók hazugsága nélkül? Kívánunk-e a magunk számára egy tiszta, kemény fényben ragyogó világot, ahol sehol nincs pihentető árnyék, ahol nem lehet elbújni semmi elől, ahol nincs értelme megvalósíthatatlan álmokat álmodni?

Ötödik tévedés. A lélektani tudás megnövekedése harmonikusabbá teszi az embert, könnyebben megbirkózik saját lelki problémáival. Már a lélek tudorainak magánélete rácáfol erre. De a válasz hasonló ahhoz, mint Hegelé, amikor megkérdezték, hogy a logika tanulása logikusabbá teszi-e a gondolkodást? Azt felelte: "Körülbelül annyira, mint amennyire az emésztés fiziológiájának az ismerete megjavítja az emésztést"...

Kegyes hazugságok? Másoknak? Magunknak? Vagy még kegyesebb igazmondások? Másoknak? Magunknak?

"Vigyázz! A hegy varázssal van tele, s ha tán lidérc mutatja, hol az út, csak menj tovább, és ne gondold vele." (Thomas Mann: A varázshegy)" (Popper Péter: *Hazugság nélkül*, Saxum Kft., Budapest, 1999., 101-105. o.) (cet 16.41h)

2004. augusztus 9., hétfő

Ma este (18:17:49) beköszönt valaki a fórumra (www.drcsernus.hu) -- saját bevallása szerint a doki (46056). Most nem is érdekes, hogy ő volt-e. Talán igen, talán nem. Röpke szóváltásunk azonban (legalábbis számomra) érdekes, tanulságos volt.

táblázat (azaz én) (46061): „Jó napot, Doktor úr! (Már, ha az eredeti.) Láttam már a Narkómát? (A link kicsit lentebb.)”

csernusdoki (azaz ő) (46062): „Igen láttam Uram, Maga nagyon tehetséges. Pályát kéne változtatnia. Nem utálja nagyon amit most csinál?”

táblázat (46063): „Nem. Nem a tehetségért csinálom, az inkább átok. Azt teszem a hétköznapiakban is, amit szeretek: tanítok. Azért írom ezt is, mert jó kiírni ezt-azt magamból. Ennyi, ha több/más lesz, abbahagyom.”

csernusdoki (46064): „Nagyon jól áll magának az írás. Abból gondolom, hogy Ön utálja amit csinál, mert ha imádná, akkor nem a Narkóma foglalkoztatná. Nincs igazam?”

csernusdoki (46065): „Nagyon jól csinálja! Kifejezetten ügyes. Gratulálok. Örülhetnek Önnek a diákjai.”

táblázat (46066): „Szerintem nincs. Aki nagyon felpörögve csinál valamit, mint én is, az akkor is szeretne pörögni, amikor pihen. Erre jó a Narkóma. Amúgy részben ez is a tanárságról, a pedagógiáról szól. A hétköznapiokról, amiben élek.”

csernusdoki (46067): „Ön nagyon realista. Sok sikert kívánok a gyerekekhez, de nem kell külön kívánnom, örüljenek, hogy ilyen jó tanáruk van. Még visszajövök, kicsit el kell mennem.”

táblázat (46068): „Köszönöm! Egy gratulációval én is tartozom, sőt négyvel: kettővel a könyvekhez, egy jár a műsorért, és egy a hétköznapiokért is. :)”

csernusdoki (46070): „Köszönöm és én is gratulálok Önnek, bízom benne, még beszélgetünk. Mennem kell sajnos. Sok sikert és kellemes beszélgetést.”

táblázat (46073): „Én is örülök, hogy találkoztunk. Remélem, még lesz alkalmunk, akár élőben is.”

Amiért arra gondoltam, hogy talán mégis maga a *Nagy Tetovált Táltos*, az a kérdése volt: „Nem utálja nagyon amit most csinál?” „Abból gondolom, hogy Ön utálja amit csinál, mert ha imádná, akkor nem a Narkóma foglalkoztatná. Nincs igazam?” Meg a Tisztelet, ez az ember vagy nem olvasta mindazt, ami e naplóban honol, vagy a legnagyobb lelkek egyike, akiben minden vadsága ellenére otthonra lelt már a *benső mosoly* (Müller Péter könyvcímét, és fogalom-értését véve kölcsön).

Amit mond, az nekem a közgazdaságtanból ismerős. A *használdozat költség* vagy másként, talán magyarabban mondva a *feláldozott haszon*. Teszem azt, a Bank fizet X százalék kamatot. Egy vállalkozás meg hoz Y százalék nyereséget. Az a legkevesebb, hogy Y nem lehet kisebb X-nél. Ha kisebb, akkor nem vállalkozás. Vagy veszteséges. És nem az Y százalékért dolgozik meg, csak az Y-X értékért. A többi akkor is kapná, ha nem tenne semmit.

De a mindennapokban az ember nem mérlegel így. Nem teszünk mindig valami ellen -- menekülőben. Inkább azt érzem, hogy amikor vége a napnak, és tanítottam tíz órát, vagy elolvastam a szakmai (ezen főként a fizikát értem) cikkek összefoglalóit, és néhány érdekesebbet részleteiben, akkor jó pihenni... leülni, és pörögni tovább. Azt hiszem, ez is narkó. Semmi vegyi önmegtámadás, de mégis narkó. Az írás főként ez, meg meditáció. Ut önmagamhoz. Ut a világhoz.

Szükség van utakra... -- ez azért jelent valamit.

Szerintem azt jelenti, hogy szeretem az utakat. Szeretek keresni. És semmi esetre sem azt, hogy utálok nem úton lenni, hogy utálok megtalálni, megérkezni.

Nem tudom, de elgondolkodtam -- és ez is jelent valamit. (cet 20.35h)

2004. augusztus 10., kedd

„A rehabilitáció alapelve, hogy a talpra álló ember csak annyira legyen megterhelve, amennyit úgy tud megcsinálni, hogy abból sikerélménye legyen. Ha egy beteg embert a segítő saját tempója szerint visz, akkor el lehet képzelni, mi lesz a beteggel.” (Csernus, 59. o.)

Ez nagyon is igaz. Épp tegnap mondta, az egyik órám egy fiú, hogy „van, aki megérti, amit tanár úr mond most, és van, aki csak annyit ért, hogy ott van a háromszög, és az az oldala”. Ő így szólt, hogy nem érti. Udvariásan, humorral -- és tartalommal. És az, aki egy ilyen mondatot kapásból, nyomdakészen meg tud formálni, az még nem is buta ember, sőt. Ha saját

tempója szerint haladhat(na) mindent képes lenne megérteni, megtanulni. Igen, de haladhat-e a saját tempója szerint? Ha akar, igen. De ennek ára van/lesz, mert magára marad. Ha képes és hajlandó fölvenni a ritmust, akkor rohan tovább a többiekkel. Ha meg nem, akkor vissza az egész, repeta. Egyik sem jó. A rohanás folyamatosan örölni fogja. A repeta pedig korlátok közé verné mindazon tárgyakkól, melyek érdeklik, melyekkel nem volt gubanc.

Most nekem is rohannom kell utamra, hétkor kezdem a napom. Szép napot Mindenkinek! Majd napközben benézek, folytatom. (cet 6.19h)

Nem oda Buda! Abban sem vagyok biztos, hogy a fiú magától mondta a mondatot. Néha a szülők, a rokonok, meg úgy általában a felnőttek elejtenek mondatokat (rosszul értelmezett humánumból, vigasztalásnak szánva), amit a pulyák szépen fölvesznek, és mondogatják. Még tetszik is nekik. Az ilyen mondat nehéz teher, ki is rántja a tempójából. Önmaga is bizonytalan, szeretne inkább szarni az egészbe, könnyebb lenne nem törődni mindezzel. Nem is lenne ez baj, ha az el nem végzett munka terhe nem lenne nagyobb nehezek az élet további részén. De nagyobb! És a szülői akarat, meg az iskola, meg a tanár nem lehet demokratikus. A gyerkőc érdeke az első. Ha ő még nem látja, akkor is! Hülyébbeket is láttam már, hogy megtanulták, hogy fölvtették a tempót! Ez a fiú is képes rá -- csak úgy kell döntenie, ragaszkodnia kell döntéséhez, és kemény munkával, beletéve az energiát meg kell csinálnia. Az ilyen mondat negatív motiváció. A rohanás, a pörgés emeli be a közös világba, az teszi társsá, emberré. Repeta meg maximum jelzés, hogy „Hé, ébresztő haver! Nem arra az arra!”. Tetszik érteni? (cet 11.26h)

2004. augusztus 11., szerda

Induljon ez a nap még a tegnappal. Hétfőn indult a kedd, és szerdán megy csak aludni.

„Ezek a listák brutálisak.” „Képzeljünk el egy olyan narkózt, aki az elvonástól nem lát, és azt, ahogyan kidolgozza közhelyes, de végérvényes tulajdonságait, amik az életben megbuktatták, és meg is fogják, ha nem kapja össze magát.” (Dobai, 60. o.)

Néhány éve volt egy érdekes diákom. Alapjáraton nagyon értelmes volt. Magától is kitalált valami megoldásfélét, de mindig volt benne egy apró gubanc. Ha megmutattam egy módszert, akkor rögtön értette, ha belekérdeztem részleteiben, akkor is. Vette is a lapot, megoldott úgy is a feladatot -- helyesen. Megcsinált vagy két feladatot jól, aztán megint gubanc. Na, ok, akkor újra! -- és mutattam megint. Ez ment sorozatban. A harmadiknál megkérdeztem, hogy mi a baj, hát eddig ment, és úgy tűnt értve is... A válasz: „Azért csinálom így, mert szerintem mégis így helyes!”. Hoppá! Az ellenkezőjéről nem is tudtam meggyőzni, ő se engem saját megoldásainak helyességéről -- persze ettől még lehetett igaza. Ám szerencsére, ahhoz volt elég esze, hogy belássa, itt most nem az igazáról van szó... hanem pontvadászatról, meg kell csinálni a vizsgát, a sulit... és ha utána is ezt gondolja, akkor egy konferencián, egy szaklapban, vagy bárhol egy kávé mellett megbeszéljük. Le is vizsgázott, nem is rosszul. Az érettségije is szép -- előbb-utóbb kolléga lesz. És amennyire tudom, ma sem ért egyet velünk, tartja a gondolatot. **Ez az út a járható út -- menni a közös úton, táncolva az élet napjait... és mellette lenni egyéniségnek.** Van egy minimumtörvénye az életnek: az élet lehetőségeit, körülményeit, tartalmát, milyenségét mindig a minimumban lévő környezeti tényezők határozzák meg. Hiába egyéniség valaki, hiába szép és jó, ha bármit leszár, elhanyagol, az fogja meghatározni! Ennyi -- nincs ebben semmi titok. A listák is erről szólnak. Hogy mi ment eddig a levesbe... (Amúgy meg a pozitív lista is

fontos, a doki is megnézi, sőt, csak ez *szakmai titok*. Azok a kapaszkodók. Azokat kell kiütni (olykor), hogy edzhessen a lélek tova...)

„az osztályra becsöppenő narkósok, alkoholisták, játszosok és egyéb állatfajták kilencven százaléka -- az életkorától teljesen függetlenül -- a közelébe sem jutott még annak, hogy akárcsak megsejtse, valójában mit is szeret önmagában. Aki azt állítja, semmit, az hazudik, vagy tudatlan.” (Alfonz, 60. o.)

Azt gondolom, tudják, hogy mit. Azt nem, hogy *hogyan kell azt jól megélni* (elfogadni, kimutatni, egy lelki/érzelmi kommunikációban harmonikusan benne lenni). Bennük van a tartalom, és ki is akar törni: önmegvalósítanak -- és ez érték. Sokan, kinn, egészségesen „élő halottak” -- nincs bennük semmi, nem akarnak semmit, nem is tesznek semmit, rosszat sem persze, nincs velük baj. De ki az egészségesebb? (Inkább lennék narkós, mint ők... de önmagam is szívesen vagyok -- maradok.)

„A lista elkészítése (és megbeszélése)” „azért fontos, mert a büntudattal birkózó embert szembesíti azokkal a tulajdonságaival, amelyek ilyen helyzetbe hozták. Ezzel kezdődik a személyiség újraépítése.” (Csernus, 60. o.)

Vissza kell térni az önmegvalósításhoz. Irányítani kell az energiát. Mert az energia megvan -- jól mondja a doki. Csak nem arra megy, amire kellene, amire szálni érdemes. Az önmegvalósító ember értékes, nincs vele baj... akkor sem, ha sok pofont kapott a környezetétől. Látnia kell, hogy nem ő a rossz (akkor sem, ha sokszor mondtak rá ilyet, akkor sem, ha bajba sodorták, ha rosszat tett) -- a tett nem helyes, az út téves. Keresni kell egy másik utat; vagy ha még lehet, vissza kell térni az eredetire.

Ennyi volt a kedd. Sok mindenre jó volt ez a nap. Csak egyre nem. Hülye cím, de ha szembesít, ha döbbenete megállít, akkor hatásos.

Szerda van. Szép reggelt, napot Mindenkinnek! Ma majd kezdem a mát. Valamikor délután, este. (cet 6.00h)

„Élj a mai NAPnak!” (a fejezet címe, 65. o.) Napkultusz, Egyiptom -- az egyik, ami eszembe ötlik. A másik Dale Carnegie, aki a *Sikerkalauz* (három kötet, a Minervánál jelentek meg, már régen) valamelyik kötetében írt már erről. Hogy ez akkor is segít, ha gáz van -- mert egy nap mindig túlélhető, egy napot mindig van erő befejezni. De ő azt is mondja, hogy a sikeres emberek sokszor választják ezt a taktikát: vaskapu a múltra, vaskapu a jövő elé. *Ma mindent megteszek, amit tudok!* Nem görcsölök a múlton, nem félem a jövőt. Csak a ma van, a ma az enyém. Annyit azért érdemes hozzátenni, hogy a *szabadság* és a *felelőtlenség* nem ugyanaz. Felelősen szabad csak szabadnak lenni! Mindent megtenni, de nem össze meg vissza, hanem egy célért, önmagáért! (cet 19.53h)

2004. augusztus 12., csütörtök

A tárhely üzemeltetőjétől hétfőn kaptam egy levelet, melyben értesít, hogy 12-én (azaz ma!) éjfélről, szombat hajnalig nem lesz FTP, és minden írási művelet tiltva lesz a szerveren. Ezúton jelzem én is, hogy akkor ezen a héten pénteken (13-án, azaz holnap!) a Narkóma is szünnapot tart (szombaton, ha már lehet, újra lesz fönt valami).

„Korán van, hat óra tíz. Fel kell kelnem. Aludnék még, de az óra nem hagy. Szerencsére tavaszra keltem. Ma jó napom lesz. Eldöntöttem.” (Csernus, 65. o.)

Öt órával tetőzőm épp a doki ébredését. Már rég ébren vagyok, telik nap. Jó ez a nap. Nem döntöttem el, magától ilyen. Van persze, hogy kell hozzá a döntés -- olyankor döntök. Néha figyelem az utcán, hogy az emberek

mosolyognak-e... Sokszor nem, a többség nem -- csak mennek, önmagukban, zártan. Számomra a mosoly jelzés-érték -- a jó nap, a jó(l döntő) lélek megjelenítője.

A diákjaimnak is azt mondom, hogy ne gondolják, hogy a dolgozatot a tanár javítja. Ne gondolják, hogy a tanár ad vagy vesz el pontot. Ők döntenek, ők maguk. Amikor tanulnak. Mennyi energiát tesz bele? Mennyire alapos? Mennyire érdekli? Mennyit ismételi? Mennyit gyakorol? Aki megtanulja önmagának ad pontot -- és büszke is lehet rá: ő is, a szülő is, meg a tanár is. Aki meg nem tanulja meg -- hát önmagát okolja, és elorozva (főként) önmaga elől a büszkeség érzésének lehetőségét.

„Van egy kis történet, reggel mindig eszembe jut:

Egy száznyolc éves bácsit megkérdeznek, miért vidám, mikor minden nap ilyen közel van a halálhoz, és egyre közelebb?

-- Tudod fiam, mikor felébredek, megkérdezem magamtól, jó napom legyen vagy rossz, és mivel nem vagyok aszkéta, ahhoz már öreg vagyok, azt szoktam mondani, hogy legyen jó napom.

Ilyen egyszerű, csak az ember nem szereti az egyszerű dolgokat. Nem hisz bennük. Ami egyszerű, az nem lehet jó?” (Csernus, 65. o.)

Meg az egyszeri juhászlegény. Aki esőben sírt, jó időben szomorkodott. Kérdezték, hogy miért. Azt mondja, hogy hát azért, mert az eső után szép lesz az idő, a nap után meg ború jön. És ez igaz is. A tarlót leégetik, csupa korom minden. De egy évre rá megint zöld a táj. A bajból van kiút. Mi emberek szerencsésebbek vagyunk, mert mi tehetünk is érte, gyorsíthatjuk kicsit a megújodást. Sokszor nem tesszük, és sokszor ellenében megyünk. Miért is? A jó elromlása ellen kellene inkább tenni -- és lehet is. Mégis, van olyan közeli ismerősöm, aki ha megsértik (és ezen nem kell ám sértést érteni, csak annyit, hogy épp másként van, mint ő szeretné), akkor hetekig hordozza, panaszkolja, morogva -- tönkretéve ezzel minden percét, lélekidejét. Miért is? Nem értem én. Sokan meg engem nem értenek.

„Nekem vannak bonyolult dolgaim, és nem tudom, akármit teszek, nem lesznek egyszerűek. Egy dolog bonyolultságát nem határozza meg, mennyire érték egyet a bonyolultsággal. Az élet bonyolult, csak a halál egyszerű.” (Dobai, 65. o.)

Az mondják, nem a bonyolulttól kell félni -- félni a zavarostól kell. A bonyolulttal nincs baj. Bár ez most kicsit önmentegítőzés. Nekem nem bonyolult dolgaim vannak. Én magam vagyok bonyolult dolog. Dolog? Hmm?! (A halál sem egyszerű -- már szerintem.) (cet 11.40h)

Ma már nem írok sokat -- de holnap nem lesz Narkóma, így köszönni még visszajöttem.

„Jó nap. Kirázom Gabit az ágyból, kávé. Megbeszéljük a tegnapot. Na, ez túlzás. Beszélünk róla.” (Csernus, 65. o.)

Beszélni, megbeszélni sosem késő. Már ha az valóban megbeszélés, ha van benne kölcsönösség. Apám mindig úgy beszélt meg dolgokat, hogy egyszer megemlítette; aztán szart rá, hogy ki mit gondol, mond -- ment a saját feje után. Később meg azt mondta, kérdezte: „Hát nem megbeszéltük?”... Hát, igen. :((Mostanában azt szokta kérdezni, miért nem keresem sürűbben. Vajon miért nem? Nem, nem ment a levesbe... annyira nem egyszerű ez... csak nehéz.) Na, de normális körülmények és emberek között a beszélgetés (már mondtam, idéztem) út lélektől lélekig. Ilyenkor meg nem érdemes halogatni. Nem holnap! Ma! Jó ez a NAP a beszélgetésre! Élj a mai NAPnak! :)

Akkor holnap szünet. Nem írok, de nekem lehet írni: ide¹⁷. (cet 20.30h)

¹⁷ santa.csaba@chello.hu

2004. augusztus 14., szombat

Szép szombatot Mindenkinek!

„Scrabble-t játszottunk. Nagyon szarul ment, rosszul viseltem. Nem vagyok hozzászokva, nyerni szeretek. Ma, amikor felkeltem, azon a papíron, amin a pontokat vezettük, egy írást olvastam:

Gedeon nyert! Gedeon a király. Éljen Gedeon!

Egy kis rajzocska volt a sor végén. Előbb feküdtem le, mint elmentek, és Gedeon azt mondta Gabinak:

-- Kíváncsi vagyok, meddig lesz meg ez a papír.

Kidobtam.” (Csernus, 65-66. o.)

Aki nem szeret veszíteni -- győzni akar. Persze mindenki veszít -- csak van, aki ezt hordozza magában, és vagyunk, akik kidobjuk... megy a levesbe. Amúgy meg, azt gondolom, a jó admirális nem abban különbözik a rossztól, hogy nem veszít csatát. A különbségek: (1.) rendszerint ő dönt, hogy melyik csatát veszíti el -- ez mindig stratégia/taktika: az erő beosztása, az ellenség szörnyű megtévesztése; (2.) ha veszít -- rögvest talpra áll, és visszatér: újra erőt mutat; (3.) sosem győz jobban, mint amennyire szükséges; (4.) és nem örüli túl magát -- másnap ismét tervel ébre, célt teremt, tervez, és módszeresen munkálkodva neki lát az újnak.

Néha fura mód kell győzni -- másként nem is lehet. Két szomszédom is megrögzött környezetszennyező szellemiek terén. Valami hangzavar zeng otthonukból -- azt mondják zene. Nem, nem az! Elmebaj a köbön! Iszonyat! :(Időnként nevelgetem őket némi valódi zenével: komoly is, meg country, jazz, beat. De nem sokat használ. Ők ilyenek -- talán nem is tudnak mások, harmonikusabbak lenni... Végzetes a tudat, hogy nekem csak áthallatszó örületüket kell viselnem, nekik viszont önmagukat -- és folyton. Nincs értelme harcnak. El kell fogadni őket ilyennek, amilyenek. Egyikük fölöttem lakik -- ő még a szőnyeget is az ablakon rázza ki, épp ott, ahol az enyém nyitott. Direkt ott! :(Porol... Megrögzött bolond. Ilyenekkel nem érdemes harcolni. Attól érzi, hogy valaki, hogy ő beporolhat hozzám. Ettől egyenértékűnek érzi magát. Hmm?! Nincs harc, mert nem lenne értelme.

Meg nem rögvest kell visszaütni. Erre még kisiskolásként jöttem rá. Hecceltek, ha futottam, akkor nem értem utol. Nem futottam. Másnapra ő már elfeledte -- én nem. Lesz még holnap... Ma csak értelmes dolgokkal foglalkozom. Mindennek meg van/lesz a napja.

„Veszíteni nem kell tudni.” (Dobai 66. o.) (cet 10.03h)

Nem gondolom persze, hogy én magam különb lennék mint bármelyik szomszéd. A különbség oka nem bennem van -- benne. Mert ugye még azok a híres alkotmányok és ilyen-olyan jognyilatkozatok sem beszélnek általános egyenlőségről. Csak arról szól a fáma, hogy mindenki egyenlőnek születik... aztán vannak/lesznek különbségek: adódnak az ember viselkedéséből, munkájából, tudásából, társadalmi értékességéből, helyéből... Egyenlőnek születik, vagyis mindenkinek jár egy esély. Azt meg kell kapnia! Ám hogy mit kezd vele, az már az ő dolga. Vagyis abban a pillanatban, amikor ökelme már nem tud/nem akar viselkedni, amikor más otthonába szemetel (vagy port, vagy kulturmocsot), akkor saját maga értékét tekeri le, nullázza a nulla alá. Ha nem teszi, egyenlők vagyunk. Mi több, ha jót tesz, ha szeret vagy segít valakin (nem rajtam, felőlem akár önmagán is), és épp én nem teszek ilyen érdemet, akkor ő a jobb, a különb. Ő dönt -- bolond vagy normális... szerintem képes a normalitásra, önmagában még nem bízik ennyire.

„Pisti mindig azt mondja, az emberek golyókra emlékeztetik őt (érdekli a fizika), golyókra, amiknek töltetük van. Van, akinek két egység, van, akinek nyolc, akinek tizenhat. Így hatunk egymásra, mint golyók, amik koccannak.” (Csernus, 67. o.)

Impulzusemberek. :) Ez nem rossz. Bár szerintem nem igaz. Engem is érdekel a fizika -- nekem az életem a fizika. Az ember nem zárt rendszer, iszonyatos energiák befektetése árán be tud zárni -- de alapjaiban az jellemző, hogy nem zárt. Képes megújulni, képes többnek lenni önmagánál, a bevitt energiánál, impulzusnál. Vannak tanulásra képtelen rendszerek: mechanikusan működnek. Ha ront hétfőn, ront szombaton is. Vannak a tanuló rendszerek: megjegyzik a hibáikat, és legközelebb kikerülnek. Ront hétfőn, de szombaton már nem -- észleli a hibát, és kikerüli. És vannak belső képpel bíró rendszerek is -- ilyen lenne az ember is. Nem egyszerűen tanul, de ami kívülről éri, az rögvést módosítja belső képét; mássá lesz minden megtapasztalástól. Ront hétfőn, aztán csütörtökön tesz valamit, amittől szombaton már nem is fordul elő a vészhelyzet, a rontás lehetősége. Az ember képes erre! Kivétel nélkül! Nem köteles rá -- jogában áll nem élni e lehetőséggel. A szomszédom például játssza tovább a hülyét -- úgy tűnik képtelen a tanulásra. (Épp most porolt. Ebben is más az ember, mint a fizika. Egy fizikai rendszerbe beleteszed az energiát, az benne van. Az emberbe, ha ő nem akarja, hiába teszed bele, semmi haszna. Ilyenkor azt hiszem, a világ összes akarata kevés lenne, hogy a normalitás minimumának akárcsak a szikráját megteremtse abban a lényben.) Legtöbbször pedig tanulásra képesek, de a jövő teremtésére már nem mernek vállalkozni. Pedig a lehetőség bennük is adott. Az ember egy nyílt rendszer -- az ember az idő ura.

(Pistiről mondja:) „Ő gyakran berúg. Szeret élni (finoman szólva). Van esze, tudja, mit kéne tenni, de bizony a talpra állás nehéz.” (Csernus, 67. o.)

Ha már a fizikánál tartottunk, van egy anekdota, egy régi történet. Eötvös Loránd megkérte fiatal tanársegédjét (ő maga sem volt még harminc), hogy másnap vizsgáztassa már le helyette a hallgatókat. Reggel nyolckor. A tanársegéd visszakérdezett: „Professzorom, jól értem? Reggel nyolckor?! Akkor már minden tisztességes ember alszik...” :)

(Ezt is Pistiről:) „El van telve magával, és azt hiszi (még akkor is, amikor félig halott), hogy mindenki azért beszélget vele, hogy tanulhasson tőle, mint egy nagymestertől. Fantáziája van. De az csak fantázia.” (Dobai, 68. o.)

A fantázia nagy kincs, nagy erő. Fantáziát nem lehet, nem kell tanulni. A diákoknak is azt mondom mindig, ha azt a fantáziát, kreativitást hozzák a fizika órára, amit a sulihét (diákigazgató választás meg egyebek) alatt mutatnak, hát képesek lennének akár a lehetetlenre is. A fantázia bennük van! Ők maguk a fantázia! Kivétel nélkül! De fantáziát tanítani, magyarázni elmebaj! Mindent tud, de semmit sem tesz -- a minap hallottam, a doki mondta a Viasat3-on a műsorában. Az ám! ÉLJ a mai napnak! -- a hangsúly az elején is van!

„A legszebb az egészben, hogy a Csernus normális emberekkel összezárva szarul érzi magát. Ennek a hozadéka, hogy nagyképű bolondokkal van körülvéve (velem együtt értem persze), a Gabiját leszámítva, akiről soha nem értettem, hogy bírja elviselni ezt a csávót.” (Alfonz, 68. o.) Ezt rólam is írhatta volna... (cet 15.26h)

Ez azért így nem igaz. Csak részben. Úgy értem, hogy az én életemben is bizonyosan azért kerülnek ilyen emberek (mint az apám, vagy ez a két szomszéd), mert szükségem van rájuk... türelmet kell tanulnom, és erre ők épp megfelelnek. Richard Bach is ezt írta az Illúziók oldalain -- pontosan nem tudom, de valami olyasmit, hogy minden úgy kerül az életünkbe, hogy magunk vonszoljuk oda. Az én életemben szerencsére vannak normális, rendes, szeretnivaló lények is. Köszönet Nekik ezért! :) (cet 16.09h)

„A” „cetlinek az volt a halálos ítélete, hogy megszületett. Hogy még dokumentálva is legyen a vesztes” „vesztés, vesztes, vesztes, ezt látja csak a papíron, ez kibírhatatlan. Az örök kedvencem a témában, amikor leraktam egy zseniális és hosszú szót kábé egymillió pontért, mire a Csernus felpattant, és levitte a kutyákat sétálni. Amikor visszatért, azt mondta, bocs, és folytattuk, ahol félbemaradt a játék.” (Alfonz, 68. o.)

A cetlik. Azt mondják, a cetlik leperegnek. A doki is kidobta -- ment a levesbe. Meg azt is mondják, mindentől meg lehet szabadulni, csak a cetlikről nem. A cetliket ki kell dobni -- nincs más út... Ha nem dobod ki, figyelmeztet -- és végül ő dob ki téged.

A kutyákat le kellett vinni. És különben is, a doki legalább kért bocsánatot. Az emberek nem tudnak/szoktak bocsánatot kérni. **„Veszíteni nem kell tudni.”** (Dobai 66. o.) Nem is tudnak. Nem is akarnak tudni. Csak élnek. A MAI napnak -- önmaguknak. Ők is, a doki is, a kutyák is -- és végső soron én magam is... (cet 18.42h)

2004. augusztus 15., vasárnap

Vasárnap -- a vásárok napja. Sikert, győzni tudást is árulnak? Azt hiszem, igen. **Az élet is tanulható...**

Nekem szerencsém volt, egészen kiváló tanárokkal hozott össze a sors (volt ellenpélda is, de azért zömében) -- nem csak az iskola dolgaira tanítottak, sőt elsősorban nem arra. Általánosban még Recsken jártam. A matekot játszva tanultuk (nyolcadikig nem hallottam elméletről, nem vertek agyon hülyeségekkel, valahogy mégsem volt ez sosem hátrányomra), a fizikát-kémiát kísérletezve vettük (máig ez az alap; a szemlélet ereje mindig többet ér mint egy-két bevéselt üres mondat), a rajzot egy igazi művészlélek tanította (saját művei neveltek, terelgettek), és nekem nagy kedvencem volt a biológia, és ebben része volt tanárának is. Köszönet Marika néninek, Lajos 'bának, Emilnek, Gálné tanárnőnek! -- és a többieknek is, megérdemlik.

A biológiáról még néhány szó. Ott fent elharaptam a végét. És nem azért, mert nem érdemel többet -- ugyanúgy sokat jelent számomra mint bármelyik másik. Sőt, talán többet is. Mi voltunk az első évfolyam, aki biológiát tanult. Előttünk még élővilág címen futott valami hasonlatos, de tudományos tartalmában igencsak kurtább tananyag. Együtt avattuk a tananyagot, mi diákok és tanáraink egyaránt. Az év megkezdése mindig szertartásos volt. Végig lapoztuk a könyvet, oldalanként. Talán csak azért, hogy kiderüljön, ha nyomdahiiba lenne benne (és ugye év elején még könnyebb kicserélni). Számomra azonban ez többet jelentett -- áttekintést adott. **Egyben kell látni a dolgokat, föntről!** Bármibe kezdek, azóta is, átfutom egészében... akkor már vannak kérdéseim, a kérdések nem kötöttek, cikáznak ide és oda részek és fejezetek között (néha a tudományágak között)... ezt követően olvasni egészen más, megvan a motivációs alap: a vágy, hogy építsek. Ez egy nagy ajándék volt, köszönet érte. Máig nem tudom, hogy Gálné tanárnő tudatosan adta, vagy csak véletlenül jelentett számomra többet.

Később tanultam ezt a módszert pszichológiából. Nem csak sajátom, nem csak én döbbsentem erre rá hatodikos kisdiákként. PQRS-nek hívják -- Atkinsonék könyvében megtalálható. Preview (áttekintés), Question (kérdés), Read (olvasás), Self-recitation (felmondás), Test (ellenőrzés). Ha érdekel a téma, az utolsó kettő nélkül is tökéletesen működik; ha nem érdekel, de megcsinálom mind az öt lépést, akkor is biztos a siker. Ez egy jó módszer -- csak ajánlani tudom.

És az életben is működik -- nem csak a tudományban. Nézd meg egyben, föntről! Távolítsd el a problémát önmagadtól, az érzelmektől! Kérdezz! Miért jó ez? Miért rossz? Mi történik, ha ezt teszem? Mi történik, ha azt? Mi lesz a pozitívum? És mi a negatív oldal? Ekkor és akkor... Mit nyerek?

Miről mondok le? Mi fog segíteni? Mi hátráltat majd? Min tudok változtatni? Hogyan? Mi az, amit el kell fogadnom, ami szilárd tény és nem függ tőlem? Hogyan állok én a dolgokhoz? Hogyan fognak mások viszonyulni? Mik az érzéseim? -- ezt nagyon fontos különválasztani... Mik mások érzései? Mit szeretnék? Miért szeretném? Mit kell érte tennem? Mit fogok tenni? Vedd sorba a válaszokat, döntési pontokat, lehetőségeket! (Ez felel meg az olvasásnak.) Kérdezz meg valakit, aki fontos számodra! Meséld el, hogy mire jutottál, mit szeretnél! (Ez olvasás is, felmondás is.) A reakciójából sokat tanulhatsz... Hogy érdemes-e, hogy hogyan fognak az emberek reagálni. (Teszt.) Egy negatív reakció ne föltétlenül a lebeszélést, akaratod megmásítását jelentse! Föl is készülhetsz arra, amit látsz! Ok, ez fog történni, én meg ezt fogom tenni... Végül dönts! **A rossz döntés is jobb, mint az el nem döntött semmittevés.** És becsüld magad annyira, hogy ragaszkodsz döntéseidhez... **lépésről-lépésre, módszeresen, hajtsd végre, amit elhatároztál!** Ennyi... :) (cet 8.45h)

„Ma az Öveges József Szakközépbe várnak.” (Csernus, 68. o.) Elkezdtem Öveges József kísérleteit megjeleníteni a világhálón¹⁸. Nem egyszerűen digitalizálom, de mértékegységekben meg is újítom -- ne kerüljön nebulónk ellentétbe iskolai tudásával. Azt hiszem Öveges professzor munkája kulturális és szakmai értelemben is érték, közkincs. Fölhívtak az Övegesből, a rendszergazda (azt hiszem), hogy szeretnék ők is elérhetővé tenni az oldalukról¹⁹. Nem értettem, mert elég lenne rá egy link, de hát ha tennék, hát tegyék. Készül egy emléoldal²⁰ -- oda szívesen is adom. Föl is került. Megnézni nem érdemes! Inkább ezt: ez is egy emléoldal²¹, vagy saját lapomon a kísérleteket. Azóta sem frissítettek. Akkor úgy került fel, hogy az összes link repült. Nem reklám ám, ugyan! Mert ha kockacukrot árulnék, vagy cd-eket, vagy mit tudom én, akkor megérteném... de az ország egyik legjobb tankönyvszerzőjének (aki mellesleg gyakorló tanár és iskolaigazgató) a tantárgyi fotógyűjteménye, egy másik kísérletgyűjteményre mutató link, vagy épp a magyar csoda: a KöMaL oldalára vezető link, és egy fizikatörténeti írásokra mutató... Ezeket ugye érdemes kidobni? Egy oktatási honlapról!!! Hogyan??? Tud erről az Öveges igazgatója, vagy fizika tanárai? Hoppá! Ébresztő! Másik, hogy repült saját nevem is. A munkám kell, a nevem nem. Ügyes! Morogtam, ez visszakerült -- a linkek nem. Az „pedagógiai koncepció”, ja igen, és az új háttér is. Vad, kék, mogorva. A fehér ábrák *sűtnek* -- és csak a fényre figyelsz. Mondtam, hogy nem értem -- a válasz az volt, hogy diszlexiás gyerekeket tanítanak, és így feltűnőbb, jobban leköti őket. Lehet, de ami ízléstelen, az hiába köt le. Kértem, tegyenek föl erről egy mondatot, hogy saját döntésük, és ez meg ez az oka. Nem tettek (bár egy link fölkerült, ami sehová sem mutat -- így a szándék eredeti meglétét nincs okom vitatni, csak valahogy feledésbe merült). Gondolom, ha mostani bejegyzésem eljut hozzájuk, akkor meg törölni fogják az egészet -- jobb is, mint megcsinálni tisztességgel. (cet 10.35h)

„azt mondták, lesznek vagy kétszázötvenen.” „vagy háromszázan vannak. Az adrenalin kezdett száguldani bennem. Mindig ez van. Ott vár háromszáz bizalmatlan ember. Nagy kihívás.” „Bemutatkozom. Bekiabálom a termet. Nem beszélek a drogról. Azt töltsék le az internetről, vagy olvassák fel. Beszélek inkább az érzésekről, döntésről, őszinteségről, egymásra figyelésről. Közben kamerák vesznek. Nem zavart már kezdetben sem. Hiszek abban, amit csinálok.” (Csernus, 68-69. o.)

¹⁸ matfiz.uw.hu/Oveges_Jozsef/index.html

¹⁹ www.oveges.hu

²⁰ www.ovegesjozsef.hu

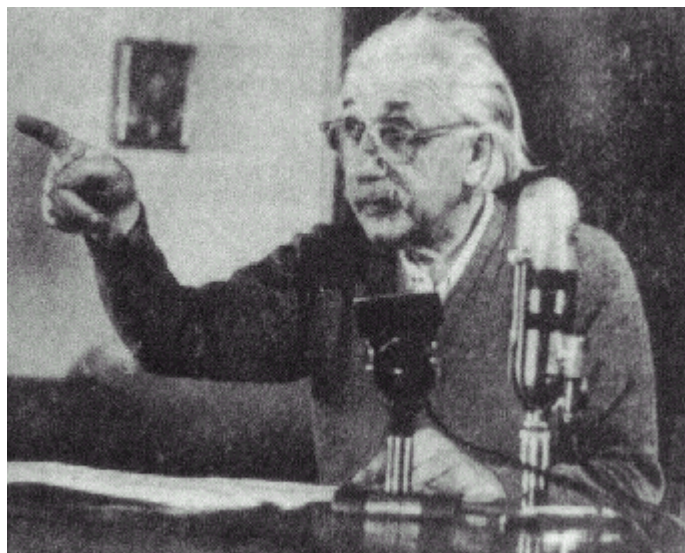
²¹ www.tablajatekos.hu/00004/oveges.html

Évente két-három előadást én is tartok. Úgy hat éve háromszor ennyin is megfordultam. Az sem volt sok. Azt a média tette. Akkoriban még ment a magazin a Dunatexten, rendszeresen kint voltam az újságstandokon is, még egy könyvem is megjelent -- jobban pörgött az élet. De ez a mostani őszintébb. Aki ma nem hív, régen sem rám volt kíváncsi. Aki ma is, az igen. Meg az is igaz, már szerintem, hogy ma is vannak előadásaim, csak tanóráknak nevezzük őket -- és azt is gondolom, hogy ezeknek jóval több értelmük van. Tervezhető, folyamatuk van, így irányíthatók -- olyan kis magok, amiket ma elültetek, és lesz néhány, ami évtizedek múltán is él majd, mi több termést hoz. Azt hiszem, a doki igazi előadásai is a betegek között zajlanak. Úgy hírlík a kórházból elköszön (talán csak fizetés nélkülire, nem tudom) és magánpraxisba kezd. Kicsit féltem -- ez a pénz útja... a *mély emberek* élete pedig nem a pénzről szól: betegek nélkül könnyen megeshet, hogy fulladozik majd. **A pénz jó, de mit sem ér levegő nélkül.**

A diákjaimnak én is azt szoktam mondani, hogy nézzék meg a tankönyvet! Meg a többit is, amit nekik nem kellett megvenni. Nekem nem az a dolgom, hogy elmondjam, ami abban benne van! De ők se azt keressék, ami közös ezekben a könyvekben. Azt hallhatják az órán is -- bármely huszadrangú tanárember óráján hallhatják. Azt kell keresni, ami másként van az egyes kötetekben. Általában értelmes emberek írták. Matekból például kivétel nélkül (Korányi, Hajnal, Czapári, Sokszínű, Koller -- nem mondom, hogy a többi nem jó, csak azt, hogy ezeket ismerem, és jó szívvel ajánlom) kitűnő könyvek vannak, nagyszerű, lelkes pedagógusok által megírva. Sok iskolában csak megveszik, aztán ki sincs nyitva. Nagy kár, mert igazi kincsek! Azt kell keresni bennük, ami másként van: leírva, megközelítve. Ebből lehet tanulni igazán! Ez is egy módszer... És ez is alkalmazható az életben is. *Hogyan lehet másként?* -- mindig ez a tovahaladás kulcsa, egy kimeríthetetlen motivációs kút, az érdeklődés örök forrása.

Hiszek abban amit csinálok. Igen. Másként nem is érdemes. A kilencvenes évek elején, amikor elkezdtem írni rendszeresen (első írásom még '86-ban jelent meg a nyulak orrhurutos betegségeinek kezeléséről) apám többször mondta, hogy nem kellene, mert mi lesz, ha megcáfolnak. Ő félt -- én nem féltem. A cáfolattal sincs baj. Akkor legalább tudom, hogy téves az út, hogy nem arra kell menni. Ha józanul figyelek, a cáfolat csak erősíteni tud. Amúgy valóban nagy erő. Amikor összegyűrik és földhöz csapják az embert, akkor másnap érdemes fölébredni, megnézni, hogy hol is volt a hiba, és nekilátni a kijavításához. Az mindig erőt adott. Az első krízis akkor ért, amikor ezt-azt idéztek, amikor ezt-azt tanítottak egyik-másik firkából. Akkor elgondolkodtam, mert az már felelőség. De folytattam, folytatom... mert hiszek abban, amit csinálok.

Albert bácsim idézve: „A tudományos szabadság alatt azt a jogot értem, hogy kutathatjuk az igazságot, és publikálhatjuk és taníthatjuk azt, amit igaznak tartunk. Ez a jog egy kötelességet is magában foglal: nem szabad eltitkolni egyetlen részletét sem annak, amit valaki igaznak ismert fel. Egyértelmű, hogy a tudományos szabadság bármely korlátozása úgy hat, mint az ismeretek terjedésének akadályozása az emberek között, és ezáltal akadályozza a nemzet ítéletét és cselekvését.” (Albert Einstein, 1954. március 13., idézi: Alice Calaprice: *Idézetek Einsteintől*, Alexandra Kiadó, Pécs, 40. o.) (cet 11.21h)

Albert Einstein (1950 körül) (idézett mű, 133. o.)

„Nagy színész, már majdnem pozőr. Úgy imádja magát, ahogy csak az életet lehet, amikor szép. Erősen grimaszol és le-fel játszik a hangjával. Komolyan mondom, tehetséges.” (Dobai, 69. o.)

„Alig bírom nézni az ilyen előadásait, és ennek érdekes oka van: folyton azt érzem, hogy na, most, most mindjárt elcseszi. Túl messzire megy, és meglincselik. Vagy semerre se megy, és kiröhögik. De valamiért nem ez a vége, és komolyan nem értem, miért.” (Alfonz, 69. o.) (cet 13.56h)

„-- Hát ebbe a suliba nyulak járnak?

Nem akarom őket megalázni. Csak azt akarom elérni, hogy valakivel őszintén beszélgessek. Előbb fel kell ébresztenem őket. Indulatokat keltenem. Egy lány azt mondja:

-- Itt nem fog kimenni senki. Főleg a tanárok előtt nem.” (Csernus, 70. o.)

Mi a gond velünk, tanárokkal? Emberek vagyunk -- jók és rosszak... mint mindenki más is. Törekszünk a jóra, de néha mi is hibázunk. Nekünk is van jó és rossz napunk. De szerintem ki lehet bírni minket. Nem a tanárokkal van a gáz! Önmagatokkal van a gáz! Bizonytalanok vagytok... Pedig nem kellene. Rossz helyre megy az energia! Valósítsd meg önmagad inkább! Mutasd meg, őszintén! Nem eszünk meg! A tanárok nem esznek nebulókat! Tetszik érteni? Na!

„Úgy teszek, mintha nem értettem volna.

-- Te hogy érzed magad?

És a lány rosszul érezte magát. Azt mondta, szorong, mert mi van, ha nem kapja meg az esélyt az életben, és ha nincs aki támogassa, mihez kezd?

-- Szembenézhetsz ezzel! Ne menekülj. Ha tudomásul veszed a problémáidat, és elfogadod, hogy vannak, akkor van esélyed, hogy megoldd őket, vagy átvészeld, amíg elmúlik. Ha hazudsz magadnak, rábaszol.” „És közben bohócot csinálsz magadból. Ha odafigyelsz” „ezt kerülöd el” (Csernus, 70-71. o.) (cet 15.43h)

2004. augusztus 16., hétfő

Ma estére maradt az írás. Napközben diákjaim voltak, pörgött az élet. Vizsgák előtti utolsó hét -- ilyenkor mindenki tanul, és tombol a stressz ezerrel. Ezek szép napok, igazi kihívás: összefogni, motiválni és nyugalmat adni... egyszerre.

Tombol a stressz ezerrel, épp erről ír a doki is: „A lánynak a beszélgetés hevében, valamikor azt mondtam, hogy bazdmeg. Erre lett is válasz. A tömegben felpattant egy pasi. Magasabb, mint én. Agresszíven közeledett, és mondott valamit, de nem értettem, amíg közelebb nem ért.

-- Hogy képzeled, hogy így beszélsz egy lánnyal?!

-- Miért, hogyan beszéltem?

Mondja, azt a bazdmeget. Én magyaráznám neki, miért, de nem érti, aztán azt mondom:

-- Kérdezzük meg őt, megbántottam-e!”

„-- Megbántottalak? -- kérdeztem a lányt, aki a szemembe nézett, és úgy válaszolt:

-- Nem éreztem, hogy megbántottál volna.” (Csernus, 71., 72. o.)

Stressz (a nagydarab srácban) és pánik (a dokiban). Ugye észrevettük? Maga a történet is széttörik, két helyen van -- kell közé a légpárna. És még a tegezés is elmegy -- pedig nem szokott.

Egy lánnyal nem lehet így beszélni! -- és nem miatta. A gyereke, a jövő okán nem... Ha ezt látja, ezt adja majd tovább. Az agresszió is olyan, mint az energia -- nem vész el, csak tovapörög, néha összegyűlik... és üt. Pont a dokinak mondjam? Esztelen elme kergette őt hozzánk, otthonról haza. Ott is az agresszió gyűlt össze. Először csak bazdmeg, később... de ez már történelem.

Amikor '96-ban elkezdtem írni a Dunára, kőszáltam a kultúrák között. Írtam a Krisna tudatról is. Katolikus vagyok, hiszem Istent, és ez nekem legbent fontos is. Fura a hitem, mert nyitott, mert nem más ellen van -- nem azért mert liberális (bizonytalan értelemben), hanem azért mert kősziklára épül, szilárd. Mégsem félem az Öreget -- jó ivócimborák vagyunk. Na, a lényeg, hogy írtam Indiáról és írtam a Krisna tudatról is. Aztán néhány héttel később elvittük mamát Szentkúthoz a búcsúba. Mentünk, és jöttek szemben többen. Egyszer csak hallom: „Ki a fene gondolta volna, hogy Katolikus, úgy védte a Krisnásokat!” Nem védtem -- csak semmi bajom velük. Úton járnak ők is. Látnak, éreznek, vívódnak, szeretnek ők is -- éppen úgy mint mi. És ez védett környezetben volt, lelkiekben legalábbis érő emberkék között. A stressz mindenütt ott van -- lélekpróba.

„Voltam én is nagyképű, de leszoktam róla. Amikor elkezdtem ezt, a legjobb szerettem volna lenni az országban, aki narkósokkal foglalkozik. Nagyon erős volt az akaratom, és megmozgatott mindent. Sok mindent nem tudtam még, és az eredményeket látva azt gondoltam, jó vagyok, és egy kicsit kiengedtem. Erre nem jöttek az emberek. Csak ültem a szobámban, és nem értettem. Aztán a visszajelzésekből ráébredtem, hogy nagyképű vagyok. Egy orvos, aki azt hiszi mindenható, egy félisten.” (Csernus, 71. o.)

Olyan ez mint az egyenlet, ami fontos, az lépésről lépésre egyre inkább magára marad. A végén van értéke, de egyedül van. A természet állandói, az alapkövek mind-mind magányos farkasok. Nem szabad hagyni, hogy az egyenlet rendeződjön! Küzdeni kell ellene! Nincs még itt a kereszt ideje.

„-- Nem azért jöttem, hogy arra kérjelek titeket, ne narkózzatok, azt úgyis csináljátok, nem tőlem függ. Azt mondom, válasszatok, és vállaljátok, amit választottatok, meg annak az összes következményét. Van egy kínai közmondás, amit kicsit kiegészítettem. Az ember megiszik egy italt, az ital megiszik egy italt, aztán az ital megissza az embert, és végül az ital kihúgyozza az embert.” (Csernus, 72. o.)

Ön dönt: dönt vagy döntetik. Te? Ti? Tik-tak! Idő van -- a döntés ideje. Jó nap ez arra is. (cet 20.51h)

Salvador Dalí: Az elfolyó idő

**Élj önmagadnak!
A döntésed Te magad vagy!**

Vagy folyjon szabadon az idő?
Nem úgy van az! Hátra arc!

2004. augusztus 17., kedd

Eltelt szépen lassan ez a nap is. Ez egy mozgalmas hét, nagyon tömény. Ma csak idézek -- egy hosszabb részt. Értő, lélekérlelő olvasást!

„-- A múlt rendszer megtanította a szüleiteket túlélni, arra, hogy fusizanak, feltalálják magukat, de nem tanította meg arra, hogy a saját belső feszültségeiket hogyan kezeljék. Ez sokszor rettenetesen sok elfojtott indulatot jelent a családban, és mit csinál ilyenkor egy apa? A feszültségét agresszióval, veréssel vagy egyebekkel vezeti le. Mielőtt hazaérne, a haverokkal leül, piál, közben szidja a melót, amit csak kényszerből vállalt, meg a főnökét, akit utál. Mindezt azért, mert ezt látta a saját szüleitől is.

Az anya tűr. Összetartaná a családot. De hogy jobban bírjon tűrni, elmegy az orvoshoz:

-- Doktor úr, nagyon feszült vagyok, de gyakoribb az, hogy zsibbad a kezem, nehezen nyelek, sokszor sírok, kilátástalannak látom a jövőt.

A doki:

-- Hát ez depresszió! Szedje ezt a nyugtatót és ezt az antidepresszánt, és két-három hét múlva jobban lesz.

Jobban is lesz a mama, már csak azért is, mert egy kicsi kibeszélhette a feszültséget önmagából.

A srác mit látott? Apja munkaidő után iszik, így vezeti le a feszültségét. Anyja nyugtatókat szed, hogy elviselje az életet. Ő pedig nem fordulhat senkihez sem, hogy a feszültségét levezesse, de nem is tudja, hogy olyat is lehet, mivel senki sem mutatta meg neki. Látja, hogy az apja feszült, mert nemsokára elveszíti a munkahelyét, az anyja görcsöl, hogy

mindent megadjon a családnak, sokszor ereje felett. Panellakás, betonpatkányok. Kilátástalanság.

-- Mi lesz velem, mit fogok csinálni, amit a szüleim? Hogy a meló megnyomorítson? Hát a kurva anyját, nem fogom csinálni, mert nem akarok fiatalon belerokkanni!!!

Gyertek, menjünk bulizni, felejtsük el a világot, legyen nekünk is egy kicsit jó! Apám piázik, anyám bogyót szed, miért ne dobnék egy bogyót én is?!

A reklámok is ezt mondják. Ott van a másik oldal, akinek látom, sok lóvéja van, nyomják a szülei, jó mobil, cuccok, jó verda. Talán én nem érdemlem meg? Mert én is megérdemlem!

A szülők csak melóznak, mint állat. Egymással, igaz, keveset találkoznak, de hát rohanó világban élünk.

Lóvé kell, kislányom? Persze, szívem, menjél te, ha már a faterod nem tudott elmenni. Látod, asszony, a mi gyerekünk nem azt a szar életet fogja élni, amit mi. Mikor veszel már neki valami szép rucit, azt akarom, hogy a legszebb legyen!

A srácokkal is ezt csinálják. Jól elbasszák őket, mert nekik is odaadják a munkával megszerzett javakat, de nem mutatják meg, mennyit dolgoztak érte.

Érzések? Ugyan már. Majd esetleg a szeretőmnek... De belső dolgok? Azok nem tartoznak senkire sem. Mert ha kimondom, sérülhetek.

Fizikálisan a gyerekek rendben vannak, el is kényeztetik őket. Belülről pedig üresek és bizonytalanok." „Így okoskodnak:

-- Jön a hétvége. Elolvastam a magazinokat, láttam a Big Brothert, a Való Világot is. Hétvége? Van egy kis kóla (kokain), meg egy kis zöld (marihuána), az jöhet. Az exet (extasy) meg a spurit (speed-amfetamin) hagyjuk meg a kislóvésoknak." (Csernus 73-74. o.) (cet 19.04h)

2004. augusztus 18., szerda

Esti Narkóma -- pipafüst mellékelve.

„Zoli, aki az egyik problémájának a naivitását tartotta, leült velem szembe (karosszék). Látom, hogy zavart.”

„Mondja, hogy nincs nagy gáz, csak nem érti a naivitását, átlátja, de nem találja rá a megoldást. Feszült, valami nem stimmel.”

„keveredik a naivitás a befolyásolhatósággal”

„Kész van a srác.

Pár nappal ezelőtt nagyon kibukott. Szembefordult negatív tulajdonságaival” „Vigyori gyerek, aki akkor is nevet, ha verik. Kezdetten elkomorulni.” „Nagy lelkesen azt mondta, hogy a naivitását két nap alatt átgondolja és kidolgozza. Közben rájött, hogy a környezete mennyire kihasználja őt.

Most nem lelkes.”

„Az ütötte meg, hogy a naivitása következtében mennyi kudarc érte. Sokkal többet engedett meg a hozzátartozóinak, mint amennyit elviselt volna. Nem olyan erős, mint gondolta.” (Csernus, 76., 77. o.)

Naivitás azt hinni, hogy nem vagy naiv. Mindenki az. Én is, Te is. Ha nem lennék naiv, nem írnám ezt a webnaplót sem. És ha nem lennél naiv, nem olvasnád. De itt vagyunk. Nem sokan. A többség nem naiv. Ők nincsenek itt. A naivitás mélység. A naivitás bizalom. Az emberek ma nem szoktak lélekmélységeket járni. Jobb fönt, abból nem lehet baj. Az emberek ma nem szoktak föltételek nélkül megbízni. Két lépés távolság megtartása, abból nem lehet baj. Jó ez így. Élnek a mai napnak. Önmaguknak. Elveszik ami nekik jár. Uralni akarnak. Amolyan minidiktátorok.

Még gimis voltam, amikor a töri tanárunk tanított nekünk diktatúrát. Élő volt, brutális, totális. A diktatúrák nem jók. Az egy másik kérdés, hogy a demokrácia is diktatúra. Elhitetik, hogy döntesz. A hülyék, a laposok, a normálisak, a törekvők, de a zsenik szava is ugyanannyit ér... semmit. Átlagolva vész el minden. Csak a hülyeség marad, a hülyítés. Naiv vagyok, hiszek abban, hogy lehetne másként. Naiv vagyok, hiszek abban, hogy nem vagyok ezzel egyedül. Naiv vagyok, hiszek abban, hogy egyre többen leszünk. Gyülekező! Indulni kék! A jövő vár ránk...

„a Csernust is a naivitása miatt érik kudarcélmények.” (Alfonz, 77. o.)
És naivitása okán érik a sikerélmények is... (cet 21.28h)

2004. augusztus 19., csütörtök

Csütörtök este -- és még a szerdánál tartok. „Szerda egyébként rövid nap.” (Csernus, 78. o.) A mai nap pedig történelmi: úgy hírlík miniszterelnököt veszítettünk... lemondott. Peti legfőbb hibája is a naivitása volt -- a gyenge kéz. Aztán, amikor észbe kapott, akkor meg rosszul értelmezve lett erős. Erőt mutatott, nem irányt. Erőre erő a válasz, az irányra meg indulás. Nem folyt már rég csapatmunka a kormányban... belső viszály csak, hatalmi marakodás. A hajó meg vesztegel! :(A mi a hajónk, a mi honunk! De nem Peti ott a főbűnös -- az egész bagázs piroslapos. Peti megy, a baj még marad.

„Sok ember csak gyógyszert jön kérni. Nem akar többet. Nem tudja, hogy többet is lehet. Hogy a feszültséget sokszor elég kimondani, akár barátok közt, nem kell gyógyszer szedni.”

„Az emberek gyakran, ha feszültek, hopp, bekapnak egy bogyót, ha még mindig, akkor még egyet.” „Az emberek problémáit pirulákkal kezelni félrevezető, hazug dolog. Látszatmegoldás.” (Csernus, 79. o.) (vacsorázom, majd folytatom -- cet 19.56h)

A gyógyszerek mankók -- állni lehet velük, talpra állni már bajosan... és ahogy múlik az idő, egyre inkább sorvad az eredeti, az igazi izom... Ez a függőség -- ez az üresség.

„-- Doktor úr, nagy baj van. Nem érzek semmit, teljesen kiüresedtem.

-- Tényleg? És ez baj?

-- Persze, hogy az. Nem érzek semmit, így nincs értelme az egésznek!

Egy nagyon veszélyes szakasz. Ha itt újra nem mutatsz valamit, a másik elszáll, mert az ürességét egy módon tudja pótolni, szenvedéllyel: játék, cucc, pia, nők, pasik.

Azért szép, amit csinálok, mert veszélyes, nincs megállás, itt nem mehetsz a tutira." (Csernus, 79-80. o.)

Látja, érzi, szeretné másként -- még szól is, kér: szépen kér... Csak nincs irány. Csak erő van...

„Most üres. Számomra ez azt jelenti, hogy a must állapotába ért. Forrong, nem lehet tudni, hogy bor lesz belőle vagy ecet.

Az üresség megközelítésére két módszert ismernek az emberek. Mindketten ugyanabban a rettenetesen mély gödörben állnak, amelyet sok-sok év alatt vájtak ki maguknak. Kaparták, kaparták, de most hirtelen felnéznek az égre.

Az egyik így kiált fel: "Jézus Mária, Szent József! Szegény, szerencsétlen én! Miért büntet így az élet? Szarok a halálra, úgysem mászom ki ebből!" És kapar tovább lefelé.

A másik így: "Hát... Meg kell hagyni, jó mélyre jutottam, a francba! Mély ez a gödör. Ha belegondolok, jó lesz házalapnak. Földrengésbiztos." És elkezd mászni felfelé, lassan." (Csernus, 81. o.)

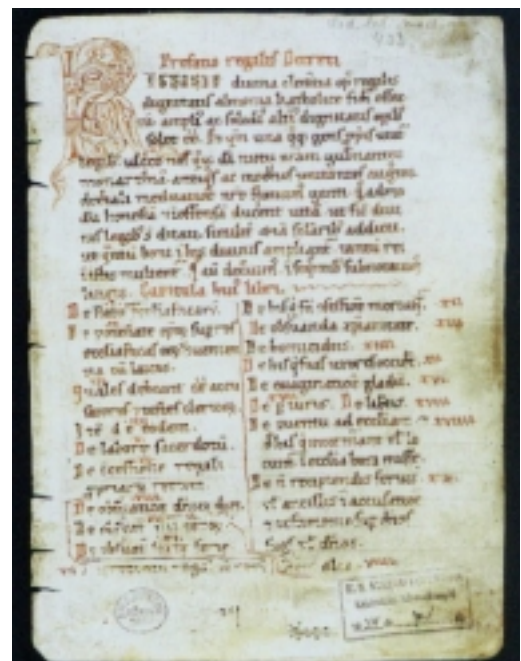
Olimpia van... Bertrand Russell idézi Püthagorászt: „A földi életben háromféle ember van, ahogyan az olümpiai játékokra érkezők is háromfélék. A legalacsonyabb osztályt azok alkotják, akik venni és eladni jönnek; a második, már felettük álló osztály a versenyzőké; de a legjobb azoké, aki csak egyszerűen nézőként érkeznek.” (Bertrand Russell: A nyugati filozófia története, Gönczöl Kiadó, 1994., 47. o.) Kereskedők, versenyzők, érdek nélküli szemlélődők... gödörások. Ki-ki helyezze el magát -- vagy ragadja grabancon, és rángassa át egy méltóbb, érdemesebb helyre. (cet 21.17h)

2004. augusztus 20., péntek

Az ünnepek amolyan átjárók az idő szövetében. Emlékezés, tervezés -- múltba és jövőbe tekintés... múltban és jövőben élés. Élni annyi, mint jelen lenni. Megállítanak, mert amikor visszamegyek az időben, meg amikor előre, akkor épp nem vagyok jelen... Ott is vagyok, meg amott is -- önmagában a múlt is csak erő: hajtóerő, muníció (hibái terén is: az elkövetett hiba, tapasztalat, lehetőség a jobbra); és a jövő sem több: cél, látomás, húzóerő. De együtt irányt adnak! Lássuk meg az irányokat! Merjünk jelen létünk jelenléte mellett ott is lenni, meg amott is! Merjünk irányt venni! Az ünnepek erre is jók: megállítanak, de erőt is adnak meg irányt is.

István törvényei

Ma az identitás ünnepe van. A Haza, az alappont ünnepe. **Isten éltesse MagyarHon! Köszönjük István király!** Azért lehetne rá jobban vigyázni kérem... Nem is volt olyan rossz az a Királyság! Figyelni kellene a jelekre, Isten talán (és vannak bizonyosságot érő talánOK is -- pl. ez) ma is küld jelet, embert, tervet... lehetőséget. Vajon Királynak is ilyen sok jelentkező lenne, mint ahogyan a miniszterelnökségért törik magukat és egymást? Vigyázzatok az Országomra!

Megnéztem a Passiót -- ma délután. Nem tetszett. Nincs vele semmi baj, csak semmi értelme -- gondoltam először. Aztán arra jutottam, hogy igenis van értelme. Nem értjük még Isten szavát. Sokan már nem is figyelik. Azt hiszem, a film (és maga a történet!) azt mondja, hogy az irány nem mindig jó... De elindít, és ami megy, az nem áll meg könnyen, sőt önmagától egyáltalán (tehetetlenség törvénye). Az ember hibázott, és mennie kellett. Van valahol és szenved. Azt hiszem, nem váltattott még meg -- ha ugyan egyáltalán. Azt hiszem, Isten nem megváltónak küldte Krisztust -- csak annyit akart mondani, megmutatni, hogy ebben az irányban menve még a *magasabb erő* is szenvedésre van ítélve... Nem ő okozza, nem ő büntet. Csak *tehetetlen*... Azt hiszem, bocsánatot kért. Mi pedig meg sem hallottuk -- csak meséltük tovább egónk regéjét. Nem tudom -- csak ez jutott eszembe. *Ha ez túl erős, hát tessék megkövezni érte!*

Idézem inkább a dokit tovább, ő is a jelenlétről regél. A személyes jelenlétről -- erőről és irányról.

„Most visszagondolok, kezdetben nekem is nehéz volt. Az ügyeletek, a sok történés sok mindenre megtanítanak. Akkoriban rettenetesen feszült voltam. Milyen telefont kapok? Mit kell csinálnom? Emberi életek forognak kockán. Belgyógyászati könyvek kupaca körülöttem. Ha nem jut eszembe egy gyógyszer neve, de bámulom a gyógyszeres-szekrényt, akkor beugrik.

Most már csak nevetek ezen, de akkoriban nem, a vérnyomásom ugrált, majdnem minden nap kicsavarva ébredtem.

Talán Oshót olvasva döbbsentem rá az itt és most fontosságára. Aztán mindig csak arra figyeltem, amit éppen csináltam. Ha beszélgetés közben megcsörrent a telefon, és felvettem, elfelejtettem az imént folyó beszélgetést, és csak a telefonra koncentráltam, minden idegzsámmal.

Az utóbbi időben a dolgok sokszor kedvezően alakulnak, úgy, hogy előre nem tudom, mi lesz abból, amit elkezdek, de beleteszek mindent, amit tudok. Egy idő után gondolkodni kezdtem azon, hogy mit jelent a szívvel-lélekkel csinálni, itt és most.

Latinul így mondanánk: Carpe diem! Élj a mának! De ez az általánosabb jelentésű fordítás. Számomra így túl tág. Élhetsz ezáltal a mai napnak, a mai hétnek, a mai hónapnak, a mai párkapcsolatodban, a mai munkádban.

Az árnyaltabb fordítás viszont így szól: Használd ki a pillanatot! Ez a mondat erről a pillanatról szól, itt és most.

Mások meg sokszor azt mondják, hogy akkor és ott.

Gedeon mondta egyszer, nem szó szerint idézem: Nagyon sok embernek bűntudata van a múltja miatt, retteg a jövőjétől, és elbassza a jelen pillanatot, ezzel pedig megszűnik a jövő is. Ismét a lelkiismeret-furdalás jöhet, hogy nem tettem bele mindent, amit tudtam volna. Rájöttem arra, hogy nem akarok magamnak lelkiismeret-furdalást, éppen ezért, ha valamit elkezdek, azonnal mindent beleadok, addig, amíg lehet. Persze, mivel emberből vagyok én is, ez nem mindig sikerül.

De legalább törekszem rá.” (Csernus, 82-83. o.)

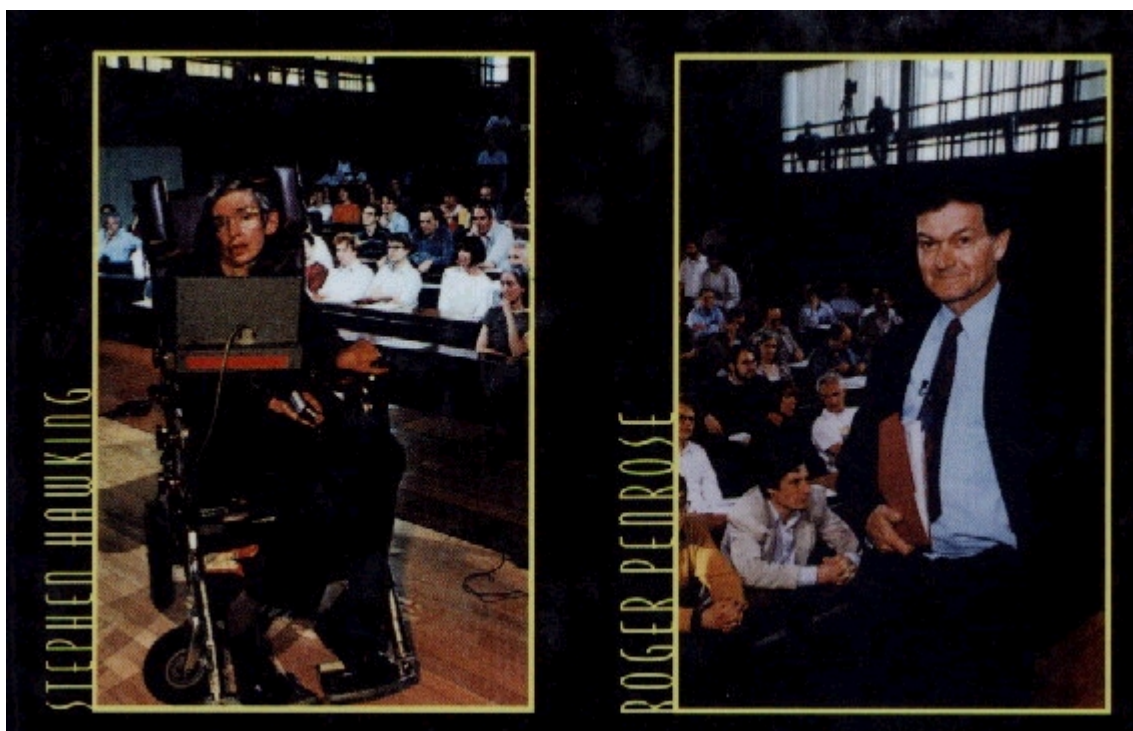
A személyes ünnepek, a személyes alappont²² is fontos. Bár, megjegyzem, az ösztönös ember nincs jelen. Erről majd holnap írok bővebben is. Múltban van meg a jövőben -- nem csak erőt, de irányt is kap/ad/közvetít... Épp ezért is rágódunk ezen ilyen sokat (a doki is, meg példának okán én magam is) -- keressük önmagunkat...

Szép ünnepi estét és méltó holnapot! (cet 21.11h)

²² Hivatkozás Szilár Leó Tíz parancsolatára (matfiz.uw.hu/vendegek/tiz_parancsolat.html).

2004. augusztus 21., szombat

Az ösztönös ember... itt hagytam abba, valamikor tegnap este. **Roger Penrose** A császár új elméje című remekében (Akadémiai Kiadó, Bp., 1993.) a fizika alapjain túl a tudat mibenlétét is kutatja.

Nagy elődöket citál. **Mozart** szavaival kezdve a sort (idézett mű, 451. o.): „Amikor jól érzem magam és jókedvű vagyok, vagy amikor egy jó étkezés után kocsikázom vagy sétálok, vagy éjjel, amikor nem tudok aludni, csak úgy özönlenek gondolataim. Honnan jönnek és hogyan? Nem tudom, nem kell hozzá semmit tennem. Amelyek tetszenek, azokat megőrzöm fejemben és zümmögöm magamban; legalábbis mások ezt mondták. Ha a téma már megvan, jön egy másik dallam, hozzákapcsolódik az elsőhöz, összhangban a kompozíció mint egész követelményeivel: az ellenpont, az összes hangszer szólama, minden dallamtöredék végül megteremti a teljes művet. Lelkemet ekkor felgyújtja az ihlet. A mű növekszik; egyre jobban tágu, egyre világosabban értem, míg végül fejemben összeáll a teljes kompozíció, bármilyen hosszú is. Értelmem akkor birtokba veszi, mint ahogy szemem megpillant egy szép képet vagy egy csinos ifjút. A részek nem egymás után jönnek, részletesen kidolgozva, mint ahogy később lesznek, hanem az egész, teljességében, ahogy képzeletem hallani engedi.”

Majd **Einstein** következik (idézett mű, 451.o.): „A szavaknak vagy a nyelvnek, ahogy írunk vagy beszélünk, semmi szerepe nem látszik gondolkodásom mechanizmusában. A fizikai dolgok, amelyek a gondolkodás elemeiként szolgálnak, bizonyos jelek és többé-kevésbé világos képek, amelyek "önkéntesen" reprodukálhatók és kombinálhatók... Esetemben az előbb említett elemek vizuális és részben izomi típusúak. A hagyományos szavakat vagy más jeleket csak egy második szakaszban kell fáradtsággal megkeresni, amikor az említett kapcsolás már elegendően megalapozott, és kívánságra reprodukálható.”

Francis Galton citált gondolatai (idézett mű, 452. o.): „Az írásban és még inkább a magyarázatban számomra komoly hátrányt jelent, hogy szavakban nem gondolkodom olyan könnyen, mint másképp. Gyakran megtörténik, hogy mikor kemény munka után olyan eredményekhez jutok el, amelyek számomra teljesen világosak és kielégítőek, és megpróbálom azokat nyelvben kifejezni, úgy érzem, hogy először egy egészen más intellektuális síkra

kell helyezkednem. Gondolataimat nyelvre kell lefordítanom, amely nem szalad velük nagyon simán. Ezért rengeteg időt vesztegetek el a megfelelő szavak és kifejezések keresgélésével, és amikor hirtelen beszélnem kell, gyakran csupán a szóbeli ügyetlenségek miatt vagyok nagyon homályos, és nem azért, mert nem akarom világosan kifejezni magam. Egyike ez életem kis kellemetlenségeinek."

Penrose e fenti idézeteket Hadamard egy 1945-ben kiadott könyvéből vette át. Hadamard maga így ír (idézett mű, 452. o.): „Állítom, hogy a szavak teljesen hiányoznak fejemből, amikor igazán gondolkodom, és tökéletesen azonosulok Galtonnal abban az értelemben, hogy még egy kérdés elolvasása vagy meghallgatása után is minden szó eltűnik abban a pillanatban, amikor gondolkodni kezdek rajta; és teljesen egyetértek Schopenhauerrel, amikor azt írja, hogy "a gondolatok abban a pillanatban meghalnak, amikor szavakban testesülnek meg"."

És ehhez nem nagyon lehet mit hozzátenni. Az alapok tekintetében maga Roger is csak megerősít. (Tovább megy a nem algoritmikus gondolkodás irányába -- de ez itt és most nem fontos már számunkra.) **Az ösztönös, mély, valóban értéket hozó gondolkodás nem tudatos.** Olyankor nem a hagyományos értelemben gondolkodunk, vagyunk jelen. Thétába járón vándorlunk valamerre az ismeretlen (már tudatos énünk előtt) óperenciántúli vidékeire. (cet 22.36h)

2004. augusztus 22., vasárnap

„Dolgozom tovább, most nincs idő a Vikire.” (Csernus, 83. o.) Az idő nagy kincs -- csak egy nagyobb van: egy másik lélek. Lelkek csatája az időért -- egy másik lélekért. Az idő mi magunk vagyunk! A legnagyobb lopás: időt lopni -- a lélek megerősöztetése. A legnagyobb ajándék: időt adni -- idő csak lélekbélelten adható... De az idő nem adása, nem jelent ítéletet, véleményt -- csak annyit, hogy itt és most lélekfontosabb valami/Valaki. Ezt sokaknak és sokszor nehéz elfogadni -- pedig kis belátással nem is olyan nehéz. Ám a lélek sem²³ tudatos -- nem hajlik a belátásra.

„Most az élet újra felkínálja a lehetőséget, hogy megoldd azt, amit akkor nem oldottál meg. Ha elbaszod, Viki, véged van!” (Csernus, 84. o.) Ne kérdezd, hogy ki ez a Viki! Aki olvasta a könyvet, tudja -- de nem is fontos, mert nagyon is fontos: olyan ez, mint a harang: érted is szól, Te is egy Viki vagy, meg én is persze. Nem az a gubancunk, ami Vikinek -- de gubanc mindig van. Az élet felkínálja ismét, újra és újra... Persze láttam már olyan örült ezoterikust, aki ebből azt a következtetést vonta le, hogy bármit megtehet, lehet akár rossz is: max néhány százszor visszaszületik majd kijavítani hibáit... Azért nem ilyen egyszerű! Mert ez a felkínálja olyan, mint a hanglémez, amikor beakad a tű: jár az körbe, még hangot is ad. De vajon zene? Vajon az jön le, ami le akar jönni? Azt adj, azt hallod, amit szeretnél? Nem hiszem.

„a csajnak éppen teljesen mindegy, mit hall, csak a Csernus szájából hallja, hiszen ezeknek az embereknek” „ő nem egy orvos, aki elmondja a véleményét, hanem az az ember, aki tényleg mindent tud, akinek a világ a kisujjában van, a Főpap. Ez pedig veszélyes üzem, Főpapként nagyot lehet bukni is, ha baromságot prédikál az ember” (Alfonz, 84-85. o.) (1) Időre van szüksége, egy másik lélek idejére, hogy megkapaszkodhasson, hogy érezze, élje önmagát. Az idő nem csak mi magunk vagyunk -- az idő kapcsolat közöttünk. Egy erőter. Térerősséggel, meg potenciállal. Csak nem olyan könnyű leírni, megfejtetni, mint fizikaházamban. Ott sem értünk még a végére -- csak szép lassan, apránként. (2) Nem mindegy a „mit hall” sem -- tartalmában talán, de őszinteségében semmiképp. Senki sem tud mindent. (3)

²³ Hivatkozás az egy nappal korábban írottakra.

A Főpapok a legkevésbé -- a Főpapok ösztönösek, messze járnak valamerre, nem csak erővel²⁴ bírnak, de iránnyal²⁵ is. Ettől ők a Főpapok... de épp ezért nem is tudatosak²⁶! Illetve semmi estre sem a hétköznapi értelemben. (4) Főpapként nem lehet bukni. Bukni az egó tud -- ha összekeveri önmagát a Főpappal, ha eljátssza a Főpap szerepét. Ha okoskodni kezd -- az ösztönös reakciók helyett. (cet 10.39h)

„csak egy viszonyulásom van. Nem vagyok a pártján semmiféle gyerekszülésnek” „Nem kell szaporítani az emberi fajt” (Dobai, 85. o.) Vannak gondolatok, amiket osztok -- és vannak, amiket nem. Ez az utóbbiak közé tartozó, sőt... **„de itt egy másik szempont van. Képzeljünk el egy olyan embert, aki, mindegy mi végett, de nem felel magáért. A természetes vagy mémekkel tanult rutinjai kudarcot vallottak, az pedig, hogy a tudatos élete, amire emiatt kényszerült, mennyire lesz sikeres, még bontakozni sem kezdett. Ez az ember vállalna gyereket? Hiszen a szóban benne van a vállalás szó, ami tőle teljesen idegen. Azokat a hibás viselkedésmintákat örökíti, amik kudarcot hoznak majd a gyereke számára.” (Dobai, 85. o.)** Ez már racionálisabbnak tűnik. A bűnöket büntetjük, a bűnök mögötti társadalmi mintázatok feltérképezése, orvoslása irányában meg nem történik semmi. És ok, ha valaki gyilkos, azt kerékbe kell törni -- de csak akkor van értelme ennek (mi több, ez lenne az erkölcsi alap sarokköve!), ha vizsgálnánk és korrigálnánk azokat a társadalmi-szociális-pszichológiai mintákat is, amik őt oda vezették. Ennyiben értek egyet. Azt már nem hiszem, hogy ezek a mintázatok zárt rendszerben öröklődnének. Vagyis egy szülés megtiltása még ebből az okból is badarság! (A megoldás más lehet. Például a gyermek olyan környezetbe való integrálása, ahol pozitív, kiegyensúlyozó ingerek is érik. Persze ehhez egy kevésbé önző emberi faj kellene -- így gondolom, megint én vagyok a naiv.) Mi több, aki egy nőtől elvitatja az anyaság jogát, és bármik is legyenek a körülmények, az alapjáraton nem normális egészen. Én így gondolom. **„Nem érintem soha, amikor erről gondolkodom, a szeretetet. Nem vallom azt, hogy egy ilyen helyzetben az ember kevésbé tudna szeretni. Azonban a szeretet nem a legfőbb kulcsa a gyermeknevelésnek látásmódom szerint.” (Dobai, 85. o.)** A szeretet önmagában valóban lehet kevés. A diákoknak is sokszor mondom, hogy van a természetben egy törvény, amit minimumtörvénynek szoktak nevezni. Hogy az élet lehetőségeit, minőségét mindig a minimumban lévő környezeti tényezők határozzák meg. Vagyis, hiába van szeretet, ha közben a környezet meg putri... De kérem, arról meg nem ők tehetnek. A hiány hiányt szül! -- ez egy közismert gazdasági törvény. Onnan, önerőből kijönni művészet. Pótolni kellene a hiányt... Egyszer mindenkinek megadni az esélyt -- fölhozni egy szintre. De ha nem él vele, és visszaesik a semmibe, akkor nem érdemel többé kegyelmet, segílyt, meg ilyesmit.

Néhány éve voltak a kitelepítések. És mutogatta a tv, hogy a falvak tiltakoznak. Igen, tették, mert dolgos falu, aztán beköltözik egy család, és a segély elviszi azt amiért dolgoztak, amiből létezni tudtak addig. Az ilyesmit nem helyi szinten kellene megoldani! Egy-egy kis közösségre ez katasztrofális -- ám nagy egészében kezelhetőbb lenne.

Vagy a másik példa az iskolák, ahol elkülönítések vannak. Mutogatja a televízió... és tiltakoznak, mert elvész az esély. Igen, csak a lényegről nincs szó! Mert mi van azzal a másikkal, akivel egy osztályba kényszerítik -- és akinek elvész az esélye arra, hogy mérnök legyen, vagy orvos... Elvész, mert az óra fegyelmezésre megy, mert az esélyt kapó azzal köszön, hogy szarik mindenre. Csak addig van egyenlőség, amíg normalitás is van. Ha valaki jobb (képeségei, szorgalma okán) vagy rosszabb (linksége, magaviselete okán), akkor már nincs egyenlőség! Mindenkinek jár az esély...

²⁴ Hivatkozás az augusztus 19-én írottakra.

²⁵ Hivatkozás az augusztus 20-án írottakra.

²⁶ Hivatkozás az egy nappal korábban írottakra.

de csak addig, amíg él vele. „Kettészakadni nem tudok.” (Csernus, 86. o.) Az igyekvő, normálisra törekvő gyermek esélye az első! -- ezen nem lehet vita. Nem lehet az a megoldás, hogy semmi baj, lehetsz rossz, tönkretetheted mások munkáját, törekvését, majd megvéd a média, mert ez jár neked. Nem! Azt tessék megmutatni, hogy ha te is törekvő leszel, ha te is mindent megteszel a normalitás felé, akkor neked is fog mindez járni... De csak akkor! A lehetőség adott -- és ha elindul ezen az úton, akkor legyen is adott.

„Mindenkinek joga van az élethez, de ugyanúgy a halálhoz is. Ő ismeri a saját helyzetét, és ha azt az öngyilkosság oldja meg, senkinek nincs joga felülbírálni.

Sokan zsarolnak öngyilkossággal. Bevett módszer. Ha nem tartozik a kommunikáció azon formái közé, amit kultiválok. A zsarolást igen, ha megalapozott. Vannak, akikre nem irányul elég figyelem, de tanulják meg, hogy nem ez a módja a figyelem felkeltésének.” (Dobai, 87. o.) (cet 18.41h)

2004. augusztus 23., hétfő

Időnként meg kell állni pár percre -- pihenni is egyet, de főként szétnézni. Látni a jót -- és töltődni vele. És látni a hibákat -- és töltődni, hogy kész legyen a lélek a javításra. Úgy gondoltam, ez a mai nap jó egy ilyen megállásra. Nem is akartam ma írni, ennyit sem. És volt ennek még egy oka. Az új Péter nyilatkozta ma a sajtónak, hogy *nem elég erőt mutatni, de az irányt is meg kell adni*. Talán olvassa a Narkómát? Ő vagy valaki ott a környezetében... Vagy csak az Univerzum csodás messzesége küldi ugyanazt a zenét lélekfüleinknek? -- ami egyébként nem kizárt. A Matematikai Kutatóintézetnek volt egy legendás vezetője, aki minden héten csütörtökön vagy pénteken tartott egy megbeszélést, ahol el lett mondva minden, amire azon a héten -- szellemi bolyongásaik alatt -- rábukkantak a kollégák. Aztán hétfőn is volt egy értekezlet, amin meg azt vették sorra, hogy melyik ötlet hol van már hivatkozva az irodalomban: hogy ki írta le, ki bizonyította, milyen úton, és merre téblábolva még... De mindig azt mondta, *nem baj fiuk, a lényeg, hogy jó úton vagyunk, hülyeségre most sem akadunk -- egyszer majdcsak elvezet valahová utunk* (tartalmában idézve). Na, ha netán olvas, és a Feri is önként jelentkezett, hogy lenne miniszterelnök, akkor mondom, hogy én is lennék... :) Van még pár évem, nem sietek -- nem akarok sem oldalt váltani (én konzervatívabb lélek vagyok), meg ennek itt és most még nincs is itt az ideje. De megrögzött véleményem, hogy a magyar politikából hiányzik egy *Ötletgyár Minisztérium*, egy **Stratégiai Minisztérium**. Ez nem az a Fejlesztési, amiről régi Peti már töprengett. Annak operatív feladatai vannak -- vidékfejlesztés. Az napi harc, morzsolódás. Egy a napi politikától független intézmény kellene, ami a legkülönbözőbb dolgokra, történésekre dolgoz ki válaszokat, motivációs előre lépéseket, hátralépési pontokat. Nem csak a létező és elképzelhető problémákra gondolok, de a ma elképzelhetetlennek gondoltakra is. Az SM programjai több ponton csatlakozhatnának a politikába: tenne rövid távú jelentéseket, felhívásokat, összefoglalókat (mint a Római Klub) -- de közép és hosszú távúakat is. Ennek a Stratégiai Minisztériumnak függetlennek kellene lennie mindkét oldaltól -- nem hovatartozás számítana: csak a kreativitás, csak az iq és az eq. És ha már miniszterelnöknek lehet jelentkezni, akkor kedves új Péter, vagy aki a környezetében olvasgat, erről beszélnünk kellene! -- ja, hogy mert lehetnék én a miniszter... :) És nem viccelek! Csak naiv vagyok... -- ez már köztudomás. ;) Amúgy a lélek is akkor működik jól, ha van ilyen Stratégiai Minisztériuma. Rendnek kell lenni -- készülni kell a jövőre... mert nagy dolgok előtt állunk... és vagy fölkészültek leszünk, vagy nem. Ez igaz az egyénre, és igaz a nagy egészre egyaránt. Aki azt mondja, hogy majd meglátjuk -- sosem lát meg semmit. Szép holnapot! -- holnap ismét Narkóma, egy új fejezet kezdődik. (cet 23.30h)

2004. augusztus 24., kedd

Harmincegyedik nap -- egy bő hónap. Jó nap ez, hogy **alappont** legyen: **KaNAPE** (fejezetcím, 91. o.). Amúgy meg ma Bertalan napja van -- ekként legyen ez a nap **a teljesítmény napja!** **Farkas Bertalanra** gondolok -- **Isten éltesse Berci!** A tartalomra és az akaratra, ami őt vezette. Mert teszem azt, Berci is egy hazugsággal kezdte -- aláírták a szülői engedélyt a szülők helyett (nem az ürrepüléshez: csak a kezdetekhez). Ok-ok, de tudta, hogy miért teszi, ott volt benne erő is, és irány is. *Nem mondom, hogy a hazugság általában érték lenne.* Nem is beszélek rá senkit. Nem példa.

Csak azt mondom, hogy vannak kivételek -- és mind a kettő egyaránt fontos. Az átlagok normalitása működteti a világot -- de a kivételek kivételessége teremti a jövő minőségét! (A mai oktatáspolitikai legnagyobb gubanca például az, hogy nem foglalkozik a kivételekkel. Pedig ez a lényeg! Mert az oktatás a jövőről szól. És aki lemond a kivételekről, az a jövőről mond le. A stratégia mindig fontos, és mindig a legfontosabb.) (Egyszer már kaptam azért, amit most is le fogok írni. Azt gondolom, hogy a piros lámpán egy bizonyos iq fölött nyugodtan át lehetne menni, nem történne belőle baj -- önmagában nem. Nem azért nem lehet átmenni, mert az okozna balesetet. A gubanc ott van, hogy hogyan tudom megmagyarázni mindazoknak, akik alatta vannak annak a bizonyos szintnek, hogy nekik nem szabad. Nem tudom! Képtelenek lennének megérteni. Átmennének ők is -- és ebből lenne a baj.)

Farkas Bertalan esete egyébként MagyarHont is kellően jellemzi. Beletette a munkát, teljesítmény -- siker. Följutott. Ünnepezték. Emlékszünk még ugye, hogy hogyan fogadta az ország? Azt érdekelte! Még a falujában is kapott egy emléktáblát. És ez így is volt jó. A világon mindenütt így van. Az nincs így, ami utána jött -- mára leszedték a táblát. Mert „ugyan már, ő csak a Berci, a mi fiunk, mitől lenne ő több/más?” -- vagy valami ilyesmit kérdeztek a helyiek. De-de! Korán tetszenek felejtetni, ő igenis más! Egyike a kivételes kivételeknek! Megdolgozott érte. Volt erről egy műsor, már régen. Egy ürge betelefonált, hogy „ok-ok, de kellene egy újabb teljesítmény, hogy ismét elismerjük, hogy folyamatosan legyen elismerve” (tartalmában idéztem, bár vitatom, hogy lenne benne tartalom -- a tartalom számomra érték, és azt nem leltem benne). Nem, nem kellene! Majd ha a telefonos ürge csinál legalább egy hasonlót, majd akkor kérjen ilyet! (Hevesi Laci, egykori fizikatanárom mondta, hogy bárki bármilyen jegyet kérhet -- csak egy feltétele volt: egy olyan jegye legalább legyen: vagyis tanév végén kérhetett valaki 1,6-re 4-est, ha volt évközben négyese... és ha tudta az anyagot, akkor meg is kapta.) A falu meg legyen büszke -- mert joggal lehetne. Nem Bercit lopják meg: ő az, aki -- ön-önmagukat lopják. Lehetnének büszkéek is. Én büszke vagyok! Köszönöm Berci! És kívánom, hogy sok ilyen kivételes kivételünk legyen még! És kívánom, hogy érjen meg MagyarHon arra, hogy az ilyen embereket ne tapossa, hanem bátorítsa! Papp Lajos szívsebész professzor mesélte (szintén egy interjúban), hogy amikor Amerikában volt, talán egy ösztöndíjjal, akkor a második napon megijedt kicsit. Csendben várták. Érezte a figyelmet -- és nem tudta, hogy mi a baj, hogy mit is akarnak. Aztán kiderült, hogy semmi rosszat, csak örültek, hogy végre van itt (ott) valaki, aki akar valamit, aki mögé be lehet állni. Arra vártak, hogy mondja meg, akkor merre menjenek tovább, együtt -- hogy ki és mit tegyen. Tetszik érteni?! *Nem marakodtak a hatalomért.* Tudták -- és nem majd

meglátjuk, meg egyéb baromságok --, hogy **mindenkinek az a jó, ha a legjobb kezében a hatalom**. Ezt még meg kellene tanulnunk.

„Nem receptet adok, én választási lehetőséget ajánlok.” (Csernus, 91. o.)
(cet 8.40h)

KaNAPé (a fejezet címe)

Ka -- Egyiptom ősi vallása szerint két lélek lakozik bennünk. Az egyik **Ka**, a másik **Ba**. Amikor meghalunk, Ka a testünkben marad, Ba madár alakot ölt, és elrepül egy másik világba. De nappal vissza is térhet. Szoktam is viccelni ezzel, hogy **Ka + Ba = CsaBa** (vagyis Csabának lenni annyi, mint egységben lenni -- őrizni e két lélek egységét).

KaN -- Erő, férfierő.

NAP -- Az út, melyen járunk -- az út, melyben élünk: mindig egy nap van, mindig ma van... És út, melyen visszatérhet Ba. Lehetőség, az egység lehetősége, de általában az új, a jobb lehetősége. Energia. Alappont.

AP(a) -- Visszatérés az alapponthoz. Azért elharapták még a végét. Amúgy is -- soha, semminek sincs vége. Átment karikatúrába:

APé -- Szóval a karikatúra. Innen is tudom, hogy megpihenés. Van már hozzá energia (NAP), meg cél (Ka várja Ba-t).

É -- Érted-é? Egy jó kérdés. Mert ez két kérdés...

„Rájöttem arra, hogy orvosként eszköz vagyok, mely felhasználható, de nem kihasználható. A gondolataim, a tudásom. Arra is rájöttem, nekem nem mindegy, hogy milyen eszköz vagyok, egyszer-használatos vagy hosszú garanciális idejű.

Az orvos gyógyít. Hogyan? Azt hiszem úgy, hogy tanácsot ad, nem parancsot.

-- Kedves uram, éntőlem ihat, narkózhat, játszhat, menekülhet, ahogy akar, a maga megdöglése nem az enyém. Felőlem csináljon, amit gondol. Ha engem választ, akkor...

Ahhoz, hogy az orvos és a beteg is méltósággal kísértáljon egy ilyen helyzetből, szükséges a másik ember tiszteletben tartása. A másik ember szabadságának tisztelete. Ő választ. Nekem pedig kötelességem az összes okot, következményt, lehetőséget a tudomására hoznom. Ő választ.

Amikor nemcsak a választás, hanem a folyamat is megtörtént, akkor jön az, hogy a mór megtette a kötelességét, a mór mehet.

Persze utólag jólesik, ha felhívznak, behozzák megmutatni a babájukat azok a csajok és pasik, akik egykor úgy néztek ki, hogy a másnapot nem fogják megérni. Annak örülök, hogy egykor az életük egy kis szeletébe betekinthessem, de annak már vége. A mór megy tovább. Ez az élet rendje és a segítő sorsa.” (Csernus, 92. o.)

„A segítő sorsa... A Csernus sorsa szerencsére az, hogy amibe fog, azzal sikert ér el. Én viszonylag önző vagyok, de életemben már másodszor apellálhatok az ő sikerére, így érint és érdekel. Sok sikert, Csernus Imre!” (Dobai, 92. o.)
Ma van a teljesítmény napja! -- én vezettem be, mától. Igen, amit a doki tesz, az is teljesítmény. Az ő ünnepe is! „amibe fog, azzal sikert ér el” --

ez egyébként nem így igaz, helyesen: „amibe fog, azt szívvel-lélekkel teszi”, ő úgy mondja „energiával” (én ezt amúgy nem szeretem, mert az *energia* munka, a *szívvel-lélekkel* meg nem szokott annak tűnni). Nem kell irigyelni, a recept adott -- követni kell a példát! Az út járható -- de senki sem mehet helyetted rajta: az életben nincs dublőr, csak önmagunk. Kalandra fel!

A könyv 90. oldalán honol ez az ábra²⁷. Ki a fenének lenne az útja? He?! Többször idéztem már [Richard Bach](#) sorait az *Illúziók* oldalairól (Édesvíz Kiadó, 1992.). Idevágót gondolata is akad: „Minden ember, minden apró mozzanat életedbe úgy került, hogy magad vontad oda. Az pedig, hogy most mit kezdesz velük, rajtad áll.” (idézett mű, 121. o.) (cet 13.08h)

2004. augusztus 25., szerda

Tegnap becsapott a *ménnyű* -- elromlott az oldal. A felelősség, és a hiba sajátom -- vállalom, és ezúton is elnézést kérek mindenkitől, aki az oldalt jött nézni, ám csak egy-egy részletét láthatta (logó, menü, vagy a szerencsésebbek a tegnapi napló-részt). Aki a kedvencekbe elmentette a régi linket, vagy kitette saját weblapjára -- ott még (valószínűleg) ma sem működik helyesen. Kérek szépen mindenkit a cím javítására! Köszönöm szépen! A hiba oka annyi volt, hogy az eddig elérés vége tartalmazta az index.html részt is -- ennek volt oka, így a lap tetején nem jelent meg a reklámcsík; a szerver üzemeltetői (egyébként joggal!) észrevették ezt a kikaput és válaszoltak. (Egy figyelmeztető levél talán jobb válasz lett volna, s a magamfajta szerintem javította volna önként, első szóra. De mindegy is ez. Nem ők hibáztak...) A reklámcsíkot kicseréltem egy előbukkanó, bezárható reklámra. És a címet is módosítani kell (nem szabad a végének tartalmaznia az index.html részt): <http://narkoma.uw.hu/> :) és ha minden igaz működik.

Na, de ma már ma van. Ma eddig az apeiron.stúdió weboldalát rendeztettem, kicsit megszépült. Vannak napok, amik igen jók dolgok javítására, szépítésére. Ez persze alapozás is. A jövő elkezdődött...

„Azt mondta, hogy erős. Ennek örültem, mert egy erős emberrel beszélni jó. Kiengedtem az állatomat és nekifeszültem. Ha erős, minek jön el hozzám? Erős, de csak fizikálisan. Mentálisan nem volt olyan erős, mint szeretett volna. Ezért jött. Hogy fejben erős legyen. Mert junior világbajnok egy küzdősportban. De szeretne felnőtt világbajnok lenni. Az előző két világversenyen negyedik lett, nem jutott a döntőbe. De szeretne felnőtt világbajnok lenni. Nemcsak lenni, hanem éveken keresztül maradni is.

Amikor meghallok egy ilyen álmot, a hideg kiráz. A kérése az volt, hogy segítek ebben. Gondoljanak bele, nem egy beteg ember kér tőlem valamit, hanem egy sportoló.

Erre sokszor gondoltam már régebben, hogy miben tudnék segíteni valakinek, ha az egészséges.

Az élet szép. Én tudom, hogy az ember, ha valamit a fejébe vesz, elérheti. Ha tiszteletben tartja saját kereteit, lehetőségeit. Rugalmasságát.” (Csernus, 93. o.)

Ez az! Végre! MagyarHonban ennek nem nagyon van kultúrája. Kicsit az orosz pszichológiai iskola maradványa ez. Ott a különleges emberek pszichiátriai esetek voltak, kezelték ha valaki jót, jobbat akart. A kreatív, a különleges emberek betegségének még neve is volt: **Leonardo da Vinci-szindrómának** nevezték. A hazai pszichológusok, pszichiáterek többségének **diagnózis neurózisa** van -- ezt meg én nevezem így. :) Ha elmegy hozzájuk valaki, meggyőződésük, hogy beteg. Senki sem jöhet el, senkit sem küldtek még haza, hogy „Ugyan már, magának kutya baja!”. Ez nem csak önmagában siralmas, de sokakat távol is tart attól, hogy keressenek egy

²⁷ Az ábra itt az 55. oldal alján honol.

szakembert, és kisebb-nagyobb bajaikat megbeszéljék. Hát nem gyógyosok ők! -- gondolják. És valóban, többségük nem az. De szenved, forr benne egy-egy probléma. Pedig ha elmenne... És igen, miért ne lehetne egy pszichológus, egy pszichiáter személymenedzser? Elmegyek... Sikeres akarok lenni, mit tegyek? Vagy lakásépítésbe kezdek, sosem szerveztem még ilyesmit, kihez hogyan érdemes viszonyulni? És számtalan ilyesmi. Miért is ne!

„Amikor lángolsz, szikrák szállnak körülötted, kiugrasz a bőrdőből, és ezt magadtól csinálod. Nem drog, alkohol, gyógyszer vagy más pótlék kell hozzá. Te magad!

Hát ezt az érzést adtam át neki. Meg a mérlegelés fontosságát. A konfliktusok lerendezésének a fontosságát. Ha ő hibázik, akkor ne takarózzon, hanem ezt is vállalja fel, mert az erő ott kezdődik, amikor azt is vállalom, hogy hibázhatok.” (Csernus, 94. o.)

Igen, pl. ilyesmiket... A dolgok általában nem egyrétegűek. Tudunk ezt-azt, de hiába tudja a lélek, amíg nem találkozik vele személyesen, amíg nem mutatkoznak be egymásnak, amíg nem mennek birokra, addig mindez mit sem ér. Van, aki azt mondja, tudatosulniuk kell. Én ezt nem hiszem. Ha tudom, akkor már tudatos. Inkább azt mondanám, elérhetőnek kell lennie a tudat számára -- ehhez kell a lélektali.

„azokat, akik bármifajta nyomást, ami nem életveszély, csernusterápiával akarnak elhárítani, elgondolkodtató eseteknek tartom.” (Dobai, 94. o.) A vélemény szabad. Gondolkodni mindig érték -- én hiszek ebben. Akkor is, ha valaki épp mást gondol... (cet 12.15h)

Feri győzött. Azt mondta a Kongresszuson, hogy a szerda, vagyis **a mai nap a megmérettetés napja**. Plágium! Ezek szerint Feri is olvassa a Narkómát. Tegnap volt a teljesítmény napja -- és nem is butaság megmérettetni a teljesítmény után. :) Milyen nap legyen holnap? **Legyen holnap a holnap napja!** -- és ez nem vicc. **Jár egy nap a jövőnek is.** A jövő fontos -- ha nem, a mának sincs értelme, meg semminek. Szóval stratégiai kérdés. Az ám, mi lesz most az én *Stratégiai Minisztériumommal*? Hmm? (cet 20.03h)

2004. augusztus 26., csütörtök

Akkor csütörtök -- úgyis a Csütörtök fejezetről írok.

Lehet, hogy lesz néhány nap, amikor nem tudok majd íni. Szólok előre, mert ez most bizonytalan. De ma még írok -- ez biztos.

Az esti gondolatomhoz még valamit. Nem gondolom persze komolyan, hogy olvasnának. Azt hiszem, kisebb gondjuk is nagyobb most. És nekem sincs okom panaszra. Szeretem, amit csinálok -- és amíg mosolygó szemeket látok matek és fizika órákon (ami kis hazánkban egyre ritkább), addig a feltöltődés is megadatik. Jártam már így: egy időben szerkesztettem egy magazint a Dunatext oldalain. Csak úgy kedvből, mert hittem benne. Hittem, hogy a megszállottság, a természet és a tudomány szeretetével megérinthezőek a lelkek. Meg abban is, hogy a tudomány nem vaskalapos, nem zárt, nem érinthetetlen, hogy szabad a kérdezés, szabad a kalandozás. És voltak más magazinok is: szerkesztők, akiknek az volt az életük, hogy szerkesztők legyenek -- azért éltek. Nekem ott volt a fizika, a nebulóim, és mellette firkáltam csak -- úgy szabadon. Nem volt semmi a felém sugárzott kétarcúság, a mögöttes féltékenységek, meg ami ezzel járt. Nem értettem, mert ettől ők még nem lettek jobb szerkesztők. Óriási energiákat pazaroltak el, főlegesen, mert én nem voltam a vetélytársuk. Volt ellenpélda is, mert például a magyar tv teletext adásában is ment egy magazin, és szerkesztőjével, Filler Ferivel semmi bajunk nem volt egymással -- mi inkább segítettük egymást, időnként összedolgoztunk. Ennek kellene követendő példának lenni. Vagy egy másik eset: amikor írok valamit -- bármit, akár

egy egyszerű novellát csak -- a család rendszerint körbesértődik, mert *felismerik* magukat. Nincsenek benne! -- de hiába mondom... semmi haszna. Az nem lehet, hogy ők ne legyenek benne! Ők fontosak! Hogy képzelem én! Hát persze, hogy benne vannak! Azt hiszem, ez a két mintapélda történik most is. (1) (a) Vagy nem olvasnak. Bár, ha nem ők, akkor valaki mögöttük, szerintem igen. Az persze elgondolkodtat, hogy mindkettőjükhöz eljut. Ugyanaz állna mögöttük? Ennyire nagy a baj, ennyire színjáték minden? Ne tessék komolyan venni, én csak kérdezek. (b) Vagy ha mégis olvasnak -- így vagy úgy --, akkor valószínűleg vetélytársat látnak bennem. Nem ismernek. Nem tudják, miért és mit akarok, azt sem, hogy igazán mire vagyok képes -- valószínűbb, hogy távol tartanak, mintsem megkísértsék az ismeretlent. Csak lehetőség vagyok, nem akarok semmit -- ez, gondolom, gyanús. Ez az ő oldaluk. (2) Ami meg az enyém, hogy lehet minden véletlen is. Lehet, hogy annyira olvasnak csak, amennyire én írok az ismerőseimről, családomról. Persze, és ezt szoktam mondani az evolúcióról is, hogy (A) egy véletlen lehet, tizen-huszon egyirányba mutató véletlen már valószínűtlen, de amúgy is (B) a véletlen nem tudományos kategória. De ma nekem sem ez a legnagyobb gondom -- ugrok is tovább. (cet 12.30h)

„Önmagamát láttam fiatalon.” (Csernus, 94. o.)

„Megható. Ezt nekem is mondta. Ezt, hogy önmagamát látom benned. Ez is egy jó csel, mert adott élethelyzetben ez nagyon jól esik.” (Dobai, 94. o.)

„Cselnél többnek tartom azért ezt a szöveget, pláne, ha megnézzük, kiknek mondja. Nekem például sosem” „De akik megkapják ezt tőle, tényleg hálásak érte, még a Dobai is, pedig ő nem tipikus Csernuskatona.” (Alfonz, 95. o.)

Nem, nem csel. Valóban így van -- mi „nehéz emberek” rettenetesen különbözök vagyunk, de rettenetes bennünk a hasonlóság is. Néha én is érzem egy-egy diákomnál, hogy valami olyannal küzd, amivel évekkor korábban én magam is. Én nem szoktam megmondani. Tudom, ez nekik erő -- ezért a hála, amit Alfonz is említ. Ezt látom, szinte minden nyáron, hogy többeket elég csak megdicsérni... én nem kell hazudni, csak őszintén, természetesen: bennük van a jó, és időnként ki is jön... és minden órán van időnként... ha nem veszem majd észre, nem fogok tanítani... és aki egész évben csak hülyézve volt, az feléled, megrázza a dicséret... és elkezd dolgozni, mert érdemes. Emlékszem egykori orosz-tanárunkra a gimiből: Zoli felelt, már rég nem tanult, de akkor igen, sokat nem tudott, mégis megállt minden, szikráztak a tekintetek, mi diákok le voltunk nyugózva. Erre Erika végigmérte, és szárazon csak ennyit mondott: „Ez már több volt, ötven százalék fölött, de összesúgták, ez még nem elég Zoli! Elégtelen.” Akkor tanárnőből számomra Erika lett, nálam megbukott pedagógiából. Tavaly egy diákom járt így. Jobb jegyet kapott, de a helyzet ugyanaz. Adott egy bizonytalan lélek -- mögöttes lelki gubancok, osztályzótávizsga. Sikerült nyáron összeszedni. Szépen tanult. Mindent tudott stabilan négyesre -- geometriából gyengébb volt, a hasonlóságnál voltak gubancok, az valahol a kettes, hármas határán billeget. Ez a vizsgán is kijött. És nincs is ezzel baj. Mit tett a kolléga? Megmocskolta, lehordta, hogy a hasonlóság fontos, azt is meg kell tanulni. Állat! Meg kellett volna dicsérni, hogy a többi milyen szép, és biztatni, hogy képes rá, nézze még át, mert érdemes. Ha ezt teszi, át is nézte volna. Nem értem a másik utat, nem értem az ilyen kollégákat! Kollégákat? -- nálam ez is elégtelen pedagógiából. Visszatérve az elejéhez. Meglátni magunkat bennük nem nehéz. Megmondani sem. Ami nehéz, hogy meg kell keresni azt is, amiben különbözünk. Mindenki egyedi, minden út egyéni. Ahhoz, hogy a saját útján tudjam terelgetni, nem csak és főként nem önmagamát kell benne látnom. Önmagát. Az, hogy én vagy a doki önmagához hasonlítom/hasonlítja valóban erő, szembesülés azzal, hogy mégsem olyan értéktelen ő. De az az igazi, amikor azzal tud szembesülni, hogy ő is egyéniség, amikor a különbségeket is át lehet adni, hogy lássa/élje: ő önmagáért értékes. (cet 13.02h)

„Nagyképüségéről beszéltem.

Alszanak a nyuszik. Felébrednek, csipás szemmel nézik a középén állót, aki hangoskodik:

-- Képzeldjétek srácok, ma éjszaka azt álmodtam, hogy sas lettem, amikor felébredtem, hát látom, hogy tényleg az lettem!

Közben csapkod a mellső lábaival, mutatja, hogy milyen szárnyai nőttek.

A többiek állnak és bambulnak. Kétkednek. Az egyik kissé bátrabb:

-- Te sas, hahaha, neked nincs is szárnyad! -- mondja, és elkezd röhögni.

A nyúl odaugrik, megcsavarja a szemtelen fejét és ordítja:

-- Megeszlek, ha nem veszel vissza!

-- Persze, persze, hogy sas vagy, ne bánts, ó, kérlek téged, nagy sas!

Megkönyörül a csávó, kegyelmet gyakorol, és mondja:

-- Megyek egyet a sas csávóval körberepülni, ha már én is sas lettem.

Odamegy a szunyókáló sashoz, és oldalba bökdösi.

-- Te sas, nézd már milyen nagy sascsávó lettem! Rábambul a sas, majd nem hisz a szemének, a nyúl pózol előtte sast játszva.

A többiek kicsit később látják, hogy a nyúl koma tényleg tud szállni. A sas karmai közt, visítva." (Csernus, 95-96. o.)

Azért remélem, sast még nem próbált lebeszélteni arról, hogy sas legyen. Ha nagyon akarod, lehetsz sas. De akkor az leszel! Köztes út nincs. A baj (pszichózis) akkor van, amikor ez is vagy, meg az is vagy egy kicsit -- és ami a lényeg: egyik sem.

Richard Bach könyve, a *Sírály*²⁸ jutott eszembe erről. Egy nagyon szép történet.

„kiderült, hogy a példameséi java részét ő maga találja ki” „Made by dr. Csernus” „elképezelem, ahogy ül otthon este fáradtan, vacsora után és tévé előtt, és elkezd jegyzetelni” „nem tudom, hogy előbb van-e kész a tanulság, és utána körít hozzá nyuszi vagy tanítványos cselekményt, esetleg fordítva” (Alfonz 96-97. o.)

„No comment...” (Dobai 96. o.) (cet 14.16h)

2004. augusztus 27., péntek

Ma is van Narkóma -- és ez most egy nagyon jó hír. Nem mondom el az okot -- talán majd egyszer, később. De tessék most egy kicsit örülni velem! Köszönöm szépen! Amúgy péntek... Robinson hajótörött szigetmagányát is Péntek törte meg. Jó nap a péntek -- ez a péntek meg különösen is az. :)

„Telik a délelőtt, dél lesz. Közel van a heti második kiscsoport kezdete. Tudom, hogy mi lesz a téma, mivel az egyik emberrel kapcsolatban felhívott egy hozzátartozó, és elmondott valamit.

Ezt az embert hétvégén hazaengedtem, hogy rendezze a sorait, a családjával nagy gázban van. Megtudtam, amit ő már négy napja nem mondott el, pedig számtalan alkalommal meglehetett volna.

Az egyik téma a hazugság lesz, majd ennek bevállalása." (Csernus, 98. o.)

Jól kezdi, most amikor épp nem mondtam el valamit... Húúúú! Amúgy azt nem értem, a hozzátartozónak miért hisz feltételek nélkül. A hozzátartozó is csak egy gyarló ember. Nem jobb, vagy rosszabb -- másik úton jár... csak ennyiben különböznek. Néha, lehet, betegebb mint egy-egy páciens. A páciens bent, a hozzátartozó otthon. A páciens összetörve, a hozzátartozó meg épp

²⁸ www.szepi.hu/irodalom/jonathan/jonatan1.html

menti föl magát, hogy nem ő van bent, hát akkor ő nem hibás. Pedig, gondolom, legtöbbször igen. Nem hiszek lelki betegségekben. Szerintem ez olyan, mint a sebesség. Egyetlen testnek nincs sebessége. A mozgás mindig viszonylagos. A sebesség mindig két test kölcsönös adata. A lélek torziója is ilyen: önmagában értelmetlen -- mindig egy adott környezetben jön létre, oszthatatlan felelőség mellett. Szociopathia.

„Sokan lettünk ma. Vannak bejárósok, olyanok is, akik tanulnak. Ez egy nyitott csoport. Mindenki eljőhet, aki a nyílt színen felvállalja önmagát, beszél a félelmeiről, a démonairól. A többiek is így kezdték.

-- Jó napot mindenkinek. A mai napon folytatjuk, a hazugságról beszélgetünk, kiben van még valami, ami benne maradt a múltkori alkalomról?” (Csernus, 98. o.)

A bejárósok között szokott vajon visszajáró lenni? Pszichológus és orvostanhallgatókon kívül mások is mehetnek? Szoktak is menni? Honnan lehet tudni, hogy van ez a csoport? (Ok, hülye kérdés, például a Drogmából.) És hogy mikor? Más intézményben is vannak nyitott csoportok? -- kérem az újságírókat, egyszer kérdezzék ezeket meg a dokitól...

„A várakozást volt talán a legnehezebb megtanulnom. Hirtelen haragú vagyok. Már nem emlékszem, hogy miért volt, az öcsémrel egyik pillanatról a másikra heverünk a földön, és verekszünk. Mára ez sokat csitult. De most sem vagyok az a nyugodt természetű.

Várok. Nem nézek senkire sem. Azt vettem észre, ha ilyenkor ránézek valakire, az beszélni kezd. Kezdetben nagy az emberekben a megfelelni vágyás, akárkinek.” (Csernus, 98. o.)

Mi is folyton marakodtunk a bátyámmal. A szülők, azt mondták, „veszekedő, jó testvérek”, meg hogy ez így természetes. Szerintem nem volt az. És ha én vagyok a szülő, mindent megtettem volna, hogy másként legyen. Őket nem érdekelte. Anyai nagymamám akadt csak ki néha -- ő azt mondta, másokat is látott már veszekedni (hat unoka; gondolom, igazat mondott), de csak nálunk látta, hogy csillan a szem, és öltni tudna a lélek. Mára mi is megbékültünk -- egymással. De a világgal küzdünk.

Ha ránézek valakire, beszélni kezd... én pulyakoromban éreztem ilyet, ha kértem valamit a felnőttektől (család, szomszédok, tanárok stb.) rendszerint igen volt a válasz. Nem értettem. És nem csak én nem. A többiek is észrevették, ha kérni kellett valamit, rendszerint én kértem -- és megadatott. Ma már nem kérek... senkitől, semmit. Nem nézek senkire sem.

„Nem nézek senkire sem. Várok.

Senki sem mozdul. A meleg tavaszi nap ölel körül bennünket. Halkan fúj a szellő, susognak a fák, a madarak csiripelnek.

A feszültség nő a hallgatással. Majdnem késsel lehet vágni. És robban.” (Csernus, 99. o.)

A feszültség olyan mint a láz. Vagy belehal az ember, vagy meggyógyul -- harmadik lehetőség nincs. De a csend nem mindig feszültség. Én szeretem a csendet.

„-- Mindenki tudna erről beszélni, mindenkinek van valami a bögyében! -- mondja Árpí.

Ő a főszereplő. Nem tudta, de ő bírta legkevésbé a feszültséget. Narkós. Másfél éve ismerem.” (Csernus, 99. o.)

Hmm? Azért írnám a Narkómát, mert én bírtam legkevésbé a feszültséget? A lélek mint egy pontenciáltér? -- erről még érdemes lehet gondolkodni. Itt azonban most csak off-topic.

„-- Akkor jöjjön ki, és beszéljen erről!

Nagyon kellettlenül megy, de egykor vele is megbeszéltem, hogy szívvel csinálja a dolgait.

Belekezd valami felületes dologba. Valamit mesél arról, hogy az emberek mennyire nem mernek beszélni a viselt dolgaikról.

Ő csinált valamit, és az emberek nem mernek, világos.

-- Amikor az ember fél, nem meri az ügyeit elmondani.

-- Árpi, az ember vagy maga? Csend.

-- Hát, én.

-- Mitől fél?

-- Attól..., hogy mi lesz.

-- Előtte nem gondolt arra, hogy mi lesz?

-- Előtte ki gondol arra? -- kontrázott.

-- Egyesek gondolnak, ezt hívják mérlegelésnek. Csend.

-- Árpi, miről is beszélünk? Valamit el szeretne mondani?

-- Igen, de nem most! Ezzel kezdődött a csata.

-- Miért nem most? (Jön a szegyenlős fiú esete. Meg a szegény, szerencsétlen fiú esete.)

-- Most mondja el! Egyébként, lehet, hogy tudom.

-- Micsoda? Ezt úgysem tudhatja!

Vágok egy grimaszt.

-- Lehet, hogy tudom.

Megijed. Tudja, hogy nagyjátékos vagyok, de nem biztos a dolgában. Nem lát belém, rezzenéstelen vagyok." (Csernus, 99-100. o.)

Nem biztos, hogy fél. Lehet, csak szegyenli -- vagy már megbánta. Vagy önmagában sem érti a történeteket. Már többször utaltam Ancsel Éva Az aszimmetrikus ember című remekművére -- az ember és tettei nem mindig vannak fedésben, néha teszünk olyat, ami idegen tőlünk. Nem ismerem a drogosokat, lehet, hogy ez ott nem igaz. Csak mint lehetőséget említem meg.

A nagy játékosokra a blöff is jellemző.

„-- Á, nem tudja. A csoport nevet.

-- Próbáljon ki! -- mondom.

-- Oké. Családi veszekedés -- mondja ő.

-- Hétvégén.

-- Utána játszottam -- mondja ő.

-- Meg egy kis kokain -- mondom én.

-- Hoppá -- mondja ő, és elsápad.

A csoport nevet, majd megijed.

-- Tehát hazament, hogy rendezze a kapcsolatot a családjával, egy ideig ment is, majd az első komolyabb veszekedésnél hívja a dilerét, és elmegy játszani? Utána hétfőn visszajön, és négy napig nem mondja el, hogy mi történt, hallgat, mint a csuka? Számtalan alkalom lett volna, hogy elmondja nekem, rám törhette volna az ajtót is!

Nevet a csoport.

-- Képzeld el, milyen az, ha valaki annyira akar velem beszélni ilyen dologról, hogy rám töri az ajtót! Én is vigyorgok.

-- De semmi sem történt. Most mi legyen?

Hallgat. Én meg villámgyorsan döntök, és a problémát a csoport elé viszem, kószoljanak bele a felelősségbe. Könnyű másokat szidni, hogy én így meg úgy csináltam volna, de nézzük ezt meg élesben." (Csernus, 100. o.)

A nevetés amolyan szingularitás. Akkor is mosolyog az ember, ha boldog, amikor rendben van odabent. De akkor is, ekkor inkább vigyor, ha nincs rendben, ha feszült. A nevetés is menekülés... egy hatásos út a feszültség oldására.

„Árpi ismerem másfél éve. Eleinte ambuláns kezelésre járt be egy ideig, majd eltűnt. Annyira elbízta magát, hogy el akarta felejtetni az egészséget. De mivel elfelejtette, arra volt ítélve, hogy újra átélje.

Újraélte.

Visszaesett. Újabb ambuláns, amit ő akart, mondtam, semmi esélye így. Nem hitte el. Totális lecsúszás. Crack. Modernkoncentrációstáborlakó lett. Kórház. Majd két hónap után visszacsúszás. Most itt van, a párja el akar válni tőle, elege van belőle.

Most meg másfél év után hazudott. Nem beszélt róla, de visszajött olyan emberek közé, akik szeretnének változni. Nem az a gond, hogy megcsúszott, de nem volt olyan bátor, hogy ezt bevállalja. Mi legyen?

A csoport hallgat.

-- Szavazzunk. Arról, hogy ezek után ki szeretné, hogy Árpi itt maradjon, és kapjon még egy esélyt.

A csoport tagjai megrettennek.

"Közülünk valóról szavazzak úgy, hogy akár én is lehetnék a helyében?" (Csernus, 101. o.)

Köztük valóról... „Köztetek, de nem veletek.” -- ezt én mondtam régen, néha. A szavazás által már vele, már Árpival is. Dönteni felelőség. Szakmai tudás, tapasztalati háttér nélkül meg vakmerőség. És miért ők? Vajon ez a felelőség áthárítása? (Majd látjuk, hogy nem az.) De miért nem dönt a doki? Mert magamról döntök. A jövőmről. A doki azt is látja, hogy ki mennyit meditál (szájrezgés, egy-egy tekintet, mozdulatok, a hang megváltozása stb.). Ezért a kérdés. És ezt tudják. A történet ebben a pillanatban nem Árpiról szól. De nem ám! Önmagukról.

„-- Jól gondolják meg, mert nagy a tét. Egy emberi élet, meg még egy, meg a gyerek. Tetszik, uraim és hölgyeim, a felelősség? Mi legyen?

Néma csend.

-- De jó, pont tizenegyen vagyunk. Nem lesz döntetlen. Mielőtt elkezdenénk, mondjon valamit Árpi az utolsó szó jogán, de fogadjunk, hogy például ilyet fog mondani:

- Az a helyzet, hogy nagyon megbántam, amit tettem, soha többé nem fordul elő. Gondoljanak a kislányomra meg a feleségemre. Esküszöm, hogy soha többé nem lesz ilyen, csak még egy esélyt adjanak! Kérem szépen, csak most az egyszer...

Árpi döbbenet hallgat:

-- Hát, csak ezt tudnám megismételni, amit a doktor úr elmondott.

-- Na, akkor kezdjük. Ki szavaz amellest, hogy az Árpi mindezek után maradjon?

Tétován emelik fel a kezüket.

-- Egy, kettő, három, négy, öt, hat ember. Jó, hatan vannak amellest, hogy Árpi maradjon.

-- Ki az, aki úgy gondolja, hogy Árpi ne maradjon? Én is emelem a kezem.

-- Egy, kettő, három, négy, öt ember. Egyelőre hat-öt arra, hogy maradjon.

-- Akkor, akik úgy döntöttek, hogy az Árpi maradjon, azok közül mondjon valaki védőbeszédet!" (Csernus, 101-102. o.)

Elhangzott a kulcsszó: „egyelőre” -- ezek után védőbeszédet tartani...

„Jelentkezik egy lány, aki pszichológushallgató.

-- Azért maradjon, hogy nézzen szembe a többiekkel nap mint nap, mert az biztos szörnyű lesz neki.

Nagyon sokszor egy segítő, aki ember, nem tud kibújni a bőréből, és olyan döntést hoz, ami nem a másíknak lenne jó vagy rossz, hanem neki. Tehát, ha a lány hasonló helyzetben lenne, akkor ő így büntetné meg saját magát. De a Narkós nem így gondolkodik.” (Csernus, 102. o.)

Igen, a humánum néha tévútra visz. Sokszor látom én magam is, hogy egy-egy nebuló érettségi előtt jár, de az alapokkal küszködik. Nem ismeri a szorzótáblát, a műveleti sorrendet vagy akár az előjeleket. Éveken át sínylődött, szenvedett, bukdácsolt. És nem ő a hibás! Vagy nem csak ő... A tanító néni, aki tovaengedte másodikban -- humánumból. Semmi baj nem történt volna, ha ott ismételt, érik még egy évet, bepótolja. Akkor ő észre sem vette volna -- már normális tanárok, szülők mellett. Mert ez tálalható kudarcként is, meg lehetőségként. (Azért egy icipici félelem is van bennem, amikor erről írok. Egyik első beírásom nekem is ez volt: „Kedves Szülők! Csabika a hetes szorzótáblát még sorba sem tudja. Forgó Sándorné”. Hát persze hogy nem! Valami kísérleti tanterv volt, ami komolykodva tanított. Kerek mondatokban kellett volna elmondani: „Egyszer hét, az hétnek az egyszerese, ami egyenlő héttel. Kétszer hét, az hétnek a kétszerese, ami egyenlő tizennégygel. stb.” Hát így nem voltam hajlandó elmondani, mert hülyeségnek tartottam, ahogyan ma is annak tartom. Én szerettem volna használni valamire azt a csodát, amit megtanultunk -- már akkor éreztem, hogy fontos és szép. A lényeg érdekelt, és nem holmi hülye körítés. Tanítónénik ebből semmit sem vett észre, csak az ő mondatait várta... számára a matematika ennyi volt, és nem több. Sajnos.)

Az idén is volt egy fiú, középiskola első osztály, akit átengedtek a kollégák. Szerintem ez is hibás döntés volt. Beszéltünk is erről a mamával, ő azt mondja, mindig minden úgy jó, ahogy jön -- és ebben van is valami (odaát Valaki jobban tudja, remélem). Mégis, így négy éven át küzdenie kell -- folyamatosan pótolni és venni az újat is. Csak túlélésre van/lesz ideje. Szerintem ez nem oké így. Szerintem ez is tipikus esete a tévesen értelmezett humánumnak.

Volt, egy ellenpélda is. Egy kolléganő biztosra ment. A parabola egyenletét kérdezte szóbelin. Erről annyit, hogy ezt a jobbak sem mindig szeretik (évközben, tét nélkül sem). Ráadásul két-három helyen is tanítjuk a parabolát -- más-más úton és módon közelítve. Van két parabola egyenletünk -- és ekvivalenciájuk megmutatása pl. már iskolafüggő, minőségmérő. Én tanítom, és még sokan. A vizsga nem volt ennyire komoly. A koordináta-geometriánál tanított alakot kérte -- szeretne volna kérni -- a kolléganő. Ez atombomba, akkor kérdezek ilyet, ha buktatni akarok. De ez most nem kifogás -- ezt mondtam a lánynak is (szomorkásan hívott), hogy nem szép tétel, de én megértem a tanárnőt. Megértem, mert a szóbeli előtt volt egy írásbeli, emberléptékű feladatokkal. Egy egyszerű köregyenlet, vagy két pont és a felezőmerőleges fölírása. Ezt nullára írni, a felezőpontról azt hinni, hogy az már az egyenes egyenlete... hát az nem ok. Nem ellenében buktatta meg! Nem! Értette tette. Mert amúgy értelmes lány, benne van a több, a lehetőség a jobbra. Ezt a lehetőséget adta meg. Ez ajándék.

„Most én következem.

-- Azért küldeném el Árpit, mert tudom, hogy egy Narkós hogyan gondolkodik. Különösen az, aki már régóta ismeri a játékszabályokat. Az meg akarja úszni a dolgokat. Nem érdeklik a különböző álláspontok, megfontolások, érvek és ellenérvek. De nekem gondolnom kell azokra az emberekre, akik voltak nálam ugyanilyen feltételekkel, azokra, Önökre, akik itt vannak, és azokra is, akik majd jönnek ide. Ez a sok ember van a mérleg egyik nyelvén, a másikon meg egy ember. Tehát Árpi most mindent elkövet, hogy elhitesse velünk, ez csak egy botlás. De nem az.

Ő tudta, hogy mit csinál, de abban a pillanatban semmi sem érdekelt. Miért érdekelné most engem akármi is? Ha elmondtam, hogy azt fogja visszakapni tőlem, amit ad.

-- Árpí, a csoport úgy döntött, hogy maradjon. Én meg úgy döntök, hogy ki van rúgva. Nem az a gáz igazából, hogy narkózott megjátszott, hanem az, hogy visszaélt a bizalommal, és az, hogy hazudott négy napig, és az, hogy megtett valamit, és nem vállalta a következményeket.

Ki van rúgva. Menjen a nővérekhez, szedje a cuccait, van negyedórája, hogy elhagyja az osztályt." (Csernus, 102-103. o.)

Ok-ok, akkor a csoport le van szarva? Szavaztak -- és másként lesz? Mint az életben. Azt mondja a Szakma, hogy a kiscsoport az élet mintaterepe. Mindenki úgy viselkedik és azt kapja, amit az életben is tenne, ami az életben is érné. Ez az életben is így van. Amúgy igaza van a dokinak, mert ez a döntés nem Árpíróól szólt. A szavazókról szólt -- ezt főntebb már tisztáztuk. Ha nem küldi el Árpít, megerősíti a döntésüket. És abból még ördögi dolgok születhetnének...

„-- Egyébként Árpí, igazam van? -- kérdezem, miközben megy el. Kezet fogok vele.

-- Igaza van.

Lehet, hogy ez egy olyan helyzet, amikor nem is mondhatna mást. Elmegy, még a személyijét se várja meg. Visszafordulok. A csoport döbbsenten áll.

Egy kis idő után az egyik srác, politoxikomán (alkohol, amfetamin) folytatja:

-- Igaza van a doktor úrnak. Régebben én is csak arra mentem volna rá, hogy átvágjak most mindenkit, és mentsem a bőrömet. A lényeg: megúszni bármi áron. Ha kell, három hétig néztem volna így akárki szemébe.

-- És a lelkiismeret? -- kérdezte a pszichológustanonc.

-- Lelkiismeret? Ilyenkor? Én vagyok a legfontosabb, a többiek le vannak szarva -- mondta a srác --, de most már másképpen látom az egészet.

Nagyon sok embert rúgtam ki az évek során. Illetve ők nemcsak emberek voltak, hanem Narkósok, olyanok, akik pontosan tudták, hogy mit gondol a környezetük, hogyan lehet a többieket kihasználni, és engem is besoroltak a balekok közé. Ha idővel visszatértek, és felvették a harcot a Narkósukkal, akkor újrakezdtük.

Amikor valaki az osztályon narkózik vagy iszik, akkor nem akar leállni.

Beállni igen, de gyáva ezt nyíltan bevállalni, és kimenni. Meglátni a fájdalmat a családjá, az anyja szemében. Inkább kiszökik, és nem érdekli, hogy ezzel hány ember életét veszélyezteti, mivel a sajátja abban a pillanatban nem érdekli. Egyébként igen. Állat lesz.

Én is az leszek. Ilyenkor nem érdekel, hogy eső, meleg, hideg, tél, tavasz van, utcára kerül vagy hová, vége a kezelésnek. Egy ember vagy a csoport a fontosabb? Nekem a csoport. Meg azok, akik voltak, vannak és lesznek." (Csernus, 103-104. o.)

Ha röviden akarom megúszni, akkor: No comment... -- ezt egyébként Dobaitól tanultam a minap (96. o.). Ha hosszabban, akkor az igazságon én azért még töprengenék. Mert az nem mindig egyértelmű. Sok arca van -- és rendszerint egyik arca sem hamis, mind igaz. És amúgy sem lehet sem adni, sem elvenni. Ha van van, ha nincs nincs. Ezzel persze nem vitatom a doki, mert most igaza volt... szerintem -- ami, gondolom, a fenét sem érdekel.

„Volt részem ilyen kiszavazásban. Nehéz. Attól függ, hogyan döntök, hogy épp kedvelem Imrét, vagy idegesít. Más alapján nem tudok dönten. Mert lehet azonosulni a szigorú fanatikussal, aki kegyetlen; de van kegyes belátás arról, ki kinek tartozik elszámolással, ki miben hibás, ki minek a felelőse. Az összes felmentés, például a szituáció hatalma, az, ami még egy antipatikusnak is kijár.

Másrészről a kiszavazottnak baromi önzetlenséget kell tanúsítania, hogy belássa, miért fontosabb tíz másik ember sorsa az övénel. Ennek némileg ellentmond az, hogy Csernus elvei közt van olyan, hogy az önzés lehet egészséges meg jó. Ha kommunista vagyok, nem fogadom el. De az igazság az, neki is csak az elveiben van önzés. Én még nem láttam önzőnek a lassan öt év alatt, amióta ismerem." (Dobai, 105. o)

Én meg nem vagyok kommunista. Ez tény. Kommunista az, akiben a párt bízik. Bennem nem bízott. Be akartam lépni a KISZ-be, de 86-ban amikor én kezdtem a gimit már nem vettek föl mindenkit. Egy bennfentes város, bennfentes elitiskolájának első osztályában faluról jött vidéki fiúként erre esélyem sem lehetett. (A matek háziversenyt utcahosszal nyertem, az nem függött osztályfőnökünktől.) Akkor ez számomra kudarc volt (már nem a matek, hanem a KISZ), ma már nem bánom. Azt is gondolom persze, hogy ezek a fogalmak nem egyszerűek ennyire. Ma is vannak sokan a konzervatívak között is, akik ha a rendszer marad, ma kommunisták lennének -- a hatalom a lényeg kérem, semmi más. Ne legyünk naivak! És rendszeresen emlegetek én is két nevet: Gáspár Lászlót és Páldi Jánost -- akik tanáram, majd barátaim voltak; ma pedig pedagógiai elveik élnek bennem. Róluk is azt szokták mondani, hogy kommunisták voltak. Nem igaz! Tisztességes emberek voltak, akik jót akartak -- hittek az emberekben, hittek az értékekben, hittek egy jobb társadalomban. Politikai különbözőségünk sosem volt ellentét közöttük... nem volt, mert nem létezett különbözőség. Szívvel lélekkel hittek valamiben, és ugyanabban hiszek ma én is. Pár éve találkoztam egy magas vezető beosztású katonatiszttel (vagy valami olyasmivel -- vannak dolgok, amikről nem lehet beszélni), ő mesélte, hogy katonacsalládból származott, de amikor ő is odajelentkezett, a család felzúdult, hogy „Ezt a rendszert akarod védeni?”. Erre azt felelte, hogy „Nem a rendszert. Az országot -- az emberek ugyanazok.”. És igaza volt, nagyon is.

„Az is érdekes, hogy ennek az Árpí gyereknek tényleg nem volt más választása, mint a Csernus kérdésére azt válaszolni, hogy helyesen járt el, ha minimális önérzettel akarta elhagyni a csatateret.

Az önzőségéről pedig nem mondott hülyeséget Dobai. A Csernus szavakban mocsokul önző, de a tetteiben (ha valóban van tétje, és nem egy kártyajátékról van mondjuk szó) soha. Az ellenkezőjére millió emberi példát találunk, de ez a stílus fehér holló, legtöbbször mégsem az igazi színét látják." (Alfonz, 105. o.)

Szép napot mára Mindenkinek! :)

2004. augusztus 28., szombat

Aranyos napot Mindenkinek! A nap ugye van -- az aranyokról meg gondoskodtak az imént a lányok. Szép volt Natasa, szép volt Kata!

„beszéltem egy sráccal, nagydarab, heroinista. Nem akart változtatni, kiszökött, heroin, majd kirúgtam. Ez sokszor megtörtént, de mindez karácsony előtt. A család megértette, hogy mi a tét. Küzdöttek a Narkóssal már sok éve.

Nem engedték be a pasit szenteste. Botrány, rendőrség, ajtókirúgás. Van orvos, aki azt mondja, nem ő a hibás, nem ő, aki kizsigerelte a családot, meglopta, megzsarolta, egyebek.

A srác egy-két évre rá meséli, hogy meglátott a Nyugati aluljárójában. Éppen mentem be a vécébe. Azonnal döntött, kés is volt nála. Le akart szúrni. De állítólag nem volt ötven forint aprója, hogy utánam jöjjön. Így túléltem. Amikor mesélte, több ember volt körülöttem, és nevettem." (Csernus, 105. o.)

Nem csak ő a hibás. Ő is -- ez vitathatatlan. És a doki módszere is jó, ez a srác más hangon már nem ért. Fontos, azonban kimondani, hogy nem csak ő a hibás. A doki tüzet olt. De tenni kell azért is, hogy máskor ne legyen tűz. Megvizsgálni, hogy miért lett. Elgondolkodni rajta. Az is hibázott,

aki éveken át hagyta kizsigerelni a családot, meglopni, megzsarolni, meg egyebek... meg aki nem vette észre az első tüneteket, a figyelmeztető jeleket -- és nem keresett akkor segítséget... meg aki nem tett, nem tesz semmit azért, hogy ismertek legyenek ezek a tünetek (a pedagógusképzésből pl. ez hiányzik, de nem csak minket, hanem a szülőket is el kellene ezzel érni -- és kivétel nélkül)... Amúgy nem értem az embereket! Milliókat költenek autójuk luxusára, ugyanakkor sajnálják a pénzt egy jó szakemberre, aki segít/vigyáz gyermekük jobb létére, jövőjére. Értékválság! Ingyenes tankönyvet követelnek, miközben a gyerkőc mobilszámlája sokszor nagyobb mint a tanár keresete. Normálisak tetszenek lenni? Nekem nyolc. Annyira bizonyosan, amennyire bizonyos, hogy belül is nevetett a doki...

„A sikertelen kezelés?” (Dobai, 106. o.)

Egy fenét! A félbehagyott kezelés.

A felemás hatások sora... Olyan ez, mint a gyerkőc nevelése. Ha szülő normális -- a gyerkőc cselekedeteit értékeli, mindig pontosan, egyértelműen elmondva, hogy mi volt a baj, mi nem tetszik, akkor a gyerek is normális lesz. Ha szülő kutyaütő -- a gyerek utánózni fogja. Vannak lehetőségek, mert másként lesz gazember az, akitől közben rosszat (sajnos van ilyen is), másként akitől jót követelnek, és megint másként akitől semmit. Ha egy pulyával baj van -- ott a szülővel is baj van. És ugyanez igaz nagyban is, ha egy lélekkel baj van -- akkor környezete sem lehet egészséges. Szociopathia.

A doki minőségi ugrás, „Valaki”, akihez lehet, érdemes viszonyítani! -- gondolja a narkós. És teljesíteni akar -- először a dokinak, majd lassan (észhez térve) már önmagának is. Elszakad a felemás hatásoktól. Hasít. Tulajdonképpen ez egy megosztott tudatú állapot. Ott a másik, ott a valóság -- csak nem tud, mert nem akar tudni róla. Ha betör (ha rátör) a valóság, akkor megcsúszik... A doki kidobja -- megosztott tudatával együtt. Ezért mondom, hogy félbehagyott kezelés.

„Ezért van nálam mindig egy dugi ötvenes.” (Alfonz, 106. o.) ;-) (cet 10.41h)

„Folytatjuk a foglalkozást, Árpi nélkül.

-- Elmondom a mai csoport témáját. Amikor valaki benne van a dolgok sűrűjében, nem érdekli, ki van körülötte. Ez lehet feleség, gyerek, anya, apa, barát, teljesen mindegy.

A mai csoporton a *gyermeklélekgyilkosokról* beszélünk.

Ismét döbbszent csend.” (Csernus, 106. o.)

Ezt mondtam főntebb én magam is. Ki is emelem pirossal...

„Jelen van egy negyvenvalahány éves pasi, alkohol, két válás, három gyerek. Jelenleg a harmadik feleségétől válik. Aztán itt egy fiatal srác, narkós, akinek az apja ivott.

És itt van még egy harmincegy éves csaj, aki egy félénk, visszafogott ember, gyógyszerfüggő. Nyugtatók. Gyilkosok és meggyilkoltak egy személyben.” (Csernus, 106. o.)

Ahol az egyikből akad, ott a másiktól is. Nem is értem, hogy képzelhetik sokan, hogy a lélek önmagában van. Nem! Viszonylatokban létezőnk... És ez nem csak akkor igaz, amikor Szeretünk, amikor személyes, társadalmi vagy szakrális ünnepeinket üljük... ez torzióinkra is igaz. Torzióink is közösek! Együtt teremtyük, vajúdjuk meg, és kölcsönösen is éljünk -- gyilkosok és meggyilkoltak együtt, megoszthatatlanul.

„Kiszólyítom a negyvenes pasit.

-- Maga önző geci?

-- De doktor úr, nem vagyok az!

-- Maga szereti a gyermekeit?

-- Hát persze, én jó apa vagyok!

-- Tényleg?

-- Én jó apa vagyok.

-- Mitől jó apa?

-- Attól, hogy hétvégén elmegyek bringázni a tízéves fiammal.

-- Mitől még? Egyébként, hogy hívják a fia barátait?

-- A barátait? Hát, nem tudom. Azért vagyok még jó apa, mert vele tanulok, igaz, hogy ez régebben volt...

-- Milyen volt az, amikor ittasan hazaért, a gyermeke feküdt le éppen, és adott neki egy piásjőéjtpusztit? Egyébként kérte önt a gyermeke, hogy Ne igyál, apu!?

Csend.

-- Kérte. Én meg...

Ilyenkor nem érdekel, mit válaszol.

-- Tehát ilyen egy jó apa..., milyen jó magának, maga az apák mintaképe, nem igaz? Milyen érzés gyermeke lelkének gyilkosává lenni, *kedves jó apa?*

-- Kinek volt ilyen az apja?

Egy jó ideig tartó hallgatás után a fiatal narkós elmondja, hogy az ő apja ilyen volt. Ivott. Ő világeletében mozgékony gyerek volt, aki öntörvényűként mindent elért, amit akart. Ha kellett, akkor hisztivel. Az anyjánál sikerült. És az apjánál?

Az apja ritkán mutatta ki, hogy szereti, és az apjának mindig, mindenben igaza kellett, hogy legyen. Nem tűrt ellentmondást. De nem is mutatta ki, és nem is mondta ki azt, hogy *szeretlek.*„ (Csernus, 106-107. o.)

Szeretlek! Igen, ez is fontos. Azt hiszem azonban, hogy nem a legfontosabb. Ritkán látni szülőt, aki ne szeretné csemetéjét. (Van -- sajnós. De nem jellemző.) És ezt a szeretetet rendszerint érzik is. Ezért van, hogy önmagukban keresik az okot -- vagy később másban. „Szeretnek, úgy ahogy, de mégis -- akkor csak máshol van a baj, a megoldás...” A szeretettől több kell! **Büszkének kell lenni a kölyökre! Ez a legnagyobb ajándék.** És a legnagyobb vétek, ha ez elmarad.

A szeretet érzelmi viszony. A büszkeség értékindex. Hogy *meg* vagyok elégedve *Veled!*, hogy rendben vagy, *nincs Veled semmi baj, sőt!* -- hogy *tettél valamit, ami ajándék számomra. Örömet okoztál!* Ennek kimutatása, megélése -- mindkét félnek fontos. Ez több mint a szeretet. Ez **az élő szeretet.** (Azért fontos ez, hogy a gyerkőc ketté tudja venni, hogy mi ő és mi a cselekedete. Ha ez megvan, és a szülő jól nevel: vagyis egy rossz cselekedetre büntet -- világosan, egyértelműen megmondva, hogy mi volt a rossz... akkor a gyerek elhiszi, hogy ez valóban a cselekedetnek szól és nem Neki, nem ellene. Tudja -- érzelmileg is: erre jók a büszkeség lélekfényei; és tudatosan is: erre jó a világos, magyar beszéd -- hogy merre induljon... és el is fog indulni arra. Vannak lelkek, akiknek a lélekfények a fontosabbak, vannak, akiknek meg az őszinte magyar mondatok. Ha mindkettő megvan, akkor érik a lélek, harmonizálódik a személyiség.)

„Ez hiányzott.

Hiányzik. Ami nincs. De ez egy szó. Fél másodperc. Ha nincs ez a fél másodperc a megfelelő időpontban, akkor millió másodperc szenvedés jön. Ilyen is van.

Persze nem lehet mindent a szülőkre fogni. Fiatalkorban a kíváncsiság, a tiltott dolgok kipróbálása, a divat, a rohanás, az útkeresés, az öngyógyítás is jelen van.” (Csernus, 107. o.)

Igen, a szülő felelősége sem totális, ahogyan hatalma sem tejhatalom. De alap -- és ez elvitathatatlan. (cet 11.30h)

„Az apja felületesen foglalkozott vele. Sokat dolgozott, ő irányított. Az anyja a kiszolgáló volt. Majd ő is elkezdett inni. Lehet, hogy bánatában? Miért nem vált el? A környezete miatt? Mit fog szólni a Pityi Palkó?”
(Csernus, 108. o.)

Erről egyszer már írtam. Nincs fönt a Neten (amennyire tudom), így beidézem:

„Gyerekként olyan családban nőttem fel, ahol naponta terítéken volt a veszekedés. Nem ittak a szülők, testileg nem bántották egymást, de lelkiekben, szavak által szinte folyamatosan.

Nem értettem, csak fájt, amikor töprengtem rajta -- úgy ötödikes koromtól vagy tucatnyi esztendőn át: a megélt lét szinte minden rezdülésében.

Töprengős, meditáló gyerek voltam, így próbáltam megfejteni, hogy mi az, ami nem működik, mi lehet a baj -- ott legbelül, valahol a mélységes mély legfenekén.

Saját élményeimből tudtam csak kiindulni: a felnőttek világának megértésére az akkori kisfiú lényem nem vállalkozhatott.

Apámnak fontos voltam, foglalkozni akart velem, de nem tudott játszani. Óvodás koromból még vannak emlékképeim játékokról (nagy szánkózások, hóemberek építése, birkózás), ám későbből nem emlékszem ilyesmire.

Vélhetően jó szülő akart lenni, minden rezdülését figyelni, ellenőrizni -- és nem hibázni, semmi esetre sem tenni a gyermek kárára.

Szerepet kezdett játszani és a szerep elvette tőle a legfontosabbat, önmagát.

Emlékszem, kisiskolás korom első éveiben volt egy nagy, vastag füzet, amibe számolnom kellett: három- és négyjegyű számokat összeadni, kivonni, szorozni, osztani. Számára ez fontos volt! Ragaszkodott hozzá! Volt, hogy finoman próbáltam jelezni, hogy nem kell ez, hogy minek, hiszen már az egyenletek is mennek és akár fejben is -- ám ilyenkor csak a lázadást látta és atombombaként tört ki. Olyan félelmetes volt.

Később diktálni kezdett, mondván, a helyesírást meg kell tanulni. Vesztére ez már idősebb, valóban és leküzdhetetlenül lázadó koromra esett, így helyesírásom azóta is híresen pocsék.

Akkor haragudtam mindezért, dühös voltam. Ma már nem! Ma már tudom, hogy szeretetből tette, jó szándékok által vezetve. De tévedett! Nem volt önmaga, így szándékai sem valósulhattak meg.

Azt hiszem, saját életük is erről szólt.

Szerepekről!

Apám valamit mindig el akart játszani, meg akart valamilyen fantomnak felelni. Tökéletes akart lenni - és olykor már nem is látta a valót, csak a fejében létező délibábot.

Anyám, az elején még tisztelte is az elveiért, de aztán valamikor rádöbbsent, hogy el van veszve: délibábokkal, rögeszmékkal kell versenyeznie -- ami kimerítő egy valami lehet. Pánikba esett, hisztizett és a végletekig elment: betegséget játszott (annyira sikeredett neki, hogy később beteggé is tette ezzel önmagát) -- és mindezzel zsarolt, így próbálta meg felhívni apám figyelmét arra, hogy ő is van, a szerepek pedig nem léteznek!

Mondhatta volna, hogy oké férj, ez így tovább nem, ébredj fel és ha beszélni akarsz, hát rágjuk át, aztán vagy másként, vagy két irányba. De nem tudta mondani! (Pontosabban akkor nem, hiszen később, vagy tíz-tizenöt évvel a szükségesség ideje után, tudta és mondta is.)

Vélhetően későn jött már a döbbenet, és nem tudott mást tenni, csak döbbenetesen cselekedni. Apám ebből a csődöt élhette meg, amit megint meg szeretett volna oldani, ez egy újabb szerep, avagy mondjam úgy, újabb kannányi olaj a tűzre. Anyám válasza újabb pánik -- végül kialakult az az irdatlan pokol, amiben élni kényszerültünk." (Sánta Csaba: *Vagyunk, akik leszünk...* -- lelkiismeretem regénye, részlet a 10. fejezetből, kézirat)

„Ált ott nagyon szótlanul a harmincegy éves lány. Gyógyszerfüggő. Szótlanul. Lógatta a fejét. Láttak már embert, akinek a vállán ezer kiló ül?

-- Önnek milyen volt az apja?

-- (A hallgatása.)

-- Amíg nem mond ki dolgokat, nem tud velük szembe nézni. Itt van az apja? Ilyen az apja? Mint ő?

Rámutattam a jó apára.

-- Meghalt.

-- Meghalt. De ilyen volt?

Halál, szenvedés, születés, öröm, bánat, sokszor bánat, meg menekülés van a csoportokon. A halál sem akaszthat meg, mert te abban a pillanatban segítő vagy, nem ember. Hideg fejű valaki, aki mérlegel, azonnal dönt. A halál a fontosabb, vagy annak kimondása, hogy:

-- Ilyen apa volt az apja?

-- Ilyen volt.

És ömleni kezdett a szó. Zsarnok apa, megalkuvó-hallgató anya. Apa nem ivott. Csak a nagy elvárás a család felé. Engedékenység az anyától („Szegény gyerekeim!"), félelem. Gyengéd próbálkozás egy válásra, válaszul agresszió. „Van valakid?!" Visszakozás. A gyerek előtt. Aki úgy gondolja, nekem is olyannak kell lennem, mint az anyámnak. Apai nagyszülők virítanak: „Milyen gyönyörű kislány!" Nesze, egyed meg. Ott a nagypapa a zsarnok. Az apa ezt látta, ezt használja." (Csernus, 108. o.)

Zsarnok mindenütt van. Zsarnokok nélkül nem megy. Nálunk a nagymama (apu édesanyja) volt. Velünk, unokákkal nem. Amolyan tipikus akarnok -- és nem is direktben; szépen, csendben, láthatatlan szálakon, finoman manipulálva mindenkit. Nem ritka az ilyen. Mondom, zsarnok mindenütt van. (Mama története ettől azért mélyebb. Értéséhez fontos elmondanom, hogy története egy tragédiában gyökerezik. A háború idején egy este orosz katonák egy német tiszturat kerestek, mama testvére nem tetszett nekik, kivették... és az udvaron, a család szeme előtt verték halálra. Feri bátyánk elment, és vele mama egészsége is. A történetekhez képest rendezett lélekkel élt, tudott szeretni. Néha összetört, zsarolt; én mégis azt mondom, ha egy zsarnok sem lenne rosszabb, nagyon szép lenne ez a világ. Szeretem nagymamát! Apámat is, bár az ő zsarnoksága, önfejű akarnoksága már egy atombomba pusztításával ér föl -- ha a mamáét mondjuk egy kézigránát pusztításához hasonlítanám.)

„Mémek: a viselkedéssel átörökölt viselkedési formák. Anyai nagyszülei hallgató emberek. "Kislányom, én nem tudok helyetted elválni!", mondja az anya, "Ne mondd az apádnak, tudod, milyen gyenge a szíve, nem bírná el, képzeld, nem is tudom, mit fogunk csinálni, ha apádat kirúgják, így a nyugdíj előtt? Magas a vérnyomása, jaj mi lesz velünk, ha kap még egy infarktust?"

Anyá hallgat. Szenved. Vastagbélgyulladás. Hasmenés.

Mindig enged.

A serdülő lány, amikor egyszer hazaér, szanaszét szórt gyógyszeres üvegeket talál. Mentősök. Riadtság. Félelem a szemekben. Szomszéd néz rá.

Anya az ágyon. Hallgató orvos és mentősök dolgoznak. Már fél órája. Feláll az orvos. Tudja a lány, de nem hiszi. Az orvos ránéz.

Meghalt a lelke több évre. Talált valamilyen üveget. Rózsaszínű lett a világ. Nyugodt lett. Nem látott. Apa összetört. A zsarnok magával foglalkozott. Nem adott szeretetet, önmagát sajnálta." (Csernus, 109. o.)

A mémek... Több ez. Kulturális alapegységek. Nem csak a viselkedés mintázatai, de a gondolkodásé is.

A Magna Materek lélekszárkányok: mások életét akarják élni, néha -- mint a fönti esetben is -- épp úgy, hogy épp azt mutatják, hogy ők nem avatkoznak bele, és passzivitást kérnek. Exanyósom is folyton ezt tette: „Csak apátoknak ne szóljatok!”, a férjének meg: „Látod, ezt sem mondták el Neked!”. Játshmák. Oszd meg és uralkodj! -- a recept adott és működik.

Működik az, aminek tragédia a vége? Mert mindig tragédia a vége. A lány esetében is... meghalt a mama. És a mi esetünkben is... elváltunk.

Csak a zsarnok szerepe vitathatatlan: csak önmagával foglalkozik, nem szeret, önmagát sajnálja. Mit ér meg egy szerep? És mit ér a lét, ha már csak egy szerepet fölvéve van benne értelem?

„Sokszor a csoportot ilyen pillanatban abbahagyom. A jó apa meglátta a tízéves gyermekét harmincegy éves korában.

-- Köszönöm szépen, a csoportnak vége.

Úgy gondolom, hogy nem kell mindent elmondani. az események beszélnek helyettem is. A csoporton részt vevő emberek ezt sokszor továbbgondolják. Ha meg nem, akkor az az ő dolguk.

Én mindenestre kifacsartam magam. Ilyenkor utólag fejbe vágunk az érzelmek, le van rádiózva az agyam. Megyek a folyosón, és mondogatom:

-- Majd később beszélünk, majd később beszélünk.

Általában ilyenkor tele van a fejem indulatokkal, érzésekkel, és meleg is van, kimegyek a főbejárathoz, leülök a kőre, és bambulom a parkot. A fák hajladoznak, a levelek mozognak, süt rám a délutáni nap, a kő meleg. Olyan jó élni. Köszönöm az életnek, hogy ilyen helyen dolgozhatok, de nap mint nap, ha kell, sokszor meghalok.

És nem gondolok semmire. Fél órát. Régebben ilyenkor cigiztem, de most nem gyújtok rá. Jó így ücsörögni.

Majd megyek vissza. Jönnek az újabb és újabb emberek. Meggyilkolt lelkek és gyilkosok is egyben." (Csernus, 109-110. o.)

Oké, akkor majd később beszélünk. Most nekem is tele a fejem mindennel. Holnap nem lesz Narkóma. Szép hétvégét Mindenkinék! Hétfőn a Péntekkel folytatom. (cet 12.34h)

2004. augusztus 30., hétfő

Péntek -- Apák NAPja (fejezetcím, 113. o.)

„Szupervízió: amikor az emberek dolgairól beszélünk. Mi történt a különféle csoportokon, ahogy a segítők látták. Különböző szempontokból." (Csernus, 113. o.)

Mert a segítők is különböző szempontokból látják. Saját csoportjuk, a bennfentes gyógyítás neve szupervízió. Koreográfia, rendezés, összehangolódás -- ütem és ritmus. Amúgy a nagy családi beszélgetések is szupervíziók, de egyéni meditálásaink is. Egyeztetés múltból (események, történések -- megélés, való), jelenről (érzelmek, benyomások -- a lét megélése) és jövőről (álmok, vágyak, tervek, célok -- lehetőségek, távlatok). Ez a napló is szupervízió. Úgy értem persze, hogy nem önmagában -- hanem az olvasóban válik azzá: benne már a könyv (a Drogma természetesen), olvasta, érlelte, van róla egy lélekélménye... és most kószolgatja e napló sorait, olvassa,

érleli, és van/lesz róla egy lélekélménye... de a lényeg Benne van/történik/él! És ez a szupervízió: a leszűrődő való, amit számára mindez jelent -- és ebben már benne saját élete: élményekkel, érzelmekkel, távlatokkal. Szép hetet Mindenkinek! Ma még folytatom. (cet 9.13h)

A hatalom napja.

„az IMEI-ből (Igazságügyi Megfigyelő- és Elmeorvosintézet) hozták, kényszergyógykezelés után. A pszichésen beteg ember, ha bűncselekményt követ el, és a bíróság úgy dönt, hogy odakerül, akár a büntetését is letöltheti ott. Mikor ott vége, hazaküldik. Ha meghaltak a hozzátartozói, akkor egy szociális otthonba.” (Csernus, 113. o.)

„[Csak így zárójelben, hogy lássuk egy kicsit a közép-európai lélekgyógyászat eme érdekes oldalát. Ha Földigilisztá nevű barátunk, tegyük fel, valóban skizofrén (vagy bármely egyéb komoly elmebetegségben szenved), és mondjuk a boltban elbambulva zsebre vág egy Sportszeletet, olyan meghurcoltatásban lehet része, amelyet átlagpolgár el sem tud képzelni.

Egyszer fültanúja voltam az egyik orvos-szakértői intézetben egy vizsgálatnak, ami pontosan az említett esetet boncolgatta. Gilisztá úr negyven körüli, zavarodott fiatalember, akit természetesen nyugdíjas édesanyja kísért el a meghallgatásra (mellesleg száz kilométert vonatoztak ezért, majd két órát várattnak őket). Az elmeszakértő néni úgy beszélt Földigilisztával, mintha amaz tízéves lenne, fél óra után már kiabált vele, és azzal fenyegette, hogy elküldi három hónapra egy zárt intézetbe alaposabb vizsgálatra, ha nem ígéri meg, hogy többet ilyet nem tesz. A szerencsétlen sírva, tekerőzve fogadkozott, édesanyja szintén, végül az elme-néni nagyvonalúan megkegyelmezett, és elengedte az urat egy olyan papírral, hogy valószínűleg nem kell számítani arra, hogy a cselekményt megismétli, bár rendszeresebb orvosi felügyeletre van szükség.

Ők hálálkodva el, én pedig akkor döbbsentem rá, hogy az elme-néni megtehetné volna, hogy akár több hónapos zárt osztályos kezelésre javasolja Gilisztát, mivel mondjuk "jelenlegi pszichés állapotát tekintve súlyosan labilisnak, kórosan kiszámíthatatlannak és a társadalomra különösen veszélyesnek" találta.

Ha a Gilisztának van ügyvédje (pénze), aki foglalkozik az ügyvel, akkor persze nem olyan egyszerű a dolog, de sajnos a többség nem rendelkezik ilyesmikkel, ezért az ő szempontjukból egy pszichiáter egy ilyen intézményben ugyanolyan teljhatalom, mint a maga posztján a rendőr, a bíró vagy akár egy önkormányzati ügyintéző, akiknek a jó- vagy éppen rosszindulatán, pillanatnyi hangulatán (milyen volt az ebéd, hisztizett-e otthon a gyerek, meddig tart még a munkaidő) szó szerint sorsfordító döntések eredménye múlhat. És az a tény, hogy mi sokan tisztában vagyunk egy ilyen ember hatáskörével, még nem feledtetheti el, hogy az átlagpolgárok jelentős részének az Orvos (a Rendőr, az Önkormányzati Irodista stb.) egyértelmű tekintély, aki olyan dolgokat tehet meg, amiket nem akárki. Az Orvos ráadásul az egyszerű Gilisztá szemében szinte varázsló, aki sok év tanulás után rengeteg titokzatosságot tud (még latin szavakat is), ezért még csak megkérdőjelezni sem szabad, amit művel, merthogy ki vagyok én ahhoz.

Szóval gyakran irdatlan hatalmuk van, amivel néha vissza is élnek.

Istennek hála, hogy a Csernus osztályos orvosként dolgozik a Lipóton, és nem a Belügyminisztérium alkalmazottja valami kocka alakú intézményben. Zárójel bezár.]” (Alfonz, 113-115. o.)

Ez azért nem csak hatalom. Először is feladat és felelősség, mert azt a beteg lelket vissza kell irányítani a belátás pislogó fénye felé. Intenzív ingerek -- ahogy a doki mondaná. (A Gilisztá nevet amúgy nem érdemli meg. Őt nem egy rohadt Narkós uralja, aki előtt önmagát összeszarva csúszik-mászik, menekül. Nem! Ő beteg... és egy Narkóssal ellentétben nem is vette a betegségét. Csak a rend kedvéért.) Másodszor mérce is -- mert hülyék mindenütt vannak, felelőségben, hatalomban is. De tőlük meghurcolva lenni

dicsőség! Ez persze a meghurcoltatottnak nem vigasz... És persze hatalom is, nem akarom ezt a részét sem elvitatni.

Tegnap mentem Budapestre, és még helyben, Miskolcon a villamoson hallom, hogy idősebb emberek nem messze tőlem beszélgetnek. Hatalomról. Hogy *ő* akar -- mutatva rám -- *Tervhivatal*! És hogy az *kellene még csak, semmi más*. Na, legalább tudom, hogy helyben is van olvasóm. Azt is, hogy érdekli őket, mert hisz, ha nem érdekelné, nem vitatnák meg. Ez is hatalom -- pontosabban: befolyás. Menjünk sorba, először az ellentétéről néhány szót. Szó sincs, és nem is volt Tervhivatalról. Stratégiai Minisztériumról gondolkodtam csak. A kettő között mérföldek vannak különbségben. A Tervhivatal kolonc volt az ország nyakán: előirányzott, előírt, kötelezett -- sokszor hülyeségeket, elrugaszkodva a valótól. Még a kilencvenes évek elején is hírlett, hogy Oroszországban megbüntettek egy elnököt, mert a tsz túl jól teljesített. Ennek valóban semmi értelme. De nem az alap a rossz -- csak a módszer. Tervezni igenis lehet, mi több kell! A tervezés nem más, mint előre gondolkodás, hogy ne a bajban jussunk el a gondolkodásig, hanem gondolkodva kerüljük el a bajokat, kormányozzuk nyugodtabb vizekre hajónkat, boldogulásunkat. De ezt is ketté kell venni: van stratégiai tervezés és van stratégiai menedzsment. A Stratégiai Minisztérium feladata a tervezés, nem írna elő semmit, nem követelne meg hülyeségeket -- sőt, döntési joga sem lenne. Alternatívákat dolgozna ki: a jövő lehetőségeit -- és hogy akkor milyen válaszok képzelhetők el, melyik merre vihet. Ezeket dinamikus követné, módosítaná. Ez egyébiránt nem saját találmány, nyugaton, pl. Németországban, alapítványi háttérrel működnek ilyen ún. *Ötletgyárak*. Ott már felismerték, hogy ez egy ilyen dinamikus világban a nyugalom, a fejlődés, a jövő, a siker alapköve. Lehet másként is. Van, ahol ez a feladat tudományos körökben marad, van ahol a politika szintjein szétszóródik, van ahol a titkosszolgálatok vagy a fegyveres testületek végeznek hasonlóan -- de ilyen, mint kishazánkban, hogy nyakunkon a baj, és még akkor is „Majd meglátjuk!”, hát ilyen még nem látott a világ.

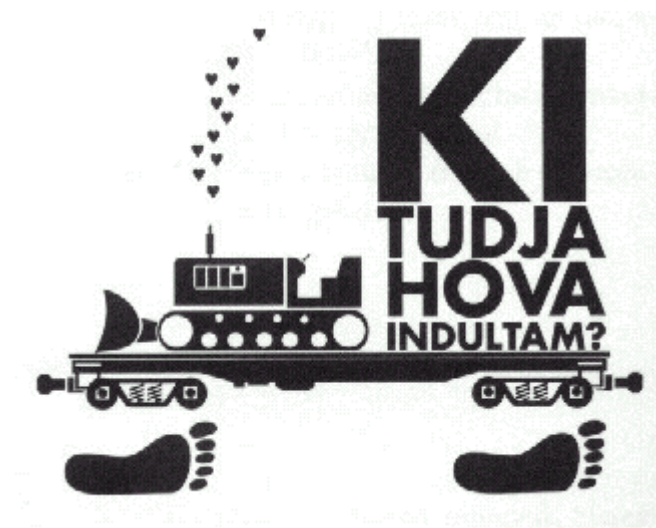
A világ, mely az elmúlt napokban két dolgot emlegetett rólunk, magyarokról. Azt, hogy **puccs**, és azt, hogy **dopping**. (1) El kellene töprengeni azon, hogy a választásokat megnyerő párt, ha nem éri el az 50 százalék + 1 főt, akkor is meg kellene kapnia ezt a képviseleti létszámot. Például elér 42%-ot, de győz, akkor övé az 50 százalék + 1 fő, a többi hely pedig oszlik a többi párt között az elért százalékuk arányában. Tudom, ez is naivitás -- és jelen helyzetben nincs is sok esély arra, hogy átverhető legyen a parlament szavazógépezetén. Azért a két nagy értelmes dologért összefoghatna -- már szerintem. (2) A dopping. Az is Narkó -- tessék ennek tudatával, szigorával büntetni! A doppinggal élő Narkós! -- vegyük tudomásul, ahogyan a szegényt is tudomásul kell vennünk. De tovább megyek: az edző, az orvos, és mindenki aki tudott róla részese csalás büntettének (az éremmel anyagi/és anyagi haszonra beváltható erkölcsi haszon is jár), ugyanakkor díler (erre is van jogszabály), és mivel ezek a szerek ölnek, nyugodtan rájuk verhető a gyilkossági kísérlet is! Ne a támogatást tessék elvenni, ne a tisztességes többséget tessék büntetni! A szemetet kell a szemétkosárba dobni!

Hát ez kitérő volt. Azt mondtam, sorba megyek. A hatalomról és a befolyásról akartam még néhány szót. Mindent energia működtet (lehetne a fizika tartalmáról beszélni, munkáról és hőközlésről, entrópiáról és információról, de ez itt most nem fontos). A világot is, a lelkeket is energia működteti. Ez az energia különböző csatornarendszereken jut el egyik helyről a másikra. Ilyen csatornarendszer a gazdaság, de ilyen a szociális háló, ilyen a kultúra, és még sok egyéb (most csak társadalmi szinten nézve). Ezekre a csatornarendszerekre rendszerint a szűkösség jellemző -- több energiát (környezeti tényezőt) be tudnának fogadni, szét tudnának osztani. Működésük maga a gazdaság, a döntési pozíciókért (az elosztás feletti döntés jogáért) folytatott harc a politika. Döntési pozícióban lenni: ez a hatalom. Befolyásom akkor van, ha a hatalom valamely embere, jobb esetben valamely csoportja figyel rá, hallgat rám. Ilyen befolyással bíró ág például a média (sokan hatalmi ágnak tekintik, pedig nem az -- csak

befolyása van). Befolyás két úton is megvalósulhat: közvetlenül, erő által (ez az erő lehet gazdasági szerep, társadalmi érték, személyi tőke: pénz, tudás, tekintély); és közvetetten is (ez a média útja is -- ilyenkor nem a hatalom pozíciójára irányul a befolyás, hanem emberek kellően nagy csoportjára, akiktől függ a hatalmi pozíció embere, jövője). (cet 15.06h)

2004. augusztus 31., kedd

Szép napot mára! Nézzetek be a fórumba²⁹ is! Nem vagyunk sokan, de például tegnap **Juli** írt valami nagyon szépet, egy álmomvalóságot a lélekről és a tükrök fontosságáról. Köszönet érte! Érdekes megnézni, elolvasni -- és ha már ott vagytok, írhattok Ti is! :)

(Egy rajz a Drogma 112. oldaláról.)

(„Ez az érzések kimondásának a könyve. Mert az nagyon fontos, hogy ki tudjam mondani, amit érzek, ne szépítsek, ha fáj, vagy ha félek. Hármunk története a talpra állásról, véleményünk az önbecsapásról. A miénkről is.

Hárman ülünk. Innen indulunk.” (Csernus, 10. o.)

Ez az érzések megélésének a naplója. Úton vagyunk, messze már a kezdet, és van előttünk is még vándorút. Ahány lélek, annyi út. Ahány lélek, annyi félelem, annyi öröm, annyi menekülés, annyi megélés. Önbecsapás is -- és nekem is vannak saját bukásaim, önbecsapásaim, torzióim. Meg ünnepeim is -- lélekörömkatarziszok. Csak egy vándor vagyok. Úton vagyok.)

„egy nyolcvan körüli néni, aki többször volt kezelésen, skizofréniája miatt. A tudathasadás egy külön sztori nála, de a korral egy kissé el is butul. Nem véletlenül mondják az öregekre, hogy olyanok, mint a gyerekek. Az elbutulás az, amitől én is tartok.” „Most, hogy belegondolok, ha bekövetkezett, nem is tudok róla, hogy elbutultam!” (Csernus, 115. o.)

A gyerek még nem ismeri a világot, nincs felelősége -- vagy nem nagyon érzi, látja át még. Az öreg meg már ismeri... azt hiszem, kineveti. Már ha lélekben is öreg, mély, bölcs. Ismeretlen, vadon... a világ, melyben élünk... életüket töltünk megismerésével, mégis lényegtengerének partjait járjuk még ma is. És még sokáig. Nem nehéz elbutulni, eredendően sem tudunk semmit.

²⁹ forum.supergamez.hu/forum.php3?azonosito=narkoma

Az elbutulástól nem félek. Az örület ismeretlenségétől már jobban. Azt hiszem, egy jovialis, a maga csendességében örült lélek békés és nyugalomban él. De egy intelligens, forrongó örült... hát az Úr mentse meg önmagától, és a világot tőle. (cet 10.51h)

„Most gyújtani fogsz, Caesar? Az örület a nagyok kiváltsága. Tiszteljük benned az örültet, Róma pedig megérett egy újabb égetésre. Hiányozni fog szellemi jelenléted, de ha át kell lépned az örületbe, ne habozz!” (Dobai, 115. o.)

Van-e döntés? Vagy épp az az örület, amikor már nincs döntés? Az örület a nagyok kiváltsága. Mitől örült valaki?³⁰ -- kérdezte John Nash. Mert igen: zsenik és örültek³¹ -- a kapocs erős: a zseni sem tudatos³². (Erről már írtam és idéztem, most csak egy linket teszek rá... érdemes visszanézni.)

„Elmebetegség. Bekövetkezte különböző reakciókat vált ki az emberekből. Szimplán azt gondolják, dilis, a sárgaházban a helye.

Érthető. Félünk az ismeretlentől.

A bekattanás amúgy nagyon érdekes. Különböző szemléletek vannak. Az orvosok máig vizsgálódnak, újabb és újabb szempontból fedezik fel”

„Bekattanás. Lehet egy világváltás. Olyan súlyos életek vannak, hogy könnyen felfogható az egyén menekülésének a realitástól, mint a pia vagy az öngyilkosság. Hajlamos inkább fantáziálásra, teremt magának egy másik világot. Lemond a gyermekeiről, a barátairól, a környezetéről.” (Csernus, 115-116. o.)

Az örületről pár éve ezt írtam: „Ha valaki például azt állítja, hogy ő médium, s magas, fekete ruhás, csuhás "fénylénnyek" diktálnak neki, akkor a következő esetek lehetnek: (1.) Igazat mond. Ez egy izgalmas lehetőség. (2.) Nem mond igazat de erről nem tud -- saját meggyőződése és átélése (!) szerint minden egyes leírt szó, s az eredetük története valóság. Ebben az esetben beteg, akit nem minősíteni kell, hanem segíteni neki a gyógyulásban. (3.) Nem mond igazat, és erről tud is. Ekkor hazudik a "médiumunk". Más lehetőség nincs.” „mit gondolhatunk ma az örületről?”

„Az örület tabu. Az örült mindenkit megrettent s eme elrettenésnek az oka kettős. Egyrészt félünk, már-már irtózunk a gondolattól, hogy minket is érinthet a téboly valamely típusa, másrészt nem igazán értjük az érintett emberkéket, így félünk környezetük lenni. Félünk, hogy megértenének-e akkor minket? Rettegünk, hogy megértenénk-e önmagunkat ama napokon. S mi van, ha igen? Attól félünk talán, hogy megértenénk "valamit", s értelmét veszíti hétköznapijaink hazug megalkuvásainak sorozata, meg-alkuvásaink pokla? Az örült környezetét egy másik, való világgal szembesíti, folyton kihívást jelent. Darnel Christian szavaival élve: "Vagy része vagy a megoldásnak, vagy része vagy a problémának." -- megalkuvás itt nem létezik.

De mi is az örület? Egy átlagos, hétköznapi szinten normálisnak tartott ember a környezeti ingerek, hatások kb. tíz százalékát fogja föl tudatosan. Példának okáért egy nyilvános helyen, mondjuk egy színházi előadás után az aulában majd mindenki beszélget. Ám a teremben hallható hangok támadásától megvéd egy biológiai szűrő. Ugyan fülünk az összes halható hanghullámot veszi, azonban tudatunkban csak 8-10 százaléká jelenik meg. Annyi, amennyivel épp kommunikációra képesek lehetünk. Ha ez az érték növekszik, ha nem szűr a szűrő, akkor lesz a baj. Úgy húsz százalék körül már jelentkeznek a hallucinációk. Ezt érdemes kipróbálni! A szűrő kifárasztható, s egy rövid időre akaratlagosan is kikapcsolható. 48-72 órányi ébrenlét után -- egyedüllét és bezártság esetén az idő lerövidül! -- már jelentkeznek a hallucinálás képi-hangzási formái. Biokábítószert? Ha a szűrőm annyira

³⁰ Hivatkozás az augusztus 5-én írottakra.

³¹ Hivatkozás az augusztus 6-án írottakra.

³² Hivatkozás az augusztus 21-én írottakra.

rossz, hogy a külső ingereknek már úgy 30 százaléka tudatosul, akkor jelentkezik a téboly. Érdekes kérdés, hogy igazából ki az őrült? -- az, aki a való világ ingereinek harminc százaléka alapján alkot képet, s úgy, ahogy viselkedik, vagy az, aki csupán tíz százalék birtokában minősíti az előbbit? Aki többet lát, annak a képe hitelesebb. Vágjunk szét két különböző képeslapot 100 téglalappá, majd vegyünk ki találomra az elsőből 10-et, a másodikból 30-at. Melyik képet érezzük teljesebbnek? Persze egy érzelemmel telített, vagy egy még ezt is fokozó művészi festménynél a 30 részlet sem ér semmit." (Sánta Csaba: Fekete lyukak a tudatban, részlet; In.: Y-akták, Élő Európa Alapítvány, Bp., 1999., 123-124. o., kis mértékben javítva)

„Megbocsátom a menekülést.”

„Nem lehet ráerőltetni az élet menetére azt a következetességet, amit várok. Az ember néha ilyen, olyan, vagy amolyan, sokszor még olyanabb (és én általában ilyenkor találkozom vele), néha gyáva, néha még menekül is, talán le is tagadja. Én is.”

„Nem szeretem az értékrendeket, de sajnos egyet már szereztem. Abban a menekülés, inkább a gyávaság, ijesztő státuszban van, már majdnem perverz. De van ennek a nagyon hibás érték-rendnek egy másik faktora. Minden embernek joga van a szenvedéshez, a kicsinyességhez, a gonoszsághoz, és egyáltalán rossznak lenni, aztán meg kinyírni magát, ha mást nem, a kurva életbe.” (Dobai, 116. o.)

A megbocsátás is menekülés. Néha jó menekülni... (cet 20.44h)

2004. szeptember 1., szerda

Szép napot mára (is)! „Imádok kávézni, viszont fél éve nem gyújtottam rá.” (Csernus, 120. o.) A kávé és a pipa keretezik napjaim. Egy Omniával indul a nap (majd követi még néhány napközben -- anyum férje mondta: „már hobbiból iszod”... és igaza volt, imádok én is kávézni, szenvedély). Nyugtató szenvedély. Engem mindig megnyugtat a kávé -- zamatmeditáció. Kicsit az esti pipázás is (bár az utóbbi időben ez sokszor nálam is kimarad) meditáció. Mélységszenvedély. A kávé egy pillanatnyi szünet, megújódás -- rögvest. A pipa érlelés, áttekintés, kitekintés -- időszárnyalás. Néha lefagy az idő.³³

„Dolgozom. Két óra van. Kopognak. Bejön egy jókedvű, izgatott nő. Elsőre nem jegyeztem meg a nevét. Egy csokit kezdtem majszolni, ebédidő volt.” (Csernus, 120. o.)

„Elsőre nem jegyzem meg a nevét” -- igen, nem mindig vagyunk jelen. :)

„-- Parancsoljon!

-- Azért jöttem -- mondja --, hogy ön a menekülésről beszéljen nekem.

-- Micsoda? -- hökkenek meg egy pillanatra. -- Én miért beszéljek a menekülésről?

-- Láttam a tévében. Mondjon bármit, kell valami lökés, olyan seggbegrúgásféle!

No fene, egy újabb akarnok ember, aki szeretne velem találkozni. Bejön, és megmondja, mit csináljak. Szeretem az ilyet.” (Csernus, 120-121. o.)

Az akarnok emberekben az a rossz (és persze a jó is), hogy szembesítenek saját akarnokságunkkal. Ha mi magunk nem lennénk nehéz emberek, könnyebben viselnénk mások körülményességeit.

³³ Hivatkozás a Dragon sors(OK) című regényem első fejezetére

(matfiz.uw.hu/karmatura/dragon_01.html).

„-- Mivel foglalkozik?

-- Szociológus vagyok.

Majd elmeséli, hogy eddig nagyon sok mindent csinált, egyetem, munkák, külföld.

-- Hány éves?

-- Sok. Harmincnégy.

Képzeltjenek el egy nagyon vibráló embert, akinek a sebességtől az arccsontjaira kezd rászáradni a bőr.

-- Három év van közöttünk.

-- Három? Biztos az én javamra.

-- Egyedül él?

-- Jó kérdés. Férjnél vagyok.

-- Jelenleg dolgozik?

Dolgozott, nem azt csinálta, amit szeret, helyette pénzt keres.” (Csernus, 121. o.)

Időnként megesk, hogy az élet fontos dolgaitól nem jut idő élni. Meddig fontos a fontos? És miért visszük tovább az értelmetlenség csatamezejére is?

„Egyelőre a beszélgetés semmitmondó, de érzem, minden pillanatban történhet valami. Ilyenkor megtévesztő vagy semmitmondó testtartást veszek fel, majd lefolyok a székről, de minden idegszállammal figyelek.” (Csernus, 121. o.)

A sokatmondó semmitmondó. Várakozó álláspont. De milyen érdekes! Mert van passzív várakozás -- vigyen a sors, mit bánom én... És van aktív: lélekportálás a holnaputánba, teremtve a holnapot.

„-- Szülők? Egy pillanatnyi megingás.

-- Anyámat gyűlölöm. Kiskoromban nem kellett nekem. Apámmal sem vagyok jóban. Apám már nyugdíjas, de mintha már nem is lenne.

Érdekes fordulat.

-- Olyan, mintha már nem lenne?

-- Igen -- feleli gyanútlanul.

-- És elbúcsúzott már a halott apjától?

-- Nem értem -- zavartan mosolyog.

-- Ha olyan, mintha már nem lenne, akkor leült-e vele, mondjuk így: "Figyelj, apu, mivel tőled semmilyen apai érzést nem kapok, a mai nappal megszűntél számomra létezni mint apa, ezután már nem foglak apunak szólítani, hanem Józsinak, Pistának, Palinak."

-- Mi is az apja neve?

Egy darabig nem szól semmit, csak a szeme kerekedik.” (Csernus, 122. o.)

Nem olyan könnyű az... Nem megy a levesbe! Az érzelmek -- szerencsére -- nem tudatosak. Fájó, mély sebek... de mégis közös batyuk, lélekkapcsok. Ez a búcsú jó ötlet -- mert katarzusra kényszerít. Vagy búcsúzol, és lezárod... vagy tudomásul veszed, hogy több ez benned. Rendszerint több. (Az én apám Pál. Ő már bocsánatot kért. Az sem könnyű... nincs bocsánat... de levesbe küldés sincs... emészt a lélek.)

„-- Azt hiszem, most sírni fogok -- mondja, és elkezd zokogni.

Az őszinteség mélységeket nyit meg. És sok könnyet hoz. Nincs zsebkendőm, aki sír, az gondoskodik a zsebkendőről.” (Csernus, 122. o.)

Ez most mély... „aki sír, az gondoskodik a zsebkendőről”... Nincs ilyen mély lélektudat. Úgy már nem érdemes. Sírni is csak szabadon, amikor jön. Érzelmekre nem szabad készülni! -- már szerintem. Épp tegnap idéztem a viasat3 csernus fórumán Comenius jelmondatát: „*Omnia sponte fluant -- absit*

violentia rebus." (Minden szabadon folyjék, maradjon távol a dolgoktól az erőszak.) -- és ez főként a lélekre igaz (ezért is vezérelte az egyik legnagyobb lélekművest). Bár, ha a lelkekre igaz, akkor már mindenre. Amíg pedig a lelkekre nem, addig semmire sem.

„-- Hazudik. Nagyon is szereti az apját -- mondom egy kis idő múlva.

Nem szól semmit, csak csorognak a könnyei.

-- Azért csinált ennyi mindent, hogy ezt hallja: "Szeretlek, kislányom." Vagy egy ölelésért? -- kérdezem.

A fájdalomnak szintjei vannak. Eszembe jutott, sokáig azt hittem, hogy az apám nem szeret. Ahogy írom, elérezékenyültem. Mert ezt egészen addig hittem, amíg elindultam tizennyolc évesen Budapestre, és a szüleim kikísértek a buszállomásra, és elbúcsúztunk. Akkor apám úgy megszorított, hogy csak na, és láttam könnyeket a szemében. Akkor döbbsentem rá, hogy egy olyan ember, aki nem meri kimutatni az érzéseit, mert parasztgyerek volt, és kemény az élete, a szülei nem mondták vagy mutatták neki, hogy milyen érzés szeretni." (Csernus, 122-123. o.)

„Most erre mit? Sírjam el magam?” „nekem is szorítani kezdett valami, amikor ott az apás résznél tartottam” „Nekem is van apám.” (Dobai, 123. o.)

„a világon kábé öt olyan téma van, nem több, ahol a dokival hasonlóak a fogalmaink, és ez az egyik. Sírj te is nyugodtan, Dobai, ha már szorít az a valami, elvégre neked is van apád. Ha már nem lesz, pontosan ez a mai sírásod fog segíteni, mert utólag, későn, hidd el, a sírás sem lehet már olyan, mint most, amíg van kiért.” (Alfonz, 123. o.)

Az érme két arca. A narkós forrása is hasonló -- ő legalább önmegvalósít. Akar valamit, elindul egy úton, harcolja a maga igazát -- önmegvalósít. Rossz út -- zsákutca. De ő mégsem a közöny embere. Nem élő halott -- mint oly sokan. Ez érték. Kihasztnálatlan. Eltékozolt. Erről viszont nem ő tehet. Apám szokta mondani, hogy én lenézem az átlagembert. Nem! Elmondtam már, leírtam már párszor (sokszor), hogy nincs így! Én értük zsörtölök, nem ellenük. Látom bennük a többet, a jót, az értéket. És el is várom azt! Elvárom azt a lélekminőséget, ami bennük van! Ha nem várnám el, akkor nézném le... De tudom, hogy képesek a jóra, a jobbra. Alapjáraton senki sem rossz -- csak ez a világ sokszor megtöri a lelket... és ez olykor csak annyit tesz, hogy fél és passzív. Közöny ember. Élő halott. A narkós már több. Az egy rossz út -- zsákutca. De sok út van. Vannak jó utak is.

„-- Írt már az apjának levelet? Olyan őszinte levelet?

-- Levelet nem, de írtam egy könyvet. Egy sokarcú emberről szól, de még nincs kész.

-- Egy őszinte levelet? -- ismétlem meg.

-- Hazudtam. A könyv kész. Nem merem kiadatni. Valaki olvasta, akinek már meghalt az apja, és a sírással küzdve mondta, hogy őt juttatta eszébe.

-- Hogy hívják magát?

-- Juditnak. De kérem, ne szólítson így. Jutka a nevem. Az anyámat is Juditnak hívták.

-- Kedves Judit. Gyűlöli az anyját, ezért a nevét is gyűlöli? De az anyja nem önt gyűlölte, hanem a saját felelőssége elől menekült, így önmaga elől menekült. Becsapta magát, és a halála dögglés volt. Azt mondta, hogy meghalt az anyja. Megdöglött?

Újra sírni kezd.

-- Gondoltam. Az anyjának büntetés volt, ahogyan élt. Nincs értelme egy halott embert gyűlölni. Persze megteheti. A maga élete. Hallgat és sír." (Csernus, 124. o.)

Nem szokás sötétben dögöltt kutyát rugdosni... -- ez egy régi mondás, és igaz. Ha ütnek az mindig jó. Két dolgot is jelent: (1) élsz, (2) látható vagy. Számolnak veled, félnek. A félelem már nem jó -- de ez már nem a te dolgod.

A doki itt csak visszadobja a labdát. Katarziskényszer. Búcsúzz, vagy fogadd el, hogy él még benned! Nincs rosszabb mint egy szakadék szélén egyensúlyvesztett állapotban kapálózni...

„-- Fejezzük be, mert ez már így is sok önnek. Ha folytatom, szétszakad.

-- De miért? Bírom! -- zokogja.

Én is szoktam ilyen lenni. Inkább megszakadok, mint hogy bevalljam magamnak: elég! Nagyképűség.

-- Jó -- folytatom --, na és mi van a párkapcsolatával? Rám mutat, és azt mondja:

-- Igaza van, ez a másik része a problémámnak. Rég szét kellett volna mennünk, de nem tettük. Az életem nagy része hazugság. Nem bírom.

Amikor megnyugodott, elment. Hogy végre írjon az apjának egy őszinte levelet.” (Csernus, 124. o.)

Kegyelemdőfés. A folytatás is, meg a levél is...

„Viszonylag régóta tudom, hogy az életem hazugság. Pontosabban kisebb-nagyobb hazugságok halmaza. Nem zavar.”

„Egy dolgot kéne érteni. Ezek jellemző emberi tulajdonságok. Emberek is vagyunk, nem csak állatok. De nem is istenek, mert azok meg is tudnák oldani, és azt hiszem, istenek nem is léteznek már.” (Dobai, 125. o.)

(1) Az igazság-hazugság relatív... Egyik sincs, és mégis, mindkettő akad bármiben. (Invariáns, talán tenzorral kellene leírni -- bár ezt gyorsan visszavonom. A mély, lényeges dolgokat nem szabad megérteni... nem mert nem lehet, hanem mert értelmük veszne a megértésben.) (2) „Emberek is vagyunk, nem csak állatok.” Melyik is ér többet? Amúgy ez most igaz, vagy hazug? (3) Szerintem vannak Istenek. Egy. „Minden és Mindenki EGY” (Richard Bach) Mindenhatóságukban nem hiszek. Az Isten is tenzor -- invariáns, nem kényszer: lehetőség, szabadság, szeretet. (4) Válaszokat várunk, megoldásokat, pontokat. Pedig csak utak vannak. Lehetőségek. Szabadság. Szeretet. Ennyi és nem több? Sem nem igaz, sem nem hamis... csak ennyi. De ez nem elég?

„Ha néha valamelyik ismerősöm úgy szeretne tükörbe nézni, hogy utána szarul érezze magát, rögtön a Csernust ajánlom neki, és soha nem csalódtam még abban a képességében, hogy a lehető legnyersebb formában az illető lelkébe rúg. Ha valakinek erre van szüksége, és még pattog is, hogy itt a másik pofám is, hát, puff neki, ő kérte. Ilyen esetekben legtöbbször ez működőképes, mert azok mennek hozzá ilyen egyértelmű öngyöttrő szándékkal, akiknek tényleg csak ez az egy lépés hiányzik ahhoz, hogy rendesen átlássák a bajaikat.

Csernusnál aztán jól ki van mondva az összes nyomor (vagy kiordítva inkább), utána jöhet egy megkönnyebbült sírás, oszt pár hónapra mehet minden tovább a normális kerékvágásban. Hogy hosszú távon mennyire üzemel ez az algoritmus, azt nem tudom eldönteni, sőt nem is akarom.” (Alfonz, 125. o.)

Nincs műtét vér nélkül -- és néha kell az ütés. (cet 9.15h)

2004. szeptember 3., péntek

Otthon voltam tegnap, megnéztem anyumékat. Időnként vissza kell menni a gyökerekig. Nekünk is fontos, meg nemcsak nekünk az. Kölcsönös. Lélekfontos. Ez egy lélekelv...

A doki is elvekről ír. Elvek és skatulyák. Na lássuk!

„Nagyon sokan vannak, akik szeretnének segíteni, akármi áron. Egy cuccost akarnak megmenteni a szerelmétől, a cucctól. Vicces. Vagy az alkoholistát a piától.” (Csernus, 126. o.)

„Cuccos”, „akármilyen áron is segítő” -- ez már két skatulya. Amikor diákok kérdezhetnek szabadon, hétköznapi témákról, önmagukról, tabubb témákról, akkor mindig „A barátom.../barátnőm...” dumával jönnek. Az önkéntes segítők többsége is ilyen. Önmagán akar segíteni, de valami még nem kerek. A lényegét még nem mondta ki -- önmagának sem. Csak köröz. A körmozgásnak időstabilizáló szerepe van (de erről majd fizikaórán). Tiszteletkörü a probléma körül. Forró a kása.

„A cuccos sokszor egy modern Robin Hood. Veszélyes vagy más, mint a többiek.

„Hogy ez a pasi milyen jó fej, milyen színes, vagány és még lővéja is van. Pörgős csávó, verda, buli, nem unalmas vele az élet. Jó, néha késik, nem lehet minden tökéletes. Többet is késik egy hónap után, de olyan jó fej! És az ágyban is kurva jó! Igaz, múltkor egy kicsit furcsa volt, meg gyanús pasik voltak körülötte, de hát valamiből élni kell. Nézd meg az őseimet, ők ezzel a nagy melóval mire jutottak? Apámnak sokszor volt már gyomorfekélye, anyám meg kapkodja be az idegbogyóit.

Jó, bevallotta, hogy cuccozik. De hát manapság ki nem? És olyan jó fej! Legalább elmondta. Néha-néha egy kis bulit mindenki megengedhet magának.”

Egy ilyen pasi kit szeret jobban, a cuccot vagy a nőjét? Milyen érzés másodiknak lenni? Ezt a kérdésfeltevést hosszú sztori előzi meg. Bebukások, hazugságok, csúsztatások, sumákságok, ígéretések:

-- De tudod szívem, te sokkal fontosabb vagy mindenkinél. Csak még most kell elugranom... Nem tart soká.

Arra a megdöbbenésre gondolok, amikor ezeket a kérdéseket felteszem, és a pasi arcán azt látom, hogy „baszdmegdoktor”, a csaj arcán meg azt, hogy „igazavandoki” (Csernus, 126. o.)

Azért ebben a Robin Hood dologban van valami. Nem oké az út, amin elindul a cuccos, de az, **amiért** elindul igenis sokszor van a helyén. Rögeszmeszerűen megismétlem: ezeknek a gyerekek (akkor is gyerekek, ha már nagyobbak -- döntéseikért képtelenek felelősséget vállalni, belátásuk korlátozott, vagyis gyerekek) önmegvalósítanak, és ez érték, rang, érdem... sokkal értékesebb mint a közönytucat emberek szürkén vak hétköznapi semmittevése. Rossz az út, járhatatlan, süppedő pocsolyába vezető zsákutca... de ők legalább mennek valahová. Szociopathia! Foglalkozni kellene kicsit nagyban és mélyen az általuk lélekélt személyközi buktatókkal, igazságtalanságokkal, szeretetlenségekkel... javítani kellene (bár ez nagyon rossz és csúnya szó is erre), amíg lehet. Lehet?

„Ezek a bármi áron segíteni akarók a *Párkapcsolati angyalkák*. Akik kihasználni vagy megmenteni akarnak valakit, akár akarata ellenére is.

Első típus: *Megmentőangyalka*. Évekig próbálja kiráncigálni a másikat a fülénél fogva a szarból, de egy idő után, amikor látja, hogy nem megy, jön a kérdés:

-- Hogy a francba? A szerelmem iránta nem elég ahhoz, hogy kiráncigáljam a cuccozásból? Mi ez, amit használ? Mitől jobb ez a szerelmemnél? Miért ne próbáljam ki én is?

Tehát a megmentő angyalka eltűnik, mert őt is meg kéne menteni. Mi van? Egy újabb pszichiátriai eset. Az jut eszembe, hogy az akarásnak nyögés a vége.

Második típus: *Kihasználóangyalka*. Nem a másik ember lelke a fontos, hanem az, ami neki nincs. Ez általában pénz. Pénzért mindent meg lehet venni, nem igaz? Így jönnek a lehúzások. Idősebb pasi, akinek lővéja van, és csapódik hozzá a csinibaba álmegmentőként: „Szeretlek szívem, persze, és

csak téged! Gyere ide, mackókám! (Mikor döglesz már meg?)" Persze úgy tesz, mintha fontos lenne neki az ember.

Harmadik típus: *Akarnokangyalka*. Neki sem a másik ember a fontos, hanem ő maga. Az ő érzései, véleménye, gondolatai. "Én diktálok, szívem, nincs gáz, te csak menjél be kórházba, majd én mindent elintézek, téged is." A másik nem mer ellenszegülni, bólogat, és közben feladja saját vágyait, elveit.

Negyedik típus: *Passzívangyalka*. Tényleg, mi a fontos? "Hát, én..., nem tudom, nekem jó így is, meg jó úgy is."

Őket gyönyörűen ki lehet használni, a Cápa ki is belezi őket. Lehet, hogy közben még jól is érzi magát.

A párkapcsolat másik résztvevője a menekülő ember." (Csernus, 127-128. o.)

Skatulyák. Amúgy nem rossz. Ezt a doki szépen végiggondolta. Én azért kíváncsi lennék a cuccos lélekboncolt differenciál-diagnosztikájára is.

„Én egy kicsit lemaradtam. Hatodszor olvasom az angyalkák osztályozását, és egyre inkább úgy érzem magam, mint ötödikben, amikor valaki bizalmasan felvilágosított, hogy a Darth Vader nem is annyira rossz ember." (Alfonz, 128. o.)

„Nagy előnye, hogy rendkívül egyszerű, és mivel egyszerű, sokan értik, vagy érteni vélik, ami fél siker. Sokakat érint, ettől lesz nagy statisztikája, ami kiválóan igazolja, vagy ha nem, akkor igazolni fogja." (Dobai, 128. o.)

Az egyszerűséget nekem még tanulnom kell. Nem tudom, bonyolultságom mennyiben narkó és mennyiben álarc, paraván. A „vagy érteni vélik” mondatrésztől jut ez eszembe. És két történet. Az egyik, hogy valóban nem mindig merik megmondani, ha nem értenek. Nekem sem mindig szokták. A diákokon már látom -- az életben még nem mindig. Szlovákiában szóltak csak rám, hogy „Csaba magyarul mondod, de akkor sem értjük”... Ez az egyik történet. A másik az önmegnemértés -- még az Y-akták idejéből (az Y egy magazin volt a Dunatext adásában, 1996-tól). Az egyik számba egy hosszú novella került. Maradt két képernyőoldalam. És írtam oda valamit, már a címe is elmebaj: „Ontológiaiáról dióhéjban”. Adásba került. Elolvastam... és nem értettem. Nem vettem ki, mert azt tudtam, hogy akartam vele mondani valamit. Vagy három nap múlva rá is jöttem... De hogy bárki más értette-e, és hogy mit, azt máig nem tudom. (cet 12.34h)

Fura hír törte ketté a napot. A Viasat3 szerződést bont a dokival, a műsor megy a levesbe. Miért? Miért dobjuk ki olykor (olykor rendszeresen) sikereinket is? Több minden eszembe ötlött. Elmesélem most sorban.

Az első Friderikusz Sándor szerződésbontása az RTL Klubbal. Hasítás-szerűen lett annak is vége. Két műsor ment, paralel: az egyiket Sándor vezette, a másikat Frei Tamás. Ez a történet szempontjából fontos. A műsor címére nem emlékszem, elmentem most a Friderikusz.Hu-ra³⁴, de nem lelem az Archívumban. A párhuzam fontos -- rögvést mondom is, hogy miért. Tamás akkor hívta meg Mónikát usaföldről; azt a Mónikát, aki arról híres, hogy lemajszolta az elnökurat. Amúgy egészségükre! Nincs ezzel semmi baj. Azzal volt inkább, hogy fizetett neki a tv-társaság egy egész szép összeget (szintén nem emlékszem már pontosan, de úgy néhány százmilliós nagyságrendben). A Sándornak meg akkoriban volt egy kampánya (erre szerintem sokan emlékeznek) a napi nyolcvan forint, hogy ennyivel segítsük az éhező gyerekeket. Ezen én felháborodtam, és beírtam a Friderikusz.Hungary.Nu webcím vendégkönyvébe (akkoriban volt egy ilyen, elég kezdetleges oldal, néhány link volt rajta a hivatalos lapokra, meg ez a vendégkönyv, nagyon kevés bejegyzéssel, kevesen is tudtuk, hogy van ...vagy egy rajongó csinálta -- bár én inkább máig azt hiszem, maga Sándor) valami olyasmit,

³⁴ Ez egy internetes cím, érdemes megnézni! www.friderikusz.hu

hogy nem szégyen-e kisemberek nyolcvan forintjáért koldulni, amikor a szomszéd műsor ennyit költ valakire csak azért, mert szájában volt az elnök „farka”... Valamikor délelőtt követtem el, egy kávészünetemben... este nézem a híreket, és látom, Friderikusz bent volt, felmondta a műsort, távozott. Ez is teátrális volt, emlékezetesen is az: a műsorigazgatónak ajándékozta az utolsó műsor kazettáját, hogy ezzel még tegyenek amit akarnak... Máig nem tudom, van-e kapcsolat a két eset között. Azt hiszem igen -- de ez csak saját megérzésem, ami becsaphat.

A másik, ami eszembe jutott, az a félreértések. Épp ott tartok a könyvben, és ezt akartam ma még beidézni, hogy Alfonz közre ad egy Csernus-magyar szótárt. Azon töprengök, vajon a doki ismeri-e, jól ismeri-e a magyar közviszonyokat. (Na, itt most dolgozott az öncenzúra. Inkább nem írom le, amit gondolok.) Hát, hogy mit gondol(na) róla, azt kb. tudom. Az én véleményem is hasonló. :(

Azért a magam részéről őszintén remélem, hogy ez a rossz is jóra, jobbra fog fordulni. Talán egy földi sugárzású csatornán, többeket elérve, többeknek segítve még sikeresebb lehet -- lesz. A problémák arra valók, hogy leküzdjük őket. Lélekmércék, hitelesítő erőpróbák. Hajrá Doki! :) (Itt és most nagy D-vel. Én általában, következetesen ragaszkodni szoktam a kis d-hez. És épp azért, hogy amikor fontos, akkor hangsúlyt tudjak adni, picurka jelekkel is. Szóval ez most egy nagy D-vel írt Doki, érzelmi felkiáltójel, ha tetszik kiállítás mellette.)

Jöjjön a szótár!

„Csernus - magyar szótár

- *nem érzi jól magát a bőrében -- az átlagember átlagos, napi érzését jelenti*
- *tudja az alapokat -- tud dolgozni, ki tudja törölni a fenekét*
- *gyenge -- képes ésszerű kompromisszumokat kötni*
- *szülő -- balek*
- *önbecsapás -- nem gondolkodik felesleges baromságokon*
- *bevallalja önmagát -- azt mondja egy kiscsoporton, amit hallani akarnak*
- *az ember felett uralkodó állat -- természetes emberi érzelmek*
- *még nem fizette meg a tanulópénzt -- ez a mondat semmit sem jelent*
- *őszinteség magammal szemben -- lásd "még nem fizette meg..."*
- *jó tulajdonságok -- amik mindenkiben ott vannak*
- *rossz tulajdonságok -- amik által kreatívak és egyediek lehetünk*
- *befolyásolható -- odafigyel a világra maga körül*
- *halál -- aktazárás, főleg kellemetlen adminisztráció*

(Alfonz, 131-132. o.)

Azért remélem, a Doki jobban ismeri a mi világunkat, mint amennyire Alfonz szótára helyesen fordítja őt... (cet 20.09h)

2004. szeptember 4., szombat

Negyedike -- a négy a Föld száma. Biztonság, stabilitás, otthon, család, anya, nő. **NŐNAP** (fejezetcím, 135. o.) Amúgy szombat -- a megpihenés napja. És a negyvenedik -- épp egy pusztányi böjt ideje. A mai nap egy szakrális sziget időtengerünk vad vizén. (Személyesen is emléknep, néhány éve e napon volt az esküvőm.)

Néha még matekórákon is tanítom: a nő a *hely*, a férfi az *érték*. Ne értsd szó szerint! Függvényeknél. Értelmezési tartomány (domain): hogy milyen x helyeken vesz fel értéket a függvény. **dx** -- differencia: ez már más jelöl/jelent, számomra a *női erő*. (De ez a történelemben is benne van: D-day... D-nap... a D nem a napot rövidíti... a D a Domain-t rövidíti, a területet... partraszállás... D-day, a partraszállás napja.) Értékkészlet (range), hogy milyen y értékeket vesz fel a függvény. **ry** -- a *férfi erő*... Csak elmélkedtem -- azt hiszem, ez nem fontos.

De ők is innen indultak: „**A szombati napot írtuk meg először.**” (Dobai, 138. o.) „**Egy nőnap.**” (Csernus, 135. o.) 2003. március 8., a Drogma születésnapja.

A Drogma horoszkópja (a www.asztroweb.hu webhely szerint):

„Született a Halak jegyében, aszcendense: Rák.

Uralkodó bolygója: Hold.

Az Ön számára a világ kissé elmosódott, a körvonalai szétesők, olyan, mintha tejüvegen át nézne mindent. Ahol más ember hangosan és magabiztosan mozog, ott Ön tétova és bizonytalan lesz. Gyakran saját szándékaival, céljaival sincs tisztában -- még abban sem biztos, vajon Ön akarja-e azokat, vagy valaki más... **A határok kérdése a legfőbb problémája.** Például az, hogy hol végződik az "én" és hol kezdődik a "te". És egyáltalán -- szükséges-e meghúzni ezt a vonalat? Ön nemcsak megérti más örömet és bánatát, hanem mélységesen át is éli. **A természetes önzés, az Ego által épített önvédelmi sáncok Önénél nincsenek sehol.** Érzékeny, nagyon is érzékeny állapot az Öné. Az élet farkastörvényeivel szemben képtelen megvédeni magát. Más emberek erős akaratának, mohó önzésének akár élethosszig is áldozatul eshet.

Ön akkor tud kiteljesedni, ha van kiért lelkesednie. Ritkán kezdeményez veszekedést, inkább eltűri a másik hibáit, próbálja beleélni magát a helyzetébe. Érzékenysége, a különböző lelki rezdülései utolérhetetlenek. Kitűnő betegápoló, **szeretetének és energiájának kisugárzásával is segíti a gyógyulást.** Szívesen tanul mások hibáiból, kudarcáiból. Ameddig nincs saját otthona, nincs egyensúlyban az élete. Fő törekvése tehát a saját otthon megteremtése, esetleg ingatlan szerzése, amiben jó szellemi képességei és üzleti érzéke is segíti. Jól bánt a pénzzel, s csak nagyon ritkán vásárol olyasmit, aminek nem győződött meg a hasznosságáról. Nemcsak otthonát, hanem a hazáját is szereti, ha például külföldre utazik, rövid időn belül honvágya támad. Jóindulat, alkalmazkodóképesség jellemzi, jó beosztott és megértő főnök. A jelentéktelen dolgokban mindig engedékeny. Érzelmi úton befolyásolható. Befolyásolhatósága azonban csak egy bizonyos határig terjed, addig, ameddig egyetért azzal, aki hatni akar Önre. Ha ezen a határon túllép valaki, akkor meggyőzőhetetlenné válik, vagyis **az erőszakoskodásra megmerevedik, megközelíthetetlen és elutasító lesz.**

Íme még néhány adalék az Ön jellemzéséhez:

Ön szinte **minden áldozatra képes az emberekért.** Adódhat némi bizonytalanság az életében, néha szétszórttá válik, és próbál kibújni a felelősség alól.

Környezetének Ön a támasza, gondoskodása megnyugtató és természetes a számukra. Mind érzelmi, mind anyagi szinten erős Önben a birtoklási vágy, ezért **nehezen tud lemondani.**

Könnyen befolyásolható, gyakran összezavarodik, olykor nehezen szedi össze a gondolatait. **Kapcsolataira a széles kiterjedés jellemző.**

Előfordul, hogy **gondot jelent Önnek az alkalmazkodás,** ezért nehezebben alakít ki hosszú távú kapcsolatokat.

Bátran, de néha meggondolatlanul cselekszik. **Nem lehet eltéríteni szándékától, akaraterejét képes egy célnak alárendelni.** Hajlamos a könnyelműsége, az elbizakodottságra. Egészséges **önbizalma olykor önteltséggé fajulhat.**

Hajlamos figyelmen kívül hagyni a morális akadályokat, azt vallja, hogy a cél szentesíti az eszközt.

Elsődlegesnek tartja a függetlenséget, a szabadságot. Gyakran áll elő eredeti ötletekkel.

Élete során nem egyszer csalók, szélhámosok áldozatává válhat.

Harmonikusan viszonyul a vallási, világnézeti kérdésekhez, tele van hittel és önbizalommal.

Hajlamos elkötelezni magát olyan eszme mellett, amit nem ismer eléggé, s ez csalódáshoz vezethet.

Barátainak, támogatóinak köszönhetően több terve megvalósulhat.

Barátai, ismerősei időnként nehéz helyzetbe hozzák, esetleg veszteségeket is okozhatnak Önnek.

Vonzódik az okkult és ezoterikus tudományokhoz, fontosnak tartja a tudattalan területét, a racionalitás távol áll Öntől.

Társulásai nem mindig szerencsések. Legyen óvatos, mert peres ügyekbe keveredhet.

Hivatásban szerencsés, munkahelyén elismerésben részesül.

Olykor hajlamos a könnyelműsége, az élvezetek mértéktelen hajszolására.

Társulásai nem mindig járnak szerencsével, néha csalódik a barátaiban. Társulásai általában sikeresek, legalábbis nem kötik gúzsba azokat a pénzügyi gondok.

Párkapcsolatában hajlamos lehet a hűtlenségre, néha féltékenység gyötri.

Felfokozott érzékisége miatt, hajlamos egyidejűleg párhuzamos viszonyokat fenntartani."

A hely. Ők is innen indultak. „Szombat reggel szinte nincsenek autók.” „Megyek a Lipótra, a sárgaházba, diliházba, vigyorgóba,” az „Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézetbe.” (Csernus, 135. o.) A nagy lelkek rendszerint magányosak. (Mint a matematikában: ami fontos, azt kifejezzük - és végül magában marad.) Nőnap, de a doki dolgozni megy. Felelőség. Ez a nap sem a társé. Nincs tere a társnak... a tér foglalt, a doki tere a hely. Azóta elvették tőle azt is. Vagy ő keres másikat? Folyton keresünk... jól érezzük magunkat, szeretjük amit teszünk... mégis kutatunk tovább, folyton csak tovább. „Köztetek, de nem veletek.” -- idéztem ezt már, lélekmélyről. A csoportalakulás első lépése a hely, a találkozás helye. De a nagy lelkeknek nincs terük...

„A Paradicsomba. Gyönyörű fák közé. Ápolatlan termekbe.” „ellentmondások. Akik szeretik ez a helyet... Csoda? Nincsenek nekünk csodáink. Ha majd elpusztul a világ, innen lesz a sírjára virág. A bolondokban még bízom.” „Ma a Margitszigeten voltam, azt hiszem, sétálni.” (Dobai, 135-136. o.) A Margitszigetre én is el szoktam menni. Néha csak úgy. Első ránézésre egy pihentető sétameditáció. De azt hiszem, második ránézésre, megélésre már nem csak ennyi/annyi... A nyugalom megszállottjai...

„Előítéleteink. Ha szóba jön a munkahelyem, az emberek megijednek. Tudják, hogy ott "olyanok" vannak. Arra gondolnak, hogy hogyan bírom. Azok között.

AZOK pedig hogyan bírják a külvilágban?" „jelenlegi világunk a külsín alapján ítélkezik, a belbecst sokszor figyelmen kívül hagyja. A pszichiát-ria pedig a belbecs csiszolásáról szól.” (Csernus, 136. o.)

Tudják? Mégis, milyenek? Hmm?

Pszichiátria... a belbecs csiszolása... Hmm?

Én a szocioátriába hiszek... a kapcsolatok, az egymáshoz viszonyulás csiszolásában... pszichopátia nincs, csak szociopátiák vannak. Szerintem.

„-- Doktor úr, nincs magánrendelése? -- kérdezik az emberek, mivel a Lipót a nyomasztó és visszavonhatatlan állapotok palotája, a maga zord és ódon épületével. Ne fosszuk meg a kezelést ezektől a diszletektől, ne bűjtassuk elegáns környezetbe, ahol az emberben dolgozó démonok nincsenek szimbolizálva ekkora intenzitással.” (Csernus, 136. o.)

Indul a magánrendelés. Indul a Bakterház? -- morbid, de ez jutott eszembe. Pár hónap múlva írhatna erről a doki...

„Pszichiátrián kezeltek ezzel meg ezzel. Ezt a mai nap embere nem meri kimondani. Mert mit fog szólni a környezet, a munkatársak? Az emberek körülöttem?

Megbélyegzés. Stigmatizáció. Mit is bélyegeznek meg? Egy nyomorban levő ember talpra állási szándékát, az újrakezdési lehetőségét? A forradalmárt világszerte, persze, egy idő után, megbecsülik. Az emberben levő harcost pedig, aki ilyenkor a saját rettegésével néz szembe, amely lehet alkohol, drog, játékszenvedély, örület, kényszerbetegség, elbutulás, gyógyszer-függőség, nem.

Ki a kegyetlen ebben a helyzetben?

Ha a talpra álló bizonytalan, akkor azt tanácsolom, inkább ne terjessze, hogy járt és miért, mivel a világ előítéletes, nem érti meg. Csak akkor említse, és csak azoknak, akiknek a szemében látja az őszinte, órá irányuló figyelmet. Akkor hozza helyzetbe magát.

Helyzetek. Kétfélék. A megszokottak könnyűek, rutinunk van, kezeljük őket, aztán valami hirtelen, valami nem kiszámítható, ami felkészületlenül ér minket, és borít mindent. Ekkor jönnek az ismeretlen ingerek, viszonyok, és akár egy összeomlás. Én kórházi kezelést ajánlok, és jön a felháborodás: "Nem vagyok dilis, sem bolond!" (Csernus, 136-137. o.) (cet 15.46h)

2004. szeptember 6., hétfő

„Nekem a Lipót a megmérettetést jelenti. Ahol nem elég a rutin. A megszokott nem létezik. Ott feszülni kell, akár minden pillanatnak. A Lipót ilyen.” (Csernus, 139. o.)

Megmérettetés. Feszülni. Jelenlét. Élet. Sehol sem elég a rutin. A rutin annyi, hogy már megy magától. De akkor mihez kell a lélek, mihez kellek én? Nem kellek! A balesetek ebből születnek. Rutin van. A lélek azonban nincs jelen. Ön a váratlan. És a rutin megy tovább, a maga tehetetlenségével. Nincs ott a lélek, hogy jó öreg kormányosként irányt szabjon -- erőket vezényelve át. Ha rutin van, nincs lélekélet. Persze nehéz ez... (1) nehéz, mert a rutin egyfajta transzállapota az egónak -- hízik a mája, mert azt hiszi valamit jól tud már; (2) és nehéz, mert a lényeges dolgok sokszor (rendszerint?!) nem tudatosak³⁵. (Amúgy a rutinnál van rosszabb is: a közöny, a „leszarom az egészséget!”.)

„A Csernus a sorokban van most.” (Dobai, 138. o.) Feszül és feszít... bárhol is van, még a sorokban is... akár minden pillanatnak, -ban.

„Nemrég hívott valaki, egy örömlány, heroinista volt, akit azelőtt kezeltem. Kérdezte, megadhatja-e a számom egy barát-nőjének. Pszichiátért akar váltani, mert az orvosa az óráját figyeli, nem azt, amit ő mond.” (Csernus, 139. o.)

MagyarHon az adminisztráció fellegvára. Ha beteg vagy, akkor először kártyát kérnek, meg firkálnak minden baromságot. Aztán, ha még élsz, akkor meg is vizsgálják -- mellesleg. Az időt mérni is ilyen hülyeség. Szükséges rossz, mert sosem csak egy emberért vagyunk felelősek. Mások is várnak ránk. Helyben is hírlík egy kolléga, akinek percdíja van, méri az időt,

³⁵ Hivatkozás az augusztus 21-én írottakra.

aztán szoroz. Nem tudom, marad-e nála valaki/bárki, hozzám többen csengettek már át. Ugye a rutin... nincs jelen, nem is érdeklí, csak az idő, a varázspillanat, amikor visszajöhet.

Az érme másik oldala. Mi van, ha csak menekülne a páciens? Munkát kért a másik doki, valamit akciót a lélek berekvidékein... és könnyebb elfutni, könnyebb a környezetet hibáztatni, mint erőt venni és megtenni, amit amúgy meg kell tenni. Ok, ha ez van, akkor pár alkalom alatt ez kiderül -- és dobja majd a doki (azt hiszem, Csernus inkább kidobja, mintsem megvárná saját kidobását). Pattogó lélek ide-oda-tova... De hol a vég, hol a cél? A pattogó dolgok előbb-utóbb leesnek vagy elpukkannak.

Az érme harmadik oldala. Az idő nagy érték. Időt is lehet lopni. Időt lopni a legnagyobb bűnök egyike. Az idő önmagunk vagyunk. Időt lopni = életet lopni. Időt lopni = ölni. Az idő lélekfontos lényeg.

„Általános körtünet. Rohanunk, nem figyelünk. Nem csak az orvosok. A figyelem könnyen okozhat fájdalmat. Már kevesen kockáztatnak.” (Csernus, 139. o.)

„figyelem, ami nem keres okokat, nem keres prognózist, és misztikus erőket sem. Természetes, adott. Olyan energiákat emészt, amit a legtöbben sajnálunk, és mérhetetlen elhivatottságot ad. Aki így meggyőződéses, az a hitei közt, más megvalósult kondíciók mellett, megválthatja a világot, többször is.” (Dobai, 139. o.) (cet 10.07h)

2004. szeptember 7., kedd

Tegnap a *figyelem* volt a végszó. Ma a kapcsolatokkal, a találkozások jelentőségével folytatjuk. *Innen indulunk*. Ma erre találkoztunk.

„A szobámban ültünk, és még át sem értem a fülledt nyári este hangulatából a Szász János-beszélgetésbe, amikor olyat ajánlott, hogy azóta is beleborzongok, ha rágondolok. Peter Weiss *Marat halála* című darabját rendezte *Marat/Sade* (*De Sade márkí*) címmel.

Arra kért, pontosítsam az örültség anatómiáját a színészei számára, és segítsek kideríteni, meddig mehetnek el. A csontig hatoló őszinteséget kerestük, tekintet nélkül a valódi örület veszélyére. Vad és erőszakos csata volt önmagunkkal és egymással. A színészek néha tényleg az örület határán voltak. Pontos anatómiáját kapták.

Letaglózott az eredmény. Nem csak engem. A darab a Gyulai Színházi Napokra készült el. A közönség, beleértve a meghívott pszichiátereket, nem tudta, a Szász honnan szedett ennyi elmebetegét.” (Csernus, 140. o.)

A találkozások többsége nem tudatos. Néha csak összenézünk a buszon, vagy az utcát járva. James Redfiel (*A mennyei prófécia* című kalandregénynek is beillő filozófiai alapvetésében) azt mondja, ilyenkor mindig mondanunk kell valamit a másiknak. Találkoznunk kellett. Legtöbbször nem figyelünk erre, lőtünk-futunk tovább, lélekmondandónk megmarad (nálunk, vagy épp idegenben). Erre sem figyelünk. A figyelemhez *nagyság* kell -- ahogyan a tudatos találkozásokhoz is. A figyelem a lélek megosztása. Időt adok magamból (magamat adom) és közben falom is az időt, egy másik lélek idejét (őt magát). Figyelni = önmagunkat adni (de az egó úgy látja: feladni), és a másikat befogadni (ez már életveszélyes az egó számára). Az egó életösztöne, hogy nem akar figyelni. Az *ilyen* egó fél. Az *ilyen* egó diktatúrát tart fenn. Ereje addig tart, amíg jelen van. A mögöttes lélek vagy megtörik (rabszolga, giliszta, féreg) vagy a kitörést keresi (krízishelyzetek szülőanyja ez: lázadás, disszociatív reakciók; **csak mellel megjegyezve: a tudat mindig megosztott, a pszichopátiák is szociopátiák**). Az *ilyen* egó... -- írtam az imént. Igen, az *ilyen* -- mert nem föltétlen kell, hogy így legyen: a mögöttes lélek és az egó köthet szövetséget, élhetnek szimbiózisban. Ez már/a *nagyság* -- és ez kell a tudatos találkozásokhoz is.

Régen volt a magyar tv-nél (akkoriban még csak egy tévé volt) egy mondás: HHH (hülye hülyét hoz). Ostoba, gógös emberek szeretik magukat körülvenni tőlük sutább, butább, szerencsétlenebb társakkal. Akkor meg van a saját szemétdombjuk: és a kakas szerepe is kiosztott. Élőhalott sors. A jobb választásához nagyság kell. De jobbtól jobb lesz az ember. MagyarHonban divat az irigykedés -- máshol nem annyira. Itt mindenki törtet, pozícióba... azt hiszik, ettől haladnak. Pedig nem. KülHonban a jót, a jobbat teszik oda... mert akkor haladnak, ha minden helyen a fölkelhető legjobb, legodaillóbb lénylélek van, munkálkodik.

„Kérdés. Ki az örült? Aki a beteg, vagy aki az orvos épp, vagy akinek soha nem volt köze kezelésekhöz? Valahol olvastam, hogy csak az nem szorul kezelésre, aki nem találkozott még pszichiáterrel.” (Csernus, 140. o.)

Az örületről már többször írtam. Saját értelmezésemről itt³⁶, és John Nash viszontkérdéséről még korábban³⁷. És egy gondolatot még hozzátennék most. Albert bácsim, Einstein töprengett egy időben ezen sokat. Dolgozószobájának ablaka egy elmeintézet kertjére nézett. Figyelgette a tébláboló betegeket. Aztán megállapította, hogy épp olyanok, mint ő maga. „Ott olyan örültek vannak, akiket nem érdekel a fizika -- én meg egy olyan örült vagyok, akit érdekel a fizika. Más különbséget nem látok.” (Nem kerestem ki, hogy pontosan mikor és hol mondta; és csak tartalmában hiteles az idézet.)

„Azt, hogy ki az örült, nem nehéz eldönteni. Én harmincszor voltam pszichiátrián, összesen egy évet talán, a Csernus tíz éve lakik a zárt osztályon. Nekem keresztnevekről a barátaim, ismerőseim, a közértes vagy a szomszéd jut eszembe, neki egy heroinista, egy skizofrén vagy mániás depressziós. Én egy nő fenekét nézem, ő a szemfenekét, én elküldök a fenébe minden idegent, ha a nyomoráról akar mesélni, ő azt hiszi, érdemes segíteni. Néha mint egy nagycsoportos Mikulás, akinek van géppisztolya meg varázspálcája, komolyan.

Hét év alatt négyszer döntöttem el, hogy megöölöm.” (Alfonz, 140-141. o) (cet 8.46h)

2004. szeptember 8., szerda

Mindig önmagunk vagyunk.

„Terápiák. Mikor rezidens voltam, részt vettem egy képzésen, ahol különböző pszichoterápiák használatáról volt szó, Bagdy Emőke professzor asszony azt mondta nekünk:

-- Teljesen mindegy, milyen terápiát használnak, abba a terápiába úgyis magukat teszik bele.

Megjegyeztem ezt a mondatot. Magamat vizsgáltam, és szembesültem több helyzetben a hibáimmal. Ha nem vagyok magammal tisztában, segíteni sem tudok. Mindig figyelnem kell, és fegyelmeznem magam adott esetben.” (Csernus, 141. o.)

Terápia : Te Rá Pia -- Te hatsz Rá, és ez a hatás Pia, vagyis valami, ami tudatmódosít. Azt mondják, az italtól nem lesz más az ember, csak kimond/megtesz olyasmit is, amit normál esetben nem mondana/tenne. Az ittast nem mondataiért vagy tetteiért nem szeretik, -jük, inkább azért, mert megmutatja az igazi arcát, a szerethetetlen mélységeket.

³⁶ Hivatkozás az augusztus 31-én írottakra.

³⁷ Hivatkozás az augusztus 5-én írottakra.

A narkós is szembesít minket azzal, hogy rossz köröket futunk, hogy a mi közös ünnepeink nincsenek a helyén, hogy kevesek is tudnak lenni... Namármost két válaszunk lehet: (1) ragaszkodunk saját köreinkhez, megtartjuk régi ünnepeinket -- és értetlenül viszonyulunk hozzá a narkóshoz (kitaszítva őt ünnepeinkből, ezáltal lökve kicsit rajta saját pocsolyája felé); (2) vagy megérint minket a narkós léleküzenete -- és kételkedni kezdünk saját ünnepeink helyében, mélységében... ekkor azonban mi is könnyen elveszhetünk ebben a világban.

Terápia akkor kell, ha a tudat már nincs a helyén, amikor valamilyen Pia már van benn (berúgtam a mémek). Rá Pia -- rá kell inni még valamit, hogy kimozdítson. Olyan ez, mint a mi szakmánkban a részecskék vizsgálata. Nem tudjuk megfogni őket. Nagy sebességre gyorsítva ütköztetjük -- természetesen összetörnek, és szanaszét repülnek. A kirepülő darabokból (nyomaikból) tudjuk, hogy miből épülnek fel (hogy miből állnak). Rá kell még inni... és vagy meghányat, kitisztít... vagy kiüt, sokkol...

A pszichoterápia egy fokkal békésebb: nem Rá Pia, hanem megpróbál üríteni... megpróbálja a mémeket kijózanítani, a már bent lévő lélekpiát kivonni. Beszélgetve... lélekkimondva.

De jól idézi a doki a professzor asszonyt: a Te mindig ott van, megkerülhetetlen, kormányos.

Az önmegfigyelésről még egy gondolat. A megfigyelt önmagam már nem én vagyok. Rendszerint, alap- és normálállapotban senki sem figyeli magát. Vagyis önmegfigyeléssel helyes kép nem kapható. Adott helyzetekben működik ez -- de csak akkor, ha az adott helyzetekben mindig figyeljük önmagunkat. Ebben az esetben egy aktivált önmagunkat ismerünk meg, és ha mindig aktiváljuk, akkor helyesen ki tudjuk számítani a reakcióit. De ez sem jó. Én például szeretek alap- és normálállapotban lenni, élni. (Bár még sosem sikerült.) (cet 9.39h)

„Hippokratészi eskü. Egy beszélgetés alatt eszembe jutott. Felhívtam a könyvtárat, és megkértem az ott dolgozó kolléganőt, fénymásolja le nekem. Megkaptam a genfi deklarációt is:

"Ünnepélyesen fogadom, hogy életemet az emberiség szolgálatának fogom szentelni. Megadom a tanítóimnak járó tiszteletet és hálát. Lelkiismerettel és méltósággal gyakorlom hivatásomat. Betegem egészsége lesz a legfőbb szempont. Az emberi élet iránt, annak kezdetétől fogva, a legnagyobb tiszteletet fogom tanúsítani, még fenyegetés hatása alatt is, és orvosi tudásomat nem használom az emberiség törvényei ellenében."

Beszél még a titoktartásról, a kollégák felé irányuló viszonyról, de nem láttam benne egy szót: őszinteség!" (Csernus, 141. o.)

Az őszinteség fontos... -- de csak akkor, ha nincs fontosabb. Popper Péternél olvastam (a *Hazugság nélkül* című kötetében), és osztozom véleményében, hogy van *minőségi hazugság* is. Meg aztán vannak helyzetek, amikor így is, úgy is hazudsz -- maximum abban dönthetsz, hogy kinek. Ilyen komplementer viszony a *Hippokratészi eskü* is: nem mindig lehet titkot is tartani, meg őszintének is lenni -- egyszerre. Azt hiszem, ez sokszor kép-telenség. De ilyen, amikor egy serdülő gyermek a közössége érdekében, a közösséghez való tartozása okán hazudik (füllent) szüleinek, tanárainak (betyárbecsület). Kellenek titkok -- igenis kellenek titkok. Hazudni több-féle módon is lehet/szoktunk: (1) elhallgatással: amikor nem mondunk el valamit; (2) hozzámeséléssel: amikor elmondjuk, de kiegészítjük, kiszínezzük a valót; (3) elferdítéssel: amikor az alap még való, de a mi történetünk már köszönő viszonyban sincs vele; (4) kitalálással: amikor semmi sem igaz.

„Képmutató lett a világ. És? Hazudni szép, érdekes, izgalmas, kalandos. A gyávák, ha kell hazudnak, ha kell őszinték. A bátrak kiszámíthatatlanok.” (Dobai, 142. o.)

„Őszinteség. Ötvenszer kérdeztem meg tőle, mit jelent, de mindig mást mondott. Mindegyikben volt valami, ezért soha nem tudtam mit mondani rájuk, de mindig maradt bennem hiányérzet, ezért történt ez ötvenszer.”

„Ez a szó nekem hasonlít a "jó"-ra, a "normális"-ra, a "gondolat"-ra és a "szép"-re, ezek is csak a halálos ágyamon fognak beugrani, akkor próbálom majd elnyöszörögni a megfejtést a világ dolgairól az unokáimnak, de valószínűleg nem lesz időm a lényegét átadni, ahogy eddig még senki más se jutott addig, még ha tudta is a dörgést. A Csernus úgy érzi, tudja. Sokan ezt érzik róla. Én egy percig nem hittem ezt el neki, de szurkolok, elvégre én is jól járok, ha tényleg tudja. Remélem legalábbis.” (Alfonz, 142-143. o.) (cet 14.31h)

2004. szeptember 9., csütörtök

A következő kincset tegnap leltem a fórumunkban, Juli írta: „A maistra Csaba, Jól emlékszem erre a részre, mert Bagdy professzorasszony engem is tanított, és szinte szó szerint emlékszem ezekre a szavakra. A személyiségünkkel dolgozunk nagyon sok szakmában, nagyon sokan, lehet mindannyian, az a munkaeszközünk. Amikor óvónőket tanítok, mindig azt szoktam mondani, hogy nagyon fontos a mesterségbeli tudás, az ismeretanyag, de **a legfontosabb az, hogy tud-e valaki a személyiségével varázsolni, vagy sem.** Tegnap eszembe jutott Öveges professzor, Ranschburg tanárúr, Mérei tanárúr, Popper Péter, Kende Hanna és Ilonka néni az első tanítónénim. Ők **varázslók voltak nekem, átsütött az egyéniségük, a megszállottságuk, az emberségük, mint a Nap. Annyira jó volt a közelükben lenni.**”

„a Sade márki tanított meg arra, hogy mindenki annyit kap vissza az élettől, amennyi energiát belefektet. Azóta, az évek során tapasztaltak alapján egy kis rendszerbe sorolom az embertípusokat.

Azok az emberek, és ezt valószínűleg a környezeti minták teszik, akik csak úgy ímmel-ámmal csinálják a dolgaikat, nem fektetnek bele túl sokat, ezeket hívom én **csinálgatós embereknek.** Vannak, akik nem sajnálják az energiát, de szenvedély nélkül, lelketlenül cselekednek. A munkájuk profi munka, de nélkülözi a lelkesedést. Őket hívom **profiknak.** Aztán a harmadik kategóriába sorolhatók lelkesednek, nem sajnálják az energiát, a munkájuk rájuk utal, van benne egyediség. Ezek a **mesteremberek.** Ezt fokozza még a negyedik kategória, ahol mindezen paraméterek mellett egy ősi, mondjuk gyermekkori vágyódás hivatássá emeli a tevékenységét a **hivatásos embernek.** E felett csak egy kategória van. az **őrült.**

A konfliktusainkat általában a rossz konvertáció okozza. Az, amikor rosszul váltjuk át teljesítményünket, és olyan aránytalan hasznót várunk, amit vagy nem érdemlünk, vagy nem szerezhetünk.” (Csernus, 143. o.)

Püthagorász is besorolta az embereket -- érdemes visszaolvasni³⁸. De nagy példaképem, Umberto Eco is töprengett ezen. A Foucault inga című kötetében írja:

„[...] a könyvkiadóba **bölcsek** is járnak meg **bolondok** is. A szerkesztőnek az a dolga, hogy ránézésre megállapítsa, ki a bolond.

³⁸ Hivatkozás az augusztus 19-én írottakra.

[...] Vannak a világon *gyengeelméjűek, hülyék, buták és bolondok*. [...] ezek közül a kategóriák közül valamelyikbe mindenki besorolható. Időnként mindegyikünk gyengeelméjű, hülye, buta vagy bolond. Mondjuk úgy, hogy normálisnak az az ember számít, akinél ésszerű arányban keverednek ezek a komponensek, ezek az ideáltípusok.

[...] *Zseni* az, aki a többi komponens felhasználásával szédítő tökélyre visz egyet.

[...] A *gyengeelméjű* beszélni se tud, habog, nyáladzik. A fagyaltot a homlokának csapja, mert nincsenek összhangban a mozdulatai. A forgóajtón fordítva megy be. [...] lerí róla, hogy kicsoda [...]

[...] A *hülyeség* bonyolultabb. Az egy viselkedési forma. *Hülye* az, aki mindig elbeszél a pohár mellett. [...] Arról akar beszélni, ami a pohárban van, de hogy, hogy nem, elbeszél mellette. Esetleg közérthetőbben: ő az, aki mindig bakot lő; olyankor kérdezi meg valakitől, hogy na és hogy van a kedves neje, amikor az illetőt épp elhagyta az asszony. [...] A *hülyék* nagyon kapósak, különösen társasági alkalmakkor. Mindenkit zavarba hoznak, de azután remekül ki lehet őket tárgyalni. A pozitív esetekben diplomata válik belőlük. [...] a *hülye* sosem kreatív, ő csakis készből dolgozik [...] A *hülye* nem mondja azt, hogy a macska ugat, viszont olyankor emleget macskát, amikor kutyáról van szó. Keveri a társalgás szabályait, és amikor jól kever akkor lenyűgöző. Azt hiszem, kihalóban lévő fajta, kimagasló polgári értékek hordozója.

[...] A *buta* tud viselkedni. Ő gondolkodni nem tud. Ő az, aki azt mondja: minden kutya háziállat, és minden kutya ugat, de a macska is háziállat, következésképpen a macska ugat. Vagy, hogy minden athéni haladó, minden pireuszi lakos haladó, következésképpen minden pireuszi lakos athéni. [...] A *buta* helytálló dolgokat is mondhat, de tévesen okoskodik. [...] körülvesz bennünket a butaság. És lehet, hogy egy másfajta, a miénktől eltérő logikai rendszer szerint önekik bölcsesség az, ami nekünk butaság. A logika egész története valami elfogadható butaságfogalom néven nevezéséből áll. A butaság felmérhetetlen. Minden nagy gondolkodó buta egy másiknak. [...] Ami az egyik gondolatban butaság, az a másikban következetlenség.

[...] A *bolondot* azonnal föl lehet ismerni. A *bolond* olyan ember, aki buta, de nem tud trükköket. A *buta* igyekszik bebizonyítani azt, amit állít; a logikája sántít, de van logikája. A *bolond* viszont fűtül a logikára, ő rövidzárlatokkal dolgozik. Neki bármi bármit bizonyít. A *bolondnak* rögeszméje van, és szerinte az égvilágon minden őt igazolja. Jellemző, milyen fesztelenül bánik az indoklás kötelességével, mennyire hajlamos úton-útfélen a megvilágosodásra." (Umberto Eco: *A Foucault inga*, Európa Könyvkiadó, Bp., 1996, 10. rész, 79-85. o.)

Ehhez nem kell (talán nem is szabad) semmit sem hozzátenni -- töprengeni már annál többet lehet (kell: lélekkényszer) rajta. (cet 8.47h)

2004. szeptember 10., péntek

„Képeslapok. Ahogy szoktam mondani, a képeslapok a szeretet-cseppjeim. A szobám fala tele van színes pillangókkal, amelyek a szívemhez szállnak. Minden ember sok energia. Befektetek, de nap mint nap újra látom az eredményt. Mázlista vagyok ebből a szempontból, de megdolgozom érte. Annak idején talán az első párat kidobtam, nem tudtam, mit csináljak velük, csak egyre több lett. Így feltettem őket a falra.

Reggel kinyitom a szobám ajtaját, és remeg a szoba a sok energiától és könnytől.”

„Kedves Doktor Úr!”

„Látod, milyen mohón nyaldossa ez a hullám a sziklát? Te is ilyen vagy: egy viharos tenger.”

„Tőled tanultam a távolba nézni, és te tanítottál meg arra is, hogy meglássam a lábam előtt heverő apróságokat. Ezzel az idézettel kívánok neked ...” „Semmi sem kötelez arra, hogy tökéletesítsd a világot. Semmi sem kötelez arra, hogy tökéleteset láss a világban. De önmagadat igenis köteles vagy tökéletesíteni. Az őszinteség az első lépés.”

„Az értelmet, sőt a lélek egész erejét semmi sem teszi annyira próbára, mint azoknak az ellentmondásai, akiket mindenek fölött szeretünk.”

„Te már szinte belém költöztél, hiszen nem múlik el egyetlen olyan nap úgy, hogy ne gondolnék rád.”

„Nemcsak azoknak az embereknek a dolgai vannak fenn, akik élnek és jól vannak, hanem azoké is, akiket kirúgtam, amikor a játszózásuk nagyobb volt a gyógyulásvágyuknál, és meghaltak. Az egyik verset írt, majd egy év múlva halott volt, túlnyomta magát.

A másik, akit nagyon szerettem, az ablakon ugrott ki, minden előzetes szándék nélkül, nem tudta elfogadni az állapotát.

Halál és élet, mindkettő az enyém. És pár fénykép babákról, akiket olyan lányok szültek, akik egykor feladták még azt is, hogy élni szeretnének.”

„Nincs olyan, aki ne tudna kisétálni, akár a pokolból is, ha a fejébe veszi. Én pedig a pokol katonáival foglalkozom.”

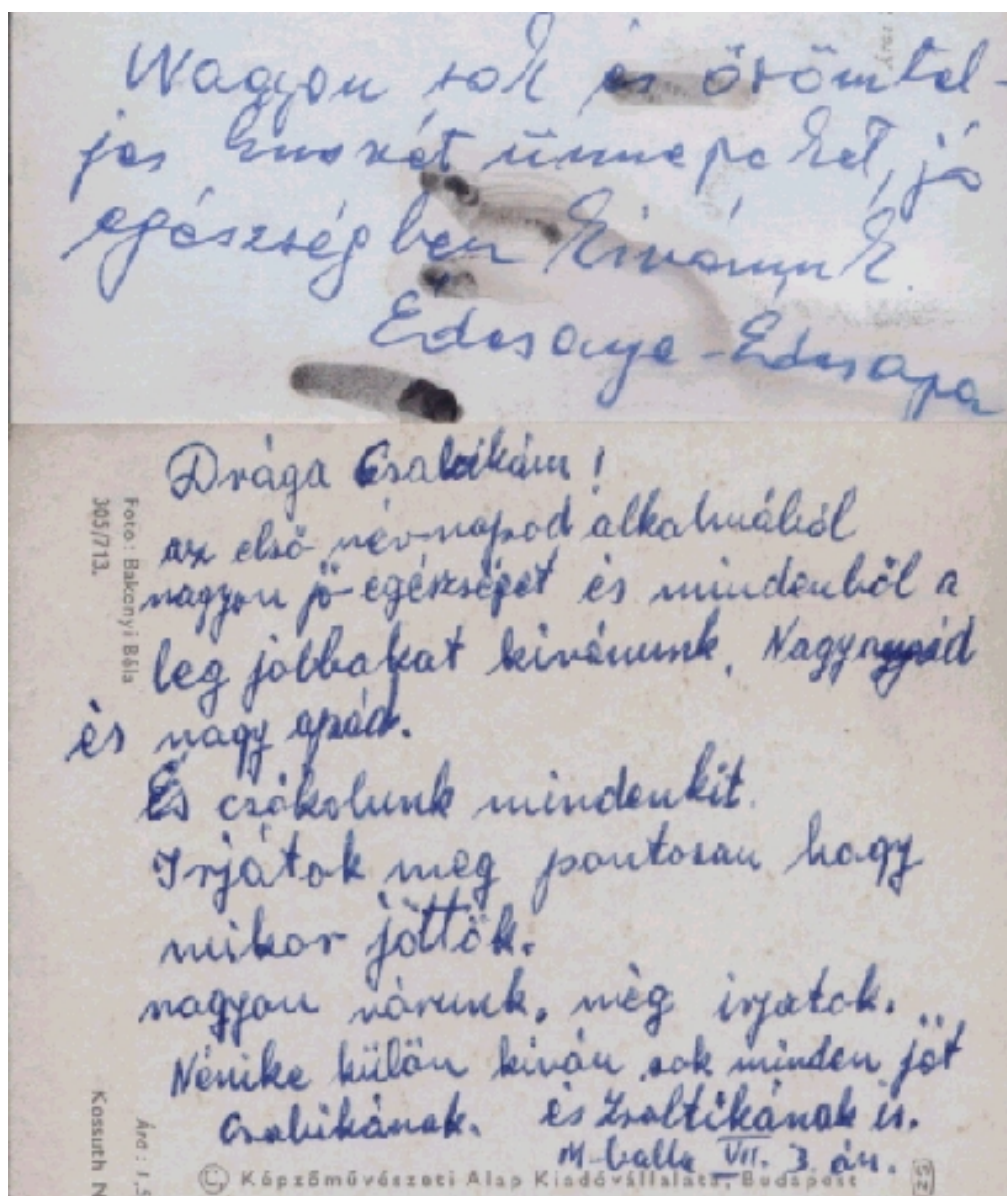
(Csernus, 144-146. o.)

„Ez az ő öröme, és ami azt illeti, jogos.” „olvassák függetlenül tőlünk”
(Dobai, 146. o.) (cet 11.02h)

Pár éve nekem is volt még egy falam -- még textes koromban. Akkoriban sok levelet kaptam, és nálam is a falon kötöttek ki. Egy térkép volt a háttér, és köré sokasodtak. Néha a diákjaimtól is kapok ezt-azt: legtöbbször egy-egy üveg italt, de van, amikor személyeset (például nemrég kaptam egy szép gobleint... saját készítés, így külön is nagy ajándék, mert benne egy lélek ideje). Lapot nem szoktam kapni, ma már én is ritkán küldök (ünnepekre is ritkán). A személyes valóban nagyon fontos, van egy kis rész itt a szobámban, ahol apróságok vannak. Egy kis toll, amit valaki úgy szerzett nekem, ahogyan az Richard Bach *Illúziók* című kötetében olvasható. Egy fenyőtoboz -- ezt is kaptam. Egy kis pillangó szappanból -- ezt az egyik barátom kis unokája készítette, és ő is választotta ki, hogy az legyen az enyém. Egy kis pipa -- egy lány emléke, akinek segítettem. Akkor Győrben voltam. Őt leszállították a vonatról, nem tudott magyarul, nem értette miért és hogy most hogyan. Engem kérdezett. Szerencséje volt -- talán. Épp ráértem. Beszélgettünk. Tisztáztuk a helyzetet az állomáson. Elmentünk egy szállóba, váltott pénzt. Aztán vett jegyet. És átbeszéltük az éjszakát. Reggel föltettem a pesti vonatra. Akkor adta a pipát, emléke. Már vagy fél tucat éve, legalább, de a pipa és az emlék megmaradt. És sorolhatnám, van ott a vitrinben vagy hatvan-hetven apróság. Mind-mind egy emlék, mind-mind egy lélekszakra... szeretetcseppek... igen, jól mondja a doki. (Ja, igen, ott van a fekete bűvös kocka³⁹ is. :))

Képeslapok. Örök néhány lapot, a legkedvesebb kettő nagyapám lapja.
(cet 11.37h)

³⁹ Hivatkozás a Káosz és Rend című írásomra (matfiz.uw.hu/pdf/kaosz.pdf).

2004. szeptember 11., szombat

Ma A Döbbenet és a Csend Napja van. Azon a bizonyos szeptember 11-i napon este a Híradók úgy kezdődtek, hogy egy új világ kezdődött. A tornyok papír-várként hullottak alá -- kívül-belül sírtak a lelkek. Emberek, hitek vassírja lett a törmelék. Az új világ nem szép, nem jobb. Nem változtunk javunkra semmit. Számomra ez is döbbenet. Terror, háború, veszély -- valami valóban véget ért. És valami elkezdődött -- A Kereszt Kora. (cet 12.24h)

„Sírás. Az egyik ember, skizofrén, Ákos.

-- Mi baj?

-- Doktor úr, én nagyon érzékeny vagyok erre... a bajom... haza szeretnék menni.

-- De nincs jól.

-- Igaz, de akkor is... mennék... haza...

-- Mikor otthon volt, miért nem szedte a gyógyszereit?

-- Mert bort ittam... és én magyar vagyok... szeretem a bort!

-- Az rendben, de most be van kattanva, ezt is szereti?

-- Nem, nem vagyok... az Isten is akarta, hogy igyak bort...

-- De Isten azt is akarja, hogy szedjen gyógyszert, hogy ne legyen emiatt bezárva.

-- Hát... ez igaz... az lehet... szedem majd a gyógyszert, úgyis megígérték a doktornőnek.

-- Akkor mi a baj?

-- Talán... semmi..." (Csernus, 146-147. o.)

E.T. jutott eszembe: „Haza! Haza! Haza!” Hazamenni... vagy hazává tenni/lakni. Más út nincs! (cet 15.45h)

2004. szeptember 12., vasárnap

Éjjel a tornyokkal⁴⁰ álmodtam. Inkább sugallatokat. Az járt a kobakban, théta sebességgel, hogy nem csak repülőket lehet elrabolni, nem csak tornyok dőlhetnek alá. De kultúrák, nemzetek, országok, vagy akár maga a Föld is. A politikában (de a Cégnél is) ismert a módszer. Beépített ember a másik (a Cégnél minden létező zezugba) oldalra. Aztán, ha kell, aktiválható: figyel, vagy elszól ezt-azt, vagy bomlaszt, vagy épít... nagy játék ez. (Nyílt titok, bár MagyarHonban ennek kimondásáért még megkövezhetnek: a szélsőséges elemeket integráló pártokat a Cég hozta létre, működteti. Így kordába tartható, ellenőrizhető... és a demokrácia látszata is megmarad. Vagy bizonyos érdeklődési területek, határtémák, pl. ufó és egyéb hasonlatosságok, vezető újságjai és szövetségei szintén fedőcégek. Így figyelhető eme témákhoz csapódó kreatív elme; követhetők, dokumentálhatók a titokzatos dolgok megfigyelései -- ezek főként három részből állnak: (1) természeti jelenségek, amiket nem ismerünk, értünk még; (2) tudományos-hadászati kísérletek, olykor mellékhatásaik, (3) elme-szülemények, örületek... de sosem lehet tudni.) A Cégnél még nagyobb. A politika csak egy kör a döntések világában. Ami igazán fontos, vagy ha igazán nagy a galiba, akkor már nem a politika dönt. Megsúgom, nem is azok, akik ma azt hiszik: ők a Cég emberei. Van, amikor már nem ők. Több kör van. De ez nem tartozik ide, és nagyon messzire vezet. Akkor lesz igazán baj, ha ezek a elmebaj-keverőterrorillegalitások megérnek a körök váltására. Ha majd túllátnak a pusztítás zsaroló szennykörén, ha majd évekig csendben élnek -- vezető egyetemeken, kulturális, gazdasági, politikai, hadászati, tudományos berkekben érlelődnek... és bekerülnek ide-oda, föntre. Az úr kegyelmezzen akkor a civilizált világnak! (Nem azért mondom, hogy tippet adjak. Két másért: (1) Kérdezvén, hogy ma nincs-e már így, hogy a magasabb berkek Szent célt követnek-e [Konrádot idézve már írtam, hogy Szent az, amiért az életünket adnánk], vagy tarkítja soraikat szennyakarat ma is. (2) És hogy időben szóljak -- amíg van még tiszta lélek is odafönn... Van még?)

⁴⁰ Hivatkozás az előző nap írottakra.

„-- Nóra, azok az emberek, akik érzéseik ellenére igyekeznek megfelelni másoknak, közben megerőszakoltatják magukat azért, hogy elfogadják őket, azok a mentális kurvák. Vannak, akik külsőségekért, pénzért, és vannak, akik szeretetért csinálják, azok a... Maga szeretetkurva. Azokat az embereket jobban becsülöm, akik az út mellett állva bevállalják magukat, szemben azokkal, akik álszentek. Csodálkozok, hogy szarul van?” (Csernus, 147. o.) (cet 9.12h)

Néha megszakadnak dolgok. Az előbb diákot vártam, már nem tudtam, akartam folytatni. A kommentár későbbre (mostanra) maradt. Szakadása volt -- megszüntethető szakadása. Egy másik szakadásról akartam épp írni, egy szakadásról, melynek megszüntethető voltában évekig hittem (ma már nem) -- a lélekszakadások nem szüntethetőek meg, nem hidalhatók át. Exfeleségem pánikbetegsége jutott eszembe arról, amit a doki ír. A figyelem kizsarolása, kipánikolása ugyanis elveszi a szeretet megélésének lélekajándékát. Ha nincs pánik, szeretet, figyelem akkor is van. Önmagáért. De ha van pánik, akkor ki dönti el, hogy miért -- hogy a cirkuszért, vagy a benti mélyről. Apám neurózisa dettó ugyanez. Bár ha ők úgy érzik, hogy pánik/cirkusz kell a szeretetért, akkor valami a másik oldalon (jelen esetben saját oldalamon) is hibádzik...

Amúgy meg, így nézve mindenki (majdnem mindenki) kurva: időkurva, vagy ha úgy szebb, hát: időrabszolga. Időnkét adjuk a megélhetésért. És nincs választás. A doki és én a szerencsésebb fajta vagyunk: azt tesszük, amit amúgy is tennénk, amit lélekmélyen szeretünk. Sokan, a többség, nem azt teszi. Bár a többség igenis azért teszi: szeretteiért, családjáért, valamiért ami fontos neki -- mélyen, lélekfontos. Ellentmondások, amik kerek egészé teszik az életet. Döcög, de gurul... (cet 11.39h)

„Kilenc éve történt, a hónap szeptember. Ügyeletes voltam. A Korányiból (az öngyilkosok kórháza volt és ma is az) hoztak egy pasit. Egy kopaszodó, riadt tekintetű, negyvenöt év körüli pasit. Ezt tudtam meg:

Az apja korán meghalt, vagy elhagyta őket, nem emlékszem. Az anyja és három nővére nevelte. Elkényeztették. Katonaság után ugyanilyen környezetbe került. A felesége szintén babusgatta. Gyerekük nem született. Addig működött az élete így, míg a párja meg nem próbálta első öngyilkosságát. A lány kórházba került, megállapították, hogy mániás-depressziós. Gábort kiborították a felesége hirtelen változásai, a mániás-depresszió tünetei.

Egy alkalommal összeeszktek valami bagatellen. Este a felesége, talán sértődöttségből vagy más miatt, felment a szobájába, magára hagyta Gábort a vendégekkel. Férje megvárta, míg elmennek, majd a nappaliban aludt. Éjjel felébredt a csendre. Három óra volt. A hálóba rohant, ahol üres gyógyszeres üvegek, gyógyszerek voltak szétszórva, köztük a halott felesége feküdt.

Szétesett. Nem tudta, a temetést hogyan csinálta végig. Úgy döntött, végez magával, de begyógyszerezve kiment a lépcsőházba, és valaki, a lakók, ráhívták a mentőket.

Kezdő voltam, fiatal. Nem tudtam, hogyan kell kezelni ilyen büntudatot, nem voltam felkészült ilyen krízissorozatra. A legjobb tudásom szerinti gyógyszereket kapott, pszichoterápia, emberek körülötte. Az időre bíztam a többit. Valóban jobban lett, és eltűnt.

Egy évvel később lapozgattam a naptáram, és megláttam a nevét meg a munkahelyi számát.

-- Halló, Csernus Imre doktor vagyok, Gáborral szeretnék beszélni.

-- Kivel? Ki?

Megismételtem gyanútlanul.

-- Nem hallotta? A Gábor meghalt. Öngyilkos lett. Megsemmisültem, a kagyló talán leesett, vagy letettem.

Tanultam ebből az esetből. Amikor csak tehetem, megmondom azoknak, akiket szeretek, hogy szeretem őket, vagy annak, akibe szerelmes vagyok, hogy szerelmes vagyok belé. Beszélek az érzéseimről, mert nem tudom, mikor hazamegyek, él-e még, vagy hogy én hazaérek-e." (Csernus, 147-149. o.) (cet 14.12h)

2004. szeptember 13., hétfő

„Aki magával nem hazug, mások előtt is vállalni tudja amit tett, vagy nem tett. Nem szégyenül meg.” (Dobai, 149. o.) Valahol, valakitől olvastam, hogy csak az a hazugság számíthat sikerre, ami voltaképpen igaz -- csak a világ másként alakult, és csak papírformában hazug. Valami ilyesmi, azt hiszem. És azt is, hogy van benne valami. A vállalás és a szégyen két külön dolog. Ha önmagában vállalja, ha önmagával tisztázta már az ember, akkor bent nem szégyenül meg. De van kinti szégyen is -- a többiek elítélete. Ez független tőlünk, független benső vállalásunktól, tisztázásunktól. Ha tömeg megriad, és átmegy önrettegő zúrzavarba, akkor a csordaszellem leköp, elítél, szégyenteljesre bélyegez... Na, ilyenkor fontos, hogy mi van bent. Ha rend, nyugalom, akkor ennek a zúrzavarnak a viharát könnyedén vészeli át a lélek hajója. Ha kisebb a rend, akkor már tépázottan. Ha nincs rend, akkor pedig Isten irgalomátka veti partra vagy veszejti el.

„megmondtam, hogy nem fogja tudni kint végigcsinálni. Sok az emlék, az olyan inger, ami nem segít, könnyen elkezdí magát sajnálni, ajánlottam, feküdjön be.” (Csernus, 149. o.) Meg kell tanulni elvonulni. Talán nem annyira, mint a magamfajta remetelelkek -- inkább harmonikus, dinamikus elvonultságban. Tudni kell jelen lenni is, meg nem lenni jelen is. Tudni kell nemet mondani (tudatosan) és tudni kell igent mondani (tudattalanul). Ha nincs meg ez a dinamikus lélekburok (mert nem is állt össze, vagy mert valami már összetörte), akkor újra kell építeni -- a kórház, a befekvés, egy amolyan inkubátor. (Amúgy a magántanár is egy ilyen inkubátor -- máskor meg egyfajta edzés is: jobbra, többre.)

„-- A sikerélmény az lehet, hogy egy idegen helyzetbe került, és tudott, ha akadozva is, lassan, őszintén beszélni.

Nem oldódott fel. Nem értettem. Amikor elkezdett beszélni, világos lett:

-- Ez lehet, hogy siker” „, de remélem, ön nem fogja a születésnapját egy diliházban tölteni úgy, hogy a családja sem hívja fel. Ma van a születésnapom.” (Csernus, 149-150. o.)

Miért nem hívja fel a család? Mert szégyenli? A beteget? Normális az, aki egy beteget, egy betegséget szégyell? Vagy nem beteg? Mégsem beteg? De akkor mi? Vagy nem őt szégyenli, hanem önmagát? Szociopátiák... Nem mer önmagával szembenézni? De akkor meg nem bent volna a helye, nem? Sokkalta inkább bent, mint a benti betegnek... Csak kérdezek... csak töprengek... (cet 10.46h)

„Fontos, ha egy ember megkezdi a változást, ne kelljen fölösleges energiákat olyan dolgok megmagyarázására fordítania, ami bűntudatot okoz.” „Láttam a fájdalmat egy fiatal szemében, aki sok maga által bűnösnek ítélt dolgot követett el, és most igyekszik kijavítani. Tudom, hogy ez még nem elég, de segítő vagyok, ha energiát fektetek be, az valahol megtérül biztosan. (Csernus, 150. o.) Van egy barátom, egy lány, nála ez annyira lélekmély, hogy önmagát egyszerűen és sokáig csak Megbocsáthatatlannak (Unforgivable) nevezte. Hároméves létönmagát élte, illúziók csapdái közepette. Mára megtanult felnőttként élni. De a fájdalom nem múlt el, minden nap egy újabb küzdelem a megbocsátásért.

„Mindig ezt csinálja. Akárhányszor végiggondoltam, hogy most golyót-e a fejébe vagy torokelváágás, mindig adott valamit, és megint bírtam.

Egy ösztönös idomár. Egyszer üvöltve álltunk" „én azt üvöltöttem, hogy "Megeszlek, te köcsög!", ő azt, hogy "Gyere, bazdmeg, próbáld meg!". Aztán szétszedtek minket, és pár hónap múlva azt is elfelejtettem, miért volt az egész." (Alfonz, 151. o.) Ez az! Ösztönös idomárnak kell lenni! Ösztönösnek, lélekönmagunknak... és idomárnak: hatni a világra, képünkre formálni azt. Vagy játszani hagyva, sorsára -- de akkor elfogadni pillanat-szabadságát. (cet 11.11h)

2004. szeptember 14., kedd

Reggel valami csudadolog volt a Napkeltében (mtv). Nemrég elcserélték egy beteg papírjait, így rossz beteget műtöttek meg. Nem figyeltek, a nővér/ápoló rossz ágyra/ágy mellé tette a papírt. Rossz papírral vitték CT-re őket, majd vissza. A leletek mentek az orvoshoz -- immár beteg nélkül. Rossz papíron volt a rossz eredmény. Vitték, műtötték -- meghalt. A vizsgálatot vezető orvos-professzor volt a vendég. A média azt harsogta, nincs felelős. Ez persze nem igaz. Van felelős: aki rossz helyre tette a papírokat, aki nem ellenőrizte, és aki nem működtetett egy rendszert napi szinten, ami már meglévő szokásjogában is garancia lehetett volna az ellenőrzés automatizmusára (ha csak ezen az osztályon nem működött ez, akkor az osztályvezető, ha egyiken sem, akkor a kórház/klinika szakmai igazgatója, és ha egyetlen kórház is van/volt ilyen, akkor már a miniszter is...) -- meg aki nem adott rá neki lehetőséget (forráshiány, embertelen lekötöttség, hajszolettség, megint a politikánál vagyunk, szóval a miniszter). Az ügyeletes orvos (ő tehet egyébként erről a legkevesebbet -- gondoljunk bele, mi lenne, ha a doki mindig és mindent meg- és újrakérdezne) nem közalkalmazott, így nem vizsgálhatták a felelősségét. A médiában erről az jött le, hogy bűnös, és milyen igazságtalan kibúvót találtak... Erről faggatta Bánó az orvos-professzort. A tanár úr elmondta, hogy ő megnézte egy öt éve praktizáló orvos fizetését, és ügyelettel, mindennel együtt százegynéhány ezer forint volt az, amit az elmúlt hónapban hazavitt... egy ápoló pedig... De ezt Bánó már nem várta meg -- közbevágott: „Aki nem elégedett a fizetésével, ne legyen orvos!”. Ez egyrészt igaz. Néhány napja az egyik diákkal töprengtünk a továbbtanulás lehetőségein. Azt mondja érdekelne a pszichológia, az ember, de más is. Mondom neki pl. a helyi egyetem kulturális antropológia szakját, ahonnan van út az emberhez is, a pszichológiához is, a kutatás világába is, tanítani is lehet, nyitott a média világa, de a politika is... Erre visszakérdez, hogy ok-ok, de meg lehet-e ezekből élni, mert a pénz is fontos, sőt a mai világban nagyon. Akkor én is azt válaszoltam, hogy akinek a pénz számít, ne foglalkozzon emberekkel -- mert ezt úgy nem lehet. De ez egy meg nem fordítható tétel! Ezzel, hogy akik az emberrel foglalkoznak, főként szívből teszik, nem szabad visszaélni. Rossz a megközelítés. Mindig úgy beszélünk erről, mint ami minket nem érint. Pedig igen. Holnap -- talán -- mi megyünk orvoshoz, vagy visszük/látogatjuk szeretteinket. Normálisak vagyunk? Egy olyan orvosra akarjuk bízni szeretteinket vagy önmagunkat, aki leterhelt, aki alig megfizetett? Vagy olyanra, akinek semmi gondja, csak hogy ott legyen, hogy odafigyeljen, hogy segítsen... tízezer százalékkal, számon kérhetőn? A magam részéről az utóbbira szavazok. (cet 10.11h)

„A kompenzálás anyámmal és apámmal szemben elkövetett aljasságom miatt volt kezdetben, ma már magamért csinálom. Ja, én is meghalok.” (Csernus, 151. o.)

Ezt már nem önmagáról mondja -- mégis azt hiszem, igen:

„Önmagát kereső ember.”

„Tudja, hogy hibás, de amikor este jön a bátyja meglátogatni, nem szól. Büszke vagy gyáva. Csak bújik hozzá, így vásárolná ki a bűntudatot.” (Csernus, 152. o.)

„Arról csak sejtelmem van, hogy ő mivel oldja a feszültségét. Talán a játékkal. Bemegy reggel nyolcra, játszik a tízszobás táblán négyig, de inkább tovább, aztán néha játszik este vagy hétvégén valami normálisabbat, amit én is értek. Ahol ember a bábú, az nekem magas. Ha az osztályra érkezik egy izgis, komplikált páciens, a Csernus olyan arcot vág, mint én, ha a snapszerban negyvenem van. Aztán, ha sikerül letennie az adut, két napig nem lehet vele másról beszélni, de ez csak ritkán idegesít, mert én is szeretek nyerni.” (Alfonz, 152-153. o.)

A játék... Hawking például (még gyermekként) fanatikusán szeretett játszani -- bonyolult összetett játékszabályokat talált ki, órákig, napokig, hetekig tartott egy-egy játszma. Egy idő után magára maradt, egyedül játszott. Talán edzés volt az életére. Az agyára is szüksége volt és van, meg az egyedüllét jól-viselésére is. Teller Ede számára a játék a számolás volt -- mindent megszámlolt, mindeneltöprengett. Einstein viszont nem szeretett játszani, azt mondta, épp eleget használja az agyát napközben, nem szeretné azon túl is... (cet 10.35h)

Ezt persze már Albert bácsi mondta, felnőttébb éveiben. Alice Calaprice (a már többször idézett kötetében) említ egy történetet húgának, Majának a születését követő időkből. Ekkor Albert (még a kisfiú) azt kérdezte „De hát hol vannak a kereked?” (mert azt ígérték neki, hogy lesz mivel játszania). És felnőttként is játszott, egyszer azt mondta magáról: „Egy művész modellje vagyok.”. A gyerekek még zsenik és művészek -- kivétel nélkül.

„És jegyzetelek, mint egy jó barom. Lajstromba a bűnöket, a nagyvonalúságokat, és várom, hogy legalább papíron kioltásuk egymást a jótettek és a rosszak. Keresztény bűntudat.” (Dobai, 153. o.)

„Jó, majd papot hívatok.” (Kékke, fórum) (cet 20.53h)

2004. szeptember 15., szerda

Ötvenedik nap -- és lassan landolunk a történelem(könyv)ben...

„Eljött először, de nem tudta, mit akar. Amikor másodszor jöttek, együtt, még akkor sem tudta, de kérte a kezelését. Egy hét telt el képmutatással. Kérdeztem:

-- Miért hazudik magának? Miért viselkedik felsőbbrendűen? Mire ilyen nagyképű?

Később ő úgy fogalmazott, "paposkodott". Nagyon pontosan fogalmazta meg. Egy hét kellett, hogy ezt a képmutatást levetkőzze. Akkor meglátogatták. A családja gyanútlan volt a változásban lévővel, azt hitték, itt úgy gyógyul, hogy azt észre sem lehet venni. Csak nem fog inni, és kész.” (Csernus, 153. o.)

Lehet, nem képmutatás... inkább törvényszerű. MagyarHonban minden tanárlélek ismeri Mérei Ferenc munkáit. Ő (de mások is) a csoportképződés folyamatát részletesen leírják: először csak a hely köt össze (nem tudja, mit akar), majd a mozgás (még ekkor sem tudja, de kéri a kezelést -- mozogni együtt a családdal...), majd a tárgy körül rendeződés (ekkor már bevonható a munkába, ekkor már kezdődhet a terápia -- de ez egy folyamat: ez a hét telt el képmutatással), csak ezt követi a összedolgozás, a cselekvés (ez az igazi munka, ennek van értelme) és a szerep (ekkor már pontosan fogalmaz, képes normálisan élni...).

Normálisan élni persze csak egy normálisan élő környezetben lehet. Ha a csoport (teszem azt a család) dinamikus, amikor minden tagja összedolgozva

cselekszik, egymásért élve szerepeiket. (Persze olyan ez, mint a biológiában az ideális populáció -- az egyetlen bizonyos róla, jellemzőin túl, hogy a valóságban egyetlen egy sem lelhető föl.) És nem feszültség mentesen! Mert olyan sosincs... Aki ideálokat kerget, alapjáraton, már a rajt előtt bukásra ítéli önmagát. A feszültségek is kellenek -- de a jó, produktív feszültségek kellenek.

„-- Nem, asszonyom, itt egy magát is érintő dolog van. A férje a család, az ő legkisebb közösségének az eleme, mint maga is, csak más toleranciával. Ez az élettere, és mint a lakmuszpapír jelzi, hogy baj van, elszíneződik az alkoholban.”

„-- Azt mondja, a férje kihasználja? Ön is tudja, hogy csak azt lehet kihasználni, aki hagyja. Ez a tehén-effektus. Van egy tehén, adott esetben maga. Békésen legelészik a mezőn. Egy denevér száll a hátára, olyan vészívófajta. Szívni kezdi a tehén véréit. A tehén odafordul és konstatálja, hogy a denevér az ő véréit szívja, de nem csinál semmit. Így gondolkodik: "Szegény kis denevér biztos éhes, nekem meg van egy csomó vérem, adok.""

„Elmennek. Ülök tovább a szobámban a tárgyaim között.” (Csernus, 154-155. o.)

Ez bizony így van. A lakmuszpapír nem önmagában oka az elszíneződésnek. Ok, mondjuk a dipa nem színeződik el -- de külső sérülés/hatás nélkül a lakmusz sem.

Eszembe ötlött egy történet is. Közlekedésből tanultuk, még általánosban... Falun, akkoriban még voltak lovaskocsik. Ment utánuk a motor vagy az autó, és dudált egyet, hogy le szeretné előzni, húzódjon már le széltetbre. Erre mi történt? Nem, nem húzódott le. Először hátranézett, megnézte, hogy a motor/az autó jön-e, vagy csak a duda önmagában. Amikor a bakról hátranézve látta, hogy nem csak a duda, csak akkor húzódott le... És a legtöbb lovaskocsira ez volt a jellemző. (cet 9.56h)

2004. szeptember 16., csütörtök

Szülők versus gyermekek, bizalom versus játszmák, életdinamika versus nehéz megnyugvás...

„-- Fiam, a drog nagyon veszélyes...

-- Ugyan, anyu, hogy képzeled, én a narkót soha nem fogom kipróbálni!

-- De jó... az én fiam ezt nem fogja sohasem... soha... És jön a nehéz megnyugvás.” (Csernus, 155. o.)

Ez most inkább off-topic, de olyan szép, hogy nincs szívem kihagyni:

„Az tényleg nehéz. A macskán és a kaméleonon kívül egyetlen élőlényt se láttam még, amelyiknek teljesen sikerült volna, ez a kettő meg más dolgokban szívta meg az evolúciót. A giliszták fejében talán béke lehetne, ha lenne fejük, de azok meg felháborítóan profi állatok. Ha kettévágom (vagyis vágnám, én legfeljebb egy méterről nézem őket), újránöveszti a hiányzó felét, minden problémázás és komplexus nélkül (Mi lesz, ha két farkat növesztek?!), aztán két giliszta folytatja a pályafutását, akár még párosodhatnak is (a legbiztosabb párkapcsolat, ha a szerelmem is én vagyok), szóval ez az egyszerű, ám tökéletes jószág anélkül képes szimbolizálni a lélektan javarészét, hogy halvány gőze lenne az analízisről vagy Freudról, nála egyszerűbb csak egy pont lehetne, de az meg nem tud semmi látványosat.” (Alfonz, 155-156. o.) (Csak zárójelben: azért a pont sok mindent tud...)

A doki folytatja:

„Mert a szülők aggódnak. Gyakran nagy nehézség kibogozni valakit a szülő-gyermek viszony gyakran anomáliákkal kötött hálójából. Sok esetben a kapcsolatot a szülők keresik velem. Olyan világocskákban élnek otthon,

melyekben egy jó családot hazudnak. Egy csúnya világban elszigetelt jó családot, ahová nem szivároghat be a rossz. Nem, a drog az elhanyagoltak, a lelencölkök kilátása, a mi gyerekünk sportol, szolfézsra jár, meg még valami különórára, no meg persze a nyelvek. Erről nincs is mit beszélni, hiszen mama kicsi fia-lánya még nem tudja, mi a jó neki. Aztán valamikor jön egy váratlan párbeszéd, elszólások" (Csernus, 156. o.)

Igen, az ellenséget nem szabad alábecsülni... az Ördög mindig figyel -- aztán lesből támad, hátulról. Néha küldenek ilyen tájékoztató füzeteket a pártok -- aktuális hazugságaik vannak rajta, hasznos sosem. Abból a sok-sok adóforintból, amibe ezek kerülnek készíthetnének mondjuk tájékoztató füzeteket (drog, aids, szex, viselkedés) és postázhatnák... De könyörgöm, ne hülyeségek legyenek rajta! Használható dolgok. Egyszerű praktikák. Például, hogy miből veszi észre a szülő, hogy játszmázik a gyerek... vagy miből láthatja, hogy az esti bulin nem csak ivott, de mondjuk bekapott valami kedélyjavítót is... Mert szülő is sokfajta van. Van, aki látja, átéli, lereagálja, kimozdítja, új irányt ad... dinamikus. Van, aki látja, de az út eltörik valahol... Aztán van, aki nem is látja; meg olyan is, aki nem akarja látni; meg aki nem is képes látni.

„-- Ha a kisfia már majdnem felnőtt, megkérdezte, hogy ő akar-e jönni?

-- De doktor úr, a fiúnak orvos kell, ez nagyon veszélyes dolog, maga tudhatná, ha nem jön magától a bűdös kölyök, majd én elrugdosom!

És itt kezdődnek a kis játszmák, amik végestelen végig, az unalomig ismétlődnek, amíg a szülő végképp ki nem merül, vagy a halál/sors közbe nem szól. A játszmák pedig még csak nem is változatosak. Sok családban láttam már ezt a fogócskát, de a lényege legtöbbször egy, a hazugság. Nem ítélem el ezeket a kis hazudásokat, mert nézzük a következetlen szülőt, aki nevelne. Úgy nevelne, ahogyan ő is látta. Üvöltözéssel, zsarolással, paktumokkal, ultimátumokkal vagy vesztegetéssel. A példamutatás már nem jut az eszükbe, de talán jobb is ez az ő helyzetükben, hiszen ahhoz nekik is meg kellene változniuk, hogy jó minták lehessenek." (Csernus, 157. o.)

Igazi gubanc akkor van, ha a szülő követel valamit („Üvöltözéssel, zsarolással, paktumokkal, ultimátumokkal vagy vesztegetéssel."), és ellentétes példát mutat (mert a szülő mindig mutat példát, a közöny is példa). Teszem azt megkövetelné, hogy a gyerek tanuljon, csinálja meg a háziját, de saját teendőit halogatja. Mit fog csinálni a pulya? Halogatni fog... Naná! Vagy azt mondja a szülő, hogy „Vállald a felelőséget!" -- de ha kellemetlen dolog van, akkor a gyereket küldi kölcsönkérni, visszaadni, megbeszélni... mert neki ez kényelmesebb. És a kölyök is csak ennyire fogja vállalni a felelőséget... Lélekterhek ezek, nehéz lélekterhek.

A szülői reakciók sem mindig azok, amiknek látszanak. Erről pár éve már firkáltam valamit, most csak beidézem: „*egyik tanítványom -- egy piszok bitang felnőtt-emberke -- elpanaszolta, hogy odahaza a papája olykor már annyira dühös, hogy meg is veri. "Megérdemled!" -- válaszoltam, majd elmondtam, hogy -- szerintem -- ezt ő rosszul érti: mert nézzen már végre a tükörbe, és lássa, hogy végtére is jó ésszel áldotta meg az Úr (vagy a gének szeszélye) és nem kellene különösebb csoda, csak alábbhagyni a csibészszégből, figyelni kicsit a suliban... és játszva lehetne minden rendben, lehetne jó tanuló és ember. És helyette? Állandó cirkusz-élet, a tanulmányok pedig: kettős... -- és ezért is magánórán küzdünk. Otthon a papa is ezt látja, próbál segíteni: a háttérben, féltő szándéktól vezelve intézi, hogy ebből-abból ne legyen nagyobb baj, vagy egyáltalán (ez egyébiránt örök hiba; nem lehet a gyerek életét élni, nem szabad az utat egyengetni... mindig megbosszulja); az előtérben pedig még külön tanárt is fogad -- nem bánná ő, csak térne jobb útra a fiú. De nem! Falra hányt borsó csak! "Szeret! Öreg, nem veszed észre, hogy szeret?! Csak tehetetlen... Segíts neki, csak egy kicsit változtass! ...és nem fog többet ütni, ezt látatlanba megígérem neked" -- próbáltam lelket önteni a srácba. Elment, és én egyedül maradtam a gondolattal: "A düh voltaképpen tehetetlen szeretet!" -- és ő is egyedül maradt ezzel: önmagával csak önmaga küzdhet meg az*

ember. Meg is küzdött: egy év múlva hármast tetőző eredményeket mutatott a suliban, és betyársága is csupán a korosztályához kötelezően hozzátartozó mértékben és erővel dúlta életét." (Kicsit átfésültem, itt-ott javítottam az eredeti kézíraton.)

„Nos, ebben a helyzetben a legtöbben hazudnánk inkább, hiszen ami "problémánk", amit csak a tudatlan szülők látnak problémának, annyi, hogy hetente kétszer, de nem is, inkább csak egyszer, a haverokkal, az a spangli. Ezért meg minek hallgassam a patáliát, minek alkudozzak, hazudok, és mehetek is tekerni a haverokkal. Ilyenkor, a jóhiszemű szülő mit tegyen? Hisz. Nem akar azokkal a gondolatokkal lefeküdni, hogy a gyerek narkózik, és ki fogják rúgni az iskolából, és nem lesz belőle semmi, pedig én már olyan szépen elterveztem. Aztán elalszik, és megálmodja mindezt, és úgy ébred, hogy összeverejtékezte a takarót. Na nem." (Dobai, 157. o.)

Hát igen. A doki is azt szokta mondani, ami a szívéből jön, az a száján... mert nem akar idejekorán szívinfarktusból elmenni. Ő ezért lélekordít -- a szülő meg ezért nem lélekordít. Ok-ok, csak itt a gyerek élete a tét! „A tét nagy. Itt egy ember méltóságteljes élete vagy fiatalon döglése a tét. Egy emberi élet.” (Csernus, 18. o.) Ön kockáztatná a gyermeke életét (a sajátjáért)? Akkor miért teszi? Hoppá!

„Jobb elhinni, hogy minden rendbe jön, a látszat úgylis ezt mutatja.

És a felszínen ez megoldja a szülő problémáját is:

-- Ezt megúsztuk -- mondja.

De nem úszták meg. Csak itt jön a neheze. Mert a látens időszakban a gyerek elsajátítja a hazugság profi technikáját, és amikor igazi párbeszéd indulna, az már a zsigereiben lesz. És a szülő csak fárad, a játszmák alatt kitikkad, és mikorra rájönne a megoldásra, hogy az ő élete az övé, a gyereke élete pedig a gyerekéé, ki tudja, mennyi ereje marad a változtatásra." (Csernus, 157-158. o.) (cet 10.33h)

2004. szeptember 17., péntek

Legyen a mai nap a megállás, a nyugalom napja!

Lélekidea.

Para... hasonlatos vagy ellenében -- furcsa szó ez, mert mindkettőt jelenti... határszó... borderline... a megcserepedett idő...

A következő képet a Szombat és a Vasárnap fejezetek között leltem:

A Para(o)limpia a lélek teljesítménye is. Mégsem figyelünk rá -- ez talán kortűnet... kőrtűnet.

Meg az idén a rendes Olimpia is amolyan parára sikerült. :(

De valami, eddig, ebben a naplóban is parára sikeredett. Ha szöveget idézek, mindig ott a pontos hely, meg az is, hogy ki mondta. A képeknél, rajzoknál ez kimaradt. Csak egy utalást találtam, a *Drogma* negyedik oldalán: „Illusztrációk, borító: [Erdélyi Zsolt](#), [Kerényi Kristóf](#)”. Az ő lelkük egy-egy parányi meglátásszikrái... nekünk lélekajándék. A *Drogmának* ők is társszerzői.

Holnap időparadoxon: kezdődik a *Vasárnap*. ;) :)

Mára szép, nyugodt napot Mindenkinek! (cet 9.06h)

2004. szeptember 18., szombat

Az idő (ismét) bebizonyította (és ez egy jelen idejű múlt), hogy időparadoxonok nem léteznek. Mégis szombat. Van itt még valami, amit én tegnap nagyvonalúan átugrottam. [Juli](#) írja a fórumban:

„FÉLEK REGGEL A KERÜLETI TEMETŐBEN.”

„FÉREG A KERTEMBEN!”

Ezt a mondatot, vagy az ehhez hasonlókat először Szaszitól hallottam, a szípus fiútól a 80-as évek elején. Karácsonyt tartottunk a csoporttal a pincében, ajándékokról beszéltünk, ki-kit lepne meg és ő mit kérne magának. Szaszi elmondta, az ő szülei csak egy ajándékot kértek tőle karácsonyra, csak egyet. Mégpedig azt, hogy a Szenteste napján menjen el otthonról, ne kelljen megmutatni a rokonoknak szégyenüket.

Ezen nem lepődtünk már meg, hiszen akárhányszor Szaszi előkerült, vagy hazavittük, anyja ezt kiabálta magából kikelve:

"Takarodj innen, olyan vagy mint a FÉREG A KERTEMBEN!!!"

A szavak lehet nem ugyanezek voltak... -- annyi anyát hallottam már a gyerekére szitkot szórni --, de az értelme biztosan ez volt... és a hatása sem maradt el: Szaszi ugyanis még ma is pontosan emlékszik arra, hogyan nem szerették őt.

Most ő következik, ő az apuka... nagy a drukks benne is, bennünk is, hogy elkerülje az ismétlést :) " ([Juli](#), fórum)

Akkor ami eredendően kimaradt (volna):

„Kopognak. Rita és mamája. Ritán látom, hogy kétségbeesett, az anyja kiéve, nem túl szép látvány. Olyan hatvan év körüli mama, sok gondot látott, egyetlen biztos pontja a munkája. Abban valószínűleg megönmagát, azzal tompítja életének egyéb sikertelenségeit. Ez neki jó, talán az egy jó, de Ritának nem. A munkája ugyanis sok áldozatot követel, a törődést így nem tudja a lelkiismerete szerint maradéktalanul megadni a lányának. Ez láthatóan bántja. Megpróbálja kivásárolni magát. Kifizeti lánya adóságait, ok nélkül pénzt ad neki, feláldozza magát, ha kell, hirtelen, intenzíven, úgy látja, ez missziója anyaként.” (Csernus, 159. o.)

Igen, jogos **Juli** lélekérintése -- ennek még itt a helye. Mert sok szülő azt hiszi, ő megad mindent a csemetéjének. Pedig nem. És ennek két oldala is van. Az egyik, hogy a személyes, tehát önmaga adása nem pótolható holmi pénzzel. A lélek nem prosti! -- ha úgy tűnik, akkor már nem a lélek az úr, akkor már baj van... A másik oldal, hogy a *minden megadása* (munka, befektetett energia nélkül) inkább káros: nem tanulja meg megszerezni, beosztani, értékelni...

A kettő csak együtt működik!

(Erről még kell írnom, de most diákjaim lesznek... délután majd folytatom.) (cet 9.44h)

A *minden megadása* épp a legfontosabbat nem adja meg -- a jelenlétet, önmagunk adását.

Napközben azon töprengtem, hogy van is erre valamiféle rendszer, már a jelenlét és megengedés pedagógiájára. Kozéki Béla rendszere, aki egy harmadik *dimenziót* is alkalmazott: a külső kontroll mértékét. Ideidézem, csak egy ki előmagyarázat a jelölésekre. A nevelési típusok neve mellett mindig lesz egy zárójel, benne három műveleti jel:

- az első (+) ha a szülő melegen, jelenléttel nevel, (-) ha hidegen;
- a második (+) ha a szülő megengedő, (-) ha korlátozó elvekkel nevel;
- a harmadik (+) ha a külső kontroll erős, (-) ha gyenge.

„Harmonikus nevelés (+ + +)

1.
 - o A szülő szeretettel, rugalmasan, következetesen nevel.
 - o A gyerek barátságos, aktív, megbízható.
2.
 - o A pedagógus meleg emberi kapcsolatokat alakít ki, nyílt, demokratikus légkört teremt, világos követelményeit betartatja.
 - o A közösségben baráti kapcsolatok, közvélemény és közösen kialakított és betartatott csoportnormák vannak.

Normatív nevelés (+ - +)

1.
 - o A szülő szeretettel, de az utat mindenben kijelölve nevel.
 - o A gyerek érzelmgazdag és kötelességtudó, de semmiben sem kezdeményező.

2.

- A nevelő jó hangulatot, feladattartást, fegyelmet teremt, de önálló döntésre nem nevel.
- A közösségben a hangulat, a teljesítés jó, de a csoport teljes konformitást követel.

Liberális nevelés (+ + -)

1.

- A szülő elfogadóan, megértően nevel, de követelményt betartatni nem tud.
- A gyerek kreatív, ambiciózus, de önkontrollja gyenge, sikerért, népszerűségért, minden normát áthág.

2.

- A nevelő jó munkaléggkört teremt, feladattartás nélkül, csak az érdekeset végzik el.
- A közösség aktív, de túlzott rivalizálás jellemzi.

Túlgámolító nevelés (+ - -)

1.

- A szülő agyonfélti gyermekét, irányítás helyett szorongásának átadásával passzívvá, gátolttá teszi.
- A gyerek mindenáron csak a kudarcot akarja elkerülni, jutalmat szerezni.

2.

- A nevelő dédelgetéssel, lekenyerezéssel próbál passzív követésre rávenni.
- A közösség nem hatékony, tulajdonképpen csak érzelmileg kapcsolódók halmaza.

Nemtörődöm nevelés (- + -)

1.

- A szülő tulajdonképpen nem nevel, csak azért buzdít önállóságra, hogy a gyerek ne legyen terhére.
- A gyerek aktív, de kielégületlen és gátlástalan.

2.

- A nevelő személyiségfejlesztéssel nem, legfeljebb a tananyaggal foglalkozik.
- A közösség tulajdonképpen nem alakult ki, hatékonysága nincs.

Autonóm nevelés (- + +)

1.

- A szülő nyíltan és becsületesen nevel, de megőrzi autonómiáját s a gyermeket is erre ösztönzi.
- A gyerek aktív, felelősségvállaló, de érzelmileg nem harmonikus.

2.

- o A nevelő világosan és határozottan nevel, de távolságot tart.
- o A közösség demokratikus, de a cél és normák tartják össze.

Kemény nevelés (- - +)

1.

- o A szülő szigorú következetességgel, de a gyermeket figyelmen kívül hagyva nevel.
- o A gyereket önmaga ellen fordított agresszió vagy fanatizmus jellemzi.

2.

- o A nevelő csak a vakfegyelem fenntartására koncentrálnál.
- o A közösség tulajdonképpen nem közösség, autokratikus, fanatikus csoport.

Diszharmonikus nevelés (- - -)

1.

- o A szülő tulajdonképpen deviáns személyiség, érzelmi, értelmi, erkölcsi szintje alacsony. Viselkedése megalázó, önérték-csökkentő, nem fejlesztő.
- o A gyerek kielégületlen, gátolt, impulzív. Önérték-csökkenésből származó feszültségét váratlanul, magát is károsítóan, s újabb konfliktust teremtően vezeti le.

2.

- o A nevelő hideg, örökké gátolni igyekvő, korholó, a légkör rossz, teljesítmény gyenge.
- o A közösség helyett egymást hibáztató, rossz légkörben élő egyedek."

(Kozéki Béla: A fegyelmezett személyiség kialakulása, Tankönyvkiadó, Bp., 1983.)

Szép, jó és igaz rendszer. Ismeri is minden tanárlélek hazánkban. Legalábbis remélem. A szülők már nem annyira. Mert minden hülyeséget tanítunk. Csak emberismeretet, önismeretet (pszichológia, kommunikáció) nem -- pedig ez lenne az igazán fontos. Azért egy baj van ezekkel a rendszerekkel (ezzel is, meg a többi ilyennel is). Nevezetesen az, hogy ok-ok megnézi a tanár, vagy a szülő, és rájön, hogy az ő nevelése nem harmonikus, hanem, mondjuk autonóm nevelés. És akkor mi van? Hogyan váltson? Képes-e ő más lenni? Miképpen, miben legyen más? Ezek a kérdések... és válaszok nem nagyon vannak... ezekben a rendszerekben legalábbis. Amúgy azért sincsenek, mert a válaszok mindig egyediek. Az autonóm nevelés példájánál maradva ugye már talán évek hosszú sora konzerválta érzelmi labilitás jellemzi a gyerkőc lelkvilágát. Ezen az nem segít, ha a szülő egyik napról a másikra harmonikusan kezd el nevelni. De képes egyáltalán erre? Hoppá! Pedig ezek az igazán fontos dolgok! Néha előadok pedagógiát is; és tanárokkal, szülőkkel találkozáskor mindig azt érzem, hogy nem az elmélet, nem holmi rendszerek érdeklik őket. Hanem az egyes esetek, hogy Zoli, Kata, vagy Sára adott lélegzabancával mit lehet kezdeni...

„Újra Rita. Ő egy nagyon ígéretes tehetség, de ez semmi, csak ígéret. Nem rendelkezik a konfliktusok kezelésére megfelelő elhárítási, feldolgozási mechanizmusokkal. A kudarcai és a sikerei, a környezetből jövő külső ingerek hatása alatt alkoholista lett. Az alkoholoról lejtett, de gyógyszerfüggésre váltotta. Ebben orvosai is szerepet játszottak” (Csernus, 159. o.)

Kossuth Lajos mondta: „Csak az képes hatalmasat hatni, ki saját korának embere, míg ellenben ki korát megelőzi, csak halála után él, ki pedig korától elmarad, élve is halott.” Széchenyi István meg ezt mondta: „Az ember csak annyit ér, amennyi hasznát hajt embertársainak, hazájának s ezáltal az egész emberiségnek.” Németh Lászlót is idézem még: „Az ember élete kapcsolatokban lélegzik.” Szóval, közösségekben élünk, kapcsolatok szövetségében -- a kapcsolat létalap, lehetőség, öröm és bánat, de kötelezettség, munka is. Értékmérő. És általában jól is van így. De mit tehet az a tehetség, aki korát megelőzve a jövővel társalog? Nem mindig látszik a hajtott haszon. És nem csak akkor nem, ha az nincs -- de akkor sem, ha beláthatatlan mennyiség. Zseninek lenni nehéz. Talán már ebben a naplóban is írtam (ez egy rögeszmém, mindig és mindenütt kihangsúlyozom), hogy nem normális dolog egy messze nem átlagos teljesítmény mellé átlagos, megszkott viselkedést (a konfliktusok kezelésére megfelelő elhárítási, feldolgozási mechanizmusokat) elvárni, számon kérni.

Holnap Vasárnap, és immár holnap kezdődik a Vasárnap. :) (cet 17.26h)

2004. szeptember 19., vasárnap

Hetedik fejezet, Vasárnap. Monológ... igaz mese felnőtteknek. No comment -- csak idézni lehet. Idézem. Hosszan.

„Császárt ki a NAPra!” (fejezetcím, 163. o.)

„Elmennek segítséget kérni.

-- Hogy van?

-- Köszönöm, jól -- a válasz, és akkor is, ha épp szakad szét. Ez a szarmedence-effektus.”

„Tehát úszom a medencében. Magabiztos vagyok. Nincs gáz. Jó. A haverok is itt úsznak velem, mert unalmas lenne egyedül. Király az élet. Meleg a víz, pont olyan meleg.

Kinyomjam magam? Mint egy vízipótlós? Nagyobb lesz a látóköröm? Meg is teszem. Kirúgom magam. De mi ez? Más volt a levegő kinn... Nem értem... Úszom tovább. Most látom, hogy mögöttem is úsznak. Sokan vagyunk. Azt hiszem, nincs baj, de valami mintha... Úszom tovább. Röhögő haver mellett, de valami van. Megint kirúgom magam. Figyelek. Mit csinállok? Jézus Mária, jobb a levegő kinn! Visszasüppedek. Látom, hogy amiben úszom, barna! Megszagolom. Ez büdös! Ilyen jön a seggemből ki. Ez szar!

Nem hiszek a szememnek! Szarban úszom!!

Szétrézek. Látom, hogy sokan úszunk benne. Mi ez? Nem értem. A haverok ezt nem látják? Nem, azt hiszem, nem. Jól érzik magukat. Benne. A szarban. Vagy legalábbis ezt mutatják. Vagy én vagyok hülye? Minek kellett kinyomnom magam? Mint a vízipótlós, mi? Sokkal jobb lett volna, ha nem okoskodom.

Szar. Na és? Meleg. Jó meleg, lehet benne úszni. Jók a haverok..., helló, helló, mindenki megtalálja a számítását benne. Én miért ne úsznék? Nincs gáz. Nincs gáz! Hát... Így is lehet élni.

Jó. Jó, megnyugodtam. Nyugodt vagyok. Nincs gáz. Ússzunk tovább! Nem lesz gáz. Nem lehet.

De most! Eltűnt az a távolabbi szomszéd. Rosszul láttam? De az a másik is eltűnt! Meg az is! Mi ez? Egyre nehezebben úszom! Sűrűbb lesz a sztori? Pedig én jól úszom! Esküszöm! Bassza meg! Mi van a kezemen? Nem hiszem el. A szar rakódik rá a kezemre! Kövesedik rám, mint valami szaros vízkő. Segítség! De nem. Majd én megmutatom! Nem fog a szar kicseszni velem!

Egyre lejjebb kerülök. Nézem a legjobb havert, annak is a pofájáig ér a szar. Előbb még csak röhögött, néha köpködte ki a szart, darabokat, amik belecsobbantak a szájába. Fel se vette, de most... Most meg fuldoklik! Ne! Ne hagyj itt! Ez megfulladt. Megfulladt. Én is mindjárt...

Nem akarok megdőglenni. Lehet, hogy meleg meg jó. de megdőglök! Csak van valamilyen partja is ennek a szarnak! Irtózatossá hajrába kezdek. Félek. Lehet, hogy meghalok? Én pedig mindig fasza gyerek voltam, nagyfiú.

Part! Há. Megúsztam. Na jó, ez megvan. Most mi jön? Nem tudom. Téblábolok. A part veszélyesnek tűnik. Hát beszarok! Csomó pasit, csajt látok ebbe... az egészbe ugrani. Vetkőznek. A partról, csukafejessel be a szartengerbe. Mosolyognak, és majdnem énekelnek. Indulókat énekelnek, szerintem.

A szar az továbbra is húz lefelé. Mese nincs. Hát akkor... Na, ja. Kimászok.

Állok, most látom, meztelenül. Úristen! Mennyi szar van rajtam. Én hirtelen ember vagyok, bassza meg: felkapkodom a ruháikat, lehet válogatni, jó cuccok. Kurvára fázom.

Na jó. Ez megvan. Most mi jön? Búzlók? Mekkora fasz vagyok. Nem mostam le a szart. Ez van. Most így vetkőzés közben... mártózom még egyet. Nagyon csábító. Sok barom, ugrálnak. Bele továbbra is a szarba. Ugrom én is még egyet. Menet közben tudom, megint bekaptam a horgot. Most nem érdekel... úszom, rohadtul úszom. Valamiért nem olyan, mint régen.

Vissza kell fordulnom. Lehet, hogy nem bírom. Én mindig bírtam. Nem bírom. Ki kell mászni. Nem öltözöm fel újra, erről már tudom, hogy zsákutca.

Heuréka! Vannak zuhanyzók a parton. Ez laza. Beállok a zuhany alá, megy ez, megy ez... Én vagyok a császár, mint régen.

Most, hogy lemosakodtam, már nyugodt lélekkel öltözöm, megyek innen el, de mi ez? Megint érzem a szart. Hallucinálok? Nincs semmi baj. Hallucinálok. Én már tiszta vagyok... Olyan sokat voltam benne, hogy belém ivódott a szarszag? Ezért érzem újra. Melegem van, igen, egész melegem lett! Leveszem a kabátot. Megcsap a szarszag. Szagolom magam. Igen, ez bűdös.

A felületes mosakodás a laza fost lemosta. Egy csomó szar viszont rám kergesedett. Vissza. Állok a víz alatt. Hogy a francba nem vettem észre a sikálókat? Van itt fürdőszivacs, drótkefe, minden.

Most meg lejön, a kurva élet, a bőröm. Nem kell a kefe, fürdőszivacs. Bassza meg, nem jön le a szar. Következik puha kefe, a keményebb kefe. Már a könnyeim folynak, bassza meg. Ez csak a drótkefével jön le. Akkorákat buliztam, ittam a szarból is, most ez nem lehet akadály.

Gyere, te kefe, a drótos. Szakad a bőröm, folyik... Ez vér. Akkor is lekaparom. Kockára fagyok, nem érdekes, kék vagyok, nem érdekes. Megnézem a bőröm, a hajam, a hónaljam, a lábam közét, az ujjaim között, nincs szar. Öltözni kezdek."

"Dilemma, válogassak magamnak ruhákat? Válogassak? Megfagyok. Most, ezután a sok szar után dögöljek meg valami tüdőbajban? Felkapom az első göncöt. Nem érdekel. Legalább nincs szarszagom.

Szétnézek. Látom már, milyen nagy ez a szarmedence. Nincs vége, a horizonton túl is ez húzódik. Rengeteg faszkalap. Benne úszkál a kakiban. Nagyon egyedül érzem magam. Szarok rá... Most mi a francot csináljak? Inkább megyek-mendegélek a medence mellett, a szélén. Többiek a medencében. Röhögnek rajtam, ahogy én is régen. Röhögtem...

-- Hogy nézel má' ki? Nézzél magadra, te szakadék! Nem jössz inkább be? Nézd, meleg van. Te hülye bohóc! Nem mersz bejönni, mi?

Ilyenkor a magamfajta vagy elindul újra, vagy eszébe jut a szar levakarása meg a véres bőrcafatok.

Akkor nem megy be. Majd meglátja a többi szakadt arcot, és rádöbben arra, hogy nincsen egyedül a talpra állásban. Majd arra is rájön, hogy az eddig szakadt ruházatát az idő múlásával lecserélheti. A kesztyű, a póló, a dzseki egyre harmonikusabb kompozícióban lesz. Elkezdi becsülni ezt az állapotot. Büszke lesz rá. Önbizalma lesz és emberi tartása. Gerince. És nem fog megdöglenni." (Csernus, 163., 164-166., 167. o.)

Ehhez tényleg nem írok semmit. (cet 15.50h)

2004. szeptember 20., hétfő

„Sokan kérdezik, mi a gyógyulás.” (Csernus, 163. o.)

John Nash gondolata⁴¹ jut megint eszembe... és a sorok most visszaköszönnek:

„Már akkor gyógyult lenne valaki, ha nem iszik, nem narkózik, vagy már a gyógyszereit sem szedi? Nem.” (Csernus, 163. o.)

A doki most komplementer építkezik, azt mondja el, honnan indul, ki a beteg:

„Egy a közös. A rabszolga már nem ura szenvedélyének. Elveszítette a kontrollt.

Kontrollvesztésének egyik tünete, amikor azt kezdi mondogatni, hogy "akkor teszem le, amikor csak akarom". Hangoztatnia kell, hogy még ő a király. De minek hangoztatja?

Ezt a mondatot az emberek akkor kezdik használni, amikor nem akarják bevallani, hogy már nem ők diktálnak. Kiszolgáltatottak, rabszolgák.” (Csernus, 163. o.)

Mit is vár el a környezet? Kontrollt? Nem, a kontroll nem a környezetnek fontos. Ez is egy dinamikus rendszer. A környezet azt várja el, hogy pontosan határozzam meg magam: ki vagyok, mit akarok, hogy hogyan viszonyulok, hogy hozzám hogyan lehet viszonyulni, hogy mik a céljaim, és hogy milyen pályán megyek majd, amikor megvalósítom őket. Olyan ez mint a rendőr, aki felírja az adatokat igazoltatáskor. Sokan azt hiszik, hogy szívózásból: hogy utána néz, vagy legalább valami. Pedig nem, csak azért, mert egyébként nem hiszi el a hülye főnöke, hogy dolgozott. A többiek is igyekeznek meghatározni önmagukat. Ha én nem teszem, nekik bizonytalan pont vagyok: kiszámíthatatlan. Vigyáznak majd velem... Jajjj! -- és ebben a pillanatban már ők is kiszámíthatatlanok, bizonytalan pontok nekem. Ezt akarjuk elkerülni az önmeghatározással. Mert kell a bizonyosság. Nem kell, hogy minden pont bizonyos legyen, de kellenek útjelző bóják, kellenek viszonyítási pontok. A kontroll, az önkontroll elvesztése saját önmeghatározásunk lehetőségének, képességének elvesztése. Itt a baj...

Az önmeghatározás nekem sem mindig sikerül(t). Multivalens lélekként ez nehéz dió -- meg nem is törekedtem rá.

„Nekem az orvosok jelentik azt a képzeletbeli jelzőlámpát, ami ha felvilan, meg kell állni. Inkább a hirtelen halál, mint a kezelések, paranóiák és a fontoskodó magyarázatok. Vagy rájön az ember, hogy nincs semmi baja, ezzel szemben a köpenyes sík hülye, vagy nagyon gyorsan talál megoldást maga. A kórház, az orvos nekem egy szót juttat eszembe: menekülni.” (Dobai, 164. o.)

⁴¹ Hivatkozás az augusztus 5-én írottakra.

Egy barátom mondta pár éve a KK egyik fődokijának, hogy „Semmi szükségem arra, hogy drága vizsgálatokkal megállapítsátok, hogy nagyon komoly bajom van. Inkább hazamegyek.”.

„Az örültek ebben az egészben egyformák. Ócska kis megúszás, happy endekkel. A szarmedencék determinálnak ilyen kétes hősökké. Pontos, szép leírás ez. Aki nem hiszi, mártózzon meg maga.” (Dobai, 167. o.)

„A magamfajta csávó azt is kérdezi, ki üzemelteti ezt a kurva medencét, és hol volt a rendszerváltás előtt, mert akkor csak alkoholt lehetett kapni, ami megtelít ugyan egy egész szarmedencét faszokkal, de a mögött nem éreztem ilyen komoly menedzsmentet. Az új fickó nagyon érti a dolgát.” (Dobai, 168. o.)

Mi köze ennek a rendszerváltáshoz? Ez csak menekülés, bűnbak hajkurászás! Nem! Az persze nagyon pontos kérdés, hogy „ki üzemelteti ezt a kurva medencét”... Mert nem ide vagy oda tartozó emberek vannak. Vannak jók, meg szarháziak -- itt is, ott is. (Kishazánkban a két oldal sem azt jelenti, amit a rendesen. Ma reggel a Napkeltében (mtv) beszéltek a Csillebércei táborról. Orosz, a műsorvezető képviselte a baloldali értékeket. Már ez sem semmi, hogy a műsorvezető képvisel valamit -- na, de ez van. Azt kérdezi Rogán Antaltól, hogy miért kellene a tábor az államnak fenntartania. Azt mondja Orosz, hogy szerintem ez nem feladata az államnak a Kapitalizmusban... Hoppá! Bal oldal, hoppá! És erre mit mond Antal? Azt, hogy szét kell nézni ebben a Honban, mert a valóság itt az, hogy a gyerekek több mint fele nem üdül gyerekkorában, egyáltalán nem. És ha ez a tábor abban segít, hogy egyszer mégis, mert ez is része az esélyegyenlőségnek, akkor ez igenis fontos! Ezt mondja a jobb oldal! Hoppá! Akkor ki figyel itt az emberekre? Kinek fontos a társadalmi esély? Kinek??? A bal oldal azt mondja: „Nem! Kapitalizmus. Csak...” -- a jobb oldal meg ezt: „Igen. Figyelni kell egymásra! Az ember mindenkor fontos. És az esély is... Együtt élünk. Egy-másért!”. Nagy különbség.) Amúgy meg nem a két oldalnak kellene marakodni, hanem a jóért összefogni! Például a gyerekekért, közös jövőnkért, de a szarmedencét üzemeltetők ellen is -- ez szintén a közös jövő! Mert ez lenne a fontos... Vagy nem?

„A tudatmódosulást” „már gyerekkorától igényli mindenki” „Most az jön le belőle főleg, hogy mindenki beteg a világon, leszámítva talán a busmanokat és az eszkimókat” „Valamennyire mindannyian szarosak vagyunk, de annyira azért nem, hogy órákat álljunk a zuhany alatt, mindenkin ott van az a kakamennyiség, amit még viselhetőnek tart társaságban is ("Ezt a keveset úgysem fogják érezni, ennyire ők is bűzlenek."). A többség (én is) nyugodtan lubickolna, ha nem lenne biztos, hogy így nemsokára meghal, de ez a csupasz ösztön-észérve elég ahhoz, hogy parton üssük agyon a hátralévő időt. Ha ezt a láblógatást gyógyulásnak hívja a szakember, ám legyen. De a "nincs komoly bajom" és a "jól érzem magam" között azért, csak úgy magamnak, meghúznám az árkot, amit mindig át kell ugrani. Én, a laikus, ezt az ugrást hívom gyógyulásnak.” (Alfonz, 168. o.) (cet 9.40h)

2004. szeptember 21., kedd

Szent az akarat, mely így tud döntenéi...

„Soha nem hittem el, ha meghalt valaki, nem is fogom, pedig az évek számával arányban mindenki egyre esélytelenebb. Azt sem hiszem el, hogy a Csernus elhiszi, pedig hetente halnak meg körülötte. Egyszerűen képtelenség túllépni ezen a torokharapáson, ahogy huszon- meg harmincakárhány évesek ma már nincsenek. Tegnap még voltak, de ma már nincsenek.” (Alfonz, 170. o.)

Virágok

Virágokat vettél egy reggelen
S néztél egész nap haláltusájukat
Valaki megölte őket miattad
Nem tudhatta, kinek szerez majd örömet
Te pénzt adtál neki
Amin majd ő is vehet
Valamit, amit miatta ől meg másvalaki
(Achilles Dent: 23⁴²)

„Folyton gyógyulnunk kell, kigyógyulni, mert rosszak a szüleink, mert rosszak a rendszereink, mert rossza a vallásunk, mert rosszak az orvosaink, vagy csak a szemléletünk rossz.” (Dobai, 171. o.)

„Akkor most kezdjünk kigyógyulni.” (Csernus, 171. o.)

Felszólító mondat -- ponttal a végén... kijelentésbe harapva.

„Lilla egy olyan nő, aki huszonhat éven át volt ópiátfüggő. Narkózott, majd negyvenegy évesen eljött, és megkérdezte tőlem, hogy mit tudok kezdeni egy ilyen vén Narkóssal. Azt mondtam, hogy semmit.

-- Akkor miért csinálja? -- kérdezte.

Mondtam, azért, mert én tudom, hogy nincsen reménytelen eset, és ha egy ember valamit nehéz munkával elront, azt nehéz munkával ki is tudja javítani. A kérdés az, mit kezdhet egy ilyen vén Narkós magával? És erre van jó válasz. Lilla azóta rendben van, ez több, mint két éve történt. Az idős szülei megbíznak benne, rendezte gyermekével a kapcsolatát.” (Csernus, 169. o.)

A kérdés az, mit kezd magával... Igen, ez fontos! Ezt látom tanárként is. Lehetőséget teremthetek; a tanulás, a fejlődés ívét megtervezhetem; az utat megtölthetem tartalommal; motiválhatom is a lelket az útra -- de helyette nem járhatom be. Mindenki a maga útját járja -- mindenki magával kezd valamit. Bármit. Széles a választék: a szarmedencétől az önmegvalósításon át a másokkal együtt (egymásért) megélt boldogságig. Tessék választani!

„Küldött egy sms-t a sikerről, amit kicsit átírtam: "Gyógyulás az az állapot, mikor valaki a saját sikereit és kudarcait folyamatosan, napról napra tudja kezelni." Nem ingatja meg semmi annyira, hogy azt a kontrollt elveszítse." „A sikereitől nem száll el a feje, a kudarcok meg nem nyomják bele a sárba.” (Csernus, 169., 171. o.)

Átírom én is: *Normális az az állapot, amikor valaki a saját sikereit és kudarcait meg tudja élni. Nem képzelet sem többnek, sem kevesebbnek -- napról napra élni is, kezelni is tudja. Nem ingatja meg semmi annyira, hogy a kontrollt elveszítse: a sikereitől nem száll el a feje, a kudarcok meg nem nyomják bele a sárba. Megéli és megosztja. Örömei szerettei örömei is -- és ő is őszintén örül szerettei örömeinek. Sajnálattól mentesen keres vigaszt -- és bajban ő is ott van társa(i) mellett.* Vagy valami ilyesmi. Írd át Te is! Legyen egy saját *normális* mintád, elgondolásod! Ha nincs baj, hát azért, hogy legyen mit megőrizni... ha van, akkor a célért, hogy legyen világos a cél.

„Nem önismeret kérdése a helyes élet. A szokások és a tradíciók meghatároznak, az is, ha nincsenek. Nem idillt keresek. A szenvedés méltó, pontos helyét az emberéletben. Nem jóságot és nem pátoszt, inkább valóságot. A természetet. Nem várhatnak el a gondolatok engedelmisséget a fajunknál fogva létező ösztönökkel szemben. Nem törhet be a precíz tudat. Emberállatként, kiszámíthatatlanul, nincs norma, és nincs helyes morál felettem.” (Dobai, 171. o.)

„Az ember kínos teremtmény.” (Dobai, 173. o.)

⁴² nostromo.ptt.hu/~dent/sf/versek_23.html

Hét nap -- megteremtettet és megtartatott a hetedik nap szentsége is. Holnap már a *Nyolcadik nap*. Holnap már élni kell. Mert az idő csak pörög tova... lélektáncunk járja... (cet 9.38h)

2004. szeptember 22., szerda

„*Nyolcadik nap*” (fejezetcím, 175. o.) -- folytatás is, és kezdés is. Folytatni jó -- ez adja az érdekességet: hogy érdemes tenni, mert ami tetszik, ami érték, az megmarad. Munkával persze, mert azért meglehet, hogy meg kell dolgoznunk érte. És újra kezdeni is jó -- ez adja a lehetőséget: például arra, hogy teremtsünk valami érdekességet, amit aztán megőrizhetünk. De arra is, hogy kijavítsunk valamit, amit elszúrtunk régen, sokszor, eddig. Néha nem sikerül, de tudnunk kell, hogy legalább megpróbáltuk. Megpróbáltuk? Van, amikor nem. Ez is benne van a pakliban. Csak az nincs benne, hogy meg sem próbálom... és a világ a hibás... Csak a világfájdalom, az önsajnálat nincs benne! Miért nem tettem bele mindent? A másik, a többiek -- aki(k) beletett(ek) mindent (amúgy meg nem kell mindent bele-tenni, soha sem kell mindent... csak amennyi szükséges, de annyit igen -- fejéhez sem tart(ott) senki gépfegyvert. Ők döntöttek úgy. Vállalni kell a felelőséget -- mert a felelőség mindig sajátunk. Önmagunk felelősége bizonyosan. Talán erről szól ez a kötet...

Most néztem meg Tóth Péter Pál dokumentumfilmjét Csernus doktorról. *Tigrisszelídítő*. Nagyon jó film -- érdemes megnézni! Nem írok a filmről most, még emészt a lélek... forr a lélekkapott sugallat.

A Narkóma csak a második napló -- már a Drogmáról. Van az *alapl*műben valami, amiről eddig nem szóltam. Az első napló. *Nóra* szösszenetei a fejezetek végén. Megélt napló. Álljon itt, mert nélküle értelmetlen lenne minden. Élő lelkek nélkül, gubancok nélkül, gyarlóságaink, tigrisünk nélkül túl sima lenne minden... élhetetlenül sima. Azért belehalni sem kell. Nem jók a végletek.

„Első nap:

Megszeppenés.

Megnyugvás, biztonság.

Düh, agresszió, ha arra gondolok, amit nem akarok,
hogy csak azért se.

Szétszórtság, félelem a kudarctól.

Meghúzóadás.

Félek, hogy csak bebeszélem magamnak, hogy bajom van.

Kapkodás.”

(Nóra, 39. o.)

„Második nap:

Zavarban vagyok.

Szégyellem, hogy szükségem van emberekre.

Benn volt anyám, folytatódottak a hazugságok...

Beszéltem apámmal, mintha semmi sem lenne.

Kétely, van-e más bajom,

vagy én vagyok önző szenvedélybeteg,
aki tönkreteszi a családját?”

(Nóra, 63. o.)

„Harmadik nap:

Állandóan hajtanám magam.
Múzeumban megijedtem a skizofréniától.
Zavar a család telefonja, haragszom magamra,
hogy olyan régen elfordultam tőlük, és nem bíztam bennük,
és nem foglalkoztam velük.
Jobban nyitok a többiek felé, nem akarom a szeretetüket,
szimpátiájukat, nem sértődök meg.”

(Nóra, 89. o.)

„Negyedik nap:

Düh és sírás. Kiscsoportos családtéma megölt picit.
Nagyon önző voltam. Csak én, én, én.
Én is kihasználtam az ellentéteiket.
Adok-kapok játékot játszottam a szüleimmel.
A mai napig nem fogadom el,
hogy minden percemről tudjanak.
APÁVAL KELL SZEMBENÉZNEM.”

(Nóra, 111. o.)

„Ötödik nap:

Rossz kelés.
Nagy csoport. Düh. Kitörés, de lent maradtam.
Csernus azt mondta, kapkodok.
Küzdelem, rossz tulajdonságok.
Mikor fog sírni a bizalmatlan kaktusz,
ha állandóan visszafojtja?”

(Nóra, 133. o.)

„Hatodik nap:

Lazítás.
Találkoztam a nagyiekkel.
Türelmetlen vagyok,
menjenek már!”

(Nóra, 161. o.)

„Hetedik nap:

Haragszom magamra, hogy ezt tettem magammal.
Elfogadás, cikisnek tartom a szüleimet.
Szeretnék végre sírni. A magára maradt nyolcéves kislányt
kisírni. Az elkényeztetett kislányt pofon verni.
Szeretnék őszinte lenni.
Szeretném ismerni magamat.
Szeretnék nyugalmat.

Nem jó megsértődnöm.
Nem jó azt akarnom, hogy mindenki szeressen,
nem mindenki szeretetére van szükségem.
Segíteni akarok magamon. Sokszor elbizonytalanodom.
Sokkal egyszerűbb lenne úgy folytatni, ahogy volt.
Senkinek nem tűnne fel semmi.

De nem akarom abbahagyni, amit elkezdtem.”

(Nóra, 173. o.)

„Magammal kell foglalkoznom. Őszintének kellene lennem magamhoz, sokkal,
kegyetlenebbül őszintének.

Dilemmáim:

- túl régóta tudom, mi az, ami nem jó, de nem érzem úgy, hogy tudnék ellene tenni
- túl törékeny (és sérülékeny) az egész, hogy kibírjam
- abba kéne hagynom adok-kapok játékaimat
- nem szabad ilyen sértődékenynek lennem
- önzőn, manipulálva ki akarom sajátítani a szeretteimet?
- el kell fogadnom mindent, anélkül hogy úgy érezném, betörték?
- **MINEK HALMOZOK?**” (Nóra, 175. o.)

A korfa jutott eszembe -- az első hét napról. Egy lélek hét napjának korfája -- strófákba szedve.

A nyolcadik napról meg az ötlött fel, hogy ilyen dilemmalistát sem ártani írunk -- mindahányunknak... aztán megbeszélünk is néha... rendszeresen.
(cet 11.55h)

2004. szeptember 23., csütörtök

Két hónapja kezdtem el a naplót -- és ma bezárom. A webnapló, ha olvasónapló is, és főként amikor az, bezárható. Tovairni értelmetlen. Ilyen naplót írni, valahol, menekülés. Előre tudja az ember, hogy van vége -- és vezérfonál is van, végig. Szóval, nem csak menekülés, de bizonytalanság is. Az alapmű egy biztos pont -- „megnyugtató barna szemek, amibe, ha belenézel, olyan mintha haza érkeznél a lelkedbe”. (Belekezdtem egy regénybe, még e napló előtt, csak az lassabban halad... Írom benne: „kék

szemének tengermélye" -- és erre kaptam az előbbi idézetet, e-levélben, kérve, hogy írjam majd ezt is bele... Nem mondhatom meg, itt és most nem, hogy ki kért erre. Benne lesz a regényben is, de ide is nagyon lélekillik.)

Tovaírni értelmetlen. Hozzáírni ízlés dolga. Valahol ez is pedagógia. Magántanítók -- délután jönnek hozzám a nebulók, hogy csiszoljuk egymást. Építünk: időnként menedéket, ám legtöbbször lakható lakot, éltet, néha pedig palotát. Haranggörbe. Délelőtt egy kolléga küzd a lélekért -- délután nálam a felelőség. Ez is napló. Hozzáírok valamit.

Nagyon sok kolléga munkájára látok így rá. Nagy élmény látni, hogy ugyanazt a feladatot, problémát mennyire másként tudják és szokták megközelíteni. A matek és fizika nagyon sokszínű, és ez itt meg is jelenik. (Talán csak egy kivétel van. Vannak általánosabban nem szeretett témakörök: a tanárképzés fehér foltjai lehetnek -- ha ilyen kerül sorra, akkor rendeződnek a füzetek, egyenpéldákat látok, uniformist viselő feladatokat, órákat. Borotvagép. Egyszer majd megírom -- részletesen.)

Rendszerint jól elvagyunk az iskolai kollégával. Több eset van, amikor össze is dolgozunk. Egy a célunk -- és működik a *félsszavakból is* jelenség. Néha nem. Amikor azt hiszi a kolléga, hogy ő az én főnököm... Meg akarja mondani, hogy mit és hogyan tanítsak. Ez nem működik -- a hogyan semmi esetre sem. Nem tudok más lenni, csak önmagam. És nem is akarok. A mit, az már nem mindig probléma. Ha a nebuló érdekében agyal, és nem mondd hülyeséget, akkor ám legyen. De, teszem azt, jeles feladatokkal nem lehet a matematikát megszerettetni egy olyan lélekkel, akinek a megértés is gubancos út. Ilyenkor mit lehet tenni? Megküzdni a jeles példával, elkészül, de az értés elmarad... vagy lehet alapozni, megérteni, megszeretni, aztán a kolléga ad egy elégtelent... mert nincs kész a jeles példa -- és ezzel agyoncsap mindent. Vagy a másik véglet: amikor egy-egy diák elmekincse gyémántértékekben mérhető. És kap több tucat gyakorló példát, semmi feladatok sokaságát. Ha megcsinálja belefulladás, megutálja használni a kobakba lévő kincset. Ha nem, akkor pedig elégtelen. Hiába ott a füzet, hogy ő gyakorolt, és sokkal értékesebb, műves feladatokat. Kevés az ilyen kolléga... de sajnos akad.

Szóval, gyakorlott naplóíró vagyok. Léleknapló író. Mert az igazi napló nem ez, az igazi napló az élet -- a diákokkal töltött órák: délutánok és hétvégék.

„ORVOSI ÉRTESÍTÉS

Miért is kezdtem el írni ezt a könyvet?

Már régóta keresem azt, hogy miért tudok így hinni? Nemcsak magamban, hanem másokban is. Ennyi kudarc után is?

Amikor elkezdtem írni, harag volt bennem, dühös voltam a világra, hogy azt gondolják sokan, hogy nincs kiút.

Hiszek abban, hogy minden emberben, mélyen ott van egy pislákoló láng. Egyesekben elaludt, de már rájöttem arra, hogy sokszor csak hiszik, hogy elaludt. De ég mindenki benn.

Most már úgy cselekszem, hogy érzem magam, és érzek másokat, de igazából már nem gondolkodom.

Így jól érzem magam.

Rájöttem arra, amit csinálok, ahogy élek, ez egy egyszerű módszer. Persze a dolgok nemcsak feketék vagy fehérek, vannak szürkék is, de az útkeresztelődéseket így könnyen felismerem.

Ezt át szeretném adni. Lehet, hogy másnak is jobb vagy jó lesz. Szeretném, hogy a gyermekeim, akik lesznek, és mások gyermekei egy jobb, szebb világban éljenek.

Ennyi.

Dr. Csernus Imre" (179. o.)

„Verset írok. Szigorúan. Bátranbeszarva. Amikor az Imre megkért (persze csellel, mintha nem kérés lenne, csak egy ötlet), visszautasíthatatlan volt. Szeretem, a barátom, és ritkán van ilyen alkalom, hogy ő kér.

Prózával nem foglalkozom (csak itt). Sok nehézségem volt ebben a megírásban. Abban, hogy társszerzőként sokszor vitáznom kellett olyan "ostobaságokkal", amiket az írás tartalmaz, abban, hogy stilisztikailag el kellett fogadnom egy maradi és végtelenül naiv vonalvezetést (a közérthetőség miatt), de elsősorban, hogy részt vettem egy olyan szöveg megalkotásában. ami a szépirodalomtól távol áll, nem avantgárd, tömegcikk."

„Mégis örömmel dolgoztam, mert olyan emberrel egyet nem érteni, mint Imre, megtisztelő feladat. Olyan embert megismerni pedig, mint Alfonz, nem mindennapi.

A megalkuvásom ez a könyv, és büszke vagyok rá."

(Dobai Benedek, 181. o.)

„Érdekel, hogy mi lesz utána, hogy ki mit vág le az egészből, lesz-e, aki komolyan veszi akár egyetlen mondatomat is (hogy mennyire szabad, az a titkom marad).

A barátom az ember, és megkért, hogy segítsek. Itt kezdődött."

(Tárnok Alfonz, 183. o.)

Van még egy fontos része a könyvnek: KÉZIKÖNYV NARKÓSOKHOZ -- ennek egy része megtalálható a *Drogma* honlapján⁴³. És pár éve megjelent egy remek összeállítás a *Dimenzió* magazin egyik számában⁴⁴ is.

Folytatás, másként: Beáll(j/v)a - bealljva.uw.hu :)

⁴³ www.drogma.hu/droglexikon.html

⁴⁴ www.iqdepo.hu/dimenzio/15/